

ВИСОКИ ПРЕДСТАВНИК ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ

506

ОДЛУКА ВИСОКОГ ПРЕДСТАВНИКА

Користећи се овлаштењима која су високом представнику дата чланом V Анекса 10 (Споразум о цивилној имплементацији Мировног уговора) Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Општи оквирни споразум), према којем је високи представник коначни ауторитет за тумачење наведеног Споразума о цивилној имплементацији Мировног уговора, и чланом II.1. (д) претходно наведеног Споразума, који од високог представника захтијева да олакша рјешавање било којих потешкоћа које се појаве у вези с цивилном имплементацијом Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини;

Позивајући се на став XI.2 Закључака Конференције за имплементацију мира одржане у Бону 9. и 10. децембра 1997. године, у којем је Вијеће за имплементацију мира поздравило намеру високог представника да употреби свој коначни ауторитет у земљи у вези с тумачењем Споразума о имплементацији цивилног дијела Мировног уговора, како би помогао у изналажењу рјешења за проблеме у складу с горе наведеним, "доношењем обавезујућих одлука, када то оцијени неопходним", о одређеним питањима, укључујући и (према тачки (ц) става XI.2) "мјере којима се осигурава имплементација Мировног споразума на цијелој територији Босне и Херцеговине и њених ентитета";

Позивајући се такође на став 4 Резолуције 1174 (1998) Савјета безбједности Уједињених нација од 15. јуна 1998. године, према којем Савјет безбједности, у складу с поглављем VII Повеље Уједињених народа "...понавља да је високи представник коначни ауторитет за тумачење Анекса

10 о цивилној имплементацији Мировног уговора и да у случају спора може давати своја тумачења и препоруке, те доносити обавезујуће одлуке, како год оцијени да је неопходно, о питањима која је образложило Вијеће за имплементацију мира у Бону 9. и 10. децембра 1997. године";

Напомињући да Устав Босне и Херцеговине утврђује да је Босна и Херцеговина демократска држава која функционише у складу са законом и на основу слободних и демократских избора;

Имајући у виду истакнуто мјесто које избори имају према Општем оквирном споразуму за мир и потребу да се гарантује да ће избори који ће се одржати 2. октобра 2022. године бити слободни, праведни и демократски;

Поново потврђујући да грађанима Босне и Херцеговине мора бити омогућено да остварују своја демократска права на слободним, праведним и демократским изборима и да услови за такве изборе постоје упркос немогућности њихових политичких лидера да постигну компромис по питању изборне реформе;

Вођени потребом за јачање интегритета избора и унапређење управљања изборним процесом на транспарентан начин пружањем могућности Централној изборној комисији БиХ да ефикасно санкционише кршења правила понашања у изборној кампањи, а све у циљу да се изборни закон усклади с међународним стандардима и добром праксом за демократске изборе према препорукама Канцеларије за демократске институције и људска права при мисији ОЕБС-а (ОДИХР) и према ономе што је наглашено у Мишљењу Европске комисије о захтјеву БиХ за чланство у ЕУ;

Поздрављајући напоре Европске уније и Сједињених Америчких Држава да омогуће постизање договора о изборној реформи којим би се приступило рјешавању питања везаних за одлуке Европског суда за људска права и Уставног суда БиХ, као и недостатака у вези с интегритетом изборног процеса које су уочиле међународне институције, између осталих и Канцеларија за демократске институције и људска

права при мисији ОЕБС-а односно Венецијанска комисија Савјета Европе;

Изражавајући жаљење због тога што политичке странке нису могле искористити тај процес за постизање договора о уставним и изборним реформама потребним ради враћања повјерења грађана и предвиђеним у Мишљењу Европске комисије о захтјеву који је БиХ поднијела за чланство у ЕУ;

Енергично позивајући све политичке странке да се суздрже од негативне, неодговорне и реторике подјела, апелујући на власти да осигурају интегритет изборног процеса и позивајући грађане да дају свој глас;

Подсјећајући да је тон протеклих кампања у великој мјери био негативан и поларизујући, с нагласком на национализам, личне нападе, позивање на ратну прошлост Босне и Херцеговине и изазивање страха, што је засјенило социо-економска питања, попут нпр. питања корупције, незапослености, миграција и образовања;

Увјерени да се измјенама и допунама у наставку одлуке не мијења изборни систем Босне и Херцеговине нити се остварује било какав утицај на активности које предузима Централна изборна комисија БиХ;

Констатујући да реформе неопходне за напредовање на путу према интеграцији у Европску унију обухватају и изборну реформу те да ће им стога бити потребно приступити убрзо након одржавања избора;

Узимајући у обзир, имајући у виду и констатујући све претходно наведено, Високи представник овим доноси сљедећу одлуку:

ОДЛУКА КОЈОМ СЕ ДОНОСИ ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ИЗБОРНОГ ЗАКОНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. Закон који слиједи и који чини саставни дио ове Одлуке ступа на снагу како је предвиђено у члану 10. тог закона, на привременом основу, све док га Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не усвоји у истом облику, без измјена и допуна и без додатних услова.
2. Ова Одлука ступа на снагу одмах и одмах се објављује на службеној интернетској страници Канцеларије високог представника и у "Службеном гласнику БиХ".

Број 05/22
27. јула 2022. године
Сарајево

Високи представник
Кристијан Шмит, с. р.

ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ИЗБОРНОГ ЗАКОНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Изборном закону Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20 и 38/22, у даљем тексту: Закон), у члану 1.1а, иза тачке 15) додају се нове тачке 16) до 21), које гласе:

- "16) "Електронски медији", у смислу овог закона, су јавне и приватне телевизијске и радио станице са одговарајућом дозволом Регулаторне агенције за комуникације (РАК).
- 17) "Онлајн медији", у смислу овог закона, су интернет портали и друге интернетске платформе које представљају средства комуникације са циљем информисања од јавног интереса.

- 18) "Штампани медији", у смислу овог закона, су штампане публикације, попут нпр. новина, таблоида, часописа, књига, памфлета, а које представљају средства масовне комуникације са циљем информисања од јавног интереса.
- 19) "Друштвене мреже" су интернетске или мобилне платформе које омогућавају двосмјерну интеракцију путем садржаја и комуникације које генеришу корисници, односно медији доступни на одређеним платформама дизајнираним да корисницима омогуће креирање садржаја и интеракцију с информацијама и њиховим изворима.
- 20) "Говор мржње" је сваки облик јавног изражавања или говора који изазива или потиче мржњу, дискриминацију или насиље против било којег лица или групе лица, на основу расе, боје коже, националности, пола или вјере, етничког поријекла или било које друге личне карактеристике или оријентације која подстиче на дискриминацију, непријатељство и насиље.
- 21) "Злоупотреба јавних средстава и ресурса", у смислу овог закона, је било које незаконито кориштење средстава и ресурса државе БиХ, ентитета, кантона, Брчко дистрикта БиХ и других јединица локалне управе и самоуправе, којим кандидати на изборима и изборним листама, као јавни или државни званичници, или непосредно изабрана лица, располажу за потребе обављања службене дужности. Под ресурсима се, у смислу ове дефиниције, подразумевају покретна и непокретна имовина, као и сви људски ресурси јавних институција који се користе у оквиру радног времена."

Члан 2.

У члану 2.15 Закона, на крају другог става додаје се нова реченица, која гласи:

"Ако се не изврши именовање новог или замјенског члана општинске изборне комисије у законском року, Централна изборна комисија БиХ може извршити њихово именовање."

Члан 3.

У члану 2.19 Закона, иза става (12) додаје се нови став (13), који гласи:

"(13) Забрањена је злоупотреба законског права на учешће у раду бирачког одбора фиктивним представљањем како је прописано чланом 7.3, став (2) овог закона."

Досадашњи ставови (13) до (17) постају ставови (14) до (18).

Члан 4.

Члан 6.7 Закона мијења се и гласи:

- "(1) Када одлучује по службеној дужности или када одлучује о приговорима и жалбама, Централна изборна комисија БиХ има овлашћења да нареди изборној комисији, Центру за бирачки списак, центрима за бројање или бирачком одбору да предузму мјере којима се отклањају утврђене неправилности.
- (2) Централна изборна комисија БиХ има овлашћења да изрекне сљедеће санкције:
 1. новчану казну која не прелази износ од 30.000 конвертибилних марака;
 2. уклањање имена кандидата са кандидатске листе ако се утврди да је кандидат лично одговоран за повреду;

3. поништење овјере политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата; и
4. забрану ангажовања одређеног лица за рад на бирачком мјесту, у Центру за бирачки списак, у општинској изборној комисији, у центрима за бројање или другој изборној комисији успостављеној у складу са чланом 2.21 овог закона."

Члан 5.

Иза члана 7.2 Закона додаје се нови члан 7.2а, који гласи:

"Члан 7.2а

- (1) Носиоцима извршне функције утврђеним у члану 1.8, став (6) овог закона и носиоцима мандата забрањена је злоупотреба јавних средстава.
- (2) Злоупотребу јавних средстава из става (1) овог члана чине следеће радње:
 - а) укључивање државних службеника који су подређени кандидату у обављању послова у радном времену у циљу промоције кандидата или политичких субјеката;
 - б) кориштење просторија јавних установа и органа за обављање предизборних активности ако кориштење истих просторија није загарантовано другим кандидатима и политичким субјектима под istim условима;
 - с) кориштење средстава комуникације, информацио-них услуга, канцеларијске опреме јавних установа и органа за изборну кампању;
 - д) кориштење средстава превоза у власништву државних, ентитетских, градских, кантоналних или општинских органа и организација без накнаде или по сниженим накнадама за активности кампање. Ова одредба се не односи на пријевоз особа које се посебно штите у складу са законом који се обавља као дио сигурносних мјера које се примјењују у односу на високе званичнике који подлијежу службеној заштити коју пружају надлежни органи приликом обављања службене дужности или поступања по службеној дужности;
 - е) прикупљање потписа или изборна кампања коју проводе лица која обављају изабране функције или су државни службеници, током службених активности или догађаја које организује јавна установа или орган.
- (3) Поштивање ограничења из става (2) овог члана не спречава јавне и изабране званичнике или државне службенике у вршењу службене дужности."

Члан 6.

У члану 7.3 Закона, ставу првом, тачка 7) мијења се и гласи:

"7) користити се говором мржње, и/или објавити или употребити слике, симболе, аудио и видео записе, СМС поруке, интернет комуникације, друштвене мреже и мобилне апликације или друге материјале који могу тако дјеловати."

Други став члана 7.3 Закона мијења се и гласи:

- "(2) Забрањено је лажно представљање у име било које политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата као и злоупотреба законског права на учешће у раду бирачког одбора испред једног политичког субјекта противно одредби члана 2.19 овог закона и то фиктивним представљањем у име политичког субјекта којем је мјесто у бирачком

одбору припало са циљем погодовања другом политичком субјекту којем то мјесто у бирачком одбору није припало. Ова забрана примјењује се и на чланове бирачког одбора."

Члан 7.

Члан 19.8. Закона мијења се и гласи:

- "(1) Новчаном казном у износу од 600,00 КМ до 3.000,00 КМ казниће се за повреду запослени или ангажовани у изборној администрацији, ако:
1. учествује у доношењу одлуке која може довести у сумњу његову способност да дјелује непристрасно (члан 2.1);
 2. не одреди бирачка мјеста на подручју општине за гласање на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини (члан 2.13 тачка 2.);
 3. не осигура изборни материјал за гласање на свим нивоима избора у Босни и Херцеговини (члан 2.13 тачка 4.);
 4. не обавијести бираче о свим информацијама неопходним за провођење избора, у складу с прописима Централне изборне комисије БиХ (члан 2.13 тачка 5.);
 5. неправилно броји гласачке листиће на бирачким мјестима и у општинским центрима за бројање (члан 2.13 тачка 7.);
 6. именује предсједника и чланове бирачких одбора и њихове замјенике супротно члану 2.19 став (3);
 7. прекрши забрану из члана 2.19 став (13);
 8. не ажурира податке у складу с промјеном броја бирача и прописима Централне изборне комисије БиХ [члан 3.8 став (3) тачка б)];
 9. не осигура увид у извод из Централног бирачког списка на територији своје општине [члан 3.8 став (3) тачка ц)];
 10. не осигура податке за Централни бирачки списак како је утврђено прописима Централне изборне комисије БиХ [члан 3.8 став (3) тачка д)];
 11. не води евиденцију захтјева и приговора и не чува попутну документацију [члан 3.8 став (4)];
 12. одреди бирачка мјеста супротно члану 5.1 став (3);
 13. не осигура изборни материјал за гласање [члан 5.3 став (3)];
 14. неоправдано није присутан током цијелог процеса гласања и бројања гласова (члан 5.5);
 15. не одреди дужности члановима бирачког одбора [члан 5.6 став (2)];
 16. записник о раду бирачког одбора не садржи податке прописане овим законом (члан 5.7);
 17. не објасни бирачу начин гласања и не осигура тајност гласања [члан 5.11 став (1)];
 18. не утврди идентитет бирача и потпис бирача на изводу из Централног бирачког списка у складу с овим законом (члан 5.13);
 19. изда гласачки листић или листиће супротно прописима који регулишу издавање гласачких листића (члан 5.13);
 20. помаже лицу при гласању на начин који није у складу с овим законом [члан 5.19 став (2)];
 21. су обрасци попуњени супротно члану 5.25; или
 22. подаци обједињених збирних резултата гласања за општину нису у складу с чланом 5.27.
- (2) За повреду из става (1), тачке 1., 7. и 13. до 21. овог члана казниће се чланови бирачког одбора новчаном казном у износу од 600,00 КМ до 3.000,00 КМ.
- (3) За повреду из става (1) тачке 1., 7. и 14. до 21. овог члана казниће се политички субјект у име којег је именован

члан бирачког одбора, новчаном казном у износу од 3.000,00 КМ до 10.000,00 КМ."

Члан 8.

Члан 19.9. Закона мијења се и гласи:

"(1) Новчаном казном у износу од 3.000,00 КМ до 30.000,00 КМ казниће се за повреду политички субјект, ако:

1. у року од десет дана не достави измјене података (члан 4.22);
2. уклони, прекрије, оштети или измијени штампани оглас, плакат, постер или други материјал који се, у складу са законом, користи у сврху изборне кампање политичких странака, коалиција, листи независних кандидата или независних кандидата [члан 7.2 став (2)];
3. постави оглас, плакат или постер, односно напише своје име или слоган који је у вези са изборном кампањом, у или на згради у којој је смјештен орган власти било на којем нивоу, јавно предузеће, јавна установа или мјесна заједница, или на вјерском објекту, на јавном путу или јавној површини, осим на мјесту предвиђеном за плакатирање и оглашавање;
4. злоупотреби јавни ресурс за властиту употребу и промоцију политичког субјекта којем припада [члан 7.2а, став (2)];
5. носи и покаже оружје на политичком скупу, бирачком мјесту или његовој околини, односно за вријеме окупљања у вези с активношћу политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата у изборном процесу [члан 7.3 став (1) тачка 1.];
6. омете скуп друге политичке странке, коалиције или независног кандидата, као и подстакне другог на такве активности [члан 7.3 став (1) тачка 2.];
7. спрјечи новинара да обави свој посао у складу с правилима професије и изборним правилима [члан 7.3 став (1) тачка 3.];
8. обећа новчану награду или другу материјалну корист с циљем добивања подршке бирача или пријети присталицама друге политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата [члан 7.3 став (1) тачка 4.];
9. подстакне на гласање лице које нема право гласа [члан 7.3 став (1) тачка 5.];
10. подстакне лице да гласа више пута на истим изборима или да гласа у име другог лица [члан 7.3 став (1) тачка 6.];
11. користи се говором мржње, и/или објави или употреби слику, симбол, аудио и видео запис, СМС поруку, интернет комуникацију, друштвену мрежу и мобилну апликацију или други материјал који може тако дјеловати [члан 7.3 став (1) тачка 7.];
12. лажно се представи у име било које политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата, или фиктивно представи политички субјект којем је додијељено мјесто у бирачком одбору како би погодовао другом политичком субјекту којем мјесто у бирачком одбору није додијељено [члан 7.3 став (2)];
13. одржи скуп с циљем изборне кампање [члан 7.4 став (1) тачка 1.];
14. изложи на бирачком мјесту или у његовој околини било какав материјал с циљем утицаја на бираче [члан 7.4 став (1) тачка 2.];

15. користи домаћа и међународна средства комуникације с циљем утицаја на бираче [члан 7.4 став (1) тачка 3.];
 16. користи мегафон или друге разгласне уређаје с циљем утицаја на бираче [члан 7.4 став (1) тачка 4.];
 17. обави било какву активност која омете или опструише изборни процес [члан 7.4 став (1) тачка 5.];
 18. не поднесе у року од 30 дана од дана објаве овјере мандата у "Службеном гласнику БиХ" изјаву о укупном имовинском стању на захтијевањем обрасцу у (члан 15.7 и члан 15.8);
 19. прекорачи највећи износ средстава за финансирање изборне кампање из члана 15.10;
 20. води изборну кампању у периоду од дана расписивања избора до дана службеног почетка изборне кампање [члан 16.14 став (3)];
 21. посматрач, у току посматрања изборног процеса, омете изборну активност и не поштује тајност гласања [члан 17.2 став (1)];
 22. посматрач за вријеме посматрања изборних активности не носи службену акредитацију и носи било каква обиљежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком странком, коалицијом, листом независних кандидата или независним кандидатом [члан 17.2 став (3)].
- (2) За повреду из става (1) тачке 2. до 17. овог члана коју почини присталица политичког субјекта казниће се тај политички субјекат.
- (3) За повреду из става (1) тачке 1. овог члана казниће се и одговорно лице политичке странке, коалиције или листе неовисних кандидата новчаном казном у износу од 600,00 КМ до 15.000,00 КМ.
- (4) За повреду из става (1) тачке 2. до 18. овог члана казниће се и кандидат политичког субјекта новчаном казном у износу од 3.000,00 КМ до 15.000,00 КМ.
- (5) За повреду из става (1) тачке 5., 9., и 10. овог члана казниће се и запослени или ангажовани у изборној администрацији новчаном казном у износу од 600,00 КМ до 3.000,00 КМ.
- (6) За повреду из овог члана, Централна изборна комисија БиХ, поред новчаних казни, може изрећи и друге санкције предвиђене у члану 6.7 Изборног закона БиХ."

Члан 9.

Ради избјегавања сумње, прекршајни поступци започети прије ступања на снагу овог Закона, окончаће се у складу с одредбама закона који је био на снази у вријеме извршења прекршаја, осим ако је овај Закон блажи за починиоца.

Члан 10.

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на службеној интернетској страници Канцеларије високог представника, или првог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", који год од тих дана наступи раније.

ODLUKA VISOKOG PREDSTAVNIKA

Koristeći se овлашћенима која су visokom predstavniku дана чланом V Анекса 10 (Sporazum o civilnoj provedbi Mirovnog ugovora) Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Opći okvirni sporazum), prema kojem je visoki predstavnik konačni autoritet za tumačenje

navedenog Sporazuma o civilnoj provedbi Mirovnog ugovora, i članom II 1. (d) prethodno navedenog Sporazuma, koji od visokog predstavnika zahtijeva da olakša rješavanje bilo kojih poteškoća koje se pojave u vezi sa civilnom provedbom Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini;

Pozivajući se na stav XI.2 Zaključaka Konferencije za implementaciju mira održane u Bonu 9. i 10. decembra 1997. godine, u kojem je Vijeće za implementaciju mira pozdravilo namjeru visokog predstavnika da upotrijebi svoj konačni autoritet u zemlji u vezi s tumačenjem Sporazuma o implementaciji civilnog dijela Mirovnog ugovora, kako bi pomogao u iznalaženju rješenja za probleme u skladu s gore navedenim, "donošenjem obavezujućih odluka, kada to ocijeni neophodnim", o određenim pitanjima, uključujući i (prema tački (c) stava XI.2) "mjere kojima se osigurava implementacija Mirovnog sporazuma na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i njenih entiteta";

Pozivajući se takođe na stav 4 Rezolucije 1174 (1998) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda od 15. juna 1998. godine, prema kojem Vijeće sigurnosti, u skladu s poglavljem VII Povelje Ujedinjenih naroda "...ponavlja da je visoki predstavnik konačni autoritet za tumačenje Aneksa 10 o civilnoj implementaciji Mirovnog ugovora i da u slučaju spora može davati svoja tumačenja i preporuke, te donositi obavezujuće odluke, kako god ocijeni da je neophodno, o pitanjima koja je obrazložilo Vijeće za implementaciju mira u Bonu 9. i 10. decembra 1997. godine";

Napominjući da Ustav Bosne i Hercegovine utvrđuje da je Bosna i Hercegovina demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora;

Imajući u vidu istaknuto mjesto koje izbori imaju prema Općem okvirnom sporazumu za mir i potrebu da se garantira da izbori koji će se održati 2. oktobra 2022. godine budu slobodni, pravični i demokratski;

Ponovo potvrđujući da građanima Bosne i Hercegovine mora biti omogućeno da ostvaruju svoja demokratska prava na slobodnim, pravičnim i demokratskim izborima i da uvjeti za takve izbore postoje uprkos nemogućnosti njihovih političkih lidera da postignu kompromis po pitanju izborne reforme;

Vođeni potrebom za jačanje integriteta izbora i unapređenje upravljanja izbornim procesom na transparentan način pružanjem mogućnosti Centralnoj izbornoj komisiji BiH da efikasno sankcionira kršenja pravila ponašanja u izornoj kampanji, a sve u cilju da se izborni zakon uskladi s međunarodnim standardima i dobrom praksom za demokratske izbore prema preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava pri misiji OSCE-a (ODIHR) i prema onome što je naglašeno u Mišljenju Evropske komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU;

Pozdravljajući napore Evropske unije i Sjedinjenih Američkih Država da omoguće postizanje dogovora o izornoj reformi kojim bi se pristupilo rješavanju pitanja vezanih za odluke Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, kao i nedostataka u vezi s integritetom izbornog procesa koje su uočile međunarodne institucije, između ostalih i Ured za demokratske institucije i ljudska prava pri misiji OSCE-a odnosno Venecijanska komisija Vijeća Evrope;

Izražavajući žaljenje zbog toga što političke stranke nisu mogle iskoristiti taj proces za postizanje dogovora o ustavnim i izbornim reformama potrebnim radi vraćanja povjerenja građana i predviđenim u Mišljenju Evropske komisije o zahtjevu koji je BiH podnijela za članstvo u EU;

Energično pozivajući sve političke stranke da se suzdrže od negativne, neodgovorne i retorike podjela, apelirajući na vlasti da osiguraju integritet izbornog procesa i pozivajući građane da daju svoj glas;

Podsjećajući da je ton proteklih kampanja u velikoj mjeri bio negativan i polarizirajući, s naglaskom na nacionalizam, lične napade, pozivanje na ratnu prošlost Bosne i Hercegovine i

izazivanje straha, što je zasjenilo socio-ekonomska pitanja, poput npr. pitanja korupcije, nezaposlenosti, migracija i obrazovanja;

Uvjereni da se izmjenama i dopunama u nastavku odluke ne mijenja izborni sistem Bosne i Hercegovine niti se ostvaruje bilo kakav utjecaj na aktivnosti koje preduzima Centralna izborna komisija BiH;

Konstatirajući da reforme neophodne za napredovanje na putu prema integraciji u Evropsku uniju obuhvataju i izbornu reformu te da će im stoga biti potrebno pristupiti ubrzo nakon održavanja izbora;

Uzimajući u obzir, imajući u vidu i konstatirajući sve prethodno navedeno, Visoki predstavnik ovim donosi sljedeću odluku

ODLUKA KOJOM SE DONOSI ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA IZBORNOG ZAKONA BOSNE I HERCEGOVINE

1. Zakon koji slijedi i koji čini sastavni dio ove Odluke stupa na snagu kako je predviđeno u članu 10. tog zakona, na privremenoj osnovi, sve dok ga Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ne usvoji u istom obliku, bez izmjena i dopuna i bez dodatnih uvjeta.
2. Ova Odluka stupa na snagu odmah i odmah se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika i u "Službenom glasniku BiH".

Broj 05/22
27. jula 2022. godine
Sarajevo

Visoki predstavnik
Christian Schmidt, s. r.

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA IZBORNOG ZAKONA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Izbornom zakonu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20 i 38/22, u daljem tekstu: Zakon), u članu 1.1a, iza tačke 15) dodaju se nove tačke 16) do 21), koje glase:

- "16) "Elektronski mediji", u smislu ovog zakona, su javne i privatne televizijske i radio stanice sa odgovarajućom dozvolom Regulatorne agencije za komunikacije (RAK).
- 17) "Onlajn mediji", u smislu ovog zakona, su internet portali i druge internetske platforme koje predstavljaju sredstva komunikacije sa ciljem informisanja od javnog interesa.
- 18) "Štampani mediji", u smislu ovog zakona, su štampane publikacije, poput npr. novina, tabloida, časopisa, knjiga, pamfleta, a koje predstavljaju sredstva masovne komunikacije sa ciljem informisanja od javnog interesa.
- 19) "Društvene mreže" su internetske ili mobilne platforme koje omogućavaju dvosmjernu interakciju putem sadržaja i komunikacije koje generiraju korisnici, odnosno mediji dostupni na određenim platformama dizajniranim da korisnicima omoguće kreiranje sadržaja i interakciju s informacijama i njihovim izvorima.
- 20) "Govor mržnje" je svaki oblik javnog izražavanja ili govora koji izaziva ili potiče mržnju, diskriminaciju ili nasilje protiv bilo koje osobe ili grupe osoba, na osnovu rase, boje kože, nacionalnosti, spola ili vjere, etničkog porijekla ili bilo koje druge lične

karakteristike ili orijentacije koja podstiče na diskriminaciju, neprijateljstvo i nasilje.

- 21) "Zloupotreba javnih sredstava i resursa", u smislu ovog zakona, je bilo koje nezakonito korištenje sredstava i resursa države BiH, entiteta, kantona, Brčko distrikta BiH i drugih jedinica lokalne uprave i samouprave, kojim kandidati na izborima i izbornim listama, kao javni ili državni dužnosnici, ili neposredno izabrana lica, raspolazu za potrebe obavljanja službene dužnosti. Pod resursima se, u smislu ove definicije, podrazumijevaju pokretna i nepokretna imovina, kao i svi ljudski resursi javnih institucija koji se koriste u okviru radnog vremena."

Član 2.

U članu 2.15 Zakona, na kraju drugog stava dodaje se nova rečenica, koja glasi:

"Ako se ne izvrši imenovanje novog ili zamjenskog člana općinske izborne komisije u zakonskom roku, Centralna izborna komisija BiH može izvršiti njihovo imenovanje."

Član 3.

U članu 2.19 Zakona, iza stava (12) dodaje se novi stav (13), koji glasi:

"(13) Zabranjena je zloupotreba zakonskog prava na učešće u radu biračkog odbora fiktivnim predstavljanjem kako je propisano članom 7.3, stav (2) ovog zakona."

Dosadašnji stavovi (13) do (17) postaju stavovi (14) do (18).

Član 4.

Član 6.7 Zakona mijenja se i glasi:

- "(1) Kada odlučuje po službenoj dužnosti ili kada odlučuje o prigovorima i žalbama, Centralna izborna komisija BiH ima ovlaštenja da naredi izornoj komisiji, Centru za birački spisak, centrima za brojanje ili biračkom odboru da preduzmu mjere kojima se otklanjaju utvrđene nepravilnosti.
- (2) Centralna izborna komisija BiH ima ovlaštenja da izrekne sljedeće sankcije:
1. novčanu kaznu koja ne prelazi iznos od 30.000 konvertibilnih maraka;
 2. uklanjanje imena kandidata sa kandidatske liste ako se utvrdi da je kandidat lično odgovoran za povredu;
 3. poništenje ovjere političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata; i
 4. zabranu angažiranja određenog lica za rad na biračkom mjestu, u Centru za birački spisak, u općinskoj izornoj komisiji, u centrima za brojanje ili drugoj izornoj komisiji uspostavljenoj u skladu sa članom 2.21 ovog zakona."

Član 5.

Iza člana 7.2 Zakona dodaje se novi član 7.2a, koji glasi:

"Član 7.2a

- (1) Nosiocima izvršne funkcije utvrđenim u članu 1.8, stav (6) ovog zakona i nosiocima mandata zabranjena je zloupotreba javnih sredstava.
- (2) Zloupotrebu javnih sredstava iz stava (1) ovog člana čine sljedeće radnje:
- a) uključivanje državnih službenika koji su podređeni kandidatu u obavljanju poslova u radnom vremenu u cilju promocije kandidata ili političkih subjekata;
 - b) korištenje prostorija javnih ustanova i organa za obavljanje predizbornih aktivnosti ako korištenje istih prostorija nije zagarantovano drugim kandidatima i političkim subjektima pod istim uslovima;
 - c) korištenje sredstava komunikacije, informacionih usluga, kancelarijske opreme javnih ustanova i organa za izbornu kampanju;

d) korištenje sredstava prevoza u vlasništvu državnih, entitetskih, gradskih, kantonalnih ili općinskih organa i organizacija bez naknade ili po sniženim naknadama za aktivnosti kampanje. Ova odredba se ne odnosi na prevoz osoba koje se posebno štite u skladu sa zakonom koji se obavlja kao dio sigurnosnih mjera koje se primjenjuju u odnosu na visoke dužnosnike koji podliježu službenoj zaštiti koju pružaju nadležni organi prilikom obavljanja službene dužnosti ili postupanja po službenoj dužnosti;

e) prikupljanje potpisa ili izborna kampanja koju provode lica koja obavljaju izabrane funkcije ili su državni službenici, tokom službenih aktivnosti ili događaja koje organizuje javna ustanova ili organ.

- (3) Poštivanje ograničenja iz stava (2) ovog člana ne sprječava javne i izabrane dužnosnike ili državne službenike u vršenju službene dužnosti."

Član 6.

U članu 7.3 Zakona, stavu prvom, tačka 7) mijenja se i glasi:

"7) koristiti se govorom mržnje, i/ili objaviti ili upotrijebiti slike, simbole, audio i video zapise, SMS poruke, internet komunikacije, društvene mreže i mobilne aplikacije ili druge materijale koji mogu tako djelovati."

Drugi stav člana 7.3 Zakona mijenja se i glasi:

- "(2) Zabranjeno je lažno predstavljanje u ime bilo koje političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata kao i zloupotreba zakonskog prava na učešće u radu biračkog odbora ispred jednog političkog subjekta protivno odredbi člana 2.19 ovog zakona i to fiktivnim predstavljanjem u ime političkog subjekta kojem je mjesto u biračkom odboru pripalo sa ciljem pogodavanja drugom političkom subjektu kojem to mjesto u biračkom odboru nije pripalo. Ova zabrana primjenjuje se i na članove biračkog odbora."

Član 7.

Član 19.8. Zakona mijenja se i glasi:

- "(1) Novčanom kaznom u iznosu od 600,00 KM do 3.000,00 KM kaznit će se za ovredu zaposleni ili angažirani u izornoj administraciji, ako:
1. učestvuje u donošenju odluke koja može dovesti u sumnju njegovu sposobnost da djeluje nepristrasno (član 2.1);
 2. ne odredi biračka mjesta na području općine za glasanje na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini (član 2.13 tačka 2.);
 3. ne osigura izborni materijal za glasanje na svim nivoima izbora u Bosni i Hercegovini (član 2.13 tačka 4.);
 4. ne obavijesti birače o svim informacijama neophodnim za provođenje izbora, u skladu s propisima Centralne izborne komisije BiH (član 2.13 tačka 5.);
 5. nepravilno broji glasačke listiće na biračkim mjestima i u općinskim centrima za brojanje (član 2.13 tačka 7.);
 6. imenuje predsjednika i članove biračkih odbora i njihove zamjenike suprotno članu 2.19 stav (3);
 7. prekrši zabranu iz člana 2.19 stav (13);
 8. ne ažurira podatke u skladu s promjenom broja birača i propisima Centralne izborne komisije BiH [član 3.8 stav (3) tačka b)];
 9. ne osigura uvid u izvod iz Centralnog biračkog spiska na teritoriji svoje općine [član 3.8 stav (3) tačka c)];
 10. ne osigura podatke za Centralni birački spisak kako je utvrđeno propisima Centralne izborne komisije BiH [član 3.8 stav (3) tačka d)];

11. ne vodi evidenciju zahtjeva i prigovora i ne čuva popratnu dokumentaciju [član 3.8 stav (4)];
 12. odredi biračka mjesta suprotno članu 5.1 stav (3);
 13. ne osigura izborni materijal za glasanje [član 5.3 stav (3)];
 14. neopravdano nije prisutan tokom cijelog procesa glasanja i brojanja glasova (član 5.5);
 15. ne odredi dužnosti članovima biračkog odbora [član 5.6 stav (2)];
 16. zapisnik o radu biračkog odbora ne sadrži podatke propisane ovim zakonom (član 5.7);
 17. ne objasni biraču način glasanja i ne osigura tajnost glasanja [član 5.11 stav (1)];
 18. ne utvrdi identitet birača i potpis birača na izvodu iz Centralnog biračkog spiska u skladu s ovim zakonom (član 5.13);
 19. izda glasački listić ili listiće suprotno propisima koji reguliraju izdavanje glasačkih listića (član 5.13);
 20. pomaže licu pri glasanju na način koji nije u skladu s ovim zakonom [član 5.19 stav (2)];
 21. su obrasci popunjeni suprotno članu 5.25; ili
 22. podaci objedinjenih zbirnih rezultata glasanja za općinu nisu u skladu s članom 5.27.
- (2) Za povredu iz stava (1), tačke 1., 7. i 13. do 21. ovog člana kaznit će se članovi biračkog odbora novčanom kaznom u iznosu od 600,00 KM do 3.000,00 KM.
- (3) Za povredu iz stava (1) tačke 1., 7. i 14. do 21. ovog člana kaznit će se politički subjekt u ime kojeg je imenovan član biračkog odbora, novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 10.000,00 KM."

Član 8.

Član 19.9. Zakona mijenja se i glasi:

- "(1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 30.000,00 KM kaznit će se za povredu politički subjekt, ako:
1. u roku od deset dana ne dostavi izmjene podataka (član 4.22);
 2. ukloni, prekrije, ošteti ili izmijeni štampani oglas, plakat, poster ili drugi materijal koji se, u skladu sa zakonom, koristi u svrhu izborne kampanje političkih stranaka, koalicija, listi nezavisnih kandidata ili nezavisnih kandidata [član 7.2 stav (2)];
 3. postavi oglas, plakat ili poster, odnosno napiše svoje ime ili slogan koji je u vezi sa izbornom kampanjom, u ili na zgradi u kojoj je smješten organ vlasti bilo na kojem nivou, javno preduzeće, javna ustanova ili mjesna zajednica, ili na vjerskom objektu, na javnom putu ili javnoj površini, osim na mjestu predviđenom za plaketiranje i oglašavanje;
 4. zloupotrebi javni resurs za vlastitu upotrebu i promociju političkog subjekta kojem pripada [član 7.2a, stav (2)];
 5. nosi i pokaže oružje na političkom skupu, biračkom mjestu ili njegovoj okolini, odnosno za vrijeme okupljanja u vezi s aktivnosti političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata u izbornom procesu [član 7.3 stav (1) tačka 1.];
 6. omete skup druge političke stranke, koalicije ili nezavisnog kandidata, kao i podstakne drugog na takve aktivnosti [član 7.3 stav (1) tačka 2.];
 7. spriječi novinara da obavi svoj posao u skladu s pravilima profesije i izbornim pravilima [član 7.3 stav (1) tačka 3.];
 8. obeća novčanu nagradu ili drugu materijalnu korist s ciljem dobivanja podrške birača ili prijeti pristalicama druge političke stranke, koalicije, liste nezavisnih

- kandidata ili nezavisnog kandidata [član 7.3 stav (1) tačka 4.];
 9. podstakne na glasanje lice koje nema pravo glasa [član 7.3 stav (1) tačka 5.];
 10. podstakne lice da glasa više puta na istim izborima ili da glasa u ime drugog lica [član 7.3 stav (1) tačka 6.];
 11. koristi se govorom mržnje, i/ili objavi ili upotrijebi sliku, simbol, audio i video zapis, SMS poruku, internet komunikaciju, društvenu mrežu i mobilnu aplikaciju ili drugi materijal koji može tako djelovati [član 7.3 stav (1) tačka 7.];
 12. lažno se predstavi u ime bilo koje političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata, ili fiktivno predstavi politički subjekt kojem je dodijeljeno mjesto u biračkom odboru kako bi pogodio drugom političkom subjektu kojem mjesto u biračkom odboru nije dodijeljeno [član 7.3 stav (2)];
 13. održi skup s ciljem izborne kampanje [član 7.4 stav (1) tačka 1.];
 14. izloži na biračkom mjestu ili u njegovoj okolini bilo kakav materijal s ciljem uticaja na birače [član 7.4 stav (1) tačka 2.];
 15. koristi domaća i međunarodna sredstava komunikacije s ciljem uticaja na birače [član 7.4 stav (1) tačka 3.];
 16. koristi megafon ili druge razglasne uređaje s ciljem uticaja na birače [član 7.4 stav (1) tačka 4.];
 17. obavi bilo kakvu aktivnost koja omete ili opstruira izborni proces [član 7.4 stav (1) tačka 5.];
 18. ne podnese u roku od 30 dana od dana objave ovjere mandata u "Službenom glasniku BiH" izjavu o ukupnom imovinskom stanju na zahtijevanom obrascu u (član 15.7 i član 15.8);
 19. prekorači najveći iznos sredstava za finansiranje izborne kampanje iz člana 15.10;
 20. vodi izbornu kampanju u periodu od dana raspisivanja izbora do dana službenog početka izborne kampanje [član 16.14 stav (3)];
 21. posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, omete izbornu aktivnost i ne poštuje tajnost glasanja [član 17.2 stav (1)];
 22. posmatrač za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti ne nosi službenu akreditaciju i nosi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata ili nezavisnim kandidatom [član 17.2 stav (3)].
- (2) Za povredu iz stava (1) tačke 2. do 17. ovog člana koju počinu pristalica političkog subjekta kaznit će se taj politički subjekt.
- (3) Za povredu iz stava (1) tačke 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice političke stranke, koalicije ili liste neovisnih kandidata novčanom kaznom u iznosu od 600,00 KM do 15.000,00 KM.
- (4) Za povredu iz stava (1) tačke 2. do 18. ovog člana kaznit će se i kandidat političkog subjekta novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 15.000,00 KM.
- (5) Za povredu iz stava (1) tačke 5., 9., i 10. ovog člana kaznit će se i zaposleni ili angažirani u izornoj administraciji novčanom kaznom u iznosu od 600,00 KM do 3.000,00 KM.
- (6) Za povredu iz ovog člana, Centralna izborna komisija BiH, pored novčanih kazni, može izreći i druge sankcije predviđene u članu 6.7 Izbornog zakona BiH."

Član 9.

Radi izbjegavanja sumnje, prekršajni postupci započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona, okončat će se u skladu s

odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja prekršaja, osim ako je ovaj Zakon blaži za počinioca.

Član 10.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika, ili prvog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", koji god od tih dana nastupi ranije.

ODLUKA VISOKOG PREDSTAVNIKA

Koristeći se ovlastima koja su visokom predstavniku dana člankom V Aneksa 10 (Sporazum o civilnoj provedbi Mirovnog ugovora) Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Opći okvirni sporazum), prema kojem je visoki predstavnik konačni autoritet za tumačenje navedenog Sporazuma o civilnoj provedbi Mirovnog ugovora, i člankom II 1. (d) prethodno navedenog Sporazuma, koji od visokog predstavnika zahtijeva da olakša rješavanje bilo kojih poteškoća koje se pojave u svezi sa civilnom provedbom Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini;

Pozivajući se na stavak XI.2 Zaključaka Konferencije za provedbu mira održane u Bonu 9. i 10. prosinca 1997. godine, u kojem je Vijeće za provedbu mira pozdravilo namjeru visokog predstavnika da upotrijebi svoj konačni autoritet u zemlji u svezi s tumačenjem Sporazuma o provedbi civilnog dijela Mirovnog ugovora, kako bi pomogao u iznalaženju rješenja za probleme sukladno gore navedenim, "donošenjem obvezujućih odluka, kada to ocijeni neophodnim", o određenim pitanjima, uključujući i (prema točki (c) stavka XI.2) "mjere kojima se osigurava provedba Mirovnog sporazuma na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i njezinih entiteta";

Pozivajući se također na stavak 4 Rezolucije 1174 (1998) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda od 15. lipnja 1998. godine, prema kojem Vijeće sigurnosti, sukladno poglavlju VII Povelje Ujedinjenih naroda "...ponavlja da je visoki predstavnik konačni autoritet za tumačenje Aneksa 10 o civilnoj provedbi Mirovnog ugovora i da u slučaju spora može davati svoja tumačenja i preporuke, te donositi obvezujuće odluke, kako god ocijeni da je neophodno, o pitanjima koja je obrazložilo Vijeće za provedbu mira u Bonnu 9. i 10. prosinca 1997. godine";

Napominjući da Ustav Bosne i Hercegovine utvrđuje da je Bosna i Hercegovina demokratska država koja funkcioniра sukladno zakonu i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora;

Imajući u vidu istaknuto mjesto koje izbori imaju prema Općem okvirnom sporazumu za mir i potrebu da se garantira da će izbori koji će se održati 2. listopada 2022. godine biti slobodni, pravični i demokratski;

Ponovo potvrđujući da građanima Bosne i Hercegovine mora biti omogućeno da ostvaruju svoja demokratska prava na slobodnim, pravičnim i demokratskim izborima i da uvjeti za takve izbore postoje usprkos nemogućnosti njihovih političkih lidera da postignu kompromis po pitanju izborne reforme;

Vođeni potrebom za jačanje integriteta izbora i unapređenje upravljanja izbornim procesom na transparentan način pružanjem mogućnosti Središnjem izbornom povjerenstvu BiH da efikasno sankcionira kršenja pravila ponašanja u izornoj kampanji, a sve u cilju da se izborni zakon uskladi s međunarodnim standardima i dobrom praksom za demokratske izbore prema preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava pri misiji OSCE-a (ODIHR) i prema onome što je naglašeno u Mišljenju Europske komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU;

Pozdravljajući napore Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država da omoguće postizanje dogovora o izornoj reformi kojim bi se pristupilo rješavanju pitanja vezanih za odluke

Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda BiH, kao i nedostataka u svezi s integritetom izbornog procesa koje su uočile međunarodne institucije, između ostalih i Ured za demokratske institucije i ljudska prava pri misiji OSCE-a odnosno Venecijanska komisija Vijeća Europe;

Izražavajući žaljenje zbog toga što političke stranke nisu mogle iskoristiti taj proces za postizanje dogovora o ustavnim i izbornim reformama potrebnim radi vraćanja povjerenja građana i predviđenim u Mišljenju Europske komisije o zahtjevu koji je BiH podnijela za članstvo u EU;

Energično pozivajući sve političke stranke da se suzdrže od negativne, neodgovorne i retorike podjela, apelirajući na vlasti da osiguraju integritet izbornog procesa i pozivajući građane da daju svoj glas;

Podsjećajući da je ton proteklih kampanja u velikoj mjeri bio negativan i polarizirajući, s naglaskom na nacionalizam, lične napade, pozivanje na ratnu prošlost Bosne i Hercegovine i izazivanje straha, što je zasjenilo socio-ekonomska pitanja, poput npr. pitanja korupcije, nezaposlenosti, migracija i obrazovanja;

Uvjereni da se izmjenama i dopunama u nastavku odluke ne mijenja izborni sistem Bosne i Hercegovine niti se ostvaruje bilo kakav utjecaj na aktivnosti koje poduzima Središnje izorno povjerenstvo BiH;

Konstatirajući da reforme neophodne za napredovanje na putu prema integraciji u Evropsku uniju obuhvaćaju i izbornu reformu te da će im stoga biti potrebno pristupiti ubrzo nakon održavanja izbora;

Uzimajući u obzir, imajući u vidu i konstatirajući sve prethodno navedeno, Visoki predstavnik ovim donosi sljedeću odluku:

ODLUKA KOJOM SE DONOSI ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA IZBORNOG ZAKONA BOSNE I HERCEGOVINE

1. Zakon koji slijedi i koji čini sastavni dio ove Odluke stupa na snagu kako je predviđeno u članku 10. tog zakona, na privremenoj osnovi, sve dok ga Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ne usvoji u istom obliku, bez izmjena i dopuna i bez dodatnih uvjeta.
2. Ova Odluka stupa na snagu odmah i odmah se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika i u "Službenom glasniku BiH".

Broj 05/22

27. srpnja 2022. godine
Sarajevo

Visoki predstavnik
Christian Schmidt, v. r.

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA IZBORNOG ZAKONA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Izbornom zakonu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20 i 38/22, u daljem tekstu: Zakon), u članku 1.1a, iza točke 15) dodaju se nove točke 16) do 21), koje glase:

"16) "Elektronski mediji", u smislu ovog zakona, su javne i privatne televizijske i radio stanice sa odgovarajućom dozvolom Regulatorne agencije za komunikacije (RAK).

17) "Onlajn mediji", u smislu ovog zakona, su internet portali i druge internetske platforme koje predstavljaju sredstva komunikacije sa ciljem informiranja od javnog interesa.

- 18) "Tiskani mediji", u smislu ovog zakona, su tiskane publikacije, poput npr. novina, tabloida, časopisa, knjiga, pamfleta, a koje predstavljaju sredstva masovne komunikacije sa ciljem informiranja od javnog interesa.
- 19) "Društvene mreže" su internetske ili mobilne platforme koje omogućavaju dvosmjernu interakciju putem sadržaja i komunikacije koje generiraju korisnici, odnosno mediji dostupni na određenim platformama dizajniranim da korisnicima omoguće kreiranje sadržaja i interakciju s informacijama i njihovim izvorima.
- 20) "Govor mržnje" je svaki oblik javnog izražavanja ili govora koji izaziva ili potiče mržnju, diskriminaciju ili nasilje protiv bilo koje osobe ili grupe osoba, na osnovu rase, boje kože, nacionalnosti, spola ili vjere, etničkog porijekla ili bilo koje druge lične karakteristike ili orijentacije koja podstiče na diskriminaciju, neprijateljstvo i nasilje.
- 21) "Zloupotreba javnih sredstava i resursa", u smislu ovog zakona, je bilo koje nezakonito korištenje sredstava i resursa države BiH, entiteta, kantona, Brčko distrikta BiH i drugih jedinica lokalne uprave i samouprave, kojim kandidati na izborima i izbornim listama, kao javni ili državni dužnosnici, ili neposredno izabrane osobe, raspolazu za potrebe obavljanja službene dužnosti. Pod resursima se, u smislu ove definicije, podrazumijevaju pokretna i nepokretna imovina, kao i svi ljudski resursi javnih institucija koji se koriste u okviru radnog vremena."

Članak 2.

U članku 2.15 Zakona, na kraju drugog stavka dodaje se nova rečenica, koja glasi:

"Ako se ne izvrši imenovanje novog ili zamjenskog člana općinskog izbornog povjerenstva u zakonskom roku, Središnje izborno povjerenstvo BiH može izvršiti njihovo imenovanje."

Članak 3.

U članku 2.19 Zakona, iza stavka (12) dodaje se novi stavak (13), koji glasi:

"(13) Zabranjena je zloupotreba zakonskog prava na učešće u radu biračkog odbora fiktivnim predstavljanjem kako je propisano člankom 7.3, stavak (2) ovog zakona."

Dosadašnji stavci (13) do (17) postaju stavci (14) do (18).

Članak 4.

Članak 6.7 Zakona mijenja se i glasi:

- "(1) Kada odlučuje po službenoj dužnosti ili kada odlučuje o prigovorima i žalbama, Središnje izborno povjerenstvo BiH ima ovlasti da naredi izbornom povjerenstvu, Centru za birački popis, središtima za brojanje ili biračkom odboru da poduzmu mjere kojima se otklanjaju utvrđene nepravilnosti.
- (2) Središnje izborno povjerenstvo BiH ima ovlasti da izrekne sljedeće sankcije:
1. novčanu kaznu koja ne prelazi iznos od 30.000 konvertibilnih maraka;
 2. uklanjanje imena kandidata sa kandidatske liste ako se utvrdi da je kandidat osobno odgovoran za povredu;
 3. poništenje ovjere političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata; i
 4. zabranu angažiranja određene osobe za rad na biračkom mjestu, u Centru za birački popis, u općinskom izbornom povjerenstvu, u središtima za brojanje ili drugom izbornom povjerenstvu uspostavljenom sukladno članku 2.21 ovog zakona."

Članak 5.

Iza članka 7.2 Zakona dodaje se novi članak 7.2a, koji glasi:

"Članak 7.2a

- (1) Nosiocima izvršne funkcije utvrđenim u članku 1.8, stavak (6) ovog zakona i nosiocima mandata zabranjena je zloupotreba javnih sredstava.
- (2) Zloupotrebu javnih sredstava iz stavka (1) ovog članka čine sljedeće radnje:
 - a) uključivanje državnih službenika koji su podređeni kandidatu u obavljanju poslova u radnom vremenu u cilju promocije kandidata ili političkih subjekata;
 - b) korištenje prostorija javnih ustanova i organa za obavljanje predizbornih aktivnosti ako korištenje istih prostorija nije zagarantovano drugim kandidatima i političkim subjektima pod istim uvjetima;
 - c) korištenje sredstava komunikacije, informacijskih usluga, uredske opreme javnih ustanova i organa za izbornu kampanju;
 - d) korištenje sredstava prijevoza u vlasništvu državnih, entitetskih, gradskih, županijskih ili općinskih organa i organizacija bez naknade ili po sniženim naknadama za aktivnosti kampanje. Ova odredba se ne odnosi na prijevoz osoba koje se posebno štite sukladno zakonu koji se obavlja kao dio sigurnosnih mjera koje se primjenjuju u odnosu na visoke dužnosnike koji podliježu službenoj zaštiti koju pružaju nadležni organi prilikom obavljanja službene dužnosti ili postupanja po službenoj dužnosti;
 - e) prikupljanje potpisa ili izborna kampanja koju provode osobe koje obavljaju izabrane funkcije ili su državni službenici, tokom službenih aktivnosti ili događaja koje organizira javna ustanova ili organ.
- (3) Poštivanje ograničenja iz stavka (2) ovog članka ne sprječava javne i izabrane dužnosnike ili državne službenike u vršenju službene dužnosti."

Članak 6.

U članku 7.3 Zakona, stavku prvom, točka 7) mijenja se i glasi:

"7) koristiti se govorom mržnje, i/ili objaviti ili upotrijebiti slike, simbole, audio i video zapise, SMS poruke, internet komunikacije, društvene mreže i mobilne aplikacije ili druge materijale koji mogu tako djelovati."

Drugi stavak članka 7.3 Zakona mijenja se i glasi:

- "(2) Zabranjeno je lažno predstavljanje u ime bilo koje političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata kao i zloupotreba zakonskog prava na učešće u radu biračkog odbora ispred jednog političkog subjekta protivno odredbi članka 2.19 ovog zakona i to fiktivnim predstavljanjem u ime političkog subjekta kojem je mjesto u biračkom odboru pripalo sa ciljem pogodavanja drugom političkom subjektu kojem to mjesto u biračkom odboru nije pripalo. Ova zabrana primjenjuje se i na članove biračkog odbora."

Članak 7.

Članak 19.8. Zakona mijenja se i glasi:

- "(1) Novčanom kaznom u iznosu od 600,00 KM do 3.000,00 KM kaznit će se za povredu zaposleni ili angažirani u izornoj administraciji, ako:
1. učestvuje u donošenju odluke koja može dovesti u sumnju njegovu sposobnost da djeluje nepristrano (članak 2.1);
 2. ne odredi biračka mjesta na području općine za glasovanje na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini (članak 2.13 točka 2.);

3. ne osigura izborni materijal za glasovanje na svim razinama izbora u Bosni i Hercegovini (članak 2.13 točka 4.);
 4. ne obavijesti birače o svim informacijama neophodnim za provođenje izbora, sukladno propisima Središnjeg izbornog povjerenstva BiH (članak 2.13 točka 5.);
 5. nepravilno broji glasačke listiće na biračkim mjestima i u općinskim središtima za brojanje (članak 2.13 točka 7.);
 6. imenuje predsjednika i članove biračkih odbora i njihove zamjenike suprotno članku 2.19 stavak (3);
 7. prekrši zabranu iz članka 2.19 stavak (13);
 8. ne ažurira podatke sukladno promjeni broja birača i propisima Središnjeg izbornog povjerenstva BiH [članak 3.8 stavak (3) točka b)];
 9. ne osigura uvid u izvod iz Središnjeg biračkog popisa na teritoriji svoje općine [članak 3.8 stavak (3) točka c)];
 10. ne osigura podatke za Središnji birački popis kako je utvrđeno propisima Središnjeg izbornog povjerenstva BiH [članak 3.8 stavak (3) točka d)];
 11. ne vodi evidenciju zahtjeva i prigovora i ne čuva popratnu dokumentaciju [članak 3.8 stavak (4)];
 12. odredi biračka mjesta suprotno članku 5.1 stavak (3);
 13. ne osigura izborni materijal za glasovanje [članak 5.3 stavak (3)];
 14. neopravdano nije prisutan tokom cijelog procesa glasovanja i brojanja glasova (članak 5.5);
 15. ne odredi dužnosti članovima biračkog odbora [članak 5.6 stavak (2)];
 16. zapisnik o radu biračkog odbora ne sadrži podatke propisane ovim zakonom (članak 5.7);
 17. ne objasni biraču način glasovanja i ne osigura tajnost glasovanja [članak 5.11 stavak (1)];
 18. ne utvrdi identitet birača i potpis birača na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa sukladno ovom zakonu (članak 5.13);
 19. izda glasački listić ili listiće suprotno propisima koji reguliraju izdavanje glasačkih listića (članak 5.13);
 20. pomaže osobi pri glasovanju na način koji nije sukladan ovom zakonu [članak 5.19 stavak (2)];
 21. su obrasci popunjeni suprotno članku 5.25; ili
 22. podaci objedinjenih zbirnih rezultata glasovanja za općinu nisu sukladni članku 5.27.
- (2) Za povredu iz stavka (1), točke 1., 7. i 13. do 21. ovog člana kaznit će se članovi biračkog odbora novčanom kaznom u iznosu od 600,00 KM do 3.000,00 KM.
- (3) Za povredu iz stavka (1) točke 1., 7. i 14. do 21. ovog članka kaznit će se politički subjekt u ime kojeg je imenovan član biračkog odbora, novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 10.000,00 KM."
- Članak 8.
- Članak 19.9. Zakona mijenja se i glasi:
- "(1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 30.000,00 KM kaznit će se za povredu politički subjekt, ako:
1. u roku od deset dana ne dostavi izmjene podataka (članak 4.22);
 2. ukloni, prekrije, ošteti ili izmijeni tiskani oglas, plakat, poster ili drugi materijal koji se, sukladno zakonu, koristi u svrhu izborne kampanje političkih stranaka, koalicija, listi nezavisnih kandidata ili nezavisnih kandidata [članak 7.2 stavak (2)];
 3. postavi oglas, plakat ili poster, odnosno napiše svoje ime ili slogan koji je u svezi sa izbornom kampanjom, u ili na zgradi u kojoj je smješten organ vlasti bilo na kojem nivou, javno poduzeće, javna ustanova ili mjesna zajednica, ili na vjerskom objektu, na javnom putu ili javnoj površini, osim na mjestu predviđenom za plakatiranje i oglašavanje;
 4. zlouporabi javni resurs za vlastitu uporabu i promociju političkog subjekta kojem pripada [članak 7.2a, stavak (2)];
 5. nosi i pokaže oružje na političkom skupu, biračkom mjestu ili njegovoj okolini, odnosno za vrijeme okupljanja u svezi s aktivnosti političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata u izbornom procesu [članak 7.3 stavak (1) točka 1.];
 6. omete skup druge političke stranke, koalicije ili nezavisnog kandidata, kao i podstakne drugog na takve aktivnosti [članak 7.3 stavak (1) točka 2.];
 7. spriječi novinara da obavi svoj posao sukladno pravilima profesije i izbornim pravilima [članak 7.3 stavak (1) točka 3.];
 8. obeća novčanu nagradu ili drugu materijalnu korist s ciljem dobivanja podrške birača ili prijeti pristalicama druge političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata [članak 7.3 stavak (1) točka 4.];
 9. podstakne na glasovanje osobu koja nema pravo glasa [članak 7.3 stavak (1) točka 5.];
 10. podstakne osobu da glasa više puta na istim izborima ili da glasa u ime druge osobe [članak 7.3 stavak (1) točka 6.];
 11. koristi se govorom mržnje, i/ili objavi ili uporabi sliku, simbol, audio i video zapis, SMS poruku, internetsku komunikaciju, društvenu mrežu i mobilnu aplikaciju ili drugi materijal koji može tako djelovati [članak 7.3 stavak (1) točka 7.];
 12. lažno se predstavi u ime bilo koje političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata, ili fiktivno predstavi politički subjekt kojem je dodijeljeno mjesto u biračkom odboru kako bi pogodio drugom političkom subjektu kojem mjesto u biračkom odboru nije dodijeljeno [članak 7.3 stavak (2)];
 13. održi skup s ciljem izborne kampanje [članak 7.4 stavak (1) točka 1.];
 14. izloži na biračkom mjestu ili u njegovoj okolini bilo kakav materijal s ciljem utjecaja na birače [članak 7.4 stavak (1) točka 2.];
 15. koristi domaća i međunarodna sredstva komunikacije s ciljem utjecaja na birače [članak 7.4 stavak (1) točka 3.];
 16. koristi megafon ili druge razglasne uređaje s ciljem utjecaja na birače [članak 7.4 stavak (1) točka 4.];
 17. obavi bilo kakvu aktivnost koja ometa ili opstruira izborni proces [članak 7.4 stavak (1) točka 5.];
 18. ne podnese u roku od 30 dana od dana objave ovjere mandata u "Službenom glasniku BiH" izjavu o ukupnom imovinskom stanju na zahtijevanom obrascu u (članak 15.7 i članak 15.8);
 19. prekorači najveći iznos sredstava za financiranje izborne kampanje iz članka 15.10;
 20. vodi izbornu kampanju u periodu od dana raspisivanja izbora do dana službenog početka izborne kampanje [članak 16.14 stavak (3)];
 21. promatrač, u toku promatranja izbornog procesa, ometa izbornu aktivnost i ne poštuje tajnost glasovanja [članak 17.2 stavak (1)];
 22. promatrač za vrijeme promatranja izbornih aktivnosti ne nosi službenu akreditaciju i nosi bilo kakva

обилежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком странком, коалицијом, листом независних кандидата или независним кандидатом [чланак 17.2 ставак (3)].

- (2) За повреду из ставка (1) тачке 2. до 17. овог чланка коју почињу присталица политичког субјекта казниће се тај политички субјекат.
- (3) За повреду из ставка (1) тачке 1. овог чланка казниће се и одговорна особа политичке странке, коалиције или листе независних кандидата новчаном казном у износу од 600,00 КМ до 15.000,00 КМ.
- (4) За повреду из ставка (1) тачке 2. до 18. овог чланка казниће се и кандидат политичког субјекта новчаном казном у износу од 3.000,00 КМ до 15.000,00 КМ.
- (5) За повреду из ставка (1) тачке 5., 9., и 10. овог чланка казниће се и запослени или ангажирани у изборној администрацији новчаном казном у износу од 600,00 КМ до 3.000,00 КМ.
- (6) За повреду из овог чланка, Сређишње изборно повјеренство БиХ, поред новчаних казни, може изрећи и друге санкције предвиђене у чланку 6.7 Изборног закона БиХ."

Чланак 9.

Ради избјегаванја сумње, прекршајни поступци започети прије ступања на снагу овог Закона, окончаће се сукладно одредбама закона који је био на снази у вријеме извршења прекршаја, осим ако је овај Закон блажи за почиоца.

Чланак 10.

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на службеној интернетској страници Уреда високог представника, или првог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", који год од тих дана наступи раније.

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

507

На основу члана V, став 3. тачка (а), (б) и (ц) Устава Босне и Херцеговине и члана 32. став 1. тачка а) Пословника

о раду Предсједништва Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 10/13), Предсједништво Босне и Херцеговине на 28. редовној сједници, одржаној 22. јула 2022. године, донијело је

ОДЛУКУ О ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О ПОСТУПКУ ИМЕНОВАЊА АМБАСАДОРА И ДРУГИХ МЕЂУНАРОДНИХ ПРЕДСТАВНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Одлуци о поступку именовања амбасадора и других међународних представника Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 30/13), у члану 3. став (2) иза ријечи "језика" додају се ријечи: "и језика земље дестинације на коју се кандидује узима се у обзир при избору кандидата као додатни квалитет".

У члану 3. иза става (2) додају се нови ставови (3) и (4), који гласе:

"(3) Кандидат који поред држављанства Босне и Херцеговине посједује и држављанство друге државе, у складу са законом, дужан је доставити и увјерење о држављанству друге државе."

"(4) Особа из става (1) овог члана обавезна је, прије именовања, доставити потписану и овјерену изјаву о испуњавању услова из овог члана. Образац изјаве о испуњавању услова је саставни дио ове одлуке."

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а биће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-1-2232-26/22

22. јула 2022. године

Сарајево

Предсједавајући
Шефик Цаферовић, с. р.

ИЗЈАВА**о испуњавању услова из члана 3. Одлуке о поступку именовања амбасадора и других међународних представника Босне и Херцеговине**

Ја – кандидат/киња _____ за именовање
(име и презиме)

у _____
(амбасадора/ другог међународног представника БиХ) (држава)

на приједлог члана Предсједништва Босне и Херцеговине _____ под
(име и презиме)

пуним материјалном, кривичном и моралном одговорношћу изјављујем:

R.b.	Услови за именовање амбасадора и другог међународног представника Босне и Херцеговине	да / не
1.	Посједујем држављанство Босне и Херцеговине	
2.	Посједујем држављанство других држава (навести којих):	
3.	Посједујем универзитетску диплому универзитета у БиХ (од када и којег):	
4.	Посједујем одговарајући ниво образовања универзитета у иностранству и одговарајуће стручно знање и искуство за обављање дужности на коју именујем (навести којег, од када и датум нострификације):	
5.	Афирмисани сам службеник/ица у дипломатској служби Босне и Херцеговине, односно истакнути политички, привредни, јавни или научни службеник/ица који је дао знатан допринос Босни и Херцеговини и врло активно ради на јачању међународног субјективитета и угледа Босне и Херцеговине у свијету, (описати на који начин):	
6.	Познајем енглески језик или један од других службених језика Уједињених нација или других језика земаља чланица Европске уније Навести које језике и ниво знања истих:	
7.	Вођење кривичног поступка	
8.	Обухваћеност одредбом члана IX. 1 Устава Босне и Херцеговине	
9.	Познавање више страних језика и језика земље дестинације:	

Напомена: _____

КАНДИДАТ/КИЊА

Мјесто: _____

Датум: _____

Na osnovu člana V, stav 3. tačka (a), (b) i (c) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 32. stav 1. tačka a) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 28. redovnoj sjednici, održanoj 22. jula 2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O DOPUNAMA ODLUKE O POSTUPKU IMENOVANJA
AMBASADORA I DRUGIH MEĐUNARODNIH
PREDSTAVNIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Odluci o postupku imenovanja ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 30/13), u članu 3. stav (2) iza riječi "jezika" dodaju se riječi: "i jezika zemlje destinacije na koju se kandiduje uzima se u obzir pri izboru kandidata kao dodatni kvalitet".

U članu 3. iza stava (2) dodaju se novi stavovi (3) i (4), koji glase:

- "(3) Kandidat koji pored državljanstva Bosne i Hercegovine posjeduje i državljanstvo druge države, u skladu sa zakonom, dužan je dostaviti i uvjerenje o državljanstvu druge države."
- "(4) Osoba iz stava (1) ovog člana obavezna je, prije imenovanja, dostaviti potpisanu i ovjerenu izjavu o ispunjavanju uslova iz ovog člana. Obrazac izjave o ispunjavanju uslova je sastavni dio ove odluke."

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-1-2232-26/22

22. jula 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Šefik Džaferović, s. r.

IZJAVA

o ispunjavanju uslova iz člana 3. Odluke o postupku imenovanja ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine

Ja – kandidat/kinja _____ za imenovanje
(ime i prezime)

_____ u
(ambasadora/ drugog međunarodnog predstavnika BiH) (država)

na prijedlog člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine _____ pod punom
(ime i prezime)
materijalnom, krivičnom i moralnom odgovornošću izjavljujem:

R.b.	Uslovi za imenovanje ambasadora i drugog međunarodnog predstavnika Bosne i Hercegovine	da / ne
1.	Posjedujem državljanstvo Bosne i Hercegovine	
2.	Posjedujem državljanstvo drugih država (navesti kojih):	
3.	Posjedujem univerzitetsku diplomu univerziteta u BiH (od kada i kojeg):	
4.	Posjedujem odgovarajući nivo obrazovanja univerziteta u inostranstvu i odgovarajuće stručno znanje i iskustvo za obavljanje dužnosti na koju imenujem (navesti kojeg, od kada i datum nostrifikacije):	
5.	Afirmisani sam djelatnik/ica u diplomatskoj službi Bosne i Hercegovine, odnosno istaknuti politički, privredni, javni ili naučni djelatnik/ica koji je dao znatan doprinos Bosni i Hercegovini i vrlo aktivno radi na jačanju međunarodnog subjektiviteta i ugleda Bosne i Hercegovine u svijetu, (opisati na koji način):	
6.	Poznajem engleski jezik ili jedan od drugih službenih jezika Ujedinjenih nacija ili drugih jezika zemalja članica Evropske unije Navesti koje jezike i nivo znanja istih:	
7.	Vođenje krivičnog postupka	
8.	Obuhvaćenost odredbom člana IX. 1 Ustava Bosne i Hercegovine	
9.	Poznavanje više stranih jezika i jezika zemlje destinacije:	

Napomena: _____

KANDIDAT/KINJA

Mjesto: _____

Datum: _____

Temeljem članka V. stavak 3. točka (a), (b) i (c) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 32. stavak 1. točka a) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 28. redovitoj sjednici, održanoj 22. srpnja 2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O DOPUNAMA ODLUKE O POSTUPKU IMENOVANJA
VELEPOSŁANIKА I DRUGIH MEĐUNARODNIH
PREDSTAVNIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Odluci o postupku imenovanja veleposlanika i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 30/13), u članku 3. stavak (2) iza riječi "jezika" dodaju se riječi: "i jezika zemlje destinacije na koju se kandidira uzima se u obzir pri izboru kandidata kao dodatna kvaliteta".

U članku 3. iza stavka (2) dodaju se novi stavkovi (3) i (4), koji glase:

- "(3) Kandidat koji pored državljanstva Bosne i Hercegovine posjeduje i državljanstvo druge države, sukladno sa zakonom, dužan je dostaviti i uvjerenje o državljanstvu druge države."
- "(4) Osoba iz stavka (1) ovog članka obvezna je, prije imenovanja, dostaviti potpisanu i ovjerenu izjavu o ispunjavanju uvjeta iz ovog članka. Obrazac izjave o ispunjavanju uvjeta je sastavni dio ove odluke."

Članak 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-1-2232-26/22

22. srpnja 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Šefik Džaferović, v. r.

I Z J A V A**o ispunjavanju uvjeta iz članka 3. Odluke o postupku imenovanja veleposlanika i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine**

Ja – kandidat/kinja _____ za imenovanje

 _____ u _____
 (veleposlanika/ drugog međunarodnog predstavnika BiH) (država)

na prijedlog člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine _____ pod punom

 materijalnom, kaznenom i moralnom odgovornošću izjavljujem:

R.b.	Uslovi za imenovanje veleposlanika i drugog međunarodnog predstavnika Bosne i Hercegovine	da / ne
1.	Posjedujem državljanstvo Bosne i Hercegovine	
2.	Posjedujem državljanstvo drugih država (navesti kojih):	
3.	Posjedujem sveučilišnu diplomu sveučilišta u BiH (od kada i kojeg):	
4.	Posjedujem odgovarajuću razinu obrazovanja sveučilišta u inozemstvu i odgovarajuće stručno znanje i iskustvo za obavljanje dužnosti na koju imenujem (navesti kojeg, od kada i datum nostrificiranja):	
5.	Afirmirani sam djelatnik/ica u diplomatskoj službi Bosne i Hercegovine, odnosno istaknuti politički, gospodarski, javni ili naučni djelatnik/ica koji je dao znatan doprinos Bosni i Hercegovini i vrlo aktivno radi na jačanju međunarodnog subjektiviteta i ugleda Bosne i Hercegovine u svijetu, (opisati na koji način):	
6.	Poznajem engleski jezik ili jedan od drugih službenih jezika Ujedinjenih nacija ili drugih jezika zemalja članica Evropske unije Navesti koje jezike i razinu poznavanja istih:	
7.	Vođenje kaznenog postupka	
8.	Obuhvaćenost odredbom članka IX. i Ustava Bosne i Hercegovine	
9.	Poznavanje više stranih jezika i jezika zemlje destinacije:	

Napomena: _____

KANDIDAT/KINJA

Mjesto: _____

Datum: _____

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
УПРАВА ЗА ИНДИРЕКТНО
ОПОРЕЗИВАЊЕ****508**

На основу члана 102. став (2) Закона о царинској политици у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 58/15) и члана 14. став 3. Закона о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 44/03, 52/04, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 и 91/17), Управни одбор Управе за индиректно опорезивање, на 1. електронској сједници одржаној 27.07.2022. године, донио је

ОДЛУКУ**О КОРИШЋЕЊУ СВЕОБУХВАТНЕ ГАРАНЦИЈЕ НА
НИЖИ ИЗНОС ЗА ОСИГУРАЊЕ ПЛАЋАЊА
ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА У УНУТРАШЊОЈ ОБРАДИ****Члан 1.****(Предмет)**

Овом одлуком прописује се коришћење свеобухватне гаранције на нижи износ за осигурање плаћања индиректних пореза у царинском поступку унутрашње обраде и поступак одобравања таквог коришћења гаранције.

Члан 2.

(Употреба израза у мушком или женском роду)

Ријечи које су ради прегледности у овој одлуци наведене у једном роду без дискриминације односе се и на мушки и на женски род.

Члан 3.**(Услови)**

Имаоцу одобрења за унутрашњу обраду може се, на његов захтјев, одобрити коришћење свеобухватне гаранције на нижи износ за осигурање плаћања индиректних пореза у царинском поступку унутрашње обраде и то на 30% од укупно обрачунатих индиректних пореза у том поступку (у даљем тексту: повлашћени статус), ако испуњава следеће услове:

- a) да је у периоду од 12 мјесеци који непосредно претходи подношењу захтјева уредно и на вријеме измиривао обавезе по основу индиректних пореза насталих у било којем царински одобреном поступању или употреби и да исти нису у том периоду наплаћивани активирањем поднијете банковне гаранције,
- b) да на дан провјере нема неизмирених обавеза по основу индиректних пореза, осталих прихода и такси,
- c) да у вријеме подношења захтјева нема неизмирених обавеза по основу директних пореза,
- d) да робу увезену за унутрашњу обраду у цијелости поновно изведе из царинског подручја Босне и Херцеговине у облику добијених производа или, у изузетно оправданим случајевима, у непромијењеном стању.

Члан 4.**(Захтјев)**

- (1) Захтјев за одобравање повлашћеног статуса ималац одобрења за унутрашњу обраду подноси у писаној форми, на образцу прописаном од стране Управе за индиректно опорезивање.
- (2) Захтјев из става (1) овог члана, са доказима о испуњавању прописаних услова, подноси се Сектору за пословне услуге - Одсјеку за принудну наплату у Главној канцеларији Управе за индиректно опорезивање (у даљем тексту: Одсјек за принудну наплату).

Члан 5.

(Докази о испуњавању услова)

- (1) Подносилац захтјева, уз захтјев, прилаже:
 - a) изјаву да ће робу увезену за унутрашњу обраду у цијелости поновно извести из царинског подручја Босне и Херцеговине у облику добијених производа и
 - b) доказ о измирењу обавеза по основу директних пореза из члана 3. тачка ц) ове одлуке, за које су надлежне пореске управе ентитета и Брчко Дистрикта.
- (2) Испуњеност услова из члана 3. тач. а) и б) ове одлуке, по службеној дужности, провјерава Одсјек за принудну наплату.
- (3) Ако се у провјери из става (2) овог члана утврди да подносилац захтјева има неизмирених доспјелих обавеза по основу индиректних пореза, осталих прихода и такси, у том случају, услов из члана 3. тачка б) ове одлуке сматра се испуњеним ако подносилац захтјева, у року од 10 дана од дана пријема опомене од Одсјека за принудну наплату, исте измири.

Члан 6.

(Одлука по захтјеву)

Одлуку по захтјеву за одобравање повлашћеног статуса доноси и доставља подносиоцу захтјева Одсјек за принудну наплату, у року од 60 дана од дана подношења уредног захтјева.

Члан 7.

(Обавеза имаоца повлашћеног статуса)

Ималац одлуке за повлашћени статус, у писаној форми, обавјештава Одсјек за принудну наплату о свакој чињеници која настане после издавања одлуке, а која утиче на њену даљу примјену или садржај.

Члан 8.

(Обавјештавање регионалних центара)

О одобреном повлашћеном статусу Одсјек за принудну наплату обавјештава надлежне организационе јединице регионалних центара.

Члан 9.

(Укидање одлуке о повлашћеном статусу)

- (1) Одлука којом је одобрен повлашћени статус биће, по службеној дужности, укинута ако ималац одлуке уредно и на вријеме у цијелости не измирује обавезе по основу индиректних пореза, осталих прихода и такси, као и у случају сазнања о наступању околности које су противне одредби члана 3. тачка д) ове одлуке.
- (2) Ако организационе јединице из члана 8. ове одлуке, у свом раду, дођу до сазнања о околностима из става (1) овог члана дужне су о томе одмах обавијестити Одсјек за принудну наплату.
- (3) Одлука којом је одобрен повлашћени статус може се укинути и на захтјев имаоца одлуке.

Члан 10.

(Коришћење одлуке о повлашћеном статусу)

На одлуке о одобравању повлашћеног статуса донијете до дана ступања на снагу ове одлуке примјењује се ова одлука.

Члан 11.

(Престанак важења)

Даном ступања на снагу ове одлуке престаје важити Одлука о критеријумима за коришћење свеобухватне гаранције на нижи износ за обезбјеђење плаћања индиректних пореза у унутрашњој обради ("Службени гласник БиХ", бр. 35/06 и 73/06).

Члан 12.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу 01. августа 2022. године и објављује се "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-02-47-1/22
27. јула 2022. године
Сарајево

Предсједник
Управног одбора
Вјекослав Беванда, с. р.

На основу члана 102. став (2) Закона о царинској политици у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 58/15) и члана 14. став 3. Закона о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 44/03, 52/04, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 и 91/17), Управни одбор Управе за индиректно опорезивање, на 1. електронској сједници одржаној 27.07.2022. године, доnio је

ODLUKU**O KORIŠTENJU SVEOBUHvatNE GARANCIJE NA NIŽI IZNOS ZA OSIGURANJE PLAĆANJA INDIREKTHNIH POREZA U UNUTRAŠNJOJ OBRADI**

Члан 1.

(Предмет)

Овом одлуком прописује се кориштење свеобухватне гаранције на нижи износ за осигурање плаћања индиректних пореза у царинском поступку унутрашње обраде и поступак одобравања таквог кориштења гаранције.

Члан 2.

(Употреба израза у мушком или женском роду)

Ријечи које су ради прегледности у овој одлуци наведене у једном роду без дискриминације односе се и на мушки и на женски род.

Члан 3.

(Увјети)

Имаоцу одобрења за унутрашњу обраду може се, на његов захтев, одобрити кориштење свеобухватне гаранције на нижи износ за осигурање плаћања индиректних пореза у царинском поступку унутрашње обраде и то на 30% од укупно обрачунатих индиректних пореза у том поступку (у даљњем тексту: повлашћени статус), ако испуњава слjedeће увјете:

- a) да је у периоду од 12 мјесеци који непосредно претходи подношењу захтева уредно и на вријеме измиривао обавезе по основу индиректних пореза насталих у било којем царински одобреном поступку или употреби и да исти нису у том периоду наплаћивани активирањем поднијете банковне гаранције,
- b) да на дан провјере нема неизмирених обавеза по основу индиректних пореза, осталих прихода и такси,
- c) да у вријеме подношења захтева нема неизмирених обавеза по основу директних пореза,
- d) да робу уvezenu за унутрашњу обраду у цијелости поновно изведе из царинског подручја Босне и Херцеговине у облику добијених производа или, у изузетно оправданим случајевима, у непромијенjenом стању.

Члан 4.

(Захтев)

- (1) Захтев за одобравањем повлашћеног статуса ималац одобрења за унутрашњу обраду подноси у писаној форми, на образцу прописаном од стране Управе за индиректно опорезивање.
- (2) Захтев из става (1) овог члана, са доказима о испуњавању прописаних увјета, подноси се Сектору за пословне услуге - Оdsjekу за принудну наплату у Сређишњем ureду Управе за

индиректно опорезивање (у даљњем тексту: Оdsjek за принудну наплату).

Члан 5.

(Dokazi o ispunjavanju uvjeta)

- (1) Podnosilac захтева, уз захтев, прилаже:
 - a) изјаву да ће робу уvezenu за унутрашњу обраду у цијелости поновно извести из царинског подручја Босне и Херцеговине у облику добијених производа и
 - b) доказ о измирењу обавеза по основу директних пореза из члана 3. тачка c) ове одлуке, за које су надлежне порезне управе ентитета и Брчко Distrikta.
- (2) Испуњеност увјета из члана 3. тач. a) и b) ове одлуке, по службеној дужности, провјерава Оdsjek за принудну наплату.
- (3) Ако се у провјери из става (2) овог члана утврди да подносилац захтева има неизмирених доспјелих обавеза по основу индиректних пореза, осталих прихода и такси, у том случају, увјет из члана 3. тачка b) ове одлуке сматра се испуњеним ако подносилац захтева, у року од 10 дана од дана пријема опомене од Оdsjeka за принудну наплату, исте измири.

Члан 6.

(Odluka po захтеву)

Odluku по захтеву за одобравање повлашћеног статуса доноси и доставља подносиоцу захтева Оdsjek за принудну наплату, у року од 60 дана од дана подношења уредног захтева.

Члан 7.

(Obaveza imaoca повлашћеног статуса)

Ималац одлуке за повлашћени статус, у писаној форми, обавјештава Оdsjek за принудну наплату о свакој чињеници која настане послје издавања одлуке, а која утиче на њену даљњу примјену или садржај.

Члан 8.

(Obavješćavanje regionalnih centara)

О одобреном повлашћеном статусу Оdsjek за принудну наплату обавјештава надлежне организационе јединице регионалних центара.

Члан 9.

(Ukidanje одлуке о повлашћеном статусу)

- (1) Odluka којом је одобрен повлашћени статус bit će, по службеној дужности, укинута ако ималац одлуке уредно и на вријеме у цијелости не измирује обавезе по основу индиректних пореза, осталих прихода и такси, као и у случају saznanja о наступању околности које су противне одредби члана 3. тачка d) ове одлуке.
- (2) Ако организационе јединице из члана 8. ове одлуке, у свом раду, дођу до saznanja о околностима из става (1) овог члана дужне су о томе одмах обавјестити Оdsjek за принудну наплату.
- (3) Odluka којом је одобрен повлашћени статус може се укинати и на захтев имаоца одлуке.

Члан 10.

(Korištenje одлуке о повлашћеном статусу)

На одлуке о одобравању повлашћеног статуса донијете до дана ступања на снагу ове одлуке примјењује се ова одлука.

Члан 11.

(Prestanak важења)

Даном ступања на снагу ове одлуке престаје важити Odluka о критеријумима за кориштење свеобухватне гаранције на нижи износ за обезбјеђење плаћања индиректних пореза у унутрашњој обради ("Службени гласник БиХ", бр. 35/06 и 73/06).

Član 12.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu 01. augusta 2022. godine i objavljuje se "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-02-47-1/22
27. jula 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Upravnog odbora
Vjekoslav Bevanda, s. r.

Temeljem članka 102. stavak (2) Zakona o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 58/15) i članka 14. stavak 3. Zakona o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 44/03, 52/04, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 i 91/17), Upravni odbor Uprave za neizravno oporezivanje, na 1. elektronskoj sjednici održanoj 27.07.2022. godine, donio je

**ODLUKU
O KORIŠTENJU SVEOBUHVRATNOG JAMSTVA NA NIŽI
IZNOS ZA OSIGURANJE PLAĆANJA NEIZRAVNIH
POREZA U UNUTARNJOJ OBRADI**

Članak 1.

(Predmet)

Ovom odlukom propisuje se korištenje sveobuhvatnog jamstva na niži iznos za osiguranje plaćanja neizravnih poreza u carinskom postupku unutarnje obrade i postupak odobravanja takvog korištenja jamstva.

Članak 2.

(Uporaba izraza u muškom ili ženskom rodu)

Riječi koje su radi preglednosti u ovoj odluci navedene u jednom rodu bez diskriminacije odnose se i na muški i na ženski rod.

Članak 3.

(Uvjeti)

Imatelju odobrenja za unutarnju obradu može se, na njegov zahtjev, odobriti korištenje sveobuhvatnog jamstva na niži iznos za osiguranje plaćanja neizravnih poreza u carinskom postupku unutarnje obrade i to na 30% od ukupno obračunatih neizravnih poreza u tom postupku (u daljnjem tekstu: povlašteni status), ako ispunjava sljedeće uvjete:

- da je u razdoblju od 12 mjeseci koji neposredno prethodi podnošenju zahtjeva uredno i na vrijeme izmirivao obveze po osnovi neizravnih poreza nastalih u bilo kojem carinski odobrenom postupanju ili uporabi i da isti nisu u tom periodu naplaćivani aktiviranjem podnjetog bankovnog jamstva,
- da na dan provjere nema neizmirenih obveza po osnovi neizravnih poreza, ostalih prihoda i pristojbi,
- da u vrijeme podnošenja zahtjeva nema neizmirenih obveza po osnovu izravnih poreza,
- da robu uvezenu za unutarnju obradu u cijelosti ponovno izveze iz carinskog područja Bosne i Hercegovine u obliku dobivenih proizvoda ili, u izuzetno opravdanim slučajevima, u nepromijenjenom stanju.

Članak 4.

(Zahtjev)

- Zahtjev za odobravanje povlaštenog statusa imatelj odobrenja za unutarnju obradu podnosi u pisanoj formi, na obrascu propisanom od strane Uprave za neizravno oporezivanje.
- Zahtjev iz stavka (1) ovoga članka, sa dokazima o ispunjavanju propisanih uvjeta, podnosi se Sektoru za poslovne usluge - Odsjeku za prisilnu naplatu u Središnjem

uredu Uprave za neizravno oporezivanje (u daljnjem tekstu: Odsjek za prisilnu naplatu).

Članak 5.

(Dokazi o ispunjavanju uvjeta)

- Podnositelj zahtjeva, uz zahtjev, prilaže:
 - izjavu da će robu uvezenu za unutarnju obradu u cijelosti ponovno izvesti iz carinskog područja Bosne i Hercegovine u obliku dobivenih proizvoda i
 - dokaz o izmirenju obveza po osnovi izravnih poreza iz članka 3. točka c) ove odluke, za koje su nadležne porezne uprave entiteta i Brčko Distrikta.
- Ispunjenost uvjeta iz članka 3. toč. a) i b) ove odluke, po službenoj dužnosti, provjerava Odsjek za prisilnu naplatu.
- Ako se u provjeri iz stavka (2) ovoga članka utvrdi da podnositelj zahtjeva ima neizmirenih dospjelih obveza po osnovi neizravnih poreza, ostalih prihoda i pristojbi, u tom slučaju, uvjet iz članka 3. točka b) ove odluke smatra se ispunjenim ako podnositelj zahtjeva, u roku od 10 dana od dana prijema opomene od Odsjeka za prisilnu naplatu, iste izmiri.

Članak 6.

(Odluka po zahtjevu)

Odluku po zahtjevu za odobravanje povlaštenog statusa donosi i dostavlja podnositelju zahtjeva Odsjek za prisilnu naplatu, u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

Članak 7.

(Obveza imatelja povlaštenog statusa)

Imatelj odluke za povlašteni status, u pisanoj formi, obavještava Odsjek za prisilnu naplatu o svakoj činjenici koja nastane poslije izdavanja odluke, a koja utiče na njenu daljnju primjenu ili sadržaj.

Članak 8.

(Obavješćavanje regionalnih centara)

O odobrenom povlaštenom statusu Odsjek za prisilnu naplatu obavještava nadležne organizacijske jedinice regionalnih centara.

Članak 9.

(Ukidanje odluke o povlaštenom statusu)

- Odluka kojom je odobren povlašteni status bit će, po službenoj dužnosti, ukinuta ako imatelj odluke uredno i na vrijeme u cijelosti ne izmiruje obveze po osnovi neizravnih poreza, ostalih prihoda i pristojbi, kao i u slučaju saznanja o nastupanju okolnosti koje su protivne odredbi članka 3. točka d) ove odluke.
- Ako organizacijske jedinice iz članka 8. ove odluke, u svom radu, dođu do saznanja o okolnostima iz stavka (1) ovoga članka dužne su o tome odmah obavijestiti Odsjek za prisilnu naplatu.
- Odluka kojom je odobren povlašteni status može se ukinuti i na zahtjev imatelja odluke.

Članak 10.

(Korištenje odluke o povlaštenom statusu)

Na odluku o odobravanju povlaštenog statusa donijete do dana stupanja na snagu ove odluke primjenjuje se ova odluka.

Članak 11.

(Prestanak važenja)

Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje važiti Odluka o kriterijima za korištenje sveobuhvatnog jamstva na niži iznos za osiguranje plaćanja neizravnih poreza u unutarnjoj obradi ("Službeni glasnik BiH", br. 35/06 i 73/06).

Чланак 12.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu 01. kolovoza 2022. godine i objavljuje se "Službenom glasniku BiH".

Број 02-02-47-1/22
27. српња 2022. године
Сарајево

Председатељ
Управног одбора
Vjekoslav Bevanda, v. r.

АГЕНЦИЈА ЗА ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

509

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17), члана 10. став (5) тачке j) и став (6) Закона о поштама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 33/05) и члана 8. Статута Агенције за поштански саобраћај Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 92/07), а уз сагласност Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине, Савет Агенције за поштански саобраћај Босне и Херцеговине, на 52. сједници одржаној 16.06.2022. године, доноси

ОДЛУКУ

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О ЈЕДИНСТВЕНОЈ ТАРИФНОЈ ПОЛИТИЦИ ЗА РЕЗЕРВИРАНЕ ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ НА ПОДРУЧЈУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

- (1) Таблица у члану 3. (Тарифни ставови) Одлуке о јединственој тарифној политици за резервисане поштанске услуге на подручју Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" број 59/11) (у даљем тексту: Одлука) мијења се и допуњује у тачкама 1.1.4.2 и 1.1.4.3 како сlijеди:

1.1.4.2	Руковање судским писмом и писмом у управном поступку	Основна стопа	двоструко
1.1.4.3	Судска повратница и повратница у управном поступку	Основна стопа	50% једноструко

- (2) Тачка 1.5.1.6. у табели члана 3. (Тарифни ставови) Одлуке у колони "Стопа" ријечи "VII стопа" мијења се и гласи: "VI стопа".
- (3) Тачка 1.5.1.7. у табели члана 3. (Тарифни ставови) Одлуке у колони "Стопа" ријечи "VIII стопа" мијења се и гласи: "VII стопа".
- (4) Иза алинеје 1.5.1.7 Таблице у члану 3. (Тарифни ставови) Одлуке додаје се нова тачка 1.5.1.8 која гласи:

1.5.1.8	Од 2.001 до 5.000 грама	VIII стопа	Од 2.001 до 5.000 г
---------	-------------------------	------------	---------------------

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-04-1-02-2-312-4/22
16. јуна 2022. године
Сарајево

Председавајућа
Савета Агенције
Љиљана Еркић, с. р.

Министарство комуникација и транспорта Босне и Херцеговине је дало сагласност број 07-02-2-2055-1/22 од 14.07.2022. године на Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о јединственој тарифној политици за резервисане поштанске услуге.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ" бр. 32/02, 102/09 и 72/17), члана 10. став (5) тачке j) и став (6) Закона о поштама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 33/05) и члана 8. Статута Агенције за поштански promet Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 92/07), а уз сагласност Министарства комуникација и prometa Босне и Херцеговине, Вijeће Агенције за поштански promet Босне и Херцеговине, на 52. сједници одржаној 16.06.2022. године, доноси

ОДЛУКУ

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О ЈЕДИНСТВЕНОЈ ТАРИФНОЈ ПОЛИТИЦИ ЗА РЕЗЕРВИРАНЕ ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ НА ПОДРУЧЈУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

- (1) Таблица у члану 3. (Тарифни ставови) Одлуке о јединственој тарифној политици за резервисане поштанске услуге на подручју Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" број 59/11) (у даљем тексту: Одлука) мијења се и допуњује у тачкама 1.1.4.2 и 1.1.4.3 како сlijеди:

1.1.4.2	Руковање судским писмом и писмом у управном поступку	Основна стопа	двоструко
1.1.4.3	Судска повратница и повратница у управном поступку	Основна стопа	50% једноструко

- (2) Тачка 1.5.1.6. у табели члана 3. (Тарифни ставови) Одлуке у колони "Стопа" ријечи "VII стопа" мијења се и гласи: "VI стопа".
- (3) Тачка 1.5.1.7. у табели члана 3. (Тарифни ставови) Одлуке у колони "Стопа" ријечи "VIII стопа" мијења се и гласи: "VII стопа".
- (4) Иза алинеје 1.5.1.7 Таблице у члану 3. (Тарифни ставови) Одлуке додаје се нова тачка 1.5.1.8 која гласи:

1.5.1.8	Од 2.001 до 5.000 грама	VIII стопа	Од 2.001 до 5.000 г
---------	-------------------------	------------	---------------------

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-04-1-02-2-312-4/22
16. јуна 2022. године
Сарајево

Председавајућа
Вijeћа Агенције
Љиљана Еркић, с. р.

Министарство комуникација и prometa Босне и Херцеговине је дало сагласност број 07-02-2-2055-1/22 од 14.07.2022. године на Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о јединственој тарифној политици за резервисане поштанске услуге.

Темелјем чланка 61. ставак (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17), чланка 10. ставак (5) тачка j) и ставак (6) Закона о поштама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 33/05) и чланка 8. Статута Агенције за поштански promet Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 92/07), а уз сагласност Министарства комуникација и prometa Босне и Херцеговине, Вijeће Агенције за поштански promet Босне и Херцеговине, на 52. сједници одржаној 16.6.2022. године, доноси

**ODLUKU
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O
JEDINSTVENOJ TARIFNOJ POLITICI ZA
REZERVIRANE POŠTANSKE USLUGE NA PODRUČJU
BOSNE I HERCEGOVINE**

Članak 1.

- (1) Tablica u članku 3. (Tarifni stavovi) Odluke o jedinstvenoj tarifnoj politici za rezervirane poštanske usluge na području Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 59/11) (u daljnjem tekstu: Odluka) mijenja se i dopunjuje u točkama 1.1.4.2 i 1.1.4.3 kako slijedi:

1.1.4.2	Rukovanje sudskim pismom i pismom u upravnom postupku	Osnovna stopa	dvostruko
1.1.4.3	Sudska povratnica i povratnica u upravnom postupku	Osnovna stopa	50% jednostruko

- (2) Točka 1.5.1.6. u tablici članka 3. (Tarifni stavovi) Odluke u koloni "Stopa" riječi "VII stopa" mijenja se i glasi: "VI stopa".
- (3) Točka 1.5.1.7. u tablici članka 3. (Tarifni stavovi) Odluke u koloni "Stopa" riječi "VIII stopa" mijenja se i glasi: "VII stopa".
- (4) Iza alineje 1.5.1.7. Tablice u članku 3. (Tarifni stavovi) Odluke dodaje se nova točka 1.5.1.8 koja glasi:

1.5.1.8	Od 2.001 do 5.000 grama	VIII stopa	Od 2.001 do 5.000 g
---------	-------------------------	------------	---------------------

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-04-1-02-2-312-4/22
16. lipnja 2022. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća Agencije
Ljiljana Erkić, v. r.

Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine je dalo suglasnost broj 07-02-2-2055-1/22 od 14.07.2022. godine na Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o jedinstvenoj tarifnoj politici za rezervirane poštanske usluge.

**ДИРЕКЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО
ВАЗДУХОПЛОВСТВО
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

510

На основу чл. 16. и 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17) и члана 14. став (1) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 39/09 и 25/18), генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

**ПРАВИЛНИК
О ОДОБРАВАЊУ ЛЕТОВА**

ДИО ПРВИ – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.
(Предмет)

Овим правилником утврђују се услови и начин издавања одобрења за летење домаћим и страним цивилним ваздухопловима у ваздушном простору Босне и Херцеговине.

Члан 2.
(Примјена)

Одредбе овог правилника примјењују се на домаће и стране цивилне ваздухоплове који полијећу и слијећу на

међународне аеродроме у Босни и Херцеговини и на ваздухоплове који прелијећу Босну и Херцеговину.

Члан 3.
(Појмови)

Појмови који се употребљавају у овом правилнику имају следеће значење:

- а) **аеродромски слот**: временски оквир резервисан за лет у доласку/одласку са неког аеродрома;
- б) **државни ваздухоплови**: ваздухоплови уписани у регистар неке земље, који се у складу са међународним уговорима употребљавају у војне, царинске и полицијске сврхе и ваздухоплови који се употребљавају искључиво за превоз лица која уживају посебан статус;
- ц) **генерална авијација** – GA (*general aviation*): ваздухоплови који се не користе за комерцијални транспорт или за радове из ваздуха;
- д) **манифестација**: свака летачка активност која се смишљено изводи као ваздухопловна приредба или забава на најављеном догађају отвореном за јавност, укључујући и ваздухоплов који се користи за увјежбавање за ваздухопловну приредбу и за летове до и од мјеста одржавања најављеног догађаја;
- е) **одобрење за летење**: одобрење надлежне ваздухопловне власти оператору ваздухоплова да извршава летове у ваздушном простору Босне и Херцеговине, укључујући и полијетања/слијетања на аеродроме у БиХ;
- ф) **оператор ваздухоплова**: физичко или правно лице које је власник или корисник ваздухоплова;
- г) **опасне робе**: означавају предмете или супстанце који могу представљати ризик за здравље, безбједност, имовину или животну средину и који се налазе на листи опасних материја у Техничким упутствима или су класификовани у складу са тим техничким упутствима;
- х) **радови из ваздуха**: операција у којој се ваздухоплов користи за специјалне услуге у пољопривреди, грађевинарству, за потребе снимања/фотографисања, премјера, осматрања и патролирања, трагања и спасавања, рекламирања из ваздуха, итд.

**ДИО ДРУГИ – ОДОБРАВАЊЕ ЛЕТОВА И
АЕРОДРОМСКИХ СЛОТОВА**

Члан 4.

(Летење државних и цивилних ваздухоплова)

Летење државних ваздухоплова у ваздушном простору Босне и Херцеговине одобрава Министарство иностраних послова, а летење цивилних ваздухоплова одобрава Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине (у даљем тексту: BHDCA).

Члан 5.

(Полијетање и слијетање ваздухоплова у међународном саобраћају)

- (1) Ваздухоплови који улазе, односно напуштају ваздушни простор Босне и Херцеговине, своје прво слијетање, односно последње полијетање, морају извести на неком од међународних аеродрома на којима је организована служба за прелазак државне границе.
- (2) Изузетно од одредби из става (1) овог члана, прво слијетање, односно полијетање за ваздухоплове који учествују у међународном ваздушном саобраћају, може се извршити и на другим аеродромима или

летиштимата уколико оператор аеродрома обезбиједи службе неопходне за прелазак државне границе.

Члан 6.

(Обавезно осигурање ваздухоплова)

Сваки оператор ваздухоплова (у даљем тексту: Оператор), да би летио у ваздушном простору БиХ, обавезан је посједовати осигурање од одговорности за штету начињену путницима, пртљагу, терету и трећим лицима у складу са законом којим се уређују облигациони односи у цивилном ваздухопловству.

Члан 7.

(Летови за које нису потребна одобрења BHDCA)

Летови за које нису потребна одобрења BHDCA:

- а) летови страних државних ваздухоплова (дипломатски летови) - захтјеви за издавање одобрења подносе се Министарству иностраних послова Босне и Херцеговине, дипломатским путем;
- б) летови државних ваздухоплова Босне и Херцеговине;
- ц) ваздухоплови EUFOR-а и NATO-а, као и ваздухоплови који не припадају NATO-у а служе за подршку операцијама Европске уније, имају право на слободан пролаз без ограничења и на несметану слободу летења ваздушним простором Босне и Херцеговине, а на основу одредби "Анекса протокола о преносу надлежности над ваздушним простором Босне и Херцеговине", потписаног 2007. године у Паризу;
- д) медицински летови - летови код којих је потребно предузети тренутне акције у случају опасности и медицинске евакуације (MEDEVAC), као и транспорт тешких болесника у и из БиХ;
- е) летови за потребе трагања и спасавања (SAR);
- ф) технички летови;
- г) слијетање у случају нужде;
- х) летови домаћих и страних цивилних ваздухоплова за сопствене потребе;
- и) летови генералне авијације;
- ј) летови домаћих и страних цивилних ваздухоплова када се у плану лета декларише као некомерцијални (превоз за властите потребе, приватни лет);
- к) летови домаћих и страних цивилних ваздухоплова када се у плану летења декларише као хуманитарни лет;
- л) комерцијални летови домаћих и страних цивилних ваздухоплова у нередовном саобраћају, чији број искористивих сједишта не прелази 10;
- м) летови за обуку у ваздушном простору Босне и Херцеговине са слијетањем, односно полијетањем са међународних аеродрома у Босни и Херцеговини;
- н) прелети, изузев за прелете који превозе опасне материје или наоружање и муницију преко територије Босне и Херцеговине.

Члан 8.

(Захтјев за аеродромски слот)

- (1) Захтјев за аеродромски слот, без претходно прибављеног одобрења BHDCA, неће бити разматран.
- (2) Захтјев за одобрење аеродромског слота упућује се оперативним центрима аеродрома, уз приложено одобрење BHDCA.

Члан 9.

(Додјеливање слота и измјене)

- (1) Оперативни центри аеродрома у Босни и Херцеговини су одговорни за издавање слотова.
- (2) Додјела аеродромских слотова вршиће се у складу са транспарентним, непристрасним и недискриминирајућим правилима.
- (3) Придржавање аеродромског слота је обавезно за све Операторе.
- (4) Промјене које се односе на вријеме извршења лета, дестинације, категорију лета или поништење одобрења од стране BHDCA морају се доставити оперативном центру аеродрома одговорном за издавање слота.
- (5) Поништени или пропуштени летови нису предмет аутоматске ревизије. Уколико је одобрење за лет истекло, Оператор је дужан поднијети нови захтјев за одобрење, као и нови захтјев за одобрење аеродромског слота.

Члан 10.

(Радно вријеме BHDCA)

Радно вријеме BHDCA је од 08:00 до 16:00 (локално вријеме) сваким радним даном, осим у дане празника. Као дани празника рачунају се дани празника утврђени ентитетским законима.

ДИО ТРЕЋИ – ЛЕТОВИ ЗА КОЈЕ ЈЕ ПОТРЕБНО ОДОБРЕЊЕ BHDCA

Члан 11.

(Захтјеви за издавање одобрења)

- (1) Захтјеви за издавање одобрења Оператору за извођење редовних или нередовних међународних и домаћих летова у ваздушном простору Босне и Херцеговине подносе се у BHDCA Одсјеку за аеродроме или факсом на број +387 51 921 520 или електронском поштом на e-mail flightrequest@bhdca.gov.ba.
- (2) BHDCA издаје писано одобрење или одбија исто уз образложење и доставља га подносиоцу захтјева у временским роковима дефинисаним овим правилником.

Члан 12.

(Документација)

Оператори који лете у ваздушном простору Босне и Херцеговине у комерцијалне сврхе, приликом подношења захтјева за редовне или нередовне летове, први пут, уз захтјев за одобрење лета морају доставити и сљедеће документе:

- а) сертификат Оператора (Air Operator Certificate - AOC);
- б) радну дозволу Оператора (Operation Licence);
- ц) сертификат о регистрацији ваздухоплова;
- д) сертификат о пловидбености ваздухоплова (Airworthiness Certificate), укључујући и сертификат о продужењу пловидбености (Airworthiness Review Certificate);
- е) сертификат о осигурању који укључује и осигурање за штету нанесену трећим лицима (Insurance Certificate);
- ф) сертификат о буци ваздухоплова (Noise Certificate);
- г) дозволу за радио-станицу (Radio Station Licence);
- х) "TCO" (Third country operator) одобрење, за Операторе земаља које нису чланице ЕУ;
- и) чартер летови: уговор оператора и наручиоца услуге;
- ј) уговор о изнајмљивању ваздухоплова (Wet Lease, Dry Lease) уколико је ваздухоплов изнајмљен;
- к) додатну документацију на захтјев BHDCA.

Члан 13.

(Рок важења издатог одобрења)

- (1) Одобрења за појединачне летове издате од стране BHDCA важе 72 часа. На захтјев Оператора одобрење може бити издато и на дужи период (радови из ваздуха).
- (2) Рок важења одобрења рачуна се од времена предвиђеног уласка у ваздушни простор Босне и Херцеговине, односно од предвиђеног времена полијетања са аеродрома у Босни и Херцеговини.
- (3) Уколико лет није остварен у року наведеном у ставу (1), Оператор је дужан поднијети нови захтјев.

ДИО ЧЕТВРТИ – РЕДОВНИ ЛЕТОВИ

Члан 14.

(Захтјев за редовне летове)

- (1) захтјев за издавање одобрења за обављање редовног линијског ваздушног саобраћаја за лјетни и зимски ред летења Оператор (домаћи и страни) подноси у BHDCA најкасније 30 дана прије планираног почетка летења.
- (2) Захтјев за издавање одобрења подноси се на за то прописаном обрасцу који се може наћи на интернет страници BHDCA.
- (3) Поред докумената наведених у члану 12. Правилника, Оператор у захтјеву за одобрење мора навести следеће податке:
 - а) назив Оператора, адресу, број телефона и број факса;
 - б) број лета/позивни знак;
 - ц) тип и регистрацију ваздухоплова;
 - д) максималну тежину ваздухоплова при полијетању (MTOW)/ капацитет ваздухоплова;
 - е) седмични распоред летења;
 - ф) аеродроме полијетања и слијетања;
 - г) уколико се ради о летовима са заједничким бројем лета (Code Share), навести бројеве лета и маркетиншког и оперативног Оператора.
- (4) Захтјев за издавање наведених одобрења подноси се посебно за лјетни, односно, зимски ред летења.
- (5) BHDCA просљеђује одобрење за лет, или ускраћује исто уз образложење, свим Операторима најкасније 20 дана прије почетка летења.
- (6) Захтјев за промјене од стране Оператора подноси се у BHDCA три радна дана прије почетка летења за све Операторе.
- (7) Редовни летови који се односе на слободе наведене у члану 16. став (1) овог правилника одобраваће се у складу са чланом 16. овог правилника.

ДИО ПЕТИ – НЕРЕДОВНИ (ЧАРТЕР) ЛЕТОВИ

Члан 15.

(Захтјев за нередовне летове)

- (1) Захтјев за издавање одобрења за обављање нередовних (чартер) летова, укључујући и документацију из члана 12. Правилника, ће садржавати следеће податке:
 - а) назив Оператора, адресу, број телефона и број факса;
 - б) број лета/позивни знак;
 - ц) тип и регистрацију ваздухоплова;
 - д) максималну тежину ваздухоплова при полијетању (MTOW)/капацитет ваздухоплова;
 - е) сврху лета;
 - ф) распоред летења по датумима;
 - г) аеродроме полијетања и слијетања;
 - х) уговор Оператора и наручиоца услуге (Charter Agreement).

- (2) Захтјев за издавање одобрења подноси се на за то прописаном обрасцу који се може наћи на интернет страници BHDCA.
- (3) Захтјев за издавање одобрења Оператор подноси у BHDCA:
 - а) за један лет три радна дана прије планираног почетка лета;
 - б) серију до четири лета у току мјесеца - најкасније пет радних дана прије почетка лета;
 - ц) серију од пет и више летова мјесечно - најкасније десет радних дана прије почетка лета.
- (4) BHDCA је дужна одобрење за лет, или ускраћивање истог уз образложење, доставити Оператору најкасније:
 - а) за један лет – један радни дан прије почетка лета;
 - б) до четири лета - најкасније три радна дана прије почетка лета;
 - ц) пет и више летова мјесечно - најкасније четири дана прије почетка лета.
- (5) Нередовни летови који се односе на летове под условима пете слободе одобраваће се у складу са чланом 16. овог правилника.

Члан 16.

(Летови под условима пете слободе)

- (1) Страном Оператору који обавља редовне и нередовне летове (за четири и више летова у току мјесеца, рачунајући све појединачне летове) који се односе на пету, седму, осму и девету слободу, BHDCA ће одобрити лет/ове, на основу реципроцитета, ако је БиХ држава потписница билатералног споразума закљученог са државом страног Оператора, односно у складу са ЕСЦАА споразумом, када се ради о Операторима држава чланица ЕСЦАА споразума.
- (2) Захтјев за одобрење летова са међународних аеродрома у Босни и Херцеговини, који се односе на слободе наведене у ставу (1) овог члана, упућује се у BHDCA најкасније 7 дана прије планираног почетка лета.
- (3) За нередовне летове (мање од четири лета мјесечно), који се односе на слободе наведене у ставу (1) овог члана, страни Оператор је дужан прибавити писмо сагласности (non-objection letter) од лиценцираних домаћих Оператора, било да се ради о превозу путника или терета, осим у случајевима када се ради о страном Оператору државе потписнице ЕСЦАА споразума, а у складу са ЕСЦАА споразумом:
 - а) BHDCA је дужна, на захтјев Оператора, доставити листу лиценцираних домаћих Оператора у року од једног радног дана (24 часа);
 - б) Ако домаћи Оператори, послје пријема захтјева за сагласност од стране страног Оператора, не одговоре у року од једног радног дана (24 часа), сматра се да тај Оператор нема приговора да лет изведе страни Оператор.
 - ц) Уколико подносилац захтјева за извршење лета из става (3) овог члана, који се односе на слободе наведене у ставу (1) овог члана, закључи комерцијални уговор са неким Оператором из Босне и Херцеговине, коме је упутио захтјев за сагласност/приговор за лет, дужан је копију уговора и докумената, наведених у члану 12. Правилника, доставити у BHDCA најкасније три радна дана прије почетка лета.
- (7) BHDCA просљеђује одобрење за лет, или ускраћује исто уз образложење, најкасније 3 дана прије почетка летења.
- (8) BHDCA ће, приликом разматрања захтјева за лет из става (3) овог члана, који се односе на слободе наведене

у ставу (1) овог члана, издати одобрења следећим редослиједом:

- а) домаћем Оператору, који је дао приговор и изрази жељу да сам, користећи сопствене капацитете, преузме обавезу извршења захтијевааног лета. У том случају, BHDCA домаћем Оператору даје тачне податке о изнајмљивачу и одређује рок до када Оператор мора доставити потписан уговор са изнајмљивачем. Оператор је дужан доставити тражени уговор најкасније три радна дана прије почетка лета;
 - б) домаћем Оператору, који је изрази жељу да предметни лет изврши под својим кодом, изнајмљујући ваздухоплов са посадом (Wet Lease), а из оправданих разлога не може користити ваздухоплове из своје флоте. Оператор је дужан доставити тражени уговор најкасније три радна дана прије почетка лета;
 - ц) страном Оператору, који у кооперацији са домаћим Оператором закључи неки од уговора који укључује ангажовање домаћег Оператора (Code Share, Subcharter);
 - д) када ниједан од наведених модалитета није могуће остварити, BHDCA ће, са циљем заштите права путника или робе да буду превезени, издати одобрење страном Оператору који је поднио захтјев за одобрење лета.
- (9) BHDCA је надлежна за издавање дезигнације страним Операторима за летове који се односе на слободе наведене у ставу (1) овог члана ако је БиХ држава потписница билатералног споразума закљученог са државом страног Оператора, односно у складу са ЕСАА споразумом, када се ради о Операторима држава чланица ЕСАА споразума.

Члан 17.

(Реципроцитет)

- (1) Ако држава Оператора у поступку разматрања захтјева за издавање одобрења за обављање авио-превоза Операторима регистрованим у Босни и Херцеговини поставља услове или ограничења који су строжи од услова предвиђених овим правилником, BHDCA може да примијени реципрочне мјере у поступку разматрања захтјева за издавање одобрења Операторима регистрованим у тој држави Оператора.
- (2) Изузетно, саобраћајна права, чије коришћење није уређено билатералним споразумом, могу се одобрити под условом реципроцитета ако држава Оператора одобрава коришћење истих саобраћајних права на својој територији ваздушним Операторима регистрованим у Босни и Херцеговини, односно ако постоје једнаке могућности за Операторе обје стране у обављању исте врсте авио-превоза.

ДИО ШЕСТИ – ТРАНСПОРТ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА

Члан 18.

(Транспорт опасних роба)

- (1) Транспорт опасних роба у ваздушном саобраћају Босне и Херцеговине врши се у складу са стандардима и препорученом праксом утврђеним у ИКАО Анексу 18, Безбједан транспорт опасних роба ваздухом и ИКАО Документом 9284 Техничко упутство за безбједан транспорт опасних роба ваздухом.
- (2) Оператор, који обавља нередовне летове у превозу опасних роба са међународних аеродрома у Босни и Херцеговини, поред захтјева за лет и докумената из

члана 12. овог правилника, мора доставити и следеће документе:

- а) извозну декларацију (Shipper Declaration);
 - б) сертификат о крајњем кориснику (End User Certificate);
 - ц) инструкције за паковање (Packing Instructions);
 - д) одобрење за слијетање ваздухопловних власти крајње дестинације и међуслијетања уколико она постоје.
- (3) Извозник, односно увозник опасних терета, дужан је обезбиједити сву потребну документацију и дозволе од надлежних органа Босне и Херцеговине.
- (4) Руковање опасним теретима на аеродромима врши овлашћено и сертификовано аеродромско особље.
- (5) Захтјев за одобрење летова који превозе опасне робе у и из БиХ упућује се у BHDCA на прописаном обрасцу који се може наћи на интернет страници BHDCA, најкасније десет дана прије планираног лета.
- (6) BHDCA просљеђује одобрење за лет, или ускраћује исто уз образложење, најкасније 2 дана прије почетка лета.
- (7) Прелет ваздухоплова који превозе опасне робе преко територије БиХ могућ је једино уз одобрење BHDCA.
- (8) Захтјев за прелет преко територије БиХ ваздухоплова који превозе опасне робе подноси се на прописаном обрасцу који се може наћи на интернет страници BHDCA, најкасније десет дана прије планираног лета.

Члан 19.

(Изузеће за транспорт опасних роба)

- (1) Транспорт опасних роба у ваздушном саобраћају Босне и Херцеговине, које су забрањене за транспорт ваздухом, може се обављати само уколико BHDCA изда изузеће за такав лет.
- (2) Оператор који обавља нередовне летове у превозу опасних роба, које су забрањене за транспорт ваздухом, поред захтјева за изузеће и докумената из члана 12. овог правилника, мора доставити и следеће документе:
 - а) извозну декларацију (Shipper Declaration);
 - б) сертификат о крајњем кориснику (End User Certificate);
 - ц) инструкције за паковање (Packing instructions);
 - д) изузеће ваздухопловних власти крајње дестинације и међуслијетања уколико постоје, када се превоз опасних роба обавља са неког од међународних аеродрома у БиХ;
 - е) изузеће ваздухопловних власти полазне и крајње дестинације и међуслијетања, уколико она постоје, када се ради о прелету територије БиХ.
- (3) Захтјев за издавање изузећа за превоз опасних роба које нису дозвољене за транспорт ваздухом преко територије БиХ подноси се на за то прописаном обрасцу који се може наћи на интернет страници BHDCA, најкасније 10 дана прије планираног лета.
- (4) BHDCA просљеђује изузеће за лет, или ускраћује исто уз образложење, најкасније 2 дана прије извршења лета.
- (5) Подносиоци захтјева за изузеће за превоз опасних роба ваздухом дужни су уплатити висину накнаде за спровођење поступка одобравања изузећа од примјене прописа у складу са прописом којим се утврђују накнаде за финансирање рада BHDCA.

ДИО СЕДМИ – VFR ЛЕТОВИ

Члан 20.

(VFR летови)

- (1) VFR летови у FIR Сарајево могу се изводити са аеродрома, хелидрома и летишта које је верификовала BHDCA.

- (2) Одобрење BHDCA за VFR летове није потребно осим у случајевима из става (4) овог члана.
- (3) VFR летови у ваздушном простору БиХ, изнад нивоа лета 100, могу се извршавати без претходно прибављеног одобрења BHDCA уколико је ваздухоплов опремљен опремом за комуникацију и навигацију у складу са релевантном одредбом прописа којим се уређују правила летења ваздухоплова у Босни и Херцеговини и кисеоничким системом.
- (4) VFR летови изнад нивоа лета 100, изузев летова из става (3) овог члана, разматрају се од случаја до случаја. Захтјев за одобрење се подноси у BHDCA најмање 10 дана прије планираног почетка лета.
- (5) Ванаеродромска слијетања и полијетања ће се извршавати у складу са прописом којим се уређује спровођење операција са терена за ванаеродромско слијетање и полијетање.

ДИО ОСМИ – ДРУГЕ АКТИВНОСТИ У ВАЗДУХУ

Члан 21.

(Радови из ваздуха)

- (1) Захтјев за издавање одобрења страном и домаћем Оператору за летове којим се приказују техничке карактеристике ваздухоплова који се користе за научна истраживања, тестирања исправности навигационе опреме, пружање услуга у пољопривреди, геодетска и друга снимања, запрашивање и друге сличне активности, подноси се најкасније двадесет (20) дана прије почетка лета. Подносилац захтјева је, уз захтјев упућен BHDCA, дужан поднијети и захтјев за успостављање привремених (ad-hoc) структура ваздушног простора цивилном овлашћеном субјекту (CIV AA) на образцу који се може наћи на интернет страници Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине (BHANSА) www.bhansa.gov.ba. BHDCA просљеђује одобрење за лет, или ускраћује исто уз образложење, подносиоцу захтјева, најкасније три радна дана прије почетка лета.
- (2) Изузетно од одредби из става (1) овог члана, рок за подношење захтјева за радове из ваздуха, када је ријеч о квару и тестирању (калибражи) навигационе опреме на аеродромима у Босни и Херцеговини, не може бити краћи од 24 часа.
- (3) За активности наведене у ставу (1) овог члана, подносилац захтјева је дужан прибавити потребна одобрења и сагласности надлежних органа власти у Босни и Херцеговини, у зависности од врсте активности.
- (4) Захтјев за издавање одобрења из става (1) овог члана подноси се на прописаном образцу који се може наћи на интернет страници BHDCA.
- (5) Подносилац захтјева треба доставити следећу документацију и податке:
 - а) за стране операторе - Увјерење о признавању потврде о пружању услуга из ваздуха или Увјерење о признавању изјаве оператора као потврде о пружању услуга из ваздуха;
 - б) копију уговора са наручиоцем радова из ваздуха;
 - ц) детаљну сврху лета;
 - д) аеродроме и времена полијетања/слијетања;
 - е) маршруте, односно зоне у којима ће се активности одвијати;
 - ф) за стране Операторе - тачан датум и вријеме прелета, те аеродром слијетања;
 - г) додатне податке и документацију, уколико се укаже потреба.

ДИО ДЕВЕТИ – ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

(Ограничење буке ваздухоплова)

- (1) На међународне аеродроме у БиХ могу слијетати/полијетати ваздухоплови који имају важеће увјерење о нивоу буке. Максимални ниво буке коју ваздухоплов генерише мора бити минимално у складу са ICAO Анексом 16, Ниво буке ваздухоплова, Дио I, Поглавље 3.
- (2) BHDCA може одобрити изузеће од прописа за појединачне операције ваздухоплова који не задовољавају критеријуме из става (1) овог члана.
- (3) Подносиоци захтјев подносе на за то прописаном образцу који се може наћи на интернет страници BHDCA.
- (4) BHDCA просљеђује изузеће за лет, или ускраћује исто уз образложење, најкасније 2 дана прије почетка лета.
- (5) За изузеће од прописа у погледу нивоа буке подносиоци захтјева су дужни уплатити висину накнаде за спровођење поступка одобравања изузећа од примјене прописа у складу са прописом којим се утврђује накнада за финансирање рада BHDCA.

Члан 23.

(Одбијање захтјева за одобравање летова)

- (1) Оператор је дужан дати "изјаву о извршеним финансијским обавезама" које су прописане Законом о ваздухопловству Босне и Херцеговине и прописима донесеним на основу тог закона кроз захтјев за одобравање летова.
- (2) BHDCA одбија захтјев за одобравање летова Оператору који долијеће или слијеће на међународне аеродроме у БиХ уколико није доставио "Изјаву" из става (1) овог члана.
- (3) Након што Оператор изврши финансијске обавезе, дужан је BHDCA поднијети доказ да је извршио обавезу, као и нови захтјев за одобравање летова, о коме BHDCA одлучује у складу са одредбама Закона и овог правилника.
- (4) Уколико се из захтјева и приложене документације утврди да подносилац захтјева није овлашћен или оспособљен за обављање авио-превоза, BHDCA ће одбити такав захтјев за издавање одобрења за лет.
- (5) BHDCA ће одбити захтјев за издавање одобрења за лет Операторима који се налазе на листи авио-превозника којима је забрањено летење у Европској унији.

ДИО ДЕСЕТИ – ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24.

(Ступање на снагу)

- (1) Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о одобравању летова ("Службени гласник БиХ", број 95/15) и Правилник о одобравању летова ("Службени гласник БиХ", број 53/18).
- (2) Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 1-3-02-2-134-1/22

25. јула 2022. године

Бања Лука

Генерални директор
Чедомир Шушњар, с. р.

Na osnovu čl. 16. i 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i člana 14. stav (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09 i 25/18), generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK O ODOBRAVANJU LETOVA

DIO PRVI – OPŠTE ODREDBE

Član 1. (Predmet)

Ovim pravilnikom utvrđuju se uvjeti i način izdavanja odobrenja za letenje domaćim i stranim civilnim zrakoplovima u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine.

Član 2. (Primjena)

Odredbe ovog pravilnika primjenjuju se na domaće i strane civilne zrakoplove koji polijeću i slijeću na međunarodne aerodrome u Bosni i Hercegovini i na zrakoplove koji prelijeću Bosnu i Hercegovinu.

Član 3. (Pojmovi)

Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) **aerodromski slot**: vremenski okvir rezerviran za let u dolasku/odlasku sa nekog aerodroma;
- b) **državni zrakoplovi**: zrakoplovi upisani u registar neke zemlje, koji se u skladu sa međunarodnim ugovorima upotrebljavaju u vojne, carinske i policijske svrhe i zrakoplovi koji se upotrebljavaju isključivo za prijevoz lica koja uživaju poseban status;
- c) **generalna avijacija** – GA (*general aviation*): zrakoplovi koji se ne koriste za komercijalni transport ili za radove iz zraka;
- d) **manifestacija**: svaka letačka aktivnost koja se smišljeno izvodi kao zrakoplovna priredba ili zabava na najavljenom događaju otvorenom za javnost, uključujući i zrakoplov koji se koristi za uvježbavanje za zrakoplovnu priredbu i za letove do i od mjesta održavanja najavljenog događaja;
- e) **odobrenje za letenje**: odobrenje nadležne zrakoplovne vlasti operatoru zrakoplova da izvršava letove u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine, uključujući i polijetanja/slijetanja na aerodrome u BiH;
- f) **operator zrakoplova**: fizičko ili pravno lice koje je vlasnik ili korisnik zrakoplova;
- g) **opasne robe**: označavaju predmete ili supstance koji mogu predstavljati rizik za zdravlje, sigurnost, imovinu ili životnu sredinu i koji se nalaze na listi opasnih materija u Tehničkim uputstvima ili su klasificirani u skladu sa tim tehničkim uputstvima;
- h) **radovi iz zraka**: operacija u kojoj se zrakoplov koristi za specijalne usluge u poljoprivredi, građevinarstvu, za potrebe snimanja/fotografiranja, premjera, osmatranja i patroliranja, traganja i spašavanja, reklamiranja iz zraka, itd.

DIO DRUGI – ODOBRAVANJE LETOVA I AERODROMSKIH SLOTOVA

Član 4.

(Letenje državnih i civilnih zrakoplova)

Letenje državnih zrakoplova u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine odobrava Ministarstvo vanjskih poslova, a letenje civilnih zrakoplova odobrava Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BHDCA).

Član 5.

(Polijetanje i slijetanje zrakoplova u međunarodnom prometu)

- (1) Zrakoplovi koji ulaze, odnosno napuštaju zračni prostor Bosne i Hercegovine, svoje prvo slijetanje, odnosno posljednje polijetanje, moraju izvesti na nekom od

međunarodnih aerodroma na kojima je organizirana služba za prelazak državne granice.

- (2) Izuzetno od odredbi iz stava (1) ovog člana, prvo slijetanje, odnosno polijetanje za zrakoplove koji učestvuju u međunarodnom zračnom prometu, može se izvršiti i na drugim aerodromima ili letilištima ukoliko operator aerodroma osigura službe neophodne za prelazak državne granice.

Član 6.

(Obavezno osiguranje zrakoplova)

Svaki operator zrakoplova (u daljem tekstu: Operator), da bi letio u zračnom prostoru BiH, obavezan je posjedovati osiguranje od odgovornosti za štetu načinjenu putnicima, prtljagu, teretu i trećim licima u skladu sa zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi u civilnom zrakoplovstvu.

Član 7.

(Letovi za koje nisu potrebna odobrenja BHDCA)

Letovi za koje nisu potrebna odobrenja BHDCA:

- a) letovi stranih državnih zrakoplova (diplomatski letovi) - zahtjevi za izdavanje odobrenja podnose se Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, diplomatskim putem;
- b) letovi državnih zrakoplova Bosne i Hercegovine;
- c) zrakoplovi EUFOR-a i NATO-a, kao i zrakoplovi koji ne pripadaju NATO-u a služe za podršku operacijama Evropske unije, imaju pravo na slobodan prolaz bez ograničenja i na nesmetanu slobodu letenja zračnim prostorom Bosne i Hercegovine, a na osnovu odredbi "Aneksa protokola o prijenosu nadležnosti nad zračnim prostorom Bosne i Hercegovine", potpisanog 2007. godine u Parizu;
- d) medicinski letovi - letovi kod kojih je potrebno preduzeti trenutne akcije u slučaju opasnosti i medicinske evakuacije (MEDEVAC), kao i transport teških bolesnika u i iz BiH;
- e) letovi za potrebe traganja i spašavanja (SAR);
- f) tehnički letovi;
- g) slijetanje u slučaju nužde;
- h) letovi domaćih i stranih civilnih zrakoplova za sopstvene potrebe;
- i) letovi generalne avijacije;
- j) letovi domaćih i stranih civilnih zrakoplova kada se u planu leta deklariše kao nekomercijalni (prijevoz za vlastite potrebe, privatni) let;
- k) letovi domaćih i stranih civilnih zrakoplova kada se u planu letenja deklariše kao humanitarni let;
- l) komercijalni letovi domaćih i stranih civilnih zrakoplova u neredovnom prometu, čiji broj iskoristivih sjedišta ne prelazi 10;
- m) letovi za obuku u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine sa slijetanjem, odnosno polijetanjem sa međunarodnih aerodroma u Bosni i Hercegovini;
- n) preleti, izuzev za prelete koji prevoze opasne materije ili naoružanje i municiju preko teritorije Bosne i Hercegovine.

Član 8.

(Zahtjev za aerodromski slot)

- (1) Zahtjev za aerodromski slot, bez prethodno pribavljenog odobrenja BHDCA, neće biti razmatran.
- (2) Zahtjev za odobrenje aerodromskog slota upućuje se operativnim centrima aerodroma, uz priloženo odobrenje BHDCA.

Član 9.

(Dodjeljivanje slotova i izmjene)

- (1) Operativni centri aerodroma u Bosni i Hercegovini su odgovorni za izdavanje slotova.
- (2) Dodjela aerodromskih slotova vršiće se u skladu sa transparentnim, nepristrasnim i nediskriminirajućim pravilima.
- (3) Pridržavanje aerodromskog slota je obavezno za sve Operatore.
- (4) Promjene koje se odnose na vrijeme izvršenja leta, destinacije, kategoriju leta ili poništenje odobrenja od strane BHDCA moraju se dostaviti operativnom centru aerodroma odgovornom za izdavanje slotova.
- (5) Poništeni ili propušteni letovi nisu predmet automatske revizije. Ukoliko je odobrenje za let isteklo, Operator je dužan podnijeti novi zahtjev za odobrenje, kao i novi zahtjev za odobrenje aerodromskog slota.

Član 10.

(Radno vrijeme BHDCA)

Radno vrijeme BHDCA je od 08:00 do 16:00 (lokalno vrijeme) svakim radnim danom, osim u dane praznika. Kao dani praznika računaju se dani praznika utvrđeni entitetskim zakonima.

DIO TREĆI – LETOVI ZA KOJE JE POTREBNO ODOBRENJE BHDCA

Član 11.

(Zahtjevi za izdavanje odobrenja)

- (1) Zahtjevi za izdavanje odobrenja Operatoru za izvođenje redovnih ili neredovnih međunarodnih i domaćih letova u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine podnose se u BHDCA Odsjeku za aerodrome ili faksom na broj +387 51 921 520 ili elektronskom poštom na e-mail flightrequest@bhdca.gov.ba.
- (2) BHDCA izdaje pisano odobrenje ili odbija isto uz obrazloženje i dostavlja ga podnosiocu zahtjeva u vremenskim rokovima definiranim ovim pravilnikom.

Član 12.

(Dokumentacija)

Operatori koji lete u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine u komercijalne svrhe, prilikom podnošenja zahtjeva za redovne ili neredovne letove, prvi put, uz zahtjev za odobrenje leta moraju dostaviti i sljedeće dokumente:

- a) certifikat Operatora (Air Operator Certificate - AOC);
- b) radnu dozvolu Operatora (Operation Licence);
- c) certifikat o registraciji zrakoplova;
- d) certifikat o plovidbenosti zrakoplova (Airworthiness Certificate), uključujući i certifikat o produženju plovidbenosti (Airworthiness Review Certificate);
- e) certifikat o osiguranju koji uključuje i osiguranje za štetu nanесenu trećim licima (Insurance Certificate);
- f) certifikat o buci zrakoplova (Noise Certificate);
- g) dozvolu za radio-stanicu (Radio Station Licence);
- h) "TCO" (Third country operator) odobrenje, za Operatore zemalja koje nisu članice EU;
- i) čarter letovi: ugovor operatora i naručitelja usluge;
- j) ugovor o iznajmljivanju zrakoplova (Wet Lease, Dry Lease) ukoliko je zrakoplov iznajmljen;
- k) dodatnu dokumentaciju na zahtjev BHDCA.

Član 13.

(Rok važenja izdatog odobrenja)

- (1) Odobrenja za pojedinačne letove izdate od strane BHDCA važe 72 sata. Na zahtjev Operatora odobrenje može biti izdato i na duži period (radovi iz zraka).
- (2) Rok važenja odobrenja računa se od vremena predviđenog ulaska u zračni prostor Bosne i Hercegovine, odnosno od

predviđenog vremena polijetanja sa aerodroma u Bosni i Hercegovini.

- (3) Ukoliko let nije ostvaren u roku navedenom u stavu (1), Operator je dužan podnijeti novi zahtjev.

DIO ČETVRTI – REDOVNI LETOVI

Član 14.

(Zahtjev za redovne letove)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje redovnog linijskog zračnog prometa za ljetni i zimski red letenja Operator (domaći i strani) podnosi u BHDCA najkasnije 30 dana prije planiranog početka letenja.
- (2) Zahtjev za izdavanje odobrenja podnosi se na za to propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA.
- (3) Pored dokumenata navedenih u članu 12. Pravilnika, Operator u zahtjevu za odobrenje mora navesti sljedeće podatke:
 - a) naziv Operatora, adresu, broj telefona i broj faksa;
 - b) broj leta/pozivni znak;
 - c) tip i registraciju zrakoplova;
 - d) maksimalnu težinu zrakoplova pri polijetanju (MTOW)/kapacitet zrakoplova;
 - e) sedmični raspored letenja;
 - f) aerodrome polijetanja i slijetanja;
 - g) ukoliko se radi o letovima sa zajedničkim brojem leta (Code Share), navesti brojeve leta i marketinškog i operativnog Operatora.
- (4) Zahtjev za izdavanje navedenih odobrenja podnosi se posebno za ljetni, odnosno, zimski red letenja.
- (5) BHDCA proslijeđuje odobrenje za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, svim Operatorima najkasnije 20 dana prije početka letenja.
- (6) Zahtjev za promjene od strane Operatora podnosi se u BHDCA tri radna dana prije početka letenja za sve Operatore.
- (7) Redovni letovi koji se odnose na slobode navedene u članu 16. stav (1) ovog pravilnika odobravaće se u skladu sa članom 16. ovog pravilnika.

DIO PETI – NEREDOVNI (ČARTER) LETOVI

Član 15.

(Zahtjev za neredovne letove)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje neredovnih (čarter) letova, uključujući i dokumentaciju iz člana 12. Pravilnika, će sadržavati sljedeće podatke:
 - a) naziv Operatora, adresu, broj telefona i broj faksa;
 - b) broj leta/pozivni znak;
 - c) tip i registraciju zrakoplova;
 - d) maksimalnu težinu zrakoplova pri polijetanju (MTOW)/kapacitet zrakoplova;
 - e) svrhu leta;
 - f) raspored letenja po datumima;
 - g) aerodrome polijetanja i slijetanja;
 - h) ugovor Operatora i naručitelja usluge (Charter Agreement).
- (2) Zahtjev za izdavanje odobrenja podnosi se na za to propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA.
- (3) Zahtjev za izdavanje odobrenja Operator podnosi u BHDCA:
 - a) za jedan let tri radna dana prije planiranog početka leta;
 - b) seriju do četiri leta u toku mjeseca - najkasnije pet radnih dana prije početka leta;
 - c) seriju od pet i više letova mjesečno - najkasnije deset radnih dana prije početka leta.

- (4) BHDCA je dužna odobrenje za let, ili uskraćivanje istog uz obrazloženje, dostaviti Operatoru najkasnije:
- a) za jedan let – jedan radni dan prije početka leta;
 - b) do četiri leta - najkasnije tri radna dana prije početka leta;
 - c) pet i više letova mjesečno - najkasnije četiri dana prije početka leta.
- (5) Neredovni letovi koji se odnose na letove pod uvjetima pete slobode odobravaće se u skladu sa članom 16. ovog pravilnika.

Član 16.

(Letovi pod uvjetima pete slobode)

- (1) Stranom Operatoru koji obavlja redovne i neredovne letove (za četiri i više letova u toku mjeseca, računajući sve pojedinačne letove) koji se odnose na petu, sedmu, osmu i devetu slobodu, BHDCA će odobriti let/ove, na osnovu reciprociteta, ako je BiH država potpisnica bilateralnog sporazuma zaključenog sa državom stranog Operatora, odnosno u skladu sa ECAA sporazumom, kada se radi o Operatorima država članica ECAA sporazuma.
- (2) Zahtjev za odobrenje letova sa međunarodnih aerodroma u Bosni i Hercegovini, koji se odnose na slobode navedene u stavu (1) ovog člana, upućuje se u BHDCA najkasnije 7 dana prije planiranog početka leta.
- (3) Za neredovne letove (manje od četiri leta mjesečno), koji se odnose na slobode navedene u stavu (1) ovog člana, strani Operator je dužan pribaviti pismo saglasnosti (non-objection letter) od licenciranih domaćih Operatora, bilo da se radi o prijevozu putnika ili tereta, osim u slučajevima kada se radi o stranom Operatoru države potpisnice ECAA sporazuma, a u skladu sa ECAA sporazumom:
 - a) BHDCA je dužna, na zahtjev Operatora, dostaviti listu licenciranih domaćih Operatora u roku od jednog radnog dana (24 sata);
 - b) Ako domaći Operatori, poslije prijema zahtjeva za saglasnost od strane stranog Operatora, ne odgovore u roku od jednog radnog dana (24 sata), smatra se da taj Operator nema prigovora da let izvede strani Operator.
 - c) Ukoliko podnositelj zahtjeva za izvršenje leta iz stava (3) ovog člana, koji se odnose na slobode navedene u stavu (1) ovog člana, zaključi komercijalni ugovor sa nekim Operatorom iz Bosne i Hercegovine, kome je uputio zahtjev za saglasnost/prigovor za let, dužan je kopiju ugovora i dokumenata, navedenih u članu 12. Pravilnika, dostaviti u BHDCA najkasnije tri radna dana prije početka leta.
- (7) BHDCA proslijeđuje odobrenje za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, najkasnije 3 dana prije početka letenja.
- (8) BHDCA će, prilikom razmatranja zahtjeva za let iz stava (3) ovog člana, koji se odnose na slobode navedene u stavu (1) ovog člana, izdati odobrenja sljedećim redoslijedom:
 - a) domaćem Operatoru, koji je dao prigovor i izrazio želju da sam, koristeći sopstvene kapacitete, preuzme obavezu izvršenja zahtijevanog leta. U tom slučaju, BHDCA domaćem Operatoru daje tačne podatke o iznajmljivaču i određuje rok do kada Operator mora dostaviti potpisan ugovor sa iznajmljivačem. Operator je dužan dostaviti traženi ugovor najkasnije tri radna dana prije početka leta;
 - b) domaćem Operatoru, koji je izrazio želju da predmetni let izvrši pod svojim kodom, iznajmljujući zrakoplov sa posadom (Wet Lease), a iz opravdanih razloga ne može koristiti zrakoplove iz svoje flote. Operator je dužan dostaviti traženi ugovor najkasnije tri radna dana prije početka leta;

- c) stranom Operatoru, koji u kooperaciji sa domaćim Operatorom zaključi neki od ugovora koji uključuje angažiranje domaćeg Operatora (Code Share, Subcharter);
 - d) kada nijedan od navedenih modaliteta nije moguće ostvariti, BHDCA će, sa ciljem zaštite prava putnika ili robe da budu prevezeni, izdati odobrenje stranom Operatoru koji je podnio zahtjev za odobrenje leta.
- (9) BHDCA je nadležna za izdavanje deizgnacije stranim Operatorima za letove koji se odnose na slobode navedene u stavu (1) ovog člana ako je BiH država potpisnica bilateralnog sporazuma zaključenog sa državom stranog Operatora, odnosno u skladu sa ECAA sporazumom, kada se radi o Operatorima država članica ECAA sporazuma.

Član 17.

(Reciprocitet)

- (1) Ako država Operatora u postupku razmatranja zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje avio-prijevoza Operatorima registriranim u Bosni i Hercegovini postavlja uvjete ili ograničenja koji su stroži od uvjeta predviđenih ovim pravilnikom, BHDCA može da primijeni recipročne mjere u postupku razmatranja zahtjeva za izdavanje odobrenja Operatorima registriranim u toj državi Operatora.
- (2) Izuzetno, prometna prava, čije korištenje nije uređeno bilateralnim sporazumom, mogu se odobriti pod uvjetom reciprociteta ako država Operatora odobrava korištenje istih prometnih prava na svojoj teritoriji zračnim Operatorima registriranim u Bosni i Hercegovini, odnosno ako postoje jednake mogućnosti za Operatore obje strane u obavljanju iste vrste avio-prijevoza.

DIO ŠESTI – TRANSPORT OPASNIH MATERIJALA

Član 18.

(Transport opasnih roba)

- (1) Transport opasnih roba u zračnom prometu Bosne i Hercegovine vrši se u skladu sa standardima i preporučenom praksom utvrđenim u ICAO Aneksu 18, Siguran transport opasnih roba zrakom i ICAO Dokumentom 9284 Tehničko uputstvo za siguran transport opasnih roba zrakom.
- (2) Operator, koji obavlja neredovne letove u prijevozu opasnih roba sa međunarodnih aerodroma u Bosni i Hercegovini, pored zahtjeva za let i dokumenata iz člana 12. ovog pravilnika, mora dostaviti i sljedeće dokumente:
 - a) izvoznu deklaraciju (Shipper Declaration);
 - b) certifikat o krajnjem korisniku (End User Certificate);
 - c) instrukcije za pakiranje (Packing Instructions);
 - d) odobrenje za slijetanje zrakoplovnih vlasti krajnje destinacije i međuslijetanja ukoliko ona postoje.
- (3) Izvoznik, odnosno uvoznik opasnih tereta, dužan je osigurati svu potrebnu dokumentaciju i dozvole od nadležnih organa Bosne i Hercegovine.
- (4) Rukovanje opasnim teretima na aerodromima vrši ovlašteno i certificirano aerodromsko osoblje.
- (5) Zahtjev za odobrenje letova koji prevoze opasne robe u i iz BiH upućuje se u BHDCA na propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA, najkasnije deset dana prije planiranog leta.
- (6) BHDCA proslijeđuje odobrenje za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, najkasnije 2 dana prije početka leta.
- (7) Prelet zrakoplova koji prevoze opasne robe preko teritorije BiH moguć je jedino uz odobrenje BHDCA.
- (8) Zahtjev za prelet preko teritorije BiH zrakoplova koji prevoze opasne robe podnosi se na propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA, najkasnije deset dana prije planiranog leta.

Član 19.

(Izuzeće za transport opasnih roba)

- (1) Transport opasnih roba u zračnom prometu Bosne i Hercegovine, koje su zabranjene za transport zrakom, može se obavljati samo ukoliko BHDCA izda izuzeće za takav let.
- (2) Operator koji obavlja neredovne letove u prijevozu opasnih roba, koje su zabranjene za transport zrakom, pored zahtjeva za izuzeće i dokumenata iz člana 12. ovog pravilnika, mora dostaviti i sljedeće dokumente:
 - a) izvoznu deklaraciju (Shipper Declaration);
 - b) certifikat o krajnjem korisniku (End User Certificate);
 - c) instrukcije za pakiranje (Packing instructions);
 - d) izuzeće zrakoplovnih vlasti krajnje destinacije i međuslijetanja ukoliko postoje, kada se prijevoz opasnih roba obavlja sa nekog od međunarodnih aerodroma u BiH;
 - e) izuzeće zrakoplovnih vlasti polazne i krajnje destinacije i međuslijetanja, ukoliko ona postoje, kada se radi o preletu teritorije BiH.
- (3) Zahtjev za izdavanje izuzeća za prijevoz opasnih roba koje nisu dozvoljene za transport zrakom preko teritorije BiH podnosi se na za to propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA, najkasnije 10 dana prije planiranog leta.
- (4) BHDCA proslijeđuje izuzeće za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, najkasnije 2 dana prije izvršenja leta.
- (5) Podnositelji zahtjeva za izuzeće za prijevoz opasnih roba zrakom dužni su uplatiti visinu naknade za provođenje postupka odobravanja izuzeća od primjene propisa u skladu sa propisom kojim se utvrđuju naknade za finansiranje rada BHDCA.

DIO SEDMI – VFR LETOVI

Član 20.

(VFR letovi)

- (1) VFR letovi u FIR Sarajevo mogu se izvoditi sa aerodroma, helidroma i letilišta koje je verificirala BHDCA.
- (2) Odobrenje BHDCA za VFR letove nije potrebno osim u slučajevima iz stava (4) ovog člana.
- (3) VFR letovi u zračnom prostoru BiH, iznad nivoa leta 100, mogu se izvršavati bez prethodno pribavljenog odobrenja BHDCA ukoliko je zrakoplov opremljen opremom za komunikaciju i navigaciju u skladu sa relevantnom odredbom propisa kojim se uređuju pravila letenja zrakoplova u Bosni i Hercegovini i kiseoničkim sistemom.
- (4) VFR letovi iznad nivoa leta 100, izuzev letova iz stava (3) ovog člana, razmatraju se od slučaja do slučaja. Zahtjev za odobrenje se podnosi u BHDCA najmanje 10 dana prije planiranog početka leta.
- (5) Vanaerodromska slijetanja i polijetanja će se izvršavati u skladu sa propisom kojim se uređuje provođenje operacija sa terena za vanaerodromsko slijetanje i polijetanje.

DIO OSMI – DRUGE AKTIVNOSTI U ZRAKU

Član 21.

(Radovi iz zraka)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja stranom i domaćem Operatoru za letove kojim se prikazuju tehničke karakteristike zrakoplova koji se koriste za naučna istraživanja, testiranja ispravnosti navigacijske opreme, pružanje usluga u poljoprivredi, geodetska i druga snimanja, zaprašivanje i druge slične aktivnosti, podnosi se najkasnije dvadeset (20) dana prije početka leta. Podnositelj zahtjeva je, uz zahtjev upućen BHDCA, dužan podnijeti i zahtjev za uspostavljanje privremenih (ad-hoc) struktura zračnog prostora civilnom ovlaštenom subjektu (CIV AA) na obrascu koji se može naći na internet stranici Agencije za

pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (BHANSА) www.bhansa.gov.ba. BHDCA proslijeđuje odobrenje za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, podnositelju zahtjeva, najkasnije tri radna dana prije početka leta.

- (2) Izuzetno od odredbi iz stava (1) ovog člana, rok za podnošenje zahtjeva za radove iz zraka, kada je riječ o kvaru i testiranju (kalibraži) navigacijske opreme na aerodromima u Bosni i Hercegovini, ne može biti kraći od 24 sata.
- (3) Za aktivnosti navedene u stavu (1) ovog člana, podnositelj zahtjeva je dužan pribaviti potrebna odobrenja i saglasnosti nadležnih organa vlasti u Bosni i Hercegovini, u zavisnosti od vrste aktivnosti.
- (4) Zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava (1) ovog člana podnosi se na propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA.
- (5) Podnositelj zahtjeva treba dostaviti sljedeću dokumentaciju i podatke:
 - a) za strane operatore - Uvjerenje o priznavanju potvrde o pružanju usluga iz zraka ili Uvjerenje o priznavanju izjave operatora kao potvrde o pružanju usluga iz zraka;
 - b) kopiju ugovora sa naručiteljem radova iz zraka;
 - c) detaljnu svrhu leta;
 - d) aerodrome i vremena polijetanja/slijetanja;
 - e) maršrute, odnosno zone u kojima će se aktivnosti odvijati;
 - f) za strane Operatore - tačan datum i vrijeme preleta, te aerodrom slijetanja;
 - g) dodatne podatke i dokumentaciju, ukoliko se ukaže potreba.

DIO DEVETI – OSTALE ODREDBE

Član 22.

(Ograničenje buke zrakoplova)

- (1) Na međunarodne aerodrome u BiH mogu slijetati/polijetati zrakoplovi koji imaju važeće uvjerenje o nivou buke. Maksimalni nivo buke koju zrakoplov generiše mora biti minimalno u skladu sa ICAO Aneksom 16, Nivo buke zrakoplova, Dio I, Poglavlje 3.
- (2) BHDCA može odobriti izuzeće od propisa za pojedinačne operacije zrakoplova koji ne zadovoljavaju kriterije iz stava (1) ovog člana.
- (3) Podnositelji zahtjev podnose na za to propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA.
- (4) BHDCA proslijeđuje izuzeće za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, najkasnije 2 dana prije početka leta.
- (5) Za izuzeće od propisa u pogledu nivoa buke podnositelji zahtjeva su dužni uplatiti visinu naknade za provođenje postupka odobravanja izuzeća od primjene propisa u skladu sa propisom kojim se utvrđuje naknada za finansiranje rada BHDCA.

Član 23.

(Odbijanje zahtjeva za odobravanje letova)

- (1) Operator je dužan dati "izjavu o izvršenim finansijskim obavezama" koje su propisane Zakonom o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine i propisima donesenim na osnovu tog zakona kroz zahtjev za odobravanje letova.
- (2) BHDCA odbija zahtjev za odobravanje letova Operatoru koji doljeće ili slijeće na međunarodne aerodrome u BiH ukoliko nije dostavio "Izjavu" iz stava (1) ovog člana.
- (3) Nakon što Operator izvrši finansijske obaveze, dužan je BHDCA podnijeti dokaz da je izvršio obavezu, kao i novi zahtjev za odobravanje letova, o kome BHDCA odlučuje u skladu sa odredbama Zakona i ovog pravilnika.

- (4) Ukoliko se iz zahtjeva i priložene dokumentacije utvrdi da podnositelj zahtjeva nije ovlašten ili osposobljen za obavljanje avio-prijevoza, BHDCA će odbiti takav zahtjev za izdavanje odobrenja za let.
- (5) BHDCA će odbiti zahtjev za izdavanje odobrenja za let Operatorima koji se nalaze na listi avio-prijevoznika kojima je zabranjeno letenje u Evropskoj uniji.

DIO DESETI – ZAVRŠNE ODREDBE

Član 24.

(Stupanje na snagu)

- (1) Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o odobravanju letova ("Službeni glasnik BiH", broj 95/15) i Pravilnik o odobravanju letova ("Službeni glasnik BiH", broj 53/18).
- (2) Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-134-1/22

25. jula 2022. godine
Banja LukaGeneralni direktor
Čedomir Šušnjar, s. r.

Na temelju čl. 16. i 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i članka 14. stavak (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09 i 25/18), generalni ravnatelj Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

**PRAVILNIK
O ODOBRAVANJU LETOVA****DIO PRVI – OPĆE ODREDBE**

Članak 1.

(Predmet)

Ovim pravilnikom utvrđuju se uvjeti i način izdavanja odobrenja za letenje domaćim i inozemnim civilnim zrakoplovima u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

(Primjena)

Odredbe ovog pravilnika primjenjuju se na domaće i inozemne civilne zrakoplove koji polijeću i slijeću na međunarodne aerodrome u Bosni i Hercegovini i na zrakoplove koji prelijeću Bosnu i Hercegovinu.

Članak 3.

(Pojmovi)

Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) **aerodromski slot**: vremenski okvir rezerviran za let u dolasku/odlasku sa nekog aerodroma;
- b) **državni zrakoplovi**: zrakoplovi upisani u registar neke zemlje, koji se sukladno međunarodnim ugovorima upotrebljavaju u vojne, carinske i policijske svrhe i zrakoplovi koji se upotrebljavaju isključivo za prijevoz lica koja uživaju poseban status;
- c) **generalna avijacija** – GA (*general aviation*): zrakoplovi koji se ne koriste za komercijalni transport ili za radove iz zraka;
- d) **manifestacija**: svaka letačka aktivnost koja se smišljeno izvodi kao zrakoplovna priredba ili zabava na najavljenom događaju otvorenom za javnost, uključujući i zrakoplov koji se koristi za uvježbavanje za zrakoplovnu priredbu i za letove do i od mjesta održavanja najavljenog događaja;
- e) **odobrenje za letenje**: odobrenje nadležne zrakoplovne vlasti operatoru zrakoplova da izvršava letove u

zračnom prostoru Bosne i Hercegovine, uključujući i polijetanja/slijetanja na aerodrome u BiH;

- f) **operator zrakoplova**: fizičko ili pravno lice koje je vlasnik ili korisnik zrakoplova;
- g) **opasne robe**: označavaju predmete ili supstance koji mogu predstavljati rizik za zdravlje, sigurnost, imovinu ili okoliš i koji se nalaze na listi opasnih materija u Tehničkim uputama ili su klasificirani sukladno tim tehničkim uputama;
- h) **radovi iz zraka**: operacija u kojoj se zrakoplov koristi za specijalne usluge u poljoprivredi, građevinarstvu, za potrebe snimanja/fotografiranja, premjera, osmatranja i patroliranja, traganja i spašavanja, reklamiranja iz zraka, itd.

**DIO DRUGI – ODOBRAVANJE LETOVA I
AERODROMSKIH SLOTOVA**

Članak 4.

(Letenje državnih i civilnih zrakoplova)

Letenje državnih zrakoplova u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine odobrava Ministarstvo vanjskih poslova, a letenje civilnih zrakoplova odobrava Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BHDCA).

Članak 5.

(Polijetanje i slijetanje zrakoplova u međunarodnom prometu)

- (1) Zrakoplovi koji ulaze, odnosno napuštaju zračni prostor Bosne i Hercegovine, svoje prvo slijetanje, odnosno posljednje polijetanje, moraju izvesti na nekom od međunarodnih aerodroma na kojima je organizirana služba za prelazak državne granice.
- (2) Izuzetno od odredbi iz stavka (1) ovog članka, prvo slijetanje, odnosno polijetanje za zrakoplove koji učestvuju u međunarodnom zračnom prometu, može se izvršiti i na drugim aerodromima ili letilištima ukoliko operator aerodroma osigura službe neophodne za prelazak državne granice.

Članak 6.

(Obavezno osiguranje zrakoplova)

Svaki operator zrakoplova (u daljem tekstu: Operator), da bi letio u zračnom prostoru BiH, obavezan je posjedovati osiguranje od odgovornosti za štetu načinjenu putnicima, prtljagu, teretu i trećim licima sukladno zakonu kojim se uređuju obligacioni odnosi u civilnom zrakoplovstvu.

Članak 7.

(Letovi za koje nisu potrebna odobrenja BHDCA)

Letovi za koje nisu potrebna odobrenja BHDCA:

- a) letovi inozemnih državnih zrakoplova (diplomatski letovi) - zahtjevi za izdavanje odobrenja podnose se Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, diplomatskim putem;
- b) letovi državnih zrakoplova Bosne i Hercegovine;
- c) zrakoplovi EUFOR-a i NATO-a, kao i zrakoplovi koji ne pripadaju NATO-u a služe za podršku operacijama Europske unije, imaju pravo na slobodan prolaz bez ograničenja i na nesmetanu slobodu letenja zračnim prostorom Bosne i Hercegovine, a na temelju odredbi "Aneksa protokola o prijenosu nadležnosti nad zračnim prostorom Bosne i Hercegovine", potpisanog 2007. godine u Parizu;
- d) medicinski letovi - letovi kod kojih je potrebno poduzeti trenutne akcije u slučaju opasnosti i medicinske evakuacije (MEDEVAC), kao i transport teških bolesnika u i iz BiH;
- e) letovi za potrebe traganja i spašavanja (SAR);
- f) tehnički letovi;

- g) slijetanje u slučaju nužde;
- h) letovi domaćih i inozemnih civilnih zrakoplova za sopstvene potrebe;
- i) letovi generalne avijacije;
- j) letovi domaćih i inozemnih civilnih zrakoplova kada se u planu leta deklarira kao nekomercijalni (prijevoz za osobne potrebe, privatni let);
- k) letovi domaćih i inozemnih civilnih zrakoplova kada se u planu letenja deklarira kao humanitarni let;
- l) komercijalni letovi domaćih i inozemnih civilnih zrakoplova u neredovitom prometu, čiji broj iskoristivih sjedišta ne prelazi 10;
- m) letovi za obuku u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine sa slijetanjem, odnosno polijetanjem sa međunarodnih aerodroma u Bosni i Hercegovini;
- n) preleti, izuzev za prelete koji prevoze opasne materije ili naoružanje i municiju preko teritorije Bosne i Hercegovine.

Članak 8.

(Zahtjev za aerodromski slot)

- (1) Zahtjev za aerodromski slot, bez prethodno pribavljenog odobrenja BHDCA, neće biti razmatran.
- (2) Zahtjev za odobrenje aerodromskog slota upućuje se operativnim centrima aerodroma, uz priloženo odobrenje BHDCA.

Članak 9.

(Dodjeljivanje slotova i izmjene)

- (1) Operativni centri aerodroma u Bosni i Hercegovini su odgovorni za izdavanje slotova.
- (2) Dodjela aerodromskih slotova vršit će se sukladno transparentnim, nepristrasnim i nediskriminirajućim pravilima.
- (3) Pridržavanje aerodromskog slota je obavezno za sve Operatore.
- (4) Promjene koje se odnose na vrijeme izvršenja leta, destinacije, kategoriju leta ili poništenje odobrenja od strane BHDCA moraju se dostaviti operativnom centru aerodroma odgovornom za izdavanje slotova.
- (5) Poništeni ili propušteni letovi nisu predmet automatske revizije. Ukoliko je odobrenje za let isteklo, Operator je dužan podnijeti novi zahtjev za odobrenje, kao i novi zahtjev za odobrenje aerodromskog slotova.

Članak 10.

(Radno vrijeme BHDCA)

Radno vrijeme BHDCA je od 08:00 do 16:00 (lokalno vrijeme) svakim radnim danom, osim u dane praznika. Kao dani praznika računaju se dani praznika utvrđeni entitetskim zakonima.

DIO TREĆI – LETOVI ZA KOJE JE POTREBNO ODOBRENJE BHDCA

Članak 11.

(Zahtjevi za izdavanje odobrenja)

- (1) Zahtjevi za izdavanje odobrenja Operatoru za izvođenje redovitih ili neredovitih međunarodnih i domaćih letova u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine podnose se u BHDCA Odsjeku za aerodrome ili faksom na broj +387 51 921 520 ili elektronskom poštom na e-mail flightrequest@bhdca.gov.ba.
- (2) BHDCA izdaje pisano odobrenje ili odbija isto uz obrazloženje i dostavlja ga podnosiocu zahtjeva u vremenskim rokovima definiranim ovim pravilnikom.

Članak 12.

(Dokumentacija)

Operatori koji lete u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine u komercijalne svrhe, prilikom podnošenja zahtjeva za redovite ili

neredovite letove, prvi put, uz zahtjev za odobrenje leta moraju dostaviti i sljedeće dokumente:

- a) certifikat Operatora (Air Operator Certificate - AOC);
- b) radnu dozvolu Operatora (Operation Licence);
- c) certifikat o registraciji zrakoplova;
- d) certifikat o plovidbenosti zrakoplova (Airworthiness Certificate), uključujući i certifikat o produženju plovidbenosti (Airworthiness Review Certificate);
- e) certifikat o osiguranju koji uključuje i osiguranje za štetu nanесenu trećim licima (Insurance Certificate);
- f) certifikat o buci zrakoplova (Noise Certificate);
- g) dozvolu za radio-stanicu (Radio Station Licence);
- h) "TCO" (Third country operator) odobrenje, za Operatore zemalja koje nisu članice EU;
- i) čarter letovi: ugovor operatora i naručitelja usluge;
- j) ugovor o iznajmljivanju zrakoplova (Wet Lease, Dry Lease) ukoliko je zrakoplov iznajmljen;
- k) dodatnu dokumentaciju na zahtjev BHDCA.

Članak 13.

(Rok važnosti izdatog odobrenja)

- (1) Odobrenja za pojedinačne letove izdate od strane BHDCA važe 72 sata. Na zahtjev Operatora odobrenje može biti izdato i na duži period (radovi iz zraka).
- (2) Rok važnosti odobrenja računa se od vremena predviđenog ulaska u zračni prostor Bosne i Hercegovine, odnosno od predviđenog vremena polijetanja sa aerodroma u Bosni i Hercegovini.
- (3) Ukoliko let nije ostvaren u roku navedenom u stavku (1), Operator je dužan podnijeti novi zahtjev.

DIO ČETVRTI – REDOVITI LETOVI

Članak 14.

(Zahtjev za redovite letove)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje redovitog linijskog zračnog prometa za ljetni i zimski red letenja Operator (domaći i inozemni) podnosi u BHDCA najkasnije 30 dana prije planiranog početka letenja.
- (2) Zahtjev za izdavanje odobrenja podnosi se na za to propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA.
- (3) Pored dokumenata navedenih u članku 12. Pravilnika, Operator u zahtjevu za odobrenje mora navesti sljedeće podatke:
 - a) naziv Operatora, adresu, broj telefona i broj faksa;
 - b) broj leta/pozivni znak;
 - c) tip i registraciju zrakoplova;
 - d) maksimalnu težinu zrakoplova pri polijetanju (MTOW)/ kapacitet zrakoplova;
 - e) tjedni raspored letenja;
 - f) aerodrome polijetanja i slijetanja;
 - g) ukoliko se radi o letovima sa zajedničkim brojem leta (Code Share), navesti brojeve leta i marketinškog i operativnog Operatora.
- (4) Zahtjev za izdavanje navedenih odobrenja podnosi se posebno za ljetni, odnosno, zimski red letenja.
- (5) BHDCA prosljeđuje odobrenje za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, svim Operatorima najkasnije 20 dana prije početka letenja.
- (6) Zahtjev za promjene od strane Operatora podnosi se u BHDCA tri radna dana prije početka letenja za sve Operatore.
- (7) Redoviti letovi koji se odnose na slobode navedene u članku 16. stav (1) ovog pravilnika odobravat će se sukladno članku 16. ovog pravilnika.

DIO PETI – NEREDOVITI (ČARTER) LETOVI**Članak 15.**

(Zahtjev za neredovite letove)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje neredovitih (čarter) letova, uključujući i dokumentaciju iz članka 12. Pravilnika, će sadržavati sljedeće podatke:
 - a) naziv Operatora, adresu, broj telefona i broj faksa;
 - b) broj leta/pozivni znak;
 - c) tip i registraciju zrakoplova;
 - d) maksimalnu težinu zrakoplova pri polijetanju (MTOW)/kapacitet zrakoplova;
 - e) svrhu leta;
 - f) raspored letenja po datumima;
 - g) aerodrome polijetanja i slijetanja;
 - h) ugovor Operatora i naručitelja usluge (Charter Agreement).
- (2) Zahtjev za izdavanje odobrenja podnosi se na za to propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA.
- (3) Zahtjev za izdavanje odobrenja Operator podnosi u BHDCA:
 - a) za jedan let tri radna dana prije planiranog početka leta;
 - b) seriju do četiri leta tijekom mjeseca - najkasnije pet radnih dana prije početka leta;
 - c) seriju od pet i više letova mjesečno - najkasnije deset radnih dana prije početka leta.
- (4) BHDCA je dužna odobrenje za let, ili uskraćivanje istog uz obrazloženje, dostaviti Operatoru najkasnije:
 - a) za jedan let – jedan radni dan prije početka leta;
 - b) do četiri leta - najkasnije tri radna dana prije početka leta;
 - c) pet i više letova mjesečno - najkasnije četiri dana prije početka leta.
- (5) Neredoviti letovi koji se odnose na letove pod uvjetima pete slobode odobravat će se sukladno članku 16. ovog pravilnika.

Članak 16.

(Letovi pod uvjetima pete slobode)

- (1) Inozemnom Operatoru koji obavlja redovite i neredovite letove (za četiri i više letova tijekom mjeseca, računajući sve pojedinačne letove) koji se odnose na petu, sedmu, osmu i devetu slobodu, BHDCA će odobriti let/ove, na temelju reciprociteta, ako je BiH država potpisnica bilateralnog sporazuma zaključenog sa državom inozemnog Operatora, odnosno sukladno ECAA sporazumu, kada se radi o Operatorima država članica ECAA sporazuma.
- (2) Zahtjev za odobrenje letova sa međunarodnih aerodroma u Bosni i Hercegovini, koji se odnose na slobode navedene u stavku (1) ovog članka, upućuje se u BHDCA najkasnije 7 dana prije planiranog početka leta.
- (3) Za neredovite letove (manje od četiri leta mjesečno), koji se odnose na slobode navedene u stavku (1) ovog članka, inozemni Operator je dužan pribaviti pismo suglasnosti (non-objection letter) od licenciranih domaćih Operatora, bilo da se radi o prijevozu putnika ili tereta, osim u slučajevima kada se radi o inozemnom Operatoru države potpisnice ECAA sporazuma, a sukladno ECAA sporazumu:
 - a) BHDCA je dužna, na zahtjev Operatora, dostaviti listu licenciranih domaćih Operatora u roku od jednog radnog dana (24 sata);
 - b) Ako domaći Operatori, poslije prijema zahtjeva za suglasnost od strane inozemnog Operatora, ne odgovore u roku od jednog radnog dana (24 sata),

smatra se da taj Operator nema prigovora da let izvede inozemni Operator.

- c) Ukoliko podnositelj zahtjeva za izvršenje leta iz stavka (3) ovog članka, koji se odnose na slobode navedene u stavku (1) ovog članka, zaključi komercijalni ugovor sa nekim Operatorom iz Bosne i Hercegovine, kome je uputio zahtjev za suglasnost/prigovor za let, dužan je presliku ugovora i dokumenata, navedenih u članku 12. Pravilnika, dostaviti u BHDCA najkasnije tri radna dana prije početka leta.
- (7) BHDCA proslijeđuje odobrenje za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, najkasnije 3 dana prije početka letenja.
- (8) BHDCA će, prilikom razmatranja zahtjeva za let iz stavka (3) ovog članka, koji se odnose na slobode navedene u stavku (1) ovog članka, izdati odobrenja sljedećim redoslijedom:
 - a) domaćem Operatoru, koji je dao prigovor i izrazio želju da sam, koristeći sopstvene kapacitete, preuzme obavezu izvršenja zahtijevanog leta. U tom slučaju, BHDCA domaćem Operatoru daje točne podatke o iznajmljivaču i određuje rok do kada Operator mora dostaviti potpisan ugovor sa iznajmljivačem. Operator je dužan dostaviti traženi ugovor najkasnije tri radna dana prije početka leta;
 - b) domaćem Operatoru, koji je izrazio želju da predmetni let izvrši pod svojim kodom, iznajmljujući zrakoplov sa posadom (Wet Lease), a iz opravdanih razloga ne može koristiti zrakoplove iz svoje flote. Operator je dužan dostaviti traženi ugovor najkasnije tri radna dana prije početka leta;
 - c) inozemnom Operatoru, koji u kooperaciji sa domaćim Operatorom zaključi neki od ugovora koji uključuje angažiranje domaćeg Operatora (Code Share, Subcharter);
 - d) kada nijedan od navedenih modaliteta nije moguće ostvariti, BHDCA će, sa ciljem zaštite prava putnika ili robe da budu prevezeni, izdati odobrenje inozemnom Operatoru koji je podnio zahtjev za odobrenje leta.
- (9) BHDCA je nadležna za izdavanje dezinacije inozemnim Operatorima za letove koji se odnose na slobode navedene u stavku (1) ovog članka ako je BiH država potpisnica bilateralnog sporazuma zaključenog sa državom inozemnog Operatora, odnosno sukladno ECAA sporazumu, kada se radi o Operatorima država članica ECAA sporazuma.

Članak 17.

(Reciprocitet)

- (1) Ako država Operatora u postupku razmatranja zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje avio-prijevoza Operatorima registriranim u Bosni i Hercegovini postavlja uvjete ili ograničenja koji su stroži od uvjeta predviđenih ovim pravilnikom, BHDCA može da primijeni recipročne mjere u postupku razmatranja zahtjeva za izdavanje odobrenja Operatorima registriranim u toj državi Operatora.
- (2) Izuzetno, prometna prava, čije korištenje nije uređeno bilateralnim sporazumom, mogu se odobriti pod uvjetom reciprociteta ako država Operatora odobrava korištenje istih prometnih prava na svojoj teritoriji zračnim Operatorima registriranim u Bosni i Hercegovini, odnosno ako postoje jednake mogućnosti za Operatore obje strane u obavljanju iste vrste avio-prijevoza.

DIO ŠESTI – TRANSPORT OPASNIH MATERIJIA**Članak 18.**

(Transport opasnih roba)

- (1) Transport opasnih roba u zračnom prometu Bosne i Hercegovine vrši se sukladno standardima i preporučenoj

- praksi utvrđenim u ICAO Aneksu 18, Siguran transport opasnih roba zrakom i ICAO Dokumentom 9284 Tehnička uputa za siguran transport opasnih roba zrakom.
- (2) Operator, koji obavlja neredovite letove u prijevozu opasnih roba sa međunarodnih aerodroma u Bosni i Hercegovini, pored zahtjeva za let i dokumenata iz članka 12. ovog pravilnika, mora dostaviti i sljedeće dokumente:
 - a) izvoznu deklaraciju (Shipper Declaration);
 - b) certifikat o krajnjem korisniku (End User Certificate);
 - c) instrukcije za pakiranje (Packing Instructions);
 - d) odobrenje za slijetanje zrakoplovnih vlasti krajnje destinacije i međuslijetanja ukoliko ona postoje.
 - (3) Izvoznik, odnosno uvoznik opasnih tereta, dužan je osigurati svu potrebnu dokumentaciju i dozvole od nadležnih organa Bosne i Hercegovine.
 - (4) Rukovanje opasnim teretima na aerodromima vrši ovlašteno i certificirano aerodromsko osoblje.
 - (5) Zahtjev za odobrenje letova koji prevoze opasne robe u i iz BiH upućuje se u BHDCA na propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA, najkasnije deset dana prije planiranog leta.
 - (6) BHDCA proslijeđuje odobrenje za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, najkasnije 2 dana prije početka leta.
 - (7) Prelet zrakoplova koji prevoze opasne robe preko teritorije BiH moguć je jedino uz odobrenje BHDCA.
 - (8) Zahtjev za prelet preko teritorije BiH zrakoplova koji prevoze opasne robe podnosi se na propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA, najkasnije deset dana prije planiranog leta.

Članak 19.

(Izuzeće za transport opasnih roba)

- (1) Transport opasnih roba u zračnom prometu Bosne i Hercegovine, koje su zabranjene za transport zrakom, može se obavljati samo ukoliko BHDCA izda izuzeće za takav let.
- (2) Operator koji obavlja neredovite letove u prijevozu opasnih roba, koje su zabranjene za transport zrakom, pored zahtjeva za izuzeće i dokumenata iz članka 12. ovog pravilnika, mora dostaviti i sljedeće dokumente:
 - a) izvoznu deklaraciju (Shipper Declaration);
 - b) certifikat o krajnjem korisniku (End User Certificate);
 - c) instrukcije za pakiranje (Packing instructions);
 - d) izuzeće zrakoplovnih vlasti krajnje destinacije i međuslijetanja ukoliko postoje, kada se prijevoz opasnih roba obavlja sa nekog od međunarodnih aerodroma u BiH;
 - e) izuzeće zrakoplovnih vlasti polazne i krajnje destinacije i međuslijetanja, ukoliko ona postoje, kada se radi o preletu teritorije BiH.
- (3) Zahtjev za izdavanje izuzeća za prijevoz opasnih roba koje nisu dozvoljene za transport zrakom preko teritorije BiH podnosi se na za to propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA, najkasnije 10 dana prije planiranog leta.
- (4) BHDCA proslijeđuje izuzeće za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, najkasnije 2 dana prije izvršenja leta.
- (5) Podnositelji zahtjeva za izuzeće za prijevoz opasnih roba zrakom dužni su uplatiti visinu naknade za provođenje postupka odobravanja izuzeća od primjene propisa sukladno propisu kojim se utvrđuju naknade za financiranje rada BHDCA.

DIO SEDMI – VFR LETOVI

Članak 20.

(VFR letovi)

- (1) VFR letovi u FIR Sarajevo mogu se izvoditi sa aerodroma, helidroma i letilišta koje je verificirala BHDCA.

- (2) Odobrenje BHDCA za VFR letove nije potrebno osim u slučajevima iz stavka (4) ovog članka.
- (3) VFR letovi u zračnom prostoru BiH, iznad razine leta 100, mogu se izvršavati bez prethodno pribavljenog odobrenja BHDCA ukoliko je zrakoplov opremljen opremom za komunikaciju i navigaciju sukladno relevantnoj odredbi propisa kojim se uređuju pravila letenja zrakoplova u Bosni i Hercegovini i kiseoničkim sustavom.
- (4) VFR letovi iznad razine leta 100, izuzev letova iz stavka (3) ovog članka, razmatraju se od slučaja do slučaja. Zahtjev za odobrenje se podnosi u BHDCA najmanje 10 dana prije planiranog početka leta.
- (5) Izvanaerodromska slijetanja i polijetanja će se izvršavati sukladno propisu kojim se uređuje provođenje operacija sa terena za izvanaerodromsko slijetanje i polijetanje.

DIO OSMI – DRUGE AKTIVNOSTI U ZRAKU

Članak 21.

(Radovi iz zraka)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja inozemnom i domaćem Operatoru za letove kojim se prikazuju tehničke karakteristike zrakoplova koji se koriste za naučna istraživanja, testiranja ispravnosti navigacijske opreme, pružanje usluga u poljoprivredi, geodetska i druga snimanja, zaprašivanje i druge slične aktivnosti, podnosi se najkasnije dvadeset (20) dana prije početka leta. Podnositelj zahtjeva je, uz zahtjev upućen BHDCA, dužan podnijeti i zahtjev za uspostavu privremenih (ad-hoc) struktura zračnog prostora civilnom ovlaštenom subjektu (CIV AA) na obrascu koji se može naći na internet stranici Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (BHANSA) www.bhansa.gov.ba. BHDCA proslijeđuje odobrenje za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, podnositelju zahtjeva, najkasnije tri radna dana prije početka leta.
- (2) Izuzetno od odredbi iz stavka (1) ovog članka, rok za podnošenje zahtjeva za radove iz zraka, kada je riječ o kvaru i testiranju (kalibraži) navigacijske opreme na aerodromima u Bosni i Hercegovini, ne može biti kraći od 24 sata.
- (3) Za aktivnosti navedene u stavku (1) ovog članka, podnositelj zahtjeva je dužan pribaviti potrebna odobrenja i suglasnosti nadležnih organa vlasti u Bosni i Hercegovini, u ovisnosti od vrste aktivnosti.
- (4) Zahtjev za izdavanje odobrenja iz stavka (1) ovog članka podnosi se na propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA.
- (5) Podnositelj zahtjeva treba dostaviti sljedeću dokumentaciju i podatke:
 - a) za inozemne operatore - Uvjerjenje o priznavanju potvrde o pružanju usluga iz zraka ili Uvjerjenje o priznavanju izjave operatora kao potvrde o pružanju usluga iz zraka;
 - b) presliku ugovora sa naručiteljem radova iz zraka;
 - c) detaljnu svrhu leta;
 - d) aerodrome i vremena polijetanja/slijetanja;
 - e) maršrute, odnosno zone u kojima će se aktivnosti odvijati;
 - f) za inozemne Operatore - točan datum i vrijeme preleta, te aerodrom slijetanja;
 - g) dodatne podatke i dokumentaciju, ukoliko se ukaže potreba.

DIO DEVETI – OSTALE ODREDBE

Članak 22.

(Ograničenje buke zrakoplova)

- (1) Na međunarodne aerodrome u BiH mogu slijetati/polijetati zrakoplovi koji imaju važeće uvjerenje o razini buke. Maksimalna razina buke koju zrakoplov generira mora biti

minimalno sukladna ICAO Aneksu 16, Razina buke zrakoplova, Dio I, Poglavlje 3.

- (2) BHDCA može odobriti izuzeće od propisa za pojedinačne operacije zrakoplova koji ne zadovoljavaju kriterije iz stavka (1) ovog članka.
- (3) Podnositelji zahtjev podnose na za to propisanom obrascu koji se može naći na internet stranici BHDCA.
- (4) BHDCA proslijeđuje izuzeće za let, ili uskraćuje isto uz obrazloženje, najkasnije 2 dana prije početka leta.
- (5) Za izuzeće od propisa u pogledu razine buke podnositelji zahtjeva su dužni uplatiti visinu naknade za provođenje postupka odobravanja izuzeća od primjene propisa sukladno propisu kojim se utvrđuje naknada za financiranje rada BHDCA.

Članak 23.

(Odbijanje zahtjeva za odobravanje letova)

- (1) Operator je dužan dati "izjavu o izvršenim finansijskim obavezama" koje su propisane Zakonom o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine i propisima donesenim na temelju tog zakona kroz zahtjev za odobravanje letova.
- (2) BHDCA odbija zahtjev za odobravanje letova Operatoru koji dolijeće ili slijeće na međunarodne aerodrome u BiH ukoliko nije dostavio "Izjavu" iz stavka (1) ovog članka.
- (3) Nakon što Operator izvrši finansijske obaveze, dužan je BHDCA podnijeti dokaz da je izvršio obavezu, kao i novi zahtjev za odobravanje letova, o kome BHDCA odlučuje sukladno odredbama Zakona i ovog pravilnika.
- (4) Ukoliko se iz zahtjeva i priložene dokumentacije utvrdi da podnositelj zahtjeva nije ovlašten ili osposobljen za obavljanje avio-prijevoza, BHDCA će odbiti takav zahtjev za izdavanje odobrenja za let.
- (5) BHDCA će odbiti zahtjev za izdavanje odobrenja za let Operatorima koji se nalaze na listi avio-prijevoznika kojima je zabranjeno letenje u Europskoj uniji.

DIO DESETI – ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 24.

(Stupanje na snagu)

- (1) Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o odobravanju letova ("Službeni glasnik BiH", broj 95/15) i Pravilnik o odobravanju letova ("Službeni glasnik BiH", broj 53/18).
- (2) Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-134-1/22

25. srpnja 2022. godine

Banja Luka

Generalni ravnatelj
Čedomir Šušnjar, v. r.

СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

511

На основу члана 10. став 4, члана 11. став 1. тачка б) и члана 13. став 5. Закона о Суду Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 49/09, 74/09 и 97/09), а у вези са чланом 1. став 3., те члановима 19. и 22. Пословника о раду Суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 38/20), предсједник Суда доноси

ОДЛУКУ

КОЈОМ СЕ УТВРЂУЈУ ОРИЈЕНТАЦИОНИ КРИТЕРИЈУМИ ЗА РАСПОРЕД СУДИЈА НА АПЕЛАЦИОНО ОДЈЕЉЕЊЕ СУДА

I

Ради остваривања објективног и транспарентног процеса, те обезбјеђења ефикасног, дјелотворног и благовременог рада Суда Босне и Херцеговине као цјелине,

када се утврди потреба за распоређивањем судија на Апелационо одјељење Суда, предсједник Суда водиће се објективним критеријумима као што су:

- Стручност, радни стаж и искуство судије у раду на предметима из области реферата за који постоји потреба за распоредом;
- Национална и полна структура судија унутар Суда;
- Претходни резултати рада судија изражени кроз поступак оцењивања;
- Расположивост и мотивисаност судије за рад у жалбеном поступку у предметима из надлежности Апелационог одјељења.

II

Прије доношења одлуке о распореду судије, у циљу обезбјеђења постизања ефикасног рада свих одјељења Суда, предсједник Суда обавиће консултације с предсједницима Апелационог, Кривичног и Управног одјељења као и регистаром Суда за Одјеле I и II Кривичног и Апелационог одјељења.

III

Након што је судија једном распоређен Одлуком о сталном распореду на Апелационо одјељење Суда БиХ, Одлуком предсједника Суда више неће бити распоређиван на Одјеле I, II и III Кривичног одјељења нити на Управно одјељење.

IV

У случају указане потребе за привременим распоредом судија на предмете Апелационог одјељења, исти ће се вршити у складу с критеријумима за пресигнацију предмета из одлука број Су-10-312/17 од 5.7.2017. године, Су-10-312-2/17 од 22.1.2019. године и Су-10-41/22 од 1.2.2022. године.

V

Могућност укључења ове Одлуке, тако да иста чини саставни дио Пословника о раду Суда Босне и Херцеговине, биће размотрена на Општој/Опћој сједници која ће бити заказана у року од два мјесеца од дана ступања на снагу ове Одлуке.

VI

Одлука ће бити јавно објављена у "Службеном гласнику БиХ" и ступа на снагу даном објаве.

Број Су-10-253/22
26. јула 2022. године
Сарајево

По овлаштењу
Предсједника суда
Судија
Минка Крехо, с. р.

На основу члана 10. став 4., члана 11. став 1. тачка б) и члана 13. став 5. Закона о Суду Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 49/09, 74/09 и 97/09), а у вези са чланом 1. став 3., те члановима 19. и 22. Пословника о раду Суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 38/20), предсједник Суда доноси

ОДЛУКУ

КОЈОМ СЕ УТВРЂУЈУ ОРИЈЕНТАЦИОНИ КРИТЕРИЈИ ЗА РАСПОРЕД СУДИЈА НА АПЕЛАЦИОНО ОДЈЕЉЕЊЕ СУДА

I

Ради остваривања објективног и транспарентног процеса, те обезбјеђења ефикасног, дјелотворног и благовременог рада Суда Босне и Херцеговине као цјелине, када се утврди потреба за распоређивањем судија на Апелационо одјељење Суда, предсједник Суда ће се водити објективним критеријумима као што су:

- Stručnost, radni staž i iskustvo sudije u radu na predmetima iz oblasti referata za koji postoji potreba za rasporedom;
- Nacionalna i spolna struktura sudija unutar Suda;
- Prethodni rezultati rada sudija izraženi kroz postupak ocjenjivanja;
- Raspoloživost i motiviranost sudije za rad u žalbenom postupku u predmetima iz nadležnosti Apelacionog odjeljenja.

II

Prije donošenja odluke o rasporedu sudije, u cilju osiguranja postizanja efikasnog rada svih odjeljenja Suda, predsjednik Suda će obaviti konsultacije s predsjednicima Apelacionog, Krivičnog i Upravnog odjeljenja kao i registrarom Suda za Odjele I i II Krivičnog i Apelacionog odjeljenja.

III

Nakon što je sudija jednom raspoređen Odlukom o stalnom rasporedu na Apelaciono odjeljenje Suda BiH, Odlukom predsjednika Suda više neće biti raspoređivan na Odjele I, II i III Krivičnog odjeljenja niti na Upravno odjeljenje.

IV

U slučaju ukazane potrebe za privremenim rasporedom sudija na predmete Apelacionog odjeljenja, isti će se vršiti u skladu s kriterijima za presignaciju predmeta iz odluka broj Su-10-312/17 od 5.7.2017. godine, Su-10-312-2/17 od 22.1.2019. godine i Su-10-41/22 od 1.2.2022. godine.

V

Mogućnost uključenja ove Odluke, tako da ista čini sastavni dio Poslovnika o radu Suda Bosne i Hercegovine, bit će razmotrena na Općoj/Opštoj sjednici koja će biti zakazana u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ove Odluke.

VI

Odluka će biti javno objavljena u "Službenom glasniku BiH" i stupa na snagu danom objave.

Broj Su-10-253/22
26. jula 2022. godine
Sarajevo

Po ovlaštenju
Predsjednika Suda
Sudija
Minka Kreho, s. r.

Na temelju članka 10. stavak 4., članka 11. stavak 1. točka b) i članka 13. stavak 5. Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/09, 74/09 i 97/09), a u svezi sa člankom 1. stavak 3., te člancima 19. i 22. Poslovnika o radu Suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 38/20), predsjednik Suda donosi

ODLUKU KOJOM SE UTVRĐUJU ORIJENTACIJSKI KRITERIJI ZA RASPORED SUDACA NA APELACIJSKO ODJELJENJE SUDA

I

Radi ostvarivanja objektivnog i transparentnog procesa, te osiguranja učinkovitog, djelotvornog i pravodobnog rada Suda Bosne i Hercegovine kao cjeline, kada se utvrdi potreba za raspoređivanjem sudaca na Apelacijsko odjeljenje Suda, predsjednik Suda će se voditi objektivnim kriterijima kao što su:

- Stručnost, radni staž i iskustvo sudca u radu na predmetima iz oblasti referata za koji postoji potreba za rasporedom;
- Nacionalna i spolna struktura sudaca unutar Suda;
- Prethodni rezultati rada sudaca izraženi kroz postupak ocjenjivanja;

- Raspoloživost i motiviranost sudca za rad u žalbenom postupku u predmetima iz nadležnosti Apelacijskog odjeljenja.

II

Prije donošenja odluke o rasporedu sudca, u cilju osiguranja postizanja učinkovitog rada svih odjeljenja Suda, predsjednik Suda će obaviti konsultacije s predsjednicima Apelacijskog, Kaznenog i Upravnog odjeljenja kao i registrarom Suda za Odjele I i II Kaznenog i Apelacijskog odjeljenja.

III

Nakon što je sudac jednom raspoređen Odlukom o stalnom rasporedu na Apelacijsko odjeljenje Suda BiH, Odlukom predsjednika Suda više neće biti raspoređivan na Odjele I, II i III Kaznenog odjeljenja niti na Upravno odjeljenje.

IV

U slučaju ukazane potrebe za privremenim rasporedom sudaca na predmete Apelacijskog odjeljenja, isti će se vršiti sukladno s kriterijima za presignaciju predmeta iz odluka broj Su-10-312/17 od 5.7.2017. godine, Su-10-312-2/17 od 22.1.2019. godine i Su-10-41/22 od 1.2.2022. godine.

V

Mogućnost uključenja ove Odluke, tako da ista čini sastavni dio Poslovnika o radu Suda Bosne i Hercegovine, će biti razmotrena na Općoj/Opštoj sjednici koja će biti zakazana u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ove Odluke.

VI

Odluka će biti javno objavljena u "Službenom glasniku BiH" i stupa na snagu danom objave.

Broj Su-10-253/22
26. srpnja 2022. godine
Sarajevo

Po ovlaštenju
Predsjednika Suda
Sudac
Minka Kreho, v. r.

(SI-1104/22-G)

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

512

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 4217/20**, рјешавајући апелацију **"RED BRICK Gradnja" д.о.о. Бањалука**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – прецишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мато Тадић, председник
Миодраг Симовић, потпредседник
Мирсад Ћеман, потпредседник
Валерија Галић, судија
Сеада Палаврић, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 6. јула 2022. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **"RED BRICK Gradnja" д.о.о. Бањалука** поднесена против Пресуде ревизионог вијећа Суда Босне и Херцеговине број C1 3 П 034790 20 Рев од 29. септембра 2020. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ**I. Увод**

1. "RED BRICK Gradnja" д.о.о. Бањалука (у даљњем тексту: апелант), којег заступа ЗАК Бањалука, адвокати Ранко Дукић и Тања Дукић-Чичић, поднио је 23. новембра 2020. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде ревизионог вијећа Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) број С1 3 П 034790 20 Рев од 29. септембра 2020. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда БиХ, Правобранилаштва БиХ, Савјета министара – Жалбено вијеће при Савјету министара и Службе за заједничке послове институција БиХ затражено је 30. децембра 2021. године да доставе одговор на апелацију.

3. Сви позвани су одговор на апелацију доставили у периоду од 6. до 11. јануара 2022. године.

4. Одговори учесника у поступку су 9. марта 2022. године достављени апелантовим пуномоћницима ради изјашњења. Тражено изјашњење није достављено у остављеном року.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произлазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Апелант је посредством пуномоћника Суду БиХ поднио тужбу 7. фебруара 2020. године. Из тужбе, коју је апелант доставио на увид, произлази да су као тужени под 1. означени "Обавијест и Закључак Службе за заједничке послове институција БиХ број 01-16-11-1322/14 од 22. јула 2014. године" и под 2. "БиХ, Жалбено вијеће при Савјету министара БиХ, Сарајево, Трг БиХ 1".

7. Суд БиХ је у фази претходног испитивања тужбе утврдио да тужба има недостатака због којих се по њој не може поступати. У том смислу Суд БиХ је донио Рјешење број С1 3 П 34790 20 П од 17. марта 2020. године којим је тужба враћена апеланту да у року од осам дана од дана пријема рјешења исправи и допуни тужбу, тако што ће њен садржај сачинити на начин прописан одредбама члана 20 став 2 Закона о парничном поступку пред Судом БиХ (у даљњем тексту: ЗПП). Апеланту је рјешењем наложено да прецизно наведе одређен захтјев у погледу главне ствари и споредних потраживања, вриједност спора и назив туженог и његовог законског заступника. У рјешењу је појашњено да је апелант као тужене означао лица која немају потребан правни субјективитет, која стога не могу бити странке у поступку у смислу члана 239 став 1 ЗПП.

8. Поступајући по рјешењу Суда БиХ, апелант је посредством пуномоћника 27. марта 2020. године Суду БиХ доставио поднесак (уређење тужбе) у којем је на два мјеста означао тужене, различито. У поднеску је наглашено да се тужба подноси ради поништења, те је означена и висина спора (в. с. 51.000,00 КМ). У поднеску је такође наведено да се докази на којима апелант заснива тужбу налазе у списима суда који су достављени уз тужбу, а то су прије свега: пресуде Суда БиХ које су донесене у управном поступку, Закључак број УП2зв/09.02-173/14 од 27. јануара 2020. године и Закључак број УП2ЗВ-0907/2/2173/14. Апелант је нагласио да се из приложених доказа може закључити да се паралелно воде два поступка, од чега један управни спор, а други (предметни) грађанско-правни спор.

9. Уређеном тужбом апелант је *explicite* тражио поништење управног акта "Обавјештење бр. 01-11-1322-50/14

од 22. јула 2014. године и враћање на поновни поступак и одлучивање", те поништење "Закључка бр. УП2ЗВ-09-02-173/14 од 27. јануара 2020. године од Службе заједничких послова институција БиХ, те накнаду трошкова парничног поступка".

10. Дописом од 30. априла 2020. године Суд БиХ је позвао апеланта да суду достави Закључак Жалбеног вијећа при Савјету министара од 27. јануара 2020. године (чије је поништење апелант тражио поднеском од 27. марта 2020. године).

11. Поступајући по допису суда из претходне тачке ове одлуке, апелантов пуномоћник је Суду БиХ доставио поднесак насловљен као "Одговор на захтјев суда" у којем је информисао суд да је 27. марта 2020. године доставио поднесак суду, те да у прилогу одговора доставља копију тог поднеска и потврду о пријему пошиљке, па да за њега остаје нејасно да ли је суд уопште примио његов ранији поднесак или суд мисли да тужени нису добро означени и након поднеска од 27. марта 2020. године, те моли за информацију о чему се ради.

12. Рјешењем Суда БиХ број С1 3 П 034790 20 П од 4. јуна 2020. године одбачена је апелантова тужба. Суд БиХ је у образложењу навео да апелант није поступио по налогу суда јер тужени нису правилно означени, јер сви тужени немају потребан правни субјективитет да би били странке у поступку, тако да је примјеном члана 239 став 4 ЗПП одлучено као у диспозитиву рјешења.

13. Одлучујући о апелантовој жалби, другостепено вијеће Суда БиХ је Рјешењем број С1 3 П 034790 20 Гж од 16. јуна 2020. године жалбу одбило и првостепено рјешење потврдило.

14. Након разматрања жалбених навода другостепено вијеће Суда БиХ је прихватило став првостепеног суда да апелантов поднесак од 27. марта 2020. године не садржи елементе на основу којих би се могло закључити да је тужба уређена, јер је и даље остала неразумљива. У вези с тим, другостепено вијеће је истакло да је апелант у поднеску као тужене означао: 1) БиХ, 2) Савјет министара, 3) Жалбено вијеће при Савјету министара и 4) Службу за заједничке послове БиХ, сви заступани по РЈП Сарајево (вјероватно се мислило на Правобранилаштво БиХ). Међутим у даљњем тексту поднеска се као тужени означавају: 1) БиХ – Савјет министара, 2) Обавијест број 01-16-11-1322/14 од 27. јула 2014. године – Служба за заједничке послове институција БиХ и 3) БиХ, сви заступани по Правобранилаштву БиХ.

15. Затим, како је нагласило другостепено вијеће Суда БиХ, у апелантовом поднеску се као докази наводе пресуде Суда БиХ из којих се јасно види, како је то и сам апелант нагласио, да се паралелно воде два поступка, управни и грађанско-правни, иако се два пута спомиње само пресуда из управног спора која је донесена 1. августа 2016. године којом је апелантова тужба уважена, оспорено рјешење од 18. августа 2014. године Жалбеног вијећа при Савјету министара поништено и предмет враћен на поновни поступак. Оспореним рјешењем је одбачена као недопуштена апелантова жалба изјављена на Обавјештење Службе за заједничке послове институција БиХ од 22. јула 2014. године, које апелант поново побија поднеском о уређењу тужбе и предлаже његово поништење и враћање на поновни поступак и одлучивање, дакле и поред постојања пресуде у управном спору по истом захтјеву.

16. Другостепено вијеће Суда БиХ је указало да апелант поднеском о уређењу тужбе предлаже и поништење Закључка Службе заједничких послова институција БиХ од 27. јануара 2020. године не наводећи садржај Закључка, нити се даје образложење у чему се састоји његова незаконитост,

нити је наведени акт достављен суду уз тужбу, нити је достављен на накнадно тражење суда од 30. априла 2020. године. Из свега претходно наведеног другостепено вијеће Суда БиХ је закључило да се из тужбе и поднесака о уређењу тужбе не може извести закључак о којој врсти спора се ради, управном или грађанско-правном (апелант тражи поништење управног акта и накнаду трошкова парничног поступка). Нејасно је и зашто се тражи поновно поништење акта од 22. јула 2014. године о којем је одлучено у управном поступку. Сходно томе, другостепено вијеће Суда БиХ је закључило да је првостепени суд правилном примјеном одредби члана 20, члана 33, члана 34 став 1 тачка 8 у вези са чланом 276 став 3 ЗПП одбацио тужбу.

17. Одлучујући о апелантовој ревизији, ревизионо вијеће Суда БиХ је Пресудом број С1 3 П 034790 20 Рев од 29. септембра 2020. године ревизију одбило као неосновану. Након испитивања ревизионих навода у вези с оспореном одлуком ревизионо вијеће Суда БиХ је закључило да је другостепено вијеће правилно утврдило да се из тужбе и поднесака о уређењу тужбе не може закључити ко је тужена страна у спору, да ли се ради о управном или грађанско-правном спору јер апелант оспорава управни акт, а потражује трошкове парничног поступка, те зашто се тражи поништење Закључка од 22. јула 2014. године, о чему је суд у управном спору већ донио правоснажну одлуку. Остало је нејасно и који орган је донио Закључак од 27. јануара 2020. године чије се поништење тражи поднеском о уређењу тужбе, те шта је садржај тог закључка, који није достављен уз тужбу, али ни накнадно на захтјев суда.

18. Сходно свему изнесеном, ревизионо вијеће је закључило да је рјешење првостепеног суда којим је тужба одбачена засновано на правилној примјени одредби ЗПП, и то чл. 20, 33, 34 став 1 тачка 8 у вези са чланом 276 став 3.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

19. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европски суд) и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант указује да је Суд БиХ одлучио да мимо рочишта одбаци тужбу уз образложење да апелант није уредио тужбу, што је, према апелантовом мишљењу, довело до кршења његовог права на приступ суду. У том правцу апелант скреће пажњу да се све дешавало у периоду март-мај 2020. године у вријеме проглашења ванредне ситуације у оба ентитета када су судови обуставили рад и отказивали све расправе након проглашења ванредног стања (март 2020. године) узрокованог пандемијом. За апеланта је изненађујуће поступање Суда БиХ у периоду ванредног стања у вријеме када адвокатске канцеларије нису радиле, као ни судови, па је права срећа што службену и приватну пошту апелантовим пуномоћницима доноси исти поштар, тако да су писмена Суда БиХ апелантови пуномоћници случајно примили на кућној адреси, па су се очитовали на њих, како су могли, у датим условима. За апеланта се сходно томе поставља питање које прописе је Суд БиХ примјењивао и како је могуће да је Суд БиХ једини суд који је радио у вријеме ванредне ситуације и који је странкама слао поднеске и захтјеве за изјашњење у датим роковима у вријеме када нико није радио, у вријеме полицијског часа и ограничења кретања лица и у вријеме када се "апелант није могао начудити да му стиже пошта од Суда БиХ", по којој је ипак поступао јер се бојао да не буде оштећен због пропуста у

којим држава није на адекватан начин ријешила питање рокова у судским поступцима. За апеланта је такође нејавовјатно да судови тврде да нису примили закључак због којег су, наводно, одбацили тужбу, иако се он спомиње на страни 2 тужбе и није тражен рјешењем Суда БиХ од 17. марта 2020. године већ је затражен дописом суда у "форми некаквог обавјештења" од 30. априла 2020. године, без рока за поступање, што је код апеланта створило недоумицу шта се десило с писменом послатом у вријеме ванредног стања. Апелант сматра да је суд због компликованости предмета само искористио ванредне околности да одбаци тужбу како се не би упустио у одлучивање о меритуму, јер је ово питање које судови избјегавају да ријеше, због чега апелант трпи огромну штету. Све и да је суд сматрао да је неко од тужених споран, суд је могао одбацили тужбу у односу на те спорне тужене, те наставити поступак с лицима која могу бити странке у поступку. Апелант уопште не образлаже шта је предмет тужбе, али уз апелацију доставља све акте за које тврди да их је доставио Суду БиХ (између осталих, Закључак број УП2 ЖВ-09-02-173/14 од 27. јануара 2020. године Жалбеног вијећа Савјета министара БиХ, из којег произлази да се ради о управном акту против којег није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор).

б) Одговори на апелацију

20. Суд БиХ је у одговорима навео да остаје при разлозима датим у оспореним одлукама будући да апелант ни након тражења суда није поступио по налогу суда којим је тражено уређење тужбе у складу са чланом 20 ЗПП. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

21. Правобранилаштво БиХ је навело да није учествовало у предметном поступку.

22. Жалбено вијеће Савјета министара БиХ је умјесто одговора доставило на увид апелантове поднеске, и то жалбу адвокатске канцеларије "Дукић", Бањалука, против Обавјештења СЗПИБиХ (Комисије за куповину објеката за смјештај институција БиХ) број 01-16-11-1322-50/14 од 22. јула 2014. године и Обавјештење број 01-16-11-1322-59/14 од 29. јула 2014. године на даљње поступање.

23. Служба за заједничке послове институција БиХ је навела да је увидом у службену евиденцију утврдила да не располаже с предметним подацима у вези с апелантом, нагласивши да се с циљем информисања треба обратити Правобранилаштву БиХ, које је у смислу члана 13 Закона о Правобранилаштву надлежно да врши послове правног савјетовања и законског заступања БиХ (институција БиХ) пред судовима у БиХ.

V. Релевантни прописи

24. **Закон о парничном поступку пред Судом Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 36/04, 84/07, 58/13, 94/16 и 34/21)

У конкретном случају примјењује се неслужбени прецишћени текст **Закона о парничном поступку пред Судом Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 36/04, 84/07, 58/13 и 94/16) сачињен у Уставном суду БиХ, који је важио у вријеме доношења оспорених одлука, а који у релевантном дијелу гласи:

1. Тужба и њен садржај

Члан 20.

(1) *Парнични поступак покреће се тужбом.*

(2) *Тужба мора садржавати:*

1) *одређен захтјев у погледу главне ствари и споредних потраживања (тужбени захтјев),*

2) *чињенице на којима тужилац заснива тужбени захтјев,*

3) доказе којима се утврђују те чињенице,

4) назнаку вриједности спора и

5) друге податке које у складу са одредбама члана 274. овог закона мора имати сваки поднесак.

(3) Ако је тужилац у тужби навео правни основ, Суд није везан за њега.

(4) Суд ће поступити по тужби и кад тужилац није навео правни основ тужбеног захтјева.

2. Претходно испитивање и достава тужбе

Члан 33.

Кад утврди да је тужба неразумљива или да не садржи елементе прописане одредбом члана 20. овог закона (непотпуна тужба), или да постоје недостаци који се тичу способности тужиоца или туженог да буду странке у парници, или недостаци у погледу законског заступања странке, или недостаци који се односе на овлаштење заступника да покрене парницу кад је такво овлаштење потребно, Суд ће ради отклањања тих недостатака предузети потребне радње предвиђене одредбама чл. 239. и 276. овог закона.

Члан 34. став (1) тачка 8)

(1) Након претходног испитивања тужбе Суд доноси рјешење којим се тужба одбацује ако утврди:

8) да тужилац у року који је Суд одредио није отклонио недостатке из члана 33. овог закона.

Члан 202. тачка 2)

Рјешавајући о жалби, другостепено вијеће може:

2) одбити жалбу као неосновану и потврдити рјешење судије у првостепеном поступку;

Члан 215.

Ревизијско вијеће ће пресудом одбити ревизију као неосновану, ако утврди да не постоје разлози због којих је ревизија изјављена као ни разлог на који пази по службеној дужности.

Члан 239.

(1) Кад Суд утврди да лице које се појављује као странка не може бити странка у поступку, а тај се недостатак може отклонити, позваће тужиоца да изврши потребне исправке у тужби или ће предузети друге мјере да би се поступак могао наставити са лицем које може бити странка у поступку.

(2) Исто тако, кад Суд утврди да странка нема законског заступника или да законски заступник нема посебна овлаштења кад су она потребна, затражиће да надлежни орган старатељства постави стараоца парнично неспособном лицу, односно позваће законског заступника да прибави посебна овлаштења или ће предузети друге мјере које су потребне да би парнично неспособна страна била правилно заступана.

(3) Суд ће одредити странци рок за отклањање недостатака из ст. 1. и 2. овог члана. Док се не отклоне ти недостаци, могу се у поступку предузимати само оне радње због чије би одгоде могле настати штетне последице за странку.

(4) Ако се недостаци из ст. 1. и 2. овог члана не могу отклонити или ако одређени рок безуспјешно протекне, Суд ће рјешењем укинути радње спроведене у поступку ако су захваћене тим недостацима и одбацити тужбу ако су недостаци такве природе да спречавају даље вођење парнице.

(5) Против рјешења којим се наређују мјере за отклањање недостатака није допуштена жалба.

Члан 276. став (3)

(3) Сматраће се да је поднесак повучен ако не буде враћен Суду у одређеном року, а ако буде враћен без исправке, односно допуне, одбаћиће се.

VI. Допустивост

25. У складу са чланом VI(36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

26. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

27. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда ревизионог вијећа Суда БиХ број С1 3 П 034790 20 Рев од 29. септембра 2020. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 5. октобра 2020. године, а апелација је поднесена 23. новембра 2020. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

28. Имајући у виду одредбе члана VI(36) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

29. Апелант сматра да му је оспореном одлуком повријеђено право из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

30. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

31. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

32. У вези с примјеном члана 6 став 1 Европске конвенције Уставни суд запажа да је апелант покренуо грађанско-правни спор против БиХ и њених институција тражећи поништење (управних) аката државних институција и накнаду трошкова парничног поступка, што је код суда изазвало недоумицу о каквом се заправо спору ради, управном или грађанско-правном, што је, између осталог, био разлог, за доношење процесних одлука које апелант оспорава предметном апелацијом. Будући да апелант предметном апелацијом оспорава процесне одлуке Суда БиХ позивајући

се на кршење права на приступ суду, које укључују не само право на покретање спора већ и право на судско рјешавање спора, Уставни суд ће у околностима конкретног случаја испитати оспорене одлуке у контексту гаранција права на приступ суду.

33. Европски суд за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) у својој пракси досљедно указује да члан 6 став 1 Европске конвенције свима обезбјеђује право да суду или судишту поднесу захтјев у вези са својим правима и обавезама грађанске природе. Право на приступ суду, како је претходно наведено, не укључује само право на покретање поступака, већ и право на судско "рјешавање" спора (види, између осталих, *Кутих против Хрватске* број 48778/99, став 25, ESLJP 2002-II; *Multiplex против Хрватске* број 58112/00, став 45, 10. јули 2003; *Menshakova против Украјине* број 377/02, став 52, 8. април 2010. и *Шимецки против Хрватске* број 15253/10, став 42, 30. април 2014). Најважније је да је спор о којем се одлучивало у судском поступку стварно испитан (види Европски суд, *Kostadin Mihaylov против Бугарске* број 17868/07, став 39, 27. март 2008; *Yanakiyev против Бугарске* број 40476/98, став 69, 10. август 2006. и *Шимецки против Хрватске*, претходно цитирано, став 42). Право на приступ суду није апсолутно, већ оно може бити подвргнуто ограничењима; таква се ограничења допуштају имплицитно будући да право на приступ суду "по самој својој природи захтијева регулацију државе, а таква регулација може се разликовати у смислу времена и мјеста зависно од потреба и средстава заједнице и појединаца". Приликом одређивања те регулације државе уговорнице уживају одређену слободу процјене. Иако коначна одлука о питању поштовања захтјева из Европске конвенције лежи на суду, није улога суда да замијени домаће власти у процјењивању онога што је најбоља политика у овом подручју. Међутим, таква ограничења не смију ограничити или умањити приступ који се појединцу налази на располагању на такав начин или у обиму који умањује саму бит права. Надаље, ограничење неће бити спојиво са чланом 6 став 1 Европске конвенције ако не тежи легитимном циљу, те ако не постоји разумни однос сразмјерности између употребљених средстава и легитимног циља који се настоји остварити (види Европски суд, *Станев против Бугарске* [BB] број 36760/06, став 230, ESLJP 2012).

34. Враћајући се на конкретан предмет, Уставни суд запажа да је првостепени суд одбацио апелантову тужбу јер апелант на изричите захтјеве суда није уредио тужбу у складу са чланом 33 ЗПП тако да се ни по "уређеној тужби" није могло поступити. Уставни суд запажа да су оба вијећа Суда БиХ испитала првостепено рјешење којим је тужба одбачена у свјетлу апелантових приговора, утврђујући да апелант не само да није уредио тужбу у односу на тужена лица већ је и садржај тужбе и "уређене тужбе" неразумљив и нејасан тако да се са сигурношћу није могло утврдити о каквом се спору ради. При томе су редовни судови навели да апелант није доставио ни акт чије је поништење захтијевао (иако апелант у наводима апелације тврди супротно), нити је образложио зашто је акт, чије је поништење тражио накнадно у "уређеној тужби", незаконит, при чему је судовима остало нејасно зашто апелант тражи поништење управног акта који је раније у управном поступку већ поништен.

35. Уставни суд запажа да је одредбама ЗПП прописано шта тужба треба да садржи (члан 20 ЗПП), те поступање суда када утврди да је тужба непотпуна, односно неразумљива и да не садржи елементе прописане чланом 20 ЗПП. Уставни суд запажа да је првостепени суд, поступајући по члану 33 ЗПП (претходно испитивање тужбе), у два наврата дописима од апеланта тражио да отклони уочене недостатке у тужби, на

које се апелант читовао, али да, према оцјени редовних судова, апелант накнадно уређеним поднесцима није отклонио недостатке, утврђујући да су поднесци имали више недостатака. Уставни суд сматра да су судови поступали у складу с релевантним одредбама ЗПП, да су испитали садржај тужбе и накнадно достављене апелантове поднеске, што произлази из образложења оспорених одлука, која се не чине произвољним, при чему апелант у апелацији не нуди убједљиву аргументацију којом би своје тврдње оправдао. Уставни суд запажа да апелант износи приговоре који су тичу ванредног стања, пандемије и рада судова у ванредним околностима, али не наводи на који начин су те околности, евентуално, штетно утицале на апелантове пуномоћнике да уреде тужбу, по налогу суда, како би она садржавала све елементе прописане законом. Из расположивих докумената произлази да је комуникација између суда и апелантових пуномоћника била уредна, односно да су апелантови пуномоћници уредно примили поднеске Суда БиХ, те да се апелант на њих читовао. Уставни суд сматра да је апеланту на тај начин пружена могућност да отклони недостатке у тужби. Стога, ванредне околности узроковане пандемијом COVID-19, на које се апелант позива, у контексту чињенице да апелант није уредио тужбу онако како је то суд од апеланта тражио, не оправдавају апелантово позивање на кршење права на приступ суду. У конкретном случају редовни судови су утврдили да апелант, ни након два позива од стране суда, која су му уредно достављена, није отклонио недостатке у тужби да би се по њој могло поступати (утврђено је да тужба неразумљива, без чињеница на којима се заснива тужбени захтјев, без акта чије се поништење тражи и без прецизног означавања тужених), те је примјеном релевантних одредби ЗПП тужба одбачена. Уставни суд сматра да су законска ограничења прописана ЗПП тежила легитимном циљу, те је постојао разуман однос сразмјерности између употребљених средстава и легитимног циља који се настојао остварити, те да апеланту у релевантним околностима конкретног случаја није прекршено право на правично суђење у сегменту права на приступ суду.

36. Уставни суд закључује да оспореним одлукама нису прекршене гаранције права на приступ суду из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Остали приговори

37. Уставни суд апелантово позивање на кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију сматра неоснованим будући да се оспорене процесне одлуке не могу довести у везу с кршењем наведеног права.

VIII. Закључак

38. Уставни суд закључује да нема кршења права на приступ суду које штити члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције када је оспореним одлукама одбачена апелантова тужба примјеном законских норми које јасно прописују садржај тужбе и овлашћење суда да одбаци тужбу уколико тужилац не отклони уочене недостатке у тужби, те када су судови поступали у складу с одредбама ЗПП и своје одлуке јасно образложили, те када је законско ограничење тежило легитимном циљу, те било пропорционално циљу којем се тежило.

39. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

40. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тодић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 4217/20**, рјешавајући апелацију "**RED BRICK Gradnja**" d.o.o. Banjaluka, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b) и члана 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčiшчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мато Тодић, предсједник
Миодраг Симић, потпредсједник
Мирсад Ћеман, потпредсједник
Валерија Галић, судкиња
Сеада Палавић, судкиња
Златко М. Кнежевић, судија
на сједници одржаној 6. јула 2022. године донио је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Одбија се као неоснована апелација "**RED BRICK Gradnja**" d.o.o. Banjaluka поднесена против Пресуде ревизионог вјећа Суда Босне и Херцеговине број S1 3 P 034790 20 Rev од 29. септембра 2020. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. "RED BRICK Gradnja" d.o.o. Banjaluka (у даљњем тексту: апелант), којег заступа ZAK Banjaluka, адвокати Ranko Dukić и Tanja Dukić-Čičić, поднио је 23. новембра 2020. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде ревизионог вјећа Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) број S1 3 P 034790 20 Rev од 29. септембра 2020. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Суда БиХ, Правобранилаштва БиХ, Вјећа министара – Жалбено вјеће при Вјећу министара и Службе за заједничке послове институција БиХ затражено је 30. децембра 2021. године да доставе одговор на апелацију.

3. Сви позвани су одговор на апелацију доставили у периоду од 6. до 11. јануара 2022. године.

4. Одговори учесника у поступку су 9. марта 2022. године достављени апелантовим пуномоћницима ради изјаšnjenja. Тражено изјаšnjenje није достављено у остављеном року.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacionih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Апелант је посредством пуномоћника Суду БиХ поднио тужбу 7. фебруара 2020. године. Из тужбе, коју је апелант доставио на увид, произлази да су као тузени под 1. означени "Обавијест и Закључак Службе за заједничке послове институција БиХ број 01-16-11-1322/14 од 22. јула 2014. године" и под 2. "БиХ, Жалбено вјеће при Вјећу министара БиХ, Сарајево, Трг БиХ 1".

7. Суд БиХ је у фази претходног испитивања тужбе утврдио да тужба има недостатака због којих се по нjoj не може поступати. У том смислу Суд БиХ је донио Рјешење број S1 3 P 34790 20 P од 17. марта 2020. године којим је тужба враћена апеланту да у року

од осам дана од дана пријема рјешења исправи и допуни тужбу, тако што ће njen sadržaj sačiniti na način propisan odredbama člana 20. stav 2. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH (у даљњем тексту: ZPP). Апеланту је рјешењем наложено да прецизно наведе одређен захтјев у погледу главне ствари и споредних потраживања, вриједност спора и назив тузеног и његовог законског заступника. У рјешењу је појашњено да је апелант као тузене означио лица која немају потребан правни субјективитет, која стoga не могу бити странке у поступку у смислу члана 239. став 1. ZPP.

8. Поступајући по рјешењу Суда БиХ, апелант је посредством пуномоћника 27. марта 2020. године Суду БиХ доставио поднесак (уређење тужбе) у којем је на два мјеста означио тузене, различито. У поднеску је наглашено да се тужба подноси ради поништења, те је означена и висина спора (v. s. 51.000,00 KM). У поднеску је такође наведено да се докази на којима апелант заснива тужбу налазе у списима суда који су достављени уз тужбу, а то су прије свега: пресуде Суда БиХ које су донесене у управном поступку, Закључак број UP2zv/09.02-173/14 од 27. јануара 2020. године и Закључак број UP2ZV-0907/2/2173/14. Апелант је нагласио да се из приложених доказа може закључити да се паралелно воде два поступка, од чега један управни спор, а други (предметни) грађанско-правни спор.

9. Уређеном тужбом апелант је *explicite* тражио поништење управног акта "Обавијештење бр. 01-11-1322-50/14 од 22. јула 2014. године и враћање на поновни поступак и одлучивање", те поништење "Закључка бр. UP2ZV-09-02-173/14 од 27. јануара 2020. године од Службе заједничких послова институција БиХ, те накнаду трошкова парничног поступка".

10. Дописом од 30. априла 2020. године Суд БиХ је позвао апеланта да суду достави Закључак Жалбеног вјећа при Вјећу министара од 27. јануара 2020. године (чије је поништење апелант тражио поднеском од 27. марта 2020. године).

11. Поступајући по допису суда из претходне тачке ове одлуке, апелантов пуномоћник је Суду БиХ доставио поднесак насловљен као "Одговор на захтјев суда" у којем је информирао суд да је 27. марта 2020. године доставио поднесак суду, те да у прилогу одговора доставља копију тог поднеска и потврду о пријему пошиљке, па да за њега остаје нејасно да ли је суд уопће примио његов ранији поднесак или суд мисли да тузени нису добро означени и након поднеска од 27. марта 2020. године, те мoli за информацију о чему се ради.

12. Рјешењем Суда БиХ број S1 3 P 034790 20 P од 4. јуна 2020. године одбачена је апелантова тужба. Суд БиХ је у образложењу навео да апелант није поступио по налогу суда јер тузени нису правилно означени, јер сви тузени немају потребан правни субјективитет да би били странке у поступку, тако да је применом члана 239. став 4. ZPP одлучено као у диспозитиву рјешења.

13. Одлучујући о апелантовој жалби, другостепено вјеће Суда БиХ је Рјешењем број S1 3 P 034790 20 Gž од 16. јуна 2020. године жалбу odbilo и првостепено рјешење потврдило.

14. Након разматрања жалбених навода другостепено вјеће Суда БиХ је прихватило став првостепеног суда да апелантов поднесак од 27. марта 2020. године не садржи елементе на основу којих би се могло закључити да је тужба уређена, јер је и даље остала nerazumljiva. У вези с тим, другостепено вјеће је истакло да је апелант у поднеску као тузене означио: 1) БиХ, 2) Вјеће министара, 3) Жалбено вјеће при Вјећу министара и 4) Службу за заједничке послове БиХ, сви заступани по RJP Сарајево (вјероватно се мислило на Правобранилаштво БиХ). Међутим у даљњем тексту поднеска се као тузени оначавају: 1) БиХ – Вјеће министара, 2) Обавијест број 01-16-11-1322/14 од 27. јула 2014. године – Служба за заједничке послове институција БиХ и 3) БиХ, сви заступани по Правобранилаштву БиХ.

15. Zatim, kako je naglasilo drugostepeno vijeće Suda BiH, u apelantovom podnesku se kao dokazi navode presude Suda BiH iz kojih se jasno vidi, kako je to i sam apelant naglasio, da se paralelno vode dva postupka, upravni i građansko-pravni, iako se dva puta spominje samo presuda iz upravnog spora koja je donesena 1. augusta 2016. godine kojom je apelantova tužba uvažena, osporeno rješenje od 18. augusta 2014. godine Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara poništeno i predmet vraćen na ponovni postupak. Osporenim rješenjem je odbačena kao nedopuštena apelantova žalba izjavljena na Obavještenje Službe za zajedničke poslove institucija BiH od 22. jula 2014. godine, koje apelant ponovo pobija podneskom o uređenju tužbe i predlaže njegovo poništenje i vraćanje na ponovni postupak i odlučivanje, dakle i pored postojanja presude u upravnom sporu po istom zahtjevu.

16. Drugostepeno vijeće Suda BiH je ukazalo da apelant podneskom o uređenju tužbe predlaže i poništenje Zaključka Službe zajedničkih poslova institucija BiH od 27. januara 2020. godine ne navodeći sadržaj Zaključka, niti se daje obrazloženje u čemu se sastoji njegova nezakonitost, niti je navedeni akt dostavljen sudu uz tužbu, niti je dostavljen na naknadno traženje suda od 30. aprila 2020. godine. Iz svega prethodno navedenog drugostepeno vijeće Suda BiH je zaključilo da se iz tužbe i podnesaka o uređenju tužbe ne može izvesti zaključak o kojoj vrsti spora se radi, upravnom ili građansko-pravnom (apelant traži poništenje upravnog akta i naknadu troškova parničnog postupka). Nejasno je i zašto se traži ponovno poništenje akta od 22. jula 2014. godine o kojem je odlučeno u upravnom postupku. Shodno tome, drugostepeno vijeće Suda BiH je zaključilo da je prvostepeni sud pravilnom primjenom odredbi člana 20, člana 33, člana 34. stav 1. tačka 8. u vezi sa članom 276. stav 3. ZPP odbacio tužbu.

17. Odlučujući o apelantovoj reviziji, reviziono vijeće Suda BiH je Presudom broj S1 3 P 034790 20 Rev od 29. septembra 2020. godine reviziju odbilo kao neosnovanu. Nakon ispitivanja revizionih navoda u vezi s osporenim odlukom reviziono vijeće Suda BiH je zaključilo da je drugostepeno vijeće pravilno utvrdilo da se iz tužbe i podnesaka o uređenju tužbe ne može zaključiti ko je tužena strana u sporu, da li se radi o upravnom ili građansko-pravnom sporu jer apelant osporava upravni akt, a potražuje troškove parničnog postupka, te zašto se traži poništenje Zaključka od 22. jula 2014. godine, o čemu je sud u upravnom sporu već donio pravomoćnu odluku. Ostalo je nejasno i koji organ je donio Zaključak od 27. januara 2020. godine čije se poništenje traži podneskom o uređenju tužbe, te šta je sadržaj tog zaključka, koji nije dostavljen uz tužbu, ali ni naknadno na zahtjev suda.

18. Shodno svemu iznesenom, reviziono vijeće je zaključilo da je rješenje prvostepenog suda kojim je tužba odbačena zasnovano na pravilnoj primjeni odredbi ZPP, i to čl. 20, 33, 34. stav 1. tačka 8. u vezi sa članom 276. stav 3.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

19. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Apelant ukazuje da je Sud BiH odlučio da mimo ročišta odbaci tužbu uz obrazloženje da apelant nije uredio tužbu, što je, prema apelantovom mišljenju, dovelo do kršenja njegovog prava na pristup sudu. U tom pravcu apelant skreće pažnju da se sve dešavalo u periodu mart–maj 2020. godine u vrijeme proglašenja vanredne situacije u oba entiteta kada su sudovi obustavili rad i otkazivali sve rasprave nakon proglašenja vanrednog stanja (mart

2020. godine) uzrokovano pandemijom. Za apelanta je iznenađujuće postupanje Suda BiH u periodu vanrednog stanja u vrijeme kada advokatske kancelarije nisu radile, kao ni sudovi, pa je prava sreća što službeni i privatnu poštu apelantovim punomoćnicima donosi isti poštar, tako da su pismena Suda BiH apelantovi punomoćnici slučajno primili na kućnoj adresi, pa su se očitovali na njih, kako su mogli, u datim uvjetima. Za apelanta se shodno tome postavlja pitanje koje propise je Sud BiH primjenjivao i kako je moguće da je Sud BiH jedini sud koji je radio u vrijeme vanredne situacije i koji je strankama slao podneske i zahtjeve za izjašnjenje u datim rokovima u vrijeme kada niko nije radio, u vrijeme policijskog sata i ograničenja kretanja lica i u vrijeme kada se "apelant nije mogao naći da mu stiže pošta od Suda BiH", po kojoj je ipak postupao jer se bojao da ne bude oštećen zbog propusta u kojim država nije na adekvatan način riješila pitanje rokova u sudskim postupcima. Za apelanta je također nevjerovatno da sudovi tvrde da nisu primili zaključak zbog kojeg su, navodno, odbacili tužbu, iako se on spominje na strani 2. tužbe i nije tražen rješenjem Suda BiH od 17. marta 2020. godine već je zatražen dopisom suda u "formi nekakvog obavještenja" od 30. aprila 2020. godine, bez roka za postupanje, što je kod apelanta stvorilo nedoumicu šta se desilo s pismenom poslatom u vrijeme vanrednog stanja. Apelant smatra da je sud zbog kompliciranosti predmeta samo iskoristio vanredne okolnosti da odbaci tužbu kako se ne bi upustio u odlučivanje o meritumu, jer je ovo pitanje koje sudovi izbjegavaju da riješe, zbog čega apelant trpi ogromnu štetu. Sve i da je sud smatrao da je neko od tuženih sporan, sud je mogao odbaciti tužbu u odnosu na te sporne tužene, te nastaviti postupak s licima koja mogu biti stranke u postupku. Apelant uopće ne obrazlaže šta je predmet tužbe, ali uz apelaciju dostavlja sve akte za koje tvrdi da ih je dostavio Sudu BiH (između ostalih, Zaključak broj UP2 ŽV-09-02-173/14 od 27. januara 2020. godine Žalbenog vijeća Vijeća ministara BiH, iz kojeg proizlazi da se radi o upravnom aktu protiv kojeg nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor).

b) Odgovori na apelaciju

20. Sud BiH je u odgovorima naveo da ostaje pri razlozima datim u osporenim odlukama budući da apelant ni nakon traženja suda nije postupio po nalogu suda kojim je traženo uređenje tužbe u skladu sa članom 20. ZPP. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

21. Pravobranilaštvo BiH je navelo da nije učestvovalo u predmetnom postupku.

22. Žalbeno vijeće Vijeća ministara BiH je umjesto odgovora dostavilo na uvid apelantove podneske, i to žalbu advokatske kancelarije "Dukić", Banjaluka, protiv Obavještenja SZPIBiH (Komisije za kupovinu objekata za smještaj institucija BiH) broj 01-16-11-1322-50/14 od 22. jula 2014. godine i Obavještenje broj 01-16-11-1322-59/14 od 29. jula 2014. godine na daljnje postupanje.

23. Služba za zajedničke poslove institucija BiH je navela da je uvidom u službeni evidenciju utvrdila da ne raspolaže s predmetnim podacima u vezi s apelantom, naglasivši da se s ciljem informiranja treba obratiti Pravobranilaštvu BiH, koje je u smislu člana 13. Zakona o Pravobranilaštvu nadležno da vrši poslove pravnog savjetovanja i zakonskog zastupanja BiH (institucija BiH) pred sudovima u BiH.

V. Relevantni propisi

24. **Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 36/04, 84/07, 58/13, 94/16 i 34/21)

U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst **Zakona o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 36/04, 84/07, 58/13 i

94/16) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

1. Tužba i njen sadržaj

Član 20.

(1) Parnični postupak pokreće se tužbom.

(2) Tužba mora sadržavati:

1) određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih potraživanja (tužbeni zahtjev),

2) činjenice na kojima tužilac zasniva tužbeni zahtjev,

3) dokaze kojima se utvrđuju te činjenice,

4) naznaku vrijednosti spora i

5) druge podatke koje u skladu s odredbama člana 274. ovog zakona mora imati svaki podnesak.

(3) Ako je tužilac u tužbi naveo pravni osnov, Sud nije vezan za njega.

(4) Sud će postupiti po tužbi i kad tužilac nije naveo pravni osnov tužbenog zahtjeva.

2. Prethodno ispitivanje i dostava tužbe

Član 33.

Kad utvrdi da je tužba nerazumljiva ili da ne sadrži elemente propisane odredbom člana 20. ovog zakona (nepotpuna tužba), ili da postoje nedostaci koji se tiču sposobnosti tužioca ili tuženog da budu stranke u parnici, ili nedostaci u pogledu zakonskog zastupanja stranke, ili nedostaci koji se odnose na ovlaštenje zastupnika da pokrene parnicu kad je takvo ovlaštenje potrebno, Sud će, radi otklanjanja tih nedostataka, preduzeti potrebne radnje predviđene odredbama čl. 239. i 276. ovog zakona.

Član 34. stav (1) tačka 8)

(1) Nakon prethodnog ispitivanja tužbe Sud donosi rješenje kojim se tužba odbacuje ako utvrdi:

8) da tužilac u roku koji je Sud odredio nije otklonio nedostatke iz člana 33. ovog zakona.

Član 202. tačka 2)

Rješavajući o žalbi, drugostepeno vijeće može:

2) odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi rješenje sudije u prvostepenom postupku;

Član 215.

Revizijsko vijeće će presudom odbiti reviziju kao neosnovanu, ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena kao ni razlog na koji pazi po službenoj dužnosti.

Član 239.

(1) Kad Sud utvrdi da lice koje se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, a taj se nedostatak može otkloniti, pozvat će tužioca da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili će preduzeti druge mjere da bi se postupak mogao nastaviti s licem koje može biti stranka u postupku.

(2) Isto tako, kad Sud utvrdi da stranka nema zakonskog zastupnika ili da zakonski zastupnik nema posebna ovlaštenja kad su ona potrebna, zatražit će da nadležni organ starateljstva postavi staratelja parnično nesposobnom licu, odnosno pozvat će zakonskog zastupnika da pribavi posebna ovlaštenja ili će preduzeti druge mjere koje su potrebne da bi parnično nesposobna strana bila pravilno zastupana.

(3) Sud će odrediti stranci rok za otklanjanje nedostataka iz st. 1. i 2. ovog člana. Dok se ne otklone ti nedostaci, mogu se u postupku preduzimati samo one radnje zbog čije bi odgode mogle nastati štetne posljedice za stranku.

(4) Ako se nedostaci iz st. 1. i 2. ovog člana ne mogu otkloniti ili ako određeni rok bezuspješno protekne, Sud će rješenjem ukinuti radnje provedene u postupku ako su zahvaćene tim nedostacima i odbaciti tužbu ako su nedostaci takve prirode da sprečavaju dalje vođenje parnice.

(5) Protiv rješenja kojim se naređuju mjere za otklanjanje nedostataka nije dopuštena žalba.

Član 276. stav (3)

(3) Smatrat će se da je podnesak povučen ako ne bude vraćen Sudu u određenom roku, a ako bude vraćen bez ispravke, odnosno dopune, odbacit će se.

VI. Dopustivost

25. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

26. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

27. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda revizionog vijeća Suda BiH broj S1 3 P 034790 20 Rev od 29. septembra 2020. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 5. oktobra 2020. godine, a apelacija je podnesena 23. novembra 2020. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

28. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelant smatra da mu je osporenim odlukom povrijeđeno pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

30. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

31. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

32. U vezi s primjenjivošću člana 6. stav 1. Evropske konvencije Ustavni sud zapaža da je apelant pokrenuo građansko-pravni spor protiv BiH i njenih institucija tražeći poništenje (upravnih) akata državnih institucija i naknadu troškova parničnog postupka, što je kod suda izazvalo nedoumicu o kakvom se zapravo sporu radi, upravnom ili građansko-pravnom, što je, između ostalog, bio razlog, za donošenje procesnih odluka koje apelant osporava predmetnom apelacijom. Budući da apelant predmetnom apelacijom osporava procesne odluke Suda BiH pozivajući se na kršenje prava na pristup sudu, koje uključuju ne samo pravo na pokretanje spora već i pravo na sudske rješavanje spora, Ustavni sud će u okolnostima konkretnog slučaja ispitati osporene odluke u kontekstu garancija prava na pristup sudu.

33. Evropski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u svojoj praksi dosljedno ukazuje da član 6. stav 1.

Evropske konvencije svima osigurava pravo da sudu ili sudištu podnesu zahtjev u vezi sa svojim pravima i obavezama građanske prirode. Pravo na pristup sudu, kako je prethodno navedeno, ne uključuje samo pravo na pokretanje postupaka, već i pravo na sudsko "rješavanje" spora (vidi, između ostalih, *Kutić protiv Hrvatske* broj 48778/99, stav 25, ESLJP 2002-II; *Multiplex protiv Hrvatske* broj 58112/00, stav 45, 10. juli 2003; *Menshakova protiv Ukrajine* broj 377/02, stav 52, 8. april 2010. i *Šimecki protiv Hrvatske* broj 15253/10, stav 42, 30. april 2014). Najvažnije je da je spor o kojem se odlučivalo u sudskom postupku stvarno ispitivan (vidi Evropski sud, *Kostadin Mihaylov protiv Bugarske* broj 17868/07, stav 39, 27. mart 2008; *Yanakiev protiv Bugarske* broj 40476/98, stav 69, 10. august 2006. i *Šimecki protiv Hrvatske*, prethodno citirano, stav 42). Pravo na pristup sudu nije apsolutno, već ono može biti podvrgnuto ograničenjima; takva se ograničenja dopuštaju implicitno budući da pravo na pristup sudu "po samoj svojoj prirodi zahtijeva regulaciju države, a takva regulacija može se razlikovati u smislu vremena i mjesta zavisno od potreba i sredstava zajednice i pojedinaca". Prilikom određivanja za regulacije države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene. Iako konačna odluka o pitanju poštovanja zahtijeva iz Evropske konvencije leži na sudu, nije uloga suda da zamijeni domaće vlasti u procjenjivanju onoga što je najbolja politika u ovom području. Međutim, takva ograničenja ne smiju ograničiti ili umanjiti pristup koji se pojedincu nalazi na raspolaganju na takav način ili u obimu koji umanjuje samu bit prava. Nadalje, ograničenje neće biti spojivo sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije ako ne teži legitimnom cilju, te ako ne postoji razumni odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja koji se nastoji ostvariti (vidi Evropski sud, *Stanev protiv Bugarske* [VV] broj 36760/06, stav 230, ESLJP 2012).

34. Vraćajući se na konkretan predmet, Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud odbacio apelantovu tužbu jer apelant na izričite zahtjeve suda nije uredio tužbu u skladu sa članom 33. ZPP tako da se ni po "uređenoj tužbi" nije moglo postupiti. Ustavni sud zapaža da su oba vijeća Suda BiH ispitala prvostepeno rješenje kojim je tužba odbačena u svjetlu apelantovih prigovora, utvrđujući da apelant ne samo da nije uredio tužbu u odnosu na tužena lica već je i sadržaj tužbe i "uređene tužbe" nerazumljiv i nejasan tako da se sa sigurnošću nije moglo utvrditi o kakvom se sporu radi. Pri tome su redovni sudovi naveli da apelant nije dostavio ni akt čije je poništenje zahtijevao (iako apelant u navodima apelacije tvrdi suprotno), niti je obrazložio zašto je akt, čije je poništenje tražio naknadno u "uređenoj tužbi", nezakonit, pri čemu je sudovima ostalo nejasno zašto apelant traži poništenje upravnog akta koji je ranije u upravnom postupku već poništen.

35. Ustavni sud zapaža da je odredbama ZPP propisano šta tužba treba da sadrži (član 20. ZPP), te postupanje suda kada utvrdi da je tužba nepotpuna, odnosno nerazumljiva i da ne sadrži elemente propisane članom 20. ZPP. Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud, postupajući po članu 33. ZPP (prethodno ispitivanje tužbe), u dva navrata dopisima od apelanta tražio da otkloni uočene nedostatke u tužbi, na koje se apelant očitovao, ali da, prema ocjeni redovnih sudova, apelant naknadno uređenim podnescima nije otklonio nedostatke, utvrđujući da su podnesci imali više nedostataka. Ustavni sud smatra da su sudovi postupali u skladu s relevantnim odredbama ZPP, da su ispitali sadržaj tužbe i naknadno dostavljene apelantove podneske, što proizlazi iz obrazloženja osporenih odluka, koja se ne čine proizvoljnim, pri čemu apelant u apelaciji ne nudi ubjedljivu argumentaciju kojom bi svoje tvrdnje opravdao. Ustavni sud zapaža da apelant iznosi prigovore koji su tiču vanrednog stanja, pandemije i rada sudova u vanrednim okolnostima, ali ne navodi na koji način su te okolnosti, eventualno, štetno utjecale na apelantove punomoćnike da urede tužbu, po nalogu suda, kako bi ona sadržavala sve

elemente propisane zakonom. Iz raspoloživih dokumenata proizlazi da je komunikacija između suda i apelantovih punomoćnika bila uredna, odnosno da su apelantovi punomoćnici uredno primili podneske Suda BiH, te da se apelant na njih očitovao. Ustavni sud smatra da je apelantu na taj način pružena mogućnost da otkloni nedostatke u tužbi. Stoga, vanredne okolnosti uzrokovane pandemijom COVID-19, na koje se apelant poziva, u kontekstu činjenice da apelant nije uredio tužbu onako kako je to sud od apelanta tražio, ne opravdavaju apelantovo pozivanje na kršenje prava na pristup sudu. U konkretnom slučaju redovni sudovi su utvrdili da apelant, ni nakon dva poziva od strane suda, koja su mu uredno dostavljena, nije otklonio nedostatke u tužbi da bi se po njoj moglo postupiti (utvrđeno je da tužba nerazumljiva, bez činjenica na kojima se zasniva tužbeni zahtjev, bez akta čije se poništenje traži i bez preciznog označavanja tuženih), te je primjenom relevantnih odredbi ZPP tužba odbačena. Ustavni sud smatra da su zakonska ograničenja propisana ZPP težila legitimnom cilju, te je postojao razuman odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja koji se nastojao ostvariti, te da apelantu u relevantnim okolnostima konkretnog slučaja nije prekršeno pravo na pravično suđenje u segmentu prava na pristup sudu.

36. Ustavni sud zaključuje da osporenim odlukama nisu prekršene garancije prava na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali prigovori

37. Ustavni sud apelantovo pozivanje na kršenje prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju smatra neosnovanim budući da se osporene procesne odluke ne mogu dovesti u vezu s kršenjem navedenog prava.

VIII. Zaključak

38. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pristup sudu koje štiti član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije kada je osporenim odlukama odbačena apelantova tužba primjenom zakonskih normi koje jasno propisuju sadržaj tužbe i ovlaštenje suda da odbaci tužbu ukoliko tužilac ne otkloni uočene nedostatke u tužbi, te kada su sudovi postupali u skladu s odredbama ZPP i svoje odluke jasno obrazložili, te kada je zakonsko ograničenje težilo legitimnom cilju, te bilo proporcionalno cilju kojem se težilo.

39. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

40. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4217/20**, rješavajući apelaciju "**RED BRICK Gradnja**" d.o.o. Banjaluka, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Ceman, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 6. srpnja 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija "RED BRICK Gradnja" d.o.o. Banjaluka podnesena protiv Presude revizijskog vijeća Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 P 034790 20 Rev od 29. rujna 2020. godine.

Odluku objavit u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. "RED BRICK Gradnja" d.o.o. Banjaluka (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa ZOU Banjaluka, odvjetnici Ranko Dukić i Tanja Dukić-Čičić, podnio je 23. studenog 2020. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude revizijskog vijeća Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj S1 3 P 034790 20 Rev od 29. rujna 2020. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH, Pravobraniteljstva BiH, Vijeća ministara – Žalbeno vijeće pri Vijeću ministara i Službe za zajedničke poslove institucija BiH zatraženo je 30. prosinca 2021. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Svi pozvani su odgovor na apelaciju dostavili u razdoblju od 6. do 11. siječnja 2022. godine.

4. Odgovori sudionika u postupku su 9. ožujka 2022. godine dostavljeni apelantovim punomoćnicima radi izjašnjenja. Traženo izjašnjenje nije dostavljeno u ostavljenom roku.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacijskih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelant je posredstvom punomoćnika Sudu BiH podnio tužbu 7. veljače 2020. godine. Iz tužbe, koju je apelant dostavio na uvid, proizlazi da su kao tuženi pod 1. označeni "Obavijest i Zaključak Službe za zajedničke poslove institucija BiH broj 01-16-11-1322/14 od 22. srpnja 2014. godine" i pod 2. "BiH, Žalbeno vijeće pri Vijeću ministara BiH, Sarajevo, Trg BiH 1".

7. Sud BiH je u fazi prethodnog ispitivanja tužbe utvrdio da tužba ima nedostataka zbog kojih se po njoj ne može postupati. U tom smislu Sud BiH je donio Rješenje broj S1 3 P 34790 20 P od 17. ožujka 2020. godine kojim je tužba vraćena apelantu da u roku od osam dana od dana prijema rješenja ispravi i dopuni tužbu, tako što će njezin sadržaj sačiniti na način propisan odredbama članka 20. stavak 2. Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH (u daljnjem tekstu: ZPP). Apelantu je rješenjem naloženo da precizno navede određen zahtjev glede glavne stvari i sporednih potraživanja, vrijednost spora i naziv tuženog i njegovog zakonskog zastupnika. U rješenju je pojašnjeno da je apelant kao tužene označio osobe koje nemaju potreban pravni subjektivitet, koje stoga ne mogu biti stranke u postupku u smislu članka 239. stavak 1. ZPP.

8. Postupajući po rješenju Suda BiH, apelant je posredstvom punomoćnika 27. ožujka 2020. godine Sudu BiH dostavio podnesak (uređenje tužbe) u kojem je na dva mjesta označio tužene, različito. U podnesku je naglašeno da se tužba podnosi radi poništenja, te je označena i visina spora (v. s. 51.000,00 KM). U podnesku je također navedeno da se dokazi na kojima apelant temelji tužbu nalaze u spisima suda koji su dostavljeni uz tužbu, a to su prije svega: presude Suda BiH koje su donesene u upravnom postupku, Zaključak broj UP2zv/09.02-173/14 od 27. siječnja 2020. godine i Zaključak broj UP2ZV-0907/2/173/14. Apelant je naglasio da se iz priloženih dokaza može zaključiti da se paralelno

vode dva postupka, od čega jedan upravni spor, a drugi (predmetni) građansko-pravni spor.

9. Uređenom tužbom apelant je *explicite* tražio poništenje upravnog akta "Obavještenje br. 01-11-1322-50/14 od 22. srpnja 2014. godine i vraćanje na ponovni postupak i odlučivanje", te poništenje "Zaključka br. UP2ZV-09-02-173/14 od 27. siječnja 2020. godine od Službe zajedničkih poslova institucija BiH, te naknadu troškova parničnog postupka".

10. Dopisom od 30. travnja 2020. godine Sud BiH je pozvao apelanta da sudu dostavi Zaključak Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara od 27. siječnja 2020. godine (čije je poništenje apelant tražio podneskom od 27. ožujka 2020. godine).

11. Postupajući po dopisu suda iz prethodne točke ove odluke, apelantov punomoćnik je Sudu BiH dostavio podnesak naslovljen kao "Odgovor na zahtjev suda" u kojem je informirao sud da je 27. ožujka 2020. godine dostavio podnesak sudu, te da u prilogu odgovora dostavlja kopiju tog podneska i potvrdu o prijemu pošiljke, pa da za njega ostaje nejasno je li sud uopće primio njegov raniji podnesak ili sud misli da tuženi nisu dobro označeni i nakon podneska od 27. ožujka 2020. godine, te moli za informaciju o čemu se radi.

12. Rješenjem Suda BiH broj S1 3 P 034790 20 P od 4. lipnja 2020. godine odbačena je apelantova tužba. Sud BiH je u obrazloženju naveo da apelant nije postupio po nalogu suda jer tuženi nisu pravilno označeni, jer svi tuženi nemaju potreban pravni subjektivitet da bi bili stranke u postupku, tako da je primjenom članka 239. stavak 4. ZPP odlučeno kao u dispozitivu rješenja.

13. Odlučujući o apelantovoj žalbi, drugostupajnsko vijeće Suda BiH je Rješenjem broj S1 3 P 034790 20 Gž od 16. lipnja 2020. godine žalbu odbilo i prvostupajnsko rješenje potvrdilo.

14. Nakon razmatranja žalbenih navoda drugostupajnsko vijeće Suda BiH je prihvatilo stajalište prvostupajnskog suda da apelantov podnesak od 27. ožujka 2020. godine ne sadrži elemente na temelju kojih bi se moglo zaključiti da je tužba uređena, jer je i dalje ostala nerazumljiva. U svezi s tim, drugostupajnsko vijeće je istaknulo da je apelant u podnesku kao tužene označio: 1) BiH, 2) Vijeće ministara, 3) Žalbeno vijeće pri Vijeću ministara i 4) Službu za zajedničke poslove BiH, svi zastupani po RJP Sarajevo (vjerojatno se mislilo na Pravobraniteljstvo BiH). Međutim u daljnjem tekstu podneska se kao tuženi označavaju: 1) BiH – Vijeće ministara, 2) Obavijest broj 01-16-11-1322/14 od 27. srpnja 2014. godine – Služba za zajedničke poslove institucija BiH i 3) BiH, svi zastupani po Pravobraniteljstvu BiH.

15. Potom, kako je naglasilo drugostupajnsko vijeće Suda BiH, u apelantovom podnesku se kao dokazi navode presude Suda BiH iz kojih se jasno vidi, kako je to i sam apelant naglasio, da se paralelno vode dva postupka, upravni i građansko-pravni, iako se dva puta spominje samo presuda iz upravnog spora koja je donesena 1. kolovoza 2016. godine kojom je apelantova tužba uvažena, osporeno rješenje od 18. kolovoza 2014. godine Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara poništeno i predmet vraćen na ponovni postupak. Osporenim rješenjem je odbačena kao nedopuštena apelantova žalba izjavljena na Obavještenje Službe za zajedničke poslove institucija BiH od 22. srpnja 2014. godine, koje apelant ponovo pobija podneskom o uređenju tužbe i predlaže njegovo poništenje i vraćanje na ponovni postupak i odlučivanje, dakle i pored postojanja presude u upravnom sporu po istom zahtjevu.

16. Drugostupajnsko vijeće Suda BiH je ukazalo da apelant podneskom o uređenju tužbe predlaže i poništenje Zaključka Službe zajedničkih poslova institucija BiH od 27. siječnja 2020. godine ne navodeći sadržaj Zaključka, niti se daje obrazloženje u čemu se sastoji njegova nezakonitost, niti je navedeni akt dostavljen sudu uz tužbu, niti je dostavljen na naknadno traženje suda od 30. travnja 2020. godine. Iz svega prethodno navedenog

drugostupanjско вјеее Суда БиХ је закључило да се из туђе и поднесака о уређењу туђе не може извести закључак о којој врсти спора се ради, управном или грађанско-правном (апелант тражи поништење управног акта и накнаду трошкова парничног поступка). Нејасно је и зашто се тражи поновно поништење акта од 22. српња 2014. године о којем је одлучено у управном поступку. Шодно томе, drugostupanjско вјеее Суда БиХ је закључило да је првоступанјски суд правилном примјеном одредби чланка 20., чланка 33., чланка 34. ставак 1. точка 8. у свежи са чланком 276. ставак 3. ZPP odbacio туђбу.

17. Одлучујући о апелантовој ревизији, ревизијско вјеее Суда БиХ је Пресудом број S1 3 P 034790 20 Rev од 29. рјна 2020. године ревизију odbilo као neutemeljenu. Након испитивања ревизијских навода у свежи с оспореном одлуком ревизијско вјеее Суда БиХ је закључило да је drugostupanjско вјеее правилно утврдило да се из туђе и поднесака о уређењу туђе не може закључити то је туђена страна у спору, ради ли се о управном или грађанско-правном спору јер апелант оспорава управни акт, а потражује трошкове парничног поступка, те зашто се тражи поништење Закључка од 22. српња 2014. године, о чему је суд у управном спору већ донио правомоћну одлуку. Остало је нејасно и који орган је донио Закључак од 27. сјећња 2020. године чије се поништење тражи поднеском о уређењу туђе, те што је садржај тог закључка, који није достављен уз туђбу, али ни накнадно на захтев суда.

18. Шодно свему изнесеном, ревизијско вјеее је закључило да је рјешење првоступанјског суда којим је туђба odbачена утемељено на правилној примјени одредби ZPP, и то чл. 20., 33., 34. ставак 1. точка 8. у свежи са чланком 276. ставак 3.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

19. Апелант сматра да му је оспореним одлукaма повријеђено право на прaviчно суђење из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције за заштиту људских права и темелјних слобода (у даљњем тексту: Европски суд) и право на имовину из чланка II/3.(k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант указује да је Суд БиХ одлучио да мимо роћишта odbaci туђбу уз образложење да апелант није уредио туђбу, што је, према апелантовом мишљењу, довело до кршења његовог права на приступ суду. У том правцу апелант скреће пазорност да се све дешавало у раздобљу оужак–свибанј 2020. године у вриеме проглашења изванредне ситуације у оба ентитета када су судови обуставили рад и отказивали све расправе након проглашења изванредног стања (оужак 2020. године) проузроченог пандемijом. За апеланта је изненађујуће поступање Суда БиХ у раздобљу изванредног стања у вриеме када одвјетнички уреди нису радили, као ни судови, па је права срећа што службenu и приватну пошту апелантовим пуномоћницима доноси исти поштар, тако да су писмена Суда БиХ апелантови пуномоћници случајно примили на кућној адреси, па су се очитовали на њих, како су могли, у даним увјетима. За апеланта се шодно томе поставља питање које прописе је Суд БиХ примјенивао и како је могуће да је Суд БиХ једини суд који је радио у вриеме изванредне ситуације и који је странкама слао поднеске и захтеве за изјашњење у даним роковима у вриеме када nitko није радио, у вриеме полицијског сата и ограничења кретања особа и у вриеме када се "апелант није могао наудити да му стиже пошта од Суда БиХ", по којој је ипак поступао јер се бојао да не буде оштећен због пропуста у којим држава није на адекватан наћин ријешила питање рокова у судским поступцима. За апеланта је такође невјеројатно да судови тврде да нису примили закључак због којег су, наводно, odbacili туђбу, иако се он споминје на страни 2. туђе и није тражен рјешењем Суда БиХ од 17. оужја 2020. године већ је затражен дописом суда у "formи некаквог обавјештења" од 30. травња 2020. године, без

рока за поступање, што је код апеланта створило недомислицу што се десило с писменом посланом у вриеме изванредног стања. Апелант сматра да је суд због комплираности предмета само искористио изванредне околности да odbaci туђбу како се не би упустио у одлучивање о меритуму, јер је ово питање које судови избјегавају да ријеше, због чега апелант трпи огромну штету. Све и да је суд сматрао да је netko од туђених споран, суд је могао odbaciti туђбу у односу на те спorne туђе, те наставити поступак с особама које могу бити странке у поступку. Апелант уопће не образлаже што је предмет туђе, али уз апелацију доставља све акте за које тврди да их је доставио Суду БиХ (између осталих, Закључак број UP2 ŽV-09-02-173/14 од 27. сјећња 2020. године Жалбеног вјееа Вјееа министара БиХ, из којег произлази да се ради о управном акту против којег није дозволјена жалба, али се може покренути управни спор).

b) Odgovori na apelaciju

20. Суд БиХ је у одговорима навео да остаје при разлозима даним у оспореним одлукaма будући да апелант ни након тражења суда није поступио по налогу суда којим је тражено уређење туђе у складу са чланком 20. ZPP. Предложено је да се апелација odbije као neutemeljena.

21. Правобранитељство БиХ је навело да није судјеловало у предметном поступку.

22. Жалбено вјеее Вјееа министара БиХ је умјесто одговора доставило на увид апелантове поднеске, и то жалбу одвјетничког уреда "Дукић", Банјалука, против Обавјештења SZPIBiH (Повјеренства за купњу објеката за смјештај институција БиХ) број 01-16-11-1322-50/14 од 22. српња 2014. године и Обавјештење број 01-16-11-1322-59/14 од 29. српња 2014. године на даљње поступање.

23. Служба за заједничке послове институција БиХ је навела да је увидом у службену евиденцију утврдила да не располаже с предметним подацима у свежи с апелантом, нагласивши да се с циљем информирања треба обратити Правобранитељству БиХ, које је у смислу чланка 13. Закона о Правобранитељству надлежно да врши послове правног саветовања и законског заступања БиХ (институција БиХ) пред судовима у БиХ.

V. Relevantni propisi

24. **Закон о парничном поступку пред Судом Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 36/04, 84/07, 58/13, 94/16 и 34/21)

У конкретном случају примјењује се неслужбени прећишћени текст **Закона о парничном поступку пред Судом Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 36/04, 84/07, 58/13 и 94/16) саћинјен у Уставном суду БиХ, који је важио у вриеме доношења оспорених одлука, а који у релевантном дијелу гласи:

1. Туђба и њезин садржај

Чланак 20.

(1) *Парнични поступак покреће се туђбом.*

(2) *Туђба мора садржавати:*

1) *одређен захтев у погледу главне ствари и спoredних трађбина (туђбени захтев),*

2) *ћинјенице на којима туђитељ утемељује туђбени захтев,*

3) *докaze којима се утврђују те ћинјенице,*

4) *назнару вриједности спора и*

5) *друге податке које сукладно одредбама чланка 274. овога закона мора имати сваки поднесак.*

(3) *Ако је туђитељ у туђби навео правни темелј, Суд није везан за њега.*

(4) *Суд ће поступити по туђби и кад туђитељ није навео правни темелј туђбеногa захтева.*

2. Prethodno ispitivanje i dostava tužbe**Članak 33.**

Kad utvrdi da je tužba nerazumljiva ili da ne sadrži elemente propisane odredbom članka 20. ovoga zakona (nepotpuna tužba), ili da postoje nedostaci koji se tiču sposobnosti tužitelja ili tuženika da budu stranke u parnici, ili nedostaci u pogledu zakonskog zastupanja stranke, ili nedostaci koji se odnose na ovlast zastupnika da pokrene parnicu kad je takva ovlast potrebna, Sud će, radi otklanjanja tih nedostataka, poduzeti potrebne radnje predviđene odredbama čl. 239. i 276. ovoga zakona.

Članak 34. stavak (1) točka 8)

(1) Nakon prethodnog ispitivanja tužbe Sud donosi rješenje kojim se tužba odbacuje ako utvrdi:

8) da tužitelj u roku koji je Sud odredio nije otklonio nedostatke iz članka 33. ovoga zakona.

Članak 202. točka 2)

Rješavajući o žalbi, drugostupajnsko vijeće može:

2) odbiti žalbu kao neutemeljenu i potvrditi rješenje suca u prvostupajnskom postupku;

Članak 215.

Revizijsko vijeće će presudom odbiti reviziju kao neutemeljenu, ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena kao ni razlog na koji pazi po službenoj dužnosti.

Članak 239.

(1) Kad Sud utvrdi da osoba koje se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, a taj se nedostatak može otkloniti, pozvat će tužitelja da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili će poduzeti druge mjere da bi se postupak mogao nastaviti s osobom koja može biti stranka u postupku.

(2) Isto tako, kad Sud utvrdi da stranka nema zakonskog zastupnika ili da zakonski zastupnik nema posebne ovlasti kad su one potrebne, zatražit će da mjerodavno tijelo starateljstva postavi staratelja parnično nesposobnoj osobi, odnosno pozvat će zakonskog zastupnika da pribavi posebne ovlasti ili će poduzeti druge mjere koje su potrebne kako bi parnično nesposobna stranka bila pravilno zastupana.

(3) Sud će odrediti stranci rok za otklanjanje nedostataka iz st. 1. i 2. ovoga članka. Dok se ne otklone ti nedostaci, mogu se u postupku poduzimati samo one radnje zbog čije bi odgode mogle nastati štetne posljedice za stranku.

(4) Ako se nedostaci iz st. 1. i 2. ovoga članka ne mogu otkloniti ili ako određeni rok bezuspješno protekne, Sud će rješenjem ukinuti radnje provedene u postupku ako su zahvaćene tim nedostacima i odbaciti tužbu ako su nedostaci takve naravi da sprečavaju daljnje vođenje parnice.

(5) Protiv rješenja kojim se naređuju mjere za otklanjanje nedostataka nije dopuštena žalba.

Članak 276. stavak (3)

(3) Smatrat će se da je podnesak povučen ako ne bude vraćen Sudu u određenom roku, a ako bude vraćen bez ispravke, odnosno dopune, odbacit će se.

VI. Dopustivost

25. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

26. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

27. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda revizijskog vijeća Suda BiH broj S1 3 P 034790 20 Rev od 29. rujna 2020. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelant je primio 5. listopada 2020. godine, a apelacija je podnesena 23. studenog 2020. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

28. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelant smatra da mu je osporen odlukom povrijeđeno pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

30. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

31. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

32. U svezi s primjenjivošću članka 6. stavak 1. Europske konvencije Ustavni sud zapaža da je apelant pokrenuo građansko-pravni spor protiv BiH i njenih institucija tražeći poništenje (upravnih) akata državnih institucija i naknadu troškova parničnog postupka, što je kod suda izazvalo nedoumicu o kakvom se zapravo sporu radi, upravnom ili građansko-pravnom, što je, između ostalog, bio razlog, za donošenje procesnih odluka koje apelant osporava predmetnom apelacijom. Budući da apelant predmetnom apelacijom osporava procesne odluke Suda BiH pozivajući se na kršenje prava na pristup sudu, koje uključuju ne samo pravo na pokretanje spora već i pravo na sudsko rješavanje spora, Ustavni sud će u okolnostima konkretnog slučaja ispitati osporene odluke u kontekstu garancija prava na pristup sudu.

33. Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) u svojoj praksi dosljedno ukazuje da članak 6. stavak 1. Europske konvencije svima osigurava pravo da sudu ili sudištu podnesu zahtjev u svezi sa svojim pravima i obvezama građanske naravi. Pravo na pristup sudu, kako je prethodno navedeno, ne uključuje samo pravo na pokretanje postupaka, već i pravo na sudsko "rješavanje" spora (vidi, između ostalih, *Kutić protiv Hrvatske* broj 48778/99, stavak 25., ESLJP 2002-II; *Multiplex protiv Hrvatske* broj 58112/00, stavak 45., 10. srpnja 2003.; *Menshakova protiv Ukrajine* broj 377/02, stavak 52., 8. travnja 2010. i *Šimecki protiv Hrvatske* broj 15253/10, stavak 42., 30. travnja 2014.). Najvažnije je da je spor o kojem se odlučivalo u sudskom postupku stvarno ispitan (vidi Europski sud, *Kostadin Mihaylov protiv Bugarske* broj 17868/07, stavak 39., 27. ožujka 2008.; *Yanakev protiv Bugarske* broj 40476/98, stavak 69., 10. kolovoza 2006. i *Šimecki protiv Hrvatske*, prethodno citirano, stavak 42.). Pravo na pristup sudu nije apsolutno, već ono može biti podvrgnuto ograničenjima; takva se ograničenja dopuštaju

implicitno budući da pravo na pristup sudu "po samoj svojoj naravi zahtijeva regulaciju države, a takva regulacija može se razlikovati u smislu vremena i mjesta ovisno o potrebama i sredstvima zajednice i pojedinaca". Prilikom određivanja te regulacije države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene. Iako konačna odluka o pitanju poštovanja zahtjeva iz Europske konvencije leži na sudu, nije uloga suda da zamijeni domaće vlasti u procjenjivanju onoga što je najbolja politika u ovom području. Međutim, takva ograničenja ne smiju ograničiti ili umanjiti pristup koji se pojedincu nalazi na raspolaganju na takav način ili u opsegu koji umanjuje samu bit prava. Nadalje, ograničenje neće biti spojivo sa člankom 6. stavak 1. Europske konvencije ako ne teži legitimnom cilju, te ako ne postoji razumni odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja koji se nastoji ostvariti (vidi Europski sud, *Stanev protiv Bugarske* [VV] broj 36760/06, stavak 230., ESLJP 2012).

34. Vraćajući se na konkretan predmet, Ustavni sud zapaža da je prvostupanjski sud odbacio apelantovu tužbu jer apelant na izričite zahtjeve suda nije uredio tužbu u skladu sa člankom 33. ZPP tako da se ni po "uređenoj tužbi" nije moglo postupiti. Ustavni sud zapaža da su oba vijeća Suda BiH ispitala prvostupanjsko rješenje kojim je tužba odbačena u svjetlu apelantovih prigovora, utvrđujući da apelant ne samo da nije uredio tužbu u odnosu na tužene osobe već je i sadržaj tužbe i "uređene tužbe" nerazumljiv i nejasan tako da se sa sigurnošću nije moglo utvrditi o kakvom se sporu radi. Pri tome su redovni sudovi naveli da apelant nije dostavio ni akt čije je poništenje zahtijevao (iako apelant u navodima apelacije tvrdi suprotno), niti je obrazložio zašto je akt, čije je poništenje tražio naknadno u "uređenoj tužbi", nezakonit, pri čemu je sudovima ostalo nejasno zašto apelant traži poništenje upravnog akta koji je ranije u upravnom postupku već poništen.

35. Ustavni sud zapaža da je odredbama ZPP propisano što tužba treba sadržavati (članak 20. ZPP), te postupanje suda kada utvrdi da je tužba nepotpuna, odnosno nerazumljiva i da ne sadrži elemente propisane člankom 20. ZPP. Ustavni sud zapaža da je prvostupanjski sud, postupajući po članku 33. ZPP (prethodno ispitivanje tužbe), u dva navrata dopisima od apelanta tražio da otkloni uočene nedostatke u tužbi, na koje se apelant očitovao, ali da, prema ocjeni redovnih sudova, apelant naknadno uređenim podnescima nije otklonio nedostatke, utvrđujući da su podnesci imali više nedostataka. Ustavni sud smatra da su sudovi postupali u skladu s relevantnim odredbama ZPP, da su ispitali sadržaj tužbe i naknadno dostavljene apelantove podneske, što proizlazi iz obrazloženja osporenih odluka, koja se ne čine proizvoljnim, pri čemu apelant u apelaciji ne nudi ubjedljivu argumentaciju kojom bi svoje tvrdnje opravdao. Ustavni sud zapaža da apelant iznosi prigovore koji su tiču izvanrednog stanja, pandemije i rada sudova u izvanrednim okolnostima, ali ne navodi na koji način su te okolnosti, eventualno, štetno utjecale na apelantove punomoćnike da urede tužbu, po nalogu suda, kako bi ona sadržavala sve elemente propisane zakonom. Iz raspoloživih dokumenata proizlazi da je komunikacija između suda i apelantovih punomoćnika bila uredna, odnosno da su apelantovi punomoćnici uredno primili podneske Suda BiH, te da se apelant na njih očitovao. Ustavni sud smatra da je apelantu na taj način pružena mogućnost otkloniti nedostatke u tužbi. Stoga, izvanredne okolnosti prouzročene pandemijom COVID-19, na koje se apelant poziva, u kontekstu činjenice da apelant nije uredio tužbu onako kako je to sud od apelanta tražio, ne opravdavaju apelantovo pozivanje na kršenje prava na pristup sudu. U konkretnom slučaju redovni sudovi su utvrdili da apelant, ni nakon dva poziva od strane suda, koja su mu uredno dostavljena, nije otklonio nedostatke u tužbi da bi se po njoj moglo postupati (utvrđeno je da tužba nerazumljiva, bez činjenica na kojima se temelji tužbeni zahtjev, bez akta čije se poništenje traži i bez preciznog

označavanja tuženih), te je primjenom relevantnih odredbi ZPP tužba odbačena. Ustavni sud smatra da su zakonska ograničenja propisana ZPP težila legitimnom cilju, te je postojao razuman odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja koji se nastojao ostvariti, te da apelantu u relevantnim okolnostima konkretnog slučaja nije prekršeno pravo na pravično suđenje u segmentu prava na pristup sudu.

36. Ustavni sud zaključuje da osporenim odlukama nisu prekršene garancije prava na pristup sudu iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali prigovori

37. Ustavni sud apelantovo pozivanje na kršenje prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju smatra neutemeljenim budući da se osporene procesne odluke ne mogu dovesti u vezu s kršenjem navedenog prava.

VIII. Zaključak

38. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pristup sudu koje štiti članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije kada je osporenim odlukama odbačena apelantova tužba primjenom zakonskih normi koje jasno propisuju sadržaj tužbe i ovlaštenje suda da odbaci tužbu ako tužitelj ne otkloni uočene nedostatke u tužbi, te kada su sudovi postupali u skladu s odredbama ZPP i svoje odluke jasno obrazložili, te kada je zakonsko ograničenje težilo legitimnom cilju, te bilo proporcionalno cilju kojem se težilo.

39. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

40. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, v. r.

513

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број АП 1126/22, рјешавајући апелацију **Љубе Марковића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мато Тодић, председник
Миодраг Симовић, потпредседник
Мирсад Ћеман, потпредседник
Валерија Галић, судија
Сеада Палаврић, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 6. јула 2022. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Љубе Марковића** поднесена против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број С11 К 041920 22 Кв од 2. фебруара 2022. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Љубо Марковић (у даљњем тексту: апелант) из Сокоца, којег заступа Нина Кисић, адвокат из Сарајева, поднио је 29. марта 2022. године апелацију Уставном суду

Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против рјешења Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) бр. С1 1 К 041920 22 Кв од 2. фебруара 2022. године и С1 1 К 041920 Кро од 17. јануара 2022. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда БиХ и Тужилаштва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Тужилаштво) затражено је да доставе одговор на апелацију. Позвани су доставили одговор који је ради евентуалног изјашњења достављен апеланту (изјаснио се 19. јуна 2022. године).

III. Чињенично стање

3. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

4. Суд БиХ је донио Рјешење број С1 1 К 041920 Кро од 17. јануара 2022. године којим је прихватио приједлог Тужилаштва, те се у односу на апеланта и остала наведена лица продужавају мјере забране: под тачком II мјера забране путовања из члана 126 став 2 Закона о кривичном поступку БиХ (у даљњем тексту: ЗКП), а с циљем извршења ове мјере наређено је одузимање свих путних исправа, односно пасоша, те се забрањује издавање нових, као и коришћење личне карте за прелазак границе; под тачком III у односу на апеланта и остала наведена лица мјера забране обавезног јављања надлежном државном органу из члана 126.а став 1 тачка д) ЗКП-а (апелант два пута седмично, прецизирано јављање у Полицијску станицу Соколац). Под тачком IV у односу на апеланта и остале наведене оптужене "забрана састајања са одређеним лицима из члана 126.а став 1 тачка ц) ЗКПБиХ на начин да се забрањује контактирање или повезивање (посредно или непосредно) на било који начин са свједоцима Тужилаштва БиХ наведеним у Оптужници Тужилаштва БиХ број Т20 ОКТРЗ 0004608 16 од 24. децембра 2021. године, потврђеној 5. јануара 2022. године, укључујући и приближавања свједоцима на удаљености од 100 м, затим се забрањује међусобно комуницирање оптужених, те комуницирање са њима познатим саизвршиоцима и другим саучесницима у извршењу предметног кривичног дјела, као и било какви разговори о овом предмету с било ким осим са браниоцем."

5. У образложењу рјешења је наведено да је рјешењем Суда БиХ од 4. децембра 2020. године усвојен приједлог Тужилаштва па је апеланту и осталим осумњиченима одређен притвор из разлога прописаних чланом 132 став 1 тачке а) и б) ЗКП-а. Поступајући по жалбама осумњичених, Суд БиХ је укинуо притвор и одредио мјере збране (прецизирано на страници 6 рјешења). Суд БиХ је након потврђивања оптужнице заказао рочиште поводом приједлога за одређивање и продужење мјера забране, те је наведено изјашњење странака. Даље, на страници 9 Суд БиХ је размотрио постојање основане сумње (указујући на потврђену оптужницу), о чему се изјаснио (до странице 13).

6. На страници 13 рјешења Суд БиХ је навео посебне разлоге за мјере забране из члана 126 ст. 1 и 2 и члана 126.а став 1 тачке ц) и д) ЗКП-а.

7. Суд БиХ је нашао да у конкретном случају постоје околности које указују да би оптужени, међу којима је и апелант, у овој фази поступка могли побјећи, сакрити се, отићи у непознато мјесто и иностранство, из којих разлога је у односу на све оптужене нашао оправданим продужити мјеру забране путовања из члана 126 став 2 ЗКП-а, као и мјеру обавезе јављања из члана 126.а став 1 тачка д) ЗКП-а (и даље у односу на конкретно лице). Приликом доношења одлуке Суд БиХ је имао у виду да се оптужени терете за

тешко кривично дјело које спада у групу најтежих кривичних дјела (злочини против вриједности заштићених како домаћим тако и међународним правом), а за које се може изрећи дугогодишња казна затвора, а чега су оптужени несумњиво свјесни у овој фази поступка, када је оптужница потврђена.

8. Ове околности, посматране у свеукупности, као и у корелацији са чињеницом да су оптужени у овом процесном тренутку у потпуности свјесни свог кривичноправног положаја, затим кривичног дјела које им се ставља на терет, висине казне за то дјело, доказа који их терете, те могућности кажњавања, према оцјени Суда БиХ, могу мотивационо дјеловати на оптужене да се удаље и постану недоступни органима гоњења БиХ, те на тај начин онемогуће или знатно отежају успјешно вођење овог кривичног поступка.

9. Суд БиХ је нашао да се ова опасност може отклонити продужавањем мјере забране путовања из члана 126 став 2 ЗКП-а у односу на оптужене, међу којима је и апелант, на начин да се оптуженим ограничи кретање на подручје БиХ, те да се од оптужених привремено одузму њихове путне исправе уз забрану издавања нових, те да им се забрани прелазак државне границе уз коришћење личне карте, а све ради обезбјеђења њиховог присуства, што је апсолутно битна претпоставка за успјешно вођење предметног кривичног поступка. Суд БиХ је нашао битним да су се све одбране (наведен изузетак) сагласиле с продужењем ове мјере забране, као и с мјером забране из члана 126 став 1 тачка д) ЗКП-а коју је претходно образложио.

10. Даље, на страници 15 рјешења Суд БиХ је навео да је цијенио да на страни оптужених (међу којима је и апелант) постоје околности које указују на постојање озбиљног ризика да ће покушати утицати на свједоке и саучеснике с циљем избјегавања или умањивања кривичне одговорности, али да се наведена опасност може отклонити продужењем мјера забране из члана 126.а став 1 тачка ц) ЗКП-а. Наведена мјера забране се односи на свједоке Тужилаштва означене у оптужници, те на међусобно контактирање оптужених, те комуницирање с њима познатим саизвршиоцима и другим саучесницима у извршењу кривичног дјела, као и било какви разговори о овом предмету с било ким осим с браниоцем.

11. Суд је приликом доношења одлуке цијенио чињеницу да се оптуженим на терет ставља извршење тешког кривичног дјела, као и висину запријеђене казне за предметно дјело, те да су оптужени након потврђивања и достављања оптужнице сада позната имена свих свједока оптужбе, као и садржај њиховог свједочења. Такође, Суд БиХ је цијенио и чињеницу да се предметни поступак налази у фази када је потврђена оптужница, те предстоји заказивање главног претреса, на којем ће свједоци бити поново саслушани, од којих свједока оптужени многе познају јер су живјели и радили на истом подручју, при чему је Суд БиХ посебно истакао чињеницу да се у већем броју ради о саборцима оптужених, да се они међусобно познају још из ратног периода, те да су бивши припадници полицијских структура.

12. Суд БиХ је указао да је потребно свим свједоцима омогућити да своје исказе дају на главном претресу, слободно, неометано, без било каквих притисака, као и да је обавеза суда да обезбједи услове за несметано вођење и окончање кривичног поступка. У том правцу, Суд БиХ је указао на ставове Суда БиХ, као и Европског суда за људска права.

13. Имајући у виду све наведено, Суд БиХ је нашао да је у овој фази оправдано оптуженим забранити међусобни контакт и комуникацију (како је претходно наведено), као и да се блажим мјерама не би могли постићи процесни циљеви због који су мјере одређене.

14. Суд БиХ је донио Рјешење број С1 1 к 041920 22 Кв од 2. фебруара 2022. године којим је жалбе оптужених, међу којима је и апелант, одбио како неосноване.

15. У образложењу рјешења Суд БиХ (ванрасправно вијеће) указао је на историјат поступка, жалбене наводе, те је на страници 3 рјешења ("одлука суда") указао на подигнуту оптужницу, као и на раније донијето рјешење којим су апеланту и осталима одређене мјере забране састајања с одређеним лицима (из члана 126.а став 1 тачка ц) ЗКП-а). Даље је наведено да је Тужилаштво предложило да се оптуженим продуже мјере забране које су на снази, између осталог, "забрана састајања са свједоцима Тужилаштва побројаним у оптужници, укључујући и приближавање свједоцима на удаљености од 100 метара, забрана међусобног комуницирања саосумњичених, те комуницирање с њима познатим другим саизвршиоцима и другим саучесницима у извршењу предметног кривичног дјела, као и било какви разговори о овом предмету с било ким осим с браниоцем, а све у складу са чланом 126.а став 1 тачка ц) ЗКПБиХ". Дана 17. јануара 2022. године одржано је рочиште поводом наведеног приједлога Тужилаштва. Увидом у записник с рочишта за разматрање продужења мјера вијеће је утврдило да је тужилац предложио да се мјере забране које су егзистирале у односу на оптужене продуже, са чиме се одбрана оптужених (и апеланта) сагласила.

16. У конкретном случају, доносећи побиијано рјешење судија за претходно саслушање није прекорачио приједлог Тужилаштва будући да је он био у правцу продужавања и одржавања на снази већ изречених мјера, дакле по садржају и обиму како су и првобитно одређене.

17. Чињеница да је наведено да је оптуженима забрањен контакт "посредно или непосредно" са свједоцима, као и повезивање са њима ни на који начин не представља повреду поступка, како то одбрана погрешно наводи, јер осим што је у овом облику мјера забране састајања већ раније у односу на осумњичене/оптужене егзистирала, такво одређивање мјере забране представља само додатно прецизирање и објашњење начина на који ће се она спроводити. У сваком случају, интенција законодавца и разлог одређивања ове мјере у конкретном случају јесте спречавање нежељеног намјерног контакта оптужених, на било који начин, са свједоцима који ће бити саслушани на главном претресу, те из тог разлога вијеће не налази да наведена мјера, на начин на који је изречена/продужена, оставља простора дилеми на који начин се има спроводити и шта она подразумијева.

18. Неосновани су и наводи одбране да је оптуженима изречена мјера забране која није предвиђена процесним законом, а односи се на забрану међусобног контактирања оптужених и забрану разговора о предмету с било ким осим с браниоцем. Вијеће налази да је законодавац јасно навео да се према осумњиченима/оптуженима може одредити мјера забране састајања с одређеним лицима, не прецизирајући нити одређујући при томе у односу на кога се она може односити. Међутим, управо је на тај начин законског одређивања суду дата могућност да у складу са околностима и доказима конкретног случаја прецизира и дефинише круг/статус лица на која се предметна забрана односи, односно с ким то оптужени не може ступити у контакт (било да се ради као у конкретном случају с другим саосумњиченим/саоптуженим, свједоцима предложеним у оптужници, са само поједином категоријом свједока или поименично наведеним свједоцима и слично).

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

19. У апелацији апелант указује на повреду права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, као и права из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције. Такође, апелацијом (у њеном садржају) указује се на потенцијалу могућност повреде права из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције. Суштина апелације се односи на тврдњу да је Суд БиХ прекорачио приједлог Тужилаштва и да изречену мјеру не предвиђа закон. Апелант указује да забрана комуникације утиче на припрему одбране, да траже свједоке у своју корист, као и на само вођење поступка. Истиче да им је онемогућен разговор с породицом. Апелант указује да се сагласио с приједлогом Тужилаштва, али не с "прекораченим", јер на рочишту није било говора о забрани комуникације о предмету с било ким осим с браниоцем. Даље, апелант наводи да се ради о мјери коју не познаје ЗКП (забрана разговора о предмету с било ким осим с браниоцем), те упућује на закључке Уставног суда у предмету број АП 1381/12. Апелант наводи да су сви наведени чланови примјењиви, у складу с праксом Уставног суда, те да мјере забране морају бити прописане домаћим правом, као и притвор (па је стога и примјењив члан 5 Европске конвенције). Такође, апелант упућује да мјере које резултирају ограничењем права морају бити у складу са законом, што није случај у конкретном предмету (ни забрана међусобног комуницирања оптужених, нити забрана разговора о предмету). Апелант упућује на слободу примања и преношења информације (члан 10 Европске конвенције), али наводи да се ради о ограничењу у конкретном случају које није предвиђено законом. Даље, апелант наводи да је формулацијом из рјешења дошло до повреде претпоставке невиности јер му је одређена мјера забране "комуницирање с њима познатим саизвршиоцима и другим саучесницима у извршењу предметног кривичног дјела".

б) Одговор на апелацију

20. У одговору на апелацију Суд БиХ наводи да је апелација неоснована и да се о апелантовим приговорима које сада износи у апелацији већ очитовао Суд БиХ када је донио оспорено рјешење, дајући јасне и аргументоване разлоге.

21. У одговору на апелацију Тужилаштво је навело да је апелација неоснована и да су чињенице и околности утврђене у рјешењу у потпуности правилно утврђене, затим чињенице и околности су јасно образложене и поткријељене доказима, а апелант не наводи нити једну нову чињеницу која би указивала на кршење његових права.

V. Релевантни прописи

22. **Закон о кривичном поступку Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – одлука УСБиХ, 42/18 – рјешење УСБиХ, 65/18, 22/21 – одлука УСБиХ и 8/22 – рјешење УСБиХ). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Члан 126.а став (1), тачка ц)

Остале мјере забране

(1) Када околности случаја на то указују, Суд може изрећи једну или више сљедећих мјера забране:

ц) забрану састајања с одређеним лицима.

VI. Допустивост

23. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

24. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

25. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је рјешење Суда БиХ против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење апелант је примио 4. фебруара 2022. године, а апелација је поднесена 29. марта 2022. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

26. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

27. Апелант побија наведена рјешења тврдећи да су тим рјешењима повријеђена његова права из члана II/3д), е) и х) Устава Босне и Херцеговине и члана 5, 6 и 10 Европске конвенције.

28. Уставни суд, прије свега, примјећује да апелант проблематизује мјере забране из члана 126.а став 1 тачка ц) ЗКП-а, односно оно што је апеланту одређено под тачком IV диспозитива оспореног рјешења Суда БиХ од 17. јануара у дијелу који гласи "забрана састајања с одређеним лицима из члана 126.а став 1 тачка ц) ЗКПБиХ на начин да се забрањује контактирање или повезивање (посредно или непосредно) на било који начин са свједоцима Тужилаштва БиХ наведеним у Оптужници Тужилаштва БиХ број Т20 ОКТРЗ 0004608 16 од 24. децембра 2021. године, потврђеној 5. јануара 2022. године, укључујући и приближавање свједоцима на удаљености од 100 м, затим се забрањује међусобно комуницирање оптужених, те комуницирање с њима познатим саизвршиоцима и другим саучесницима у извршењу предметног кривичног дјела, као и било какви разговори о овом предмету с било ким осим с браниоцем." Дакле, основ за наведену мјеру забране је члан 126.а став 1 тачка ц) ЗКП-а који предвиђа "забрану састајања с одређеним лицима".

29. У складу с праксом Уставног суда, Уставни суд најприје треба да утврди у оквиру којег права ће испитати наведену мјеру, односно на које право она утиче. Наиме, као што је Уставни суд утврдио у својој пракси, а слиједом праксе Европског суда, "мјера забране" изречена према домаћем закону у конвенцијском смислу, зависно од свог садржаја, трајања, интензитета и других релевантних фактора, може да утиче на повреду чл. 5, 8, члана 2 Протокола 4 уз Европску конвенцију и друга права (види, између осталог, *АП 2788/20* од 27. новембра 2020. године, *АП 1840/20* од 14. октобра 2020. године, доступне на www.ustavnisud.ba).

30. У складу са својом релевантном и новијом праксом, Уставни суд је става да мјера забране која је изречена

оспореним рјешењем у дијелу који је проблематизован, у складу с новијом и релевантном праксом Уставног суда, треба бити испитана у складу са чланом 2 Протокола 4 уз Европску конвенцију (види *АП 4391/17*, доступна на www.ustavnisud.ba).

31. Члан II/3м) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

м) Право на слободу кретања и пребивалишта.

32. Члан 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију гласи:

1. Свако ко се законито налази на територији једне државе има на тој територији право на слободу кретања и слободу избора боравишта.

2. Свако је слободан да напусти било коју земљу, укључујући и сопствену.

3. Никаква ограничења не могу се поставити у односу на остваривање ових права осим оних која су у складу са законом и која су неопходна у демократском друштву у интересу државне или јавне безбједности, ради очувања јавног поретка, ради спречавања криминала, ради заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.

4. Права из става 1 могу се у одређеним областима, такође, подвргнути ограничењима која су уведена у складу са законом и оправдана јавним интересом у демократском друштву.

33. Дакле, у односу на право на слободу кретања и пребивалишта, Уставни суд подсјећа да члан 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију гарантује сваком право на слободу кретања у оквиру одређене територије и право да напусти ту територију, што значи право да путује у земљу по свом избору у коју може бити примљен (види Европски суд за људска права – у даљњем тексту: Европски суд; *Khlyustov против Русије*, апликација број 28975/05, став 64, 11. јули 2013. година, *Ваитанн против Француске*, апликација број 33592/96, став 61, ECHR 2001-V).

34. У конкретном случају апеланту су одређене мјере забране састајања с одређеним лицима из члана 126.а став 1 тачка ц) ЗКП-а, међусобно контактирање или повезивање (посредно или непосредно) на било који начин са свједоцима наведеним у оптужници, укључујући и приближавање свједоцима на удаљености од 100 метара, међусобно комуницирање оптужених, те комуницирање с њима познатим саизвршиоцима и другим саучесницима у извршењу кривичног дјела, као и разговори о овом предмету с било ким осим с браниоцем. Сходно наведеном, произлази да изречене мјере представљају ограничење апелантовог права на слободу кретања у смислу наведеног става. На другачији закључак не утиче ни чињеница да је апеланту забрањено комуницирање (о чему ће касније бити ријечи), али му није ограничена слобода да излази из свог дома и да одржава контакте с вањским свијетом, али уз наведена ограничења (види, *mutatis mutandis*, *De Tommaso против Италије*, пресуда од 27. фебруара 2017. године, став 88).

35. Уставни суд подсјећа да мјере које резултирају ограничењем права на слободу кретања морају бити у складу са законом, слиједити неки од легитимних циљева одређених у ставу 3 члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију и постићи правичну равнотежу између јавног интереса и интереса појединца (види Европски суд, поред осталих, *Battista против Италије*, апликација број 43978/09, став 37, ECHR 2014; напријед цитирану *Khlyustov*, став 64).

36. Уставни суд подсјећа да израз "у складу са законом" захтијева не само да наметнуте мјере имају основ у домаћем праву већ упућује и на квалитет закона у питању, захтијевајући да буде доступан заинтересованим лицима и предвидив у погледу његових ефеката (види цитирану *De Tommaso против Италије*, став 106 с референцама на релевантну праксу Европског суда). При томе, када је у питању законитост, укључујући и питање да ли је поштован поступак прописан законом, Европска конвенција се, у суштини, позива на национално право и утврђује обавезу да се поштују материјална и процедурална правила националног права.

37. У конкретном случају, из апелантових навода произлази да он оспорава да су мјере забране законите јер, како наводи, нису засноване на релевантним одредбама ЗКП-а у погледу садржаја наредбе (забрана међусобног комуницирања оптужених и забрана разговора о предмету с било ким) на начин како то прописује одредба члана 126.а став 1 тачка ц) ЗКП-а. Даље, апелант проблематизује и законитост с аспекта "прекорачења" приједлога Тужилаштва од Суда БиХ, али ће о томе бити ријечи у наставку одлуке јер је сасвим јасно да је поступано по приједлогу, али се поставља питање "обима" мјера.

38. Дакле, из образложења оспорених рјешења произлази да је против апеланта и осталих наведених лица подигнута оптужница, те да је мјера притвора замијењена мјерама забрана. Такође, Тужилаштво је у односу на апеланта и остале навело зашто сматра да су мјере забране и даље потребне, а Суд БиХ је утврдио да је изрицање мјера оправдано, дајући веома конкретна образложења у односу на апеланта и остале, а у вези с конкретним кривичним поступком.

39. Како би испитао истакнуте проблеме који утичу на законитост (према апелантовом мишљењу), Уставни суд најприје подсјећа да су мјере забране предвиђене чланом 126 ЗКП-а (забрана напуштања боравишта и забрана путовања), те да члан 126.а ЗКП-а предвиђа остале "мјере забране" које су даље наведене под тачкама а)–е) ЗКП-а. Тачка ц) одређује забрану састајања с одређеним лицима, без даље конкретизације лица. Имајући у виду да је исте приговоре које износи пред Уставни суд апелант износио и у редовном поступку, Уставни суд примјећује да је Суд БиХ навео (одлучујући о апелантовој жалби) да наведена мјера представља прецизирање и објашњење начина на који ће се она спроводити (у односу на свједоке посредно и непосредно). Наиме, одредба закона не наводи круг лица на која ће се она односити, те је прецизирање лица могућност која је дата суду према околностима сваког конкретnog случаја. Такође, Суд БиХ тумачи наведену одредбу као интенцију законодавца да спријечи нежељени контакт оптужених.

40. Уставни суд се слаже с наведеним тумачењем редовног суда јер мјера забране састајања није сама себи циљ. Наиме, њена сврха није да спријечи састајање, дружење, или нешто треће, већ управо да спријечи нежељени контакт међу оптуженим, међу оптуженим и свједоцима, међу оптуженим и жртвама и даље, и то како би се спријечио утицај на сам поступак, односно размјена информација приликом састајања у вези с кривичним поступком. Стога, нема ништа спорно у чињеници да суд прецизира лица на која се то односи (конкретно и оптужене), али и да забрани комуникацију о предмету.

41. Сљедеће питање на које Уставни суд треба да одговори јесте да ли су мјере забране које су апеланту изречене неопходне у демократском друштву, односно да ли су пропорционалне циљу којем се тежи. Ово се поготово

треба испитати с аспекта апелантовог указивања на могућност припреме одбране.

42. У вези с наведеним, Уставни суд примјећује да су мјере забране које су изречене апеланту последица поступка који се води против апеланта као оптуженог (и осталих лица), да је предмет у фази главног претреса и да је суд оцијенио да су изречене мјере неопходне ради успјешног вођења кривичног поступка. Суд БиХ је навео да сматра да блаже мјере не би оствариле жељену сврху, указујући на околности конкретног предмета (кривично дјело против цивилног становништва, познати свједоци), што би могло мотивационо дјеловати на оптужене ради утицаја с циљем избјегавања кривичне одговорности. Стога, Уставни суд налази да су мјере одређене с циљем успјешног вођења кривичног поступка и утврђивања истине, што сигурно, без обзира на коначан резултат поступка, оправдава њихову нужност у демократском друштву, у интересу јавног поретка и спречавања криминала. У односу на циљ који се њима жели постићи у датој ситуацији, оне не представљају претјеран терет за апеланта. Ово поготово што и Суд БиХ у оспореном рјешењу указује на обавезу контроле оправданости мјера забране свака два мјесеца, о чему ће редовни суд водити рачуна, те оцијенити њихову даљу оправданост и укинути мјере чим нађе да за њих више не егзистирају разлози, односно не постоје околности због којих су одређене.

43. Такође, у овом дијелу Уставни суд примјећује да апелант у апелацији проблематизује пропорционалност изречених мјера (у односу на његово право на одбрану, као и прекорачење, односно обим мјера забране). Међутим, супротно наводима из апелације да је суд прекорачио приједлог Тужилаштва, као и да одбрана није знала ништа о обиму изречене мјере (апелант наводи да није било говора о забрани комуникације јер се одбрана сагласила с уређеним приједлогом Тужилаштва), Уставни суд из оспореног рјешења Суда БиХ закључује супротно. Наиме, о овом се детаљно изјаснио Суд БиХ поводом апелантове жалбе и указао на ток поступка, претходно рјешење којим су изречене мјере забране, приједлог Тужилаштва, као и рочиште о приједлогу. Стога, апелант није довео у питање (како је наведено у рјешењу Суда БиХ од 17. јануара 2022. године) да су се одбране сагласиле о продужењу мјера забране из члана 126.а став 1 тачка ц) ЗКП-а. Стога је неприхватљив апелантов став о "прекорачењу". Даље, апелантов став да тако изречене мјере забране комуницирања и разговора о предмету утичу на само вођење поступка, као и на право на одбрану је превише формалистички, превише екстензиван и није оправдан. Наиме, како је и Суд БиХ навео, таква мјера забране само прецизира на кога се односи, шта подразумијева и како се спроводи. Аналогно апелантовим наводима у конкретном предмету, када би став одбране о повреди права на одбрану због наведене изречене/продужене мјере био оправдан, било би потпуно недозвољено икада икоме одредити притвор, јер лице у притвору не може "припремати одбрану". Међутим, супротно апелантовим наводима, Уставни суд закључује да је мјера забране "пропорционална".

44. Стога, Уставни суд закључује да у конкретном предмету није дошло до повреде апелантовог права на слободу кретања и боравишта из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

Остали наводи

45. Апелант је у односу на повреду права из члана 6 Европске конвенције поред повреде права на одбрану (који је размотрен у претходним тачкама одлуке у оквиру релевантног члана 2 Протокола број 4 уз Европску

конвенцију) указао на повреду права из члана 6 став 2 Европске конвенције због садржаја рјешења који гласи: "комуницирање са њима познатим саизвршиоцима и другим саучесницима у извршењу предметног кривичног дјела", чиме је суд већ изразио увјерење о апелантовој кривици, које се могло избјећи убацивањем ријечи "наводним саизвршиоцима и другим наводним саучесницима".

46. У односу на ове наводе, Уставни суд наглашава да се рјешење мора посматрати у цјелини, а не само парцијално, како то апелант указује, па је онда неспорно да суд није изразио увјерење о апелантовој кривици. Стога, Уставни суд не налази да је овај навод основан и да је повријеђено апелантово право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције.

47. У односу на члан II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члан 10 Европске конвенције, који је апелант детаљно анализирао, Уставни суд опет указује да се оспореним рјешењима продужила мјера забране састајања из члана 126.а ЗКП-а, те да је суштина мјере спречавање утицаја на сам поступак, те је ове наводе суштински примјеном принципом *iura novit curia* Уставни суд обрадио кроз право из члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију, о чему је претходно било ријечи. Такође, Уставни суд не налази да је потребно да размотри "потенцијалну повреду" права из члана II/3ф) и члана 8 Европске конвенције, коју је апелант поменуо у садржају апелације.

48. Даље, Уставни суд је имао у виду бројну праксу на коју се позвао апелант, али ништа није могло утицати на другачију одлуку у конкретном предмету.

VIII. Закључак

49. Уставни суд закључује да нема повреде права из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију када је суд приликом доношења рјешења којим се продужавају мјере забране састајања поступао у складу са законом, те када је суд навео јасне разлоге за неопходност изрицања мјере забране и када је она пропорционална циљу којем се тежи.

50. Уставни суд закључује да нема повреде члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције јер садржај оспореног рјешења у цјелини не садржи увјерење суда о апелантовој кривици.

51. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

52. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тодић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 1126/22**, рјешавајући апелацију **Ljube Markovića**, на основу члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка б) и члана 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčiшћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мато Тодић, предсједник
Миодраг Симовић, потпредсједник
Мирсад Џеман, потпредсједник
Валерија Галић, судкиња
Сеада Палаврић, судкиња
Златко М. Кнежевић, судија
на сједници одржаној 6. јула 2022. године донио је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Одбија се као неоснована апелација **Ljube Markovića** поднесена против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број S1 1 K 041920 22 Kv од 2. фебруара 2022. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистrikта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Ljubo Marković (у даљњем тексту: апелант) из Sokoca, којег заступа Nina Kisić, адвокат из Sarajeva, подnio је 29. марта 2022. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против рјешења Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) бр. S1 1 K 041920 22 Kv од 2. фебруара 2022. године и S1 1 K 041920 Kro од 17. јануара 2022. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Суда БиХ и Туžилаштва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Туžилаштво) затражено је да доставе одговор на апелацију. Позвани су доставили одговор који је ради евентуалног изјаšnjenja достављен апеланту (изјаснио се 19. јуна 2022. године).

III. Činjenično stanje

3. Čинjenice predmeta које произлазе из апелантових навода и dokumenata predочених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин.

4. Суд БиХ је donio Рјешење број S1 1 K 041920 Kro од 17. јануара 2022. године којим је прихватио приједлог Туžилаштва, те се у односу на апеланта и остала наведена лица продужавају мјере забране: под тачком II мјера забране путовања из члана 126. став 2. Закона о кривичном поступку БиХ (у даљњем тексту: ЗКП), а с циљем извршења ове мјере наредено је одузимање свих путних исправа, односно пасоша, те се забрањује издавање нових, као и коришћење личне карте за прелазак границе; под тачком III у односу на апеланта и остала наведена лица мјера забране обавезног јављања надлежном државном органу из члана 126.а став 1. тачка д) ЗКП-а (апелант два пута седмично, прецизирано јављање у Полицијску станицу Sokolac). Под тачком IV у односу на апеланта и остале наведене оптужене "забрања састајања са одређеним лицима из члана 126.а став 1. тачка c) ЗКПБиХ на начин да се забрањује контактирање или повезивање (posredno или neposredno) на било који начин са свједоцима Туžилаштва БиХ наведеним у Оптуžници Туžилаштва БиХ број T20 OKTRZ 0004608 16 од 24. децембра 2021. године, потврђеној 5. јануара 2022. године, укључујући и приближавање свједоцима на удаљености од 100 m, затим се забрањује међусобно комуницирање оптужених, те комуницирање са њима познатим саизвршиоцима и другим саучесницима у извршењу предметног кривичног дјела, као и било какви разговори о овом предмету с било ким осим са браниоцем."

5. У образложењу рјешења је наведено да је рјешењем Суда БиХ од 4. децембра 2020. године усвојен приједлог Туžилаштва па је апеланту и осталим оsumњиченима одређен притвор из разлога propisаних чланом 132. став 1. тачке а) и б) ЗКП-а. Поступајући по жалбама оsumњичених, Суд БиХ је укинуо притвор и одредио мјере збране (прецизирано на страници 6. рјешења). Суд БиХ је након потврђивања оптужнице заузео роčiште повodom приједлога за одређивање и продужење мјера забране, те је наведено изјаšnjenje stranaka. Далје, на страници 9. Суд БиХ је размотрио постојање основане sumње (указујући на потврђену оптужницу), о чему се изјаснио (до странице 13).

6. На страници 13. рјешења Суд БиХ је навео посебне разлоге за мјере забране из члана 126. ст. 1. и 2. и члана 126.а став 1. тачке c) и d) ЗКП-а.

7. Sud BiH je našao da u konkretnom slučaju postoje okolnosti koje ukazuju da bi optuženi, među kojima je i apelant, u ovoj fazi postupka mogli pobjeći, sakriti se, otići u nepoznato mjesto i inostranstvo, iz kojih razloga je u odnosu na sve optužene našao opravdanim produžiti mjeru zabrane putovanja iz člana 126. stav 2. ZKP-a, kao i mjeru obaveze javljanja iz člana 126.a stav 1. tačka d) ZKP-a (i dalje u odnosu na konkretno lice). Prilikom donošenja odluke Sud BiH je imao u vidu da se optuženi terete za teško krivično djelo koje spada u grupu najtežih krivičnih djela (zločini protiv vrijednosti zaštićenih kako domaćim tako i međunarodnim pravom), a za koje se može izreći dugogodišnja kazna zatvora, a čega su optuženi nesumnjivo svjesni u ovoj fazi postupka, kada je optužnica potvrđena.

8. Ove okolnosti, posmatrane u sveukupnosti, kao i u korelaciji sa činjenicom da su optuženi u ovom procesnom trenutku u potpunosti svjesni svog krivičnog položaja, zatim krivičnog djela koje im se stavlja na teret, visine kazne za to djelo, dokaza koji ih terete, te mogućnosti kažnjavanja, prema ocjeni Suda BiH, mogu motivirajuće djelovati na optužene da se udalje i postanu nedostupni organima gonjenja BiH, te na taj način onemogućie ili znatno otežaju uspješno vođenje ovog krivičnog postupka.

9. Sud BiH je našao da se ova opasnost može otkloniti produžavanjem mjere zabrane putovanja iz člana 126. stav 2. ZKP-a u odnosu na optužene, među kojima je i apelant, na način da se optuženim ograniči kretanje na područje BiH, te da se od optuženih privremeno oduzmu njihove putne isprave uz zabranu izdavanja novih, te da im se zabrani prelazak državne granice uz korištenje lične karte, a sve radi osiguranja njihovog prisustva, što je apsolutno bitna pretpostavka za uspješno vođenje predmetnog krivičnog postupka. Sud BiH je našao bitnim da su se sve odbrane (naveden izuzetak) saglasile s produženjem ove mjere zabrane, kao i s mjerom zabrane iz člana 126. stav 1. tačka d) ZKP-a koju je prethodno obrazložio.

10. Dalje, na stranici 15. rješenja Sud BiH je naveo da je cijenio da na strani optuženih (među kojima je i apelant) postoje okolnosti koje ukazuju na postojanje ozbiljnog rizika da će pokušati utjecati na svjedoke i saučesnike s ciljem izbjegavanja ili umanjivanja krivične odgovornosti, ali da se navedena opasnost može otkloniti produženjem mjera zabrane iz člana 126.a stav 1. tačka c) ZKP-a. Navedena mjera zabrane se odnosi na svjedoke Tužilaštva označene u optužnici, te na međusobno kontaktiranje optuženih, te komuniciranje s njima poznatim saizvršiocima i drugim saučesnicima u izvršenju krivičnog djela, kao i bilo kakvi razgovori o ovom predmetu s bilo kim osim s braniocem.

11. Sud je prilikom donošenja odluke cijenio činjenicu da se optuženim na teret stavlja izvršenje teškog krivičnog djela, kao i visinu zapriječene kazne za predmetno djelo, te da su optuženim nakon potvrđivanja i dostavljanja optužnice sada poznata imena svih svjedoka optužbe, kao i sadržaj njihovog svjedočenja. Također, Sud BiH je cijenio i činjenicu da se predmetni postupak nalazi u fazi kada je potvrđena optužnica, te predstoji zakazivanje glavnog pretresa, na kojem će svjedoci biti ponovo saslušani, od kojih svjedoka optuženi mnoge poznaju jer su živjeli i radili na istom području, pri čemu je Sud BiH posebno istakao činjenicu da se u većem broju radi o saborcima optuženih, da se oni međusobno poznaju još iz ratnog perioda, te da su bivši pripadnici policijskih struktura.

12. Sud BiH je ukazao da je potrebno svim svjedocima omogućiti da svoje iskaze daju na glavnom pretresu, slobodno, neometano, bez bilo kakvih pritisa, kao i da je obaveza suda da osigura uvjete za nesmetano vođenje i okončanje krivičnog postupka. U tom pravcu, Sud BiH je ukazao na stavove Suda BiH, kao i Evropskog suda za ljudska prava.

13. Imajući u vidu sve navedeno, Sud BiH je našao da je u ovoj fazi opravdano optuženim zabraniti međusobni kontakt i

komunikaciju (kako je prethodno navedeno), kao i da se blažim mjerama ne bi mogli postići procesni ciljevi zbog koji su mjere određene.

14. Sud BiH je donio Rješenje broj S1 1 k 041920 22 Kv od 2. februara 2022. godine kojim je žalbe optuženih, među kojima je i apelant, odbio kako neosnovane.

15. U obrazloženju rješenja Sud BiH (vanraspravno vijeće) ukazao je na historijat postupka, žalbene navode, te je na stranici 3. rješenja ("odluka suda") ukazao na podignutu optužnicu, kao i na ranije donijeto rješenje kojim su apelantu i ostalima određene mjere zabrane sastajanja s određenim licima (iz člana 126.a stav 1. tačka c) ZKP-a). Dalje je navedeno da je Tužilaštvo predložilo da se optuženim produže mjere zabrane koje su na snazi, između ostalog, "zabrana sastajanja sa svjedocima Tužilaštva pobrojanim u optužnici, uključujući i približavanje svjedocima na udaljenosti od 100 metara, zabrana međusobnog komuniciranja saosumnjčenih, te komuniciranje s njima poznatim drugim saizvršiocima i drugim saučesnicima u izvršenju predmetnog krivičnog djela, kao i bilo kakvi razgovori o ovom predmetu s bilo kim osim s braniocem, a sve u skladu sa članom 126.a stav 1. tačka c) ZKPBiH". Dana 17. januara 2022. godine održano je ročište povodom navedenog prijedloga Tužilaštva. Uvidom u zapisnik s ročišta za razmatranje produženja mjera vijeće je utvrdilo da je tužilac predložio da se mjere zabrane koje su egzistirale u odnosu na optužene produže, sa čime se odbrana optuženih (i apelanta) saglasila.

16. U konkretnom slučaju, donoseći pobijano rješenje sudija za prethodno saslušanje nije prekoračio prijedlog Tužilaštva budući da je on bio u pravcu produžavanja i održavanja na snazi već izrečenih mjera, dakle po sadržaju i obimu kako su i prvobitno određene.

17. Činjenica da je navedeno da je optuženima zabranjen kontakt "posredno ili neposredno" sa svjedocima, kao i povezivanje sa njima ni na koji način ne predstavlja povredu postupka, kako to odbrana pogrešno navodi, jer osim što je u ovom obliku mjera zabrane sastajanja već ranije u odnosu na osumnjičene/optužene egzistirala, takvo određivanje mjere zabrane predstavlja samo dodatno preciziranje i objašnjenje načina na koji će se ona provoditi. U svakom slučaju, intencija zakonodavca i razlog određivanja ove mjere u konkretnom slučaju jeste sprečavanje neželjenog namjernog kontakta optuženih, na bilo koji način, sa svjedocima koji će biti saslušani na glavnom pretresu, te iz tog razloga vijeće ne nalazi da navedena mjera, na način na koji je izrečena/produžena, ostavlja prostora dilemi na koji način se ima provoditi i šta ona podrazumijeva.

18. Neosnovani su i navodi odbrane da je optuženima izrečena mjera zabrane koja nije predviđena procesnim zakonom, a odnosi se na zabranu međusobnog kontaktiranja optuženih i zabranu razgovora o predmetu s bilo kim osim s braniocem. Vijeće nalazi da je zakonodavac jasno naveo da se prema osumnjičenima/optuženima može odrediti mjera zabrane sastajanja s određenim licima, ne precizirajući niti određujući pri tome u odnosu na koga se ona može odnositi. Međutim, upravo je na taj način zakonskog određivanja sudu data mogućnost da u skladu sa okolnostima i dokazima konkretnog slučaja precizira i definiira krug/status lica na koja se predmetna zabrana odnosi, odnosno s kim to optuženi ne može stupiti u kontakt (bilo da se radi kao u konkretnom slučaju s drugim saosumnjčenim/saoptuženim, svjedocima predloženim u optužnici, sa samo pojedinom kategorijom svjedoka ili poimenično navedenim svjedocima i slično).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

19. U apelaciji apelant ukazuje na povredu prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije

za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, kao i prava iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije. Također, apelacijom (u njenom sadržaju) ukazuje se na potencijalu mogućnost povrede prava iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije. Suština apelacije se odnosi na tvrdnju da je Sud BiH prekoračio prijedlog Tužilaštva i da izrečenu mjeru ne predviđa zakon. Apelant ukazuje da zabrana komunikacije utječe na pripremu odbrane, da traže svjedoke u svoju korist, kao i na samo vođenje postupka. Ističe da im je onemogućen razgovor s porodicom. Apelant ukazuje da se saglasio s prijedlogom Tužilaštva, ali ne s "prekoračenim", jer na ročištu nije bilo govora o zabrani komunikacije o predmetu s bilo kim osim s braniocem. Dalje, apelant navodi da se radi o mjeri koju ne poznaje ZKP (zabrana razgovora o predmetu s bilo kim osim s braniocem), te upućuje na zaključke Ustavnog suda u predmetu broj AP 1381/12. Apelant navodi da su svi navedeni članovi primjenjivi, u skladu s praksom Ustavnog suda, te da mjere zabrane moraju biti propisane domaćim pravom, kao i pritvor (pa je stoga i primjenjiv član 5. Evropske konvencije). Također, apelant upućuje da mjere koje rezultiraju ograničenjem prava moraju biti u skladu sa zakonom, što nije slučaj u konkretnom predmetu (ni zabrana međusobnog komuniciranja optuženih, niti zabrana razgovora o predmetu). Apelant upućuje na slobodu primanja i prenošenja informacije (član 10. Evropske konvencije), ali navodi da se radi o ograničenju u konkretnom slučaju koje nije predviđeno zakonom. Dalje, apelant navodi da je formulacijom iz rješenja došlo do povrede pretpostavke nevinosti jer mu je određena mjera zabrane "komuniciranje s njima poznatim saizvršiocima i drugim saučesnicima u izvršenju predmetnog krivičnog djela".

b) Odgovor na apelaciju

20. U odgovoru na apelaciju Sud BiH navodi da je apelacija neosnovana i da se o apelantovim prigovorima koje sada iznosi u apelaciji već očitovao Sud BiH kada je donio osporeno rješenje, dajući jasne i argumentirane razloge.

21. U odgovoru na apelaciju Tužilaštvo je navelo da je apelacija neosnovana i da su činjenice i okolnosti utvrđene u rješenju u potpunosti pravilno utvrđene, zatim činjenice i okolnosti su jasno obrazložene i potkrijepljene dokazima, a apelant ne navodi niti jednu novu činjenicu koja bi ukazivala na kršenje njegovih prava.

V. Relevantni propisi

22. **Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka USBiH, 42/18 – rješenje USBiH, 65/18, 22/21 – odluka USBiH i 8/22 – rješenje USBiH). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Član 126.a stav (1), tačka c)

Ostale mjere zabrane

(1) Kada okolnosti slučaja na to ukazuju, Sud može izreći jednu ili više sljedećih mjera zabrane:

c) zabranu sastajanja s određenim osobama.

VI. Dopustivost

23. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

24. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv

presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

25. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je rješenje Suda BiH protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 4. februara 2022. godine, a apelacija je podnesena 29. marta 2022. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

26. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njegova prava iz člana II/3.d), e) i h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5, 6. i 10. Evropske konvencije.

28. Ustavni sud, prije svega, primjećuje da apelant problematizira mjere zabrane iz člana 126.a stav 1. tačka c) ZKP-a, odnosno ono što je apelantu određeno pod tačkom IV dispozitiva osporenog rješenja Suda BiH od 17. januara u dijelu koji glasi "zabrana sastajanja s određenim licima iz člana 126.a stav 1. tačka c) ZKPBiH na način da se zabranjuje kontaktiranje ili povezivanje (posredno ili neposredno) na bilo koji način sa svjedocima Tužilaštva BiH navedenim u Optužnici Tužilaštva BiH broj T20 OKTRZ 0004608 16 od 24. decembra 2021. godine, potvrđenoj 5. januara 2022. godine, uključujući i približavanje svjedocima na udaljenosti od 100 m, zatim se zabranjuje međusobno komuniciranje optuženih, te komuniciranje s njima poznatim saizvršiocima i drugim saučesnicima u izvršenju predmetnog krivičnog djela, kao i bilo kakvi razgovori o ovom predmetu s bilo kim osim s braniocem." Dakle, osnov za navedenu mjeru zabrane je član 126.a stav 1. tačka c) ZKP-a koji predviđa "zabranu sastajanja s određenim licima".

29. U skladu s praksom Ustavnog suda, Ustavni sud najprije treba da utvrdi u okviru kojeg prava će ispitati navedenu mjeru, odnosno na koje pravo ona utječe. Naime, kao što je Ustavni sud utvrdio u svojoj praksi, a slijedom prakse Evropskog suda, "mjera zabrane" izrečena prema domaćem zakonu u konvencijskom smislu, zavisno od svog sadržaja, trajanja, intenziteta i drugih relevantnih faktora, može da utječe na povredu čl. 5, 8, člana 2. Protokola 4 uz Evropsku konvenciju i druga prava (vidi, između ostalog, AP 2788/20 od 27. novembra 2020. godine, AP 1840/20 od 14. oktobra 2020. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba).

30. U skladu sa svojom relevantnom i novijom praksom, Ustavni sud je stava da mjera zabrane koja je izrečena osporenim rješenjem u dijelu koji je problematiziran, u skladu s novijom i relevantnom praksom Ustavnog suda, treba biti ispitana u skladu sa članom 2. Protokola 4 uz Evropsku konvenciju (vidi AP 4391/17, dostupna na www.ustavnisud.ba).

31. Član II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava

2. ovog člana, što uključuje:

m) Pravo na slobodu kretanja i prebivališta.

32. Član 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju glasi:

1. *Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima na toj teritoriji*

pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2. *Svako je slobodan napustiti bilo koju zemlju, uključujući i vlastitu.*

3. *Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na ostvarivanje ovih prava osim onih koja su u skladu sa zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu državne ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, radi sprečavanja kriminala, radi zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.*

4. *Prava iz stava 1. mogu se u određenim oblastima, također, podvrgnuti ograničenjima koja su u skladu sa zakonom i opravdana javnim interesom u demokratskom društvu.*

33. Dakle, u odnosu na pravo na slobodu kretanja i prebivališta, Ustavni sud podsjeća da član 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju garantira svakom pravo na slobodu kretanja u okviru određene teritorije i pravo da napusti tu teritoriju, što znači pravo da putuje u zemlju po svom izboru u koju može biti primljen (vidi Evropski sud za ljudska prava – u daljnjem tekstu: Evropski sud; *Khlyustov protiv Rusije*, aplikacija broj 28975/05, stav 64, 11. juli 2013. godina, *Baumann protiv Francuske*, aplikacija broj 33592/96, stav 61, ECHR 2001-V).

34. U konkretnom slučaju apelantu su određene mjere zabrane sastajanja s određenim licima iz člana 126.a stav 1. tačka c) ZKP-a, međusobno kontaktiranje ili povezivanje (posredno ili neposredno) na bilo koji način sa svjedocima navedenim u optužnici, uključujući i približavanje svjedocima na udaljenosti od 100 metara, međusobno komuniciranje optuženih, te komuniciranje s njima poznatim saizvršiocima i drugim saučesnicima u izvršenju krivičnog djela, kao i razgovori o ovom predmetu s bilo kim osim s braniocem. Shodno navedenom, proizlazi da izrečene mjere predstavljaju ograničenje apelantovog prava na slobodu kretanja u smislu navedenog stava. Na drugačiji zaključak ne utječe ni činjenica da je apelantu zabranjeno komuniciranje (o čemu će kasnije biti riječi), ali mu nije ograničena sloboda da izlazi iz svog doma i da održava kontakte s vanjskim svijetom, ali uz navedena ograničenja (vidi, *mutatis mutandis*, *De Tommaso protiv Italije*, presuda od 27. februara 2017. godine, stav 88).

35. Ustavni sud podsjeća da mjere koje rezultiraju ograničenjem prava na slobodu kretanja moraju biti u skladu sa zakonom, slijediti neki od legitimnih ciljeva određenih u stavu 3. člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju i postići pravičnu ravnotežu između javnog interesa i interesa pojedinca (vidi Evropski sud, pored ostalih, *Battista protiv Italije*, aplikacija broj 43978/09, stav 37, ECHR 2014; naprijed citiranu *Khlyustov*, stav 64).

36. Ustavni sud podsjeća da izraz "u skladu sa zakonom" zahtijeva ne samo da nametnute mjere imaju osnov u domaćem pravu već upućuje i na kvalitet zakona u pitanju, zahtijevajući da bude dostupan zainteresiranim licima i predvidiv u pogledu njegovih efekata (vidi citiranu *De Tommaso protiv Italije*, stav 106. s referencama na relevantnu praksu Evropskog suda). Pri tome, kada je u pitanju zakonitost, uključujući i pitanje da li je poštovan postupak propisan zakonom, Evropska konvencija se, u suštini, poziva na nacionalno pravo i utvrđuje obavezu da se poštuju materijalna i proceduralna pravila nacionalnog prava.

37. U konkretnom slučaju, iz apelantovih navoda proizlazi da on osporava da su mjere zabrane zakonite jer, kako navodi, nisu zasnovane na relevantnim odredbama ZKP-a u pogledu sadržaja naredbe (zabrana međusobnog komuniciranja optuženih i zabrana razgovora o predmetu s bilo kim) na način kako to propisuje odredba člana 126.a stav 1. tačka c) ZKP-a. Dalje, apelant problematizira i zakonitost s aspekta "prekoračenja" prijedloga Tužilaštva od Suda BiH, ali će o tome biti riječi u

nastavku odluke jer je sasvim jasno da je postupano po prijedlogu, ali se postavlja pitanje "obima" mjera.

38. Dakle, iz obrazloženja osporenih rješenja proizlazi da je protiv apelanta i ostalih navedenih lica podignuta optužnica, te da je mjera pritvora zamijenjena mjerama zabrana. Također, Tužilaštvo je u odnosu na apelanta i ostale navelo zašto smatra da su mjere zabrane i dalje potrebne, a Sud BiH je utvrdio da je izricanje mjera opravdano, dajući veoma konkretna obrazloženja u odnosu na apelanta i ostale, a u vezi s konkretnim krivičnim postupkom.

39. Kako bi ispitao istaknute probleme koji utječu na zakonitost (prema apelantovom mišljenju), Ustavni sud najprije podsjeća da su mjere zabrane predviđene članom 126. ZKP-a (zabrana napuštanja boravišta i zabrana putovanja), te da član 126.a ZKP-a predviđa ostale "mjere zabrane" koje su dalje navedene pod tačkama a)–e) ZKP-a. Tačka c) određuje zabranu sastajanja s određenim licima, bez daljnje konkretizacije lica. Imajući u vidu da je iste prigovore koje iznosi pred Ustavni sud apelant iznosio i u redovnom postupku, Ustavni sud primjećuje da je Sud BiH naveo (odlučujući o apelantovoj žalbi) da navedena mjera predstavlja preciziranje i objašnjenje načina na koji će se ona provoditi (u odnosu na svjedoke posredno i neposredno). Naime, odredba zakona ne navodi krug lica na koja će se ona odnositi, te je preciziranje lica mogućnost koja je data sudu prema okolnostima svakog konkretnog slučaja. Također, Sud BiH tumači navedenu odredbu kao intenciju zakonodavca da spriječi neželjeni kontakt optuženih.

40. Ustavni sud se slaže s navedenim tumačenjem redovnog suda jer mjera zabrane sastajanja nije sama sebi cilj. Naime, njena svrha nije da spriječi sastajanje, druženje, ili nešto treće, već upravo da spriječi neželjeni kontakt među optuženim, među optuženim i svjedocima, među optuženim i žrtvama i dalje, i to kako bi se spriječio utjecaj na sam postupak, odnosno razmjena informacija prilikom sastajanja u vezi s krivičnim postupkom. Stoga, nema ništa sporno u činjenici da sud precizira lica na koja se to odnosi (konkretno i optužene), ali i da zabrani komunikaciju o predmetu.

41. Sljedeće pitanje na koje Ustavni sud treba da odgovori jeste da li su mjere zabrane koje su apelantu izrečene neophodne u demokratskom društvu, odnosno da li su proporcionalne cilju kojem se teži. Ovo se pogotovo treba ispitati s aspekta apelantovog ukazivanja na mogućnost pripreme odbrane.

42. U vezi s navedenim, Ustavni sud primjećuje da su mjere zabrane koje su izrečene apelantu posljedica postupka koji se vodi protiv apelanta kao optuženog (i ostalih lica), da je predmet u fazi glavnog pretresa i da je sud ocijenio da su izrečene mjere neophodne radi uspješnog vođenja krivičnog postupka. Sud BiH je naveo da smatra da blaže mjere ne bi ostvarile željenu svrhu, ukazujući na okolnosti konkretnog predmeta (krivično djelo protiv civilnog stanovništva, poznati svjedoci), što bi moglo motivirajuće djelovati na optužene radi utjecaja s ciljem izbjegavanja krivične odgovornosti. Stoga, Ustavni sud nalazi da su mjere određene s ciljem uspješnog vođenja krivičnog postupka i utvrđivanja istine, što sigurno, bez obzira na konačan rezultat postupka, opravdava njihovu nužnost u demokratskom društvu, u interesu javnog poretka i sprečavanja kriminala. U odnosu na cilj koji se njima želi postići u datoj situaciji, one ne predstavljaju pretjeran teret za apelanta. Ovo pogotovo što i Sud BiH u osporenom rješenju ukazuje na obavezu kontrole opravdanosti mjera zabrane svaka dva mjeseca, o čemu će redovni sud voditi računa, te ocijeniti njihovu daljnju opravdanost i ukinuti mjere čim nađe da za njih više ne egzistiraju razlozi, odnosno ne postoje okolnosti zbog kojih su određene.

43. Također, u ovom dijelu Ustavni sud primjećuje da apelant u apelaciji problematizira proporcionalnost izrečenih mjera (u odnosu na njegovo pravo na odbranu, kao i prekoračenje,

odnosno obim mjera zabrane). Međutim, suprotno navodima iz apelacije da je sud prekoračio prijedlog Tužilaštva, kao i da odbrana nije znala ništa o obimu izrečene mjere (apelant navodi da nije bilo govora o zabrani komunikacije jer se odbrana saglasila s uređenim prijedlogom Tužilaštva), Ustavni sud iz osporenog rješenja Suda BiH zaključuje suprotno. Naime, o ovom se detaljno izjasnio Sud BiH povodom apelantove žalbe i ukazao na tok postupka, prethodno rješenje kojim su izrečene mjere zabrane, prijedlog Tužilaštva, kao i ročište o prijedlogu. Stoga, apelant nije doveo u pitanje (kako je navedeno u rješenju Suda BiH od 17. januara 2022. godine) da su se odbrane saglasile o produženju mjera zabrane iz člana 126.a stav 1. tačka c) ZKP-a. Stoga je neprihvatljiv apelantov stav o "prekoračenju". Dalje, apelantov stav da tako izrečene mjere zabrane komuniciranja i razgovora o predmetu utječu na samo vođenje postupka, kao i na pravo na odbranu je previše formalistički, previše ekstenzivan i nije opravdan. Naime, kako je i Sud BiH naveo, takva mjera zabrane samo precizira na koga se odnosi, šta podrazumijeva i kako se provodi. Analogno apelantovim navodima u konkretnom predmetu, kada bi stav odbrane o povredi prava na odbranu zbog navedene izrečene/produžene mjere bio opravdan, bilo bi potpuno nedozvoljeno ikada ikome odrediti pritvor, jer lice u pritvoru ne može "pripremati odbranu". Međutim, suprotno apelantovim navodima, Ustavni sud zaključuje da je mjera zabrane "proporcionalna".

44. Stoga, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom predmetu nije došlo do povrede apelantovog prava na slobodu kretanja i boravišta iz člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju.

Ostali navodi

45. Apelant je u odnosu na povredu prava iz člana 6. Evropske konvencije pored povrede prava na odbranu (koji je razmotren u prethodnim tačkama odluke u okviru relevantnog člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju) ukazao na povredu prava iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije zbog sadržaja rješenja koji glasi: "komuniciranje sa njima poznatim saizvršiocima i drugim saučesnicima u izvršenju predmetnog krivičnog djela", čime je sud već izrazio uvjerenje o apelantovoj krivici, koje se moglo izbjeći ubacivanjem riječi "navodnim saizvršiocima i drugim navodnim saučesnicima".

46. U odnosu na ove navode, Ustavni sud naglašava da se rješenje mora posmatrati u cjelini, a ne samo parcijalno, kako to apelant ukazuje, pa je onda nesporno da sud nije izrazio uvjerenje o apelantovoj krivici. Stoga, Ustavni sud ne nalazi da je ovaj navod osnovan i da je povrijeđeno apelantovo pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

47. U odnosu na član II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i član 10. Evropske konvencije, koji je apelant detaljno analizirao, Ustavni sud opet ukazuje da se osporenim rješenjima produžila mjera zabrane sastajanja iz člana 126.a ZKP-a, te da je suština mjere sprečavanje utjecaja na sam postupak, te je ove navode suštinski primjenom principom *iura novit curia* Ustavni sud obradio kroz pravo iz člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju, o čemu je prethodno bilo riječi. Također, Ustavni sud ne nalazi da je potrebno da razmotri "potencijalnu povredu" prava iz člana II/3.f) i člana 8. Evropske konvencije, koju je apelant spomenuo u sadržaju apelacije.

48. Dalje, Ustavni sud je imao u vidu brojnu praksu na koju se pozvao apelant, ali ništa nije moglo utjecati na drugačiju odluku u konkretnom predmetu.

VIII. Zaključak

49. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava iz člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju kada je sud prilikom donošenja rješenja

kojim se produžavaju mjere zabrane sastajanja postupao u skladu sa zakonom, te kada je sud naveo jasne razloge za neophodnost izricanja mjere zabrane i kada je ona proporcionalna cilju kojem se teži.

50. Ustavni sud zaključuje da nema povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije jer sadržaj osporenog rješenja u cjelini ne sadrži uvjerenje suda o apelantovoj krivici.

51. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

52. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1126/22**, rješavajući apelaciju **Ljube Markovića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 6. srpnja 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Ljube Markovića** podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 041920 22 Kv od 2. veljače 2022. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Ljubo Marković (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sokoca, kojeg zastupa Nina Kisić, odvjetnica iz Sarajeva, podnio je 29. ožujka 2022. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 1 K 041920 22 Kv od 2. veljače 2022. godine i S1 1 K 041920 Kro od 17. siječnja 2022. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) zatraženo je da dostave odgovor na apelaciju. Pozvani su dostavili odgovor koji je radi eventualnog izjašnjenja dostavljen apelantu (izjasnio se 19. lipnja 2022. godine).

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

4. Sud BiH je donio Rješenje broj S1 1 K 041920 Kro od 17. siječnja 2022. godine kojim je prihvatio prijedlog Tužiteljstva, te se u odnosu na apelanta i ostale navedene osobe produžuju mjere zabrane: pod točkom II. mjera zabrane putovanja iz članka 126. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZKP), a s ciljem izvršenja ove mjere naređeno je oduzimanje svih

putnih isprava, odnosno putovnica, te se zabranjuje izdavanje novih, kao i korištenje osobne iskaznice za prelazak granice; pod točkom III. u odnosu na apelanta i ostale navedene osobe mjera zabrane obaveznog javljanja nadležnom državnom organu iz članka 126.a stavak 1. točka d) ZKP-a (apelant dva puta tjedno, precizirano javljanje u Policijsku stanicu Sokolac). Pod točkom IV. u odnosu na apelanta i ostale navedene optužene "zabrana sastajanja sa određenim osobama iz članka 126.a stavak 1. točka c) ZKPBiH na način da se zabranjuje kontaktiranje ili povezivanje (posredno ili neposredno) na bilo koji način sa svjedocima Tužiteljstva BiH navedenim u Optužnici Tužiteljstva BiH broj T20 OKTRZ 0004608 16 od 24. prosinca 2021. godine, potvrđenoj 5. siječnja 2022. godine, uključujući i približavanje svjedocima na udaljenosti od 100 m, zatim se zabranjuje međusobno komuniciranje optuženih, te komuniciranje sa njima poznatim suizvršiteljima i drugim suučesnicima u izvršenju predmetnog kaznenog djela, kao i bilo kakvi razgovori o ovom predmetu s bilo kim osim sa braniteljem."

5. U obrazloženju rješenja je navedeno da je rješenjem Suda BiH od 4. prosinca 2020. godine usvojen prijedlog Tužiteljstva pa je apelantu i ostalim osumnjičenima određen pritvor iz razloga propisanih člankom 132. stavak 1. točke a) i b) ZKP-a. Postupajući po žalbama osumnjičenih, Sud BiH je ukinuo pritvor i odredio mjere zabrane (precizirano na stranici 6. rješenja). Sud BiH je nakon potvrđivanja optužnice zakazao ročište povodom prijedloga za određivanje i produljenje mjera zabrane, te je navedeno izjašnjenje stranaka. Dalje, na stranici 9. Sud BiH je razmotrio postojanje osnovane sumnje (ukazujući na potvrđenu optužnicu), o čemu se izjasnio (do stranice 13.).

6. Na stranici 13. rješenja Sud BiH je naveo posebne razloge za mjere zabrane iz članka 126. st. 1. i 2. i članka 126.a stavak 1. točke c) i d) ZKP-a.

7. Sud BiH je našao da u konkretnom slučaju postoje okolnosti koje ukazuju da bi optuženi, među kojima je i apelant, u ovoj fazi postupka mogli pobjeći, sakriti se, otići u nepoznato mjesto i inozemstvo, iz kojih razloga je u odnosu na sve optužene našao opravdanim produljiti mjeru zabrane putovanja iz članka 126. stavak 2. ZKP-a, kao i mjeru obveze javljanja iz članka 126.a stavak 1. točka d) ZKP-a (i dalje u odnosu na konkretnu osobu). Prilikom donošenja odluke Sud BiH je imao u vidu da se optuženi terete za teško kazneno djelo koje spada u skupinu najtežih kaznenih djela (zločini protiv vrijednosti zaštićenih kako domaćim tako i međunarodnim pravom), a za koje se može izreći dugogodišnja kazna zatvora, a čega su optuženi nesumnjivo svjesni u ovoj fazi postupka, kada je optužnica potvrđena.

8. Ove okolnosti, promatrane u sveukupnosti, kao i u korelaciji sa činjenicom da su optuženi u ovom procesnom trenutku u potpunosti svjesni svog kaznenopravnog položaja, zatim kaznenog djela koje im se stavlja na teret, visine kazne za to djelo, dokaza koji ih terete, te mogućnosti kažnjavanja, prema ocjeni Suda BiH, mogu motivirati djelovati na optužene da se udalje i postanu nedostupni organima gonjenja BiH, te na taj način onemogućuje ili znatno otežaju uspješno vođenje ovog kaznenog postupka.

9. Sud BiH je našao da se ova opasnost može otkloniti produljivanjem mjere zabrane putovanja iz članka 126. stavak 2. ZKP-a u odnosu na optužene, među kojima je i apelant, na način da se optuženim ograniči kretanje na područje BiH, te da se od optuženih privremeno oduzmu njihove putne isprave uz zabranu izdavanja novih, te da im se zabrani prelazak državne granice uz korištenje osobne iskaznice, a sve radi osiguranja njihovog prisustva, što je apsolutno bitna pretpostavka za uspješno vođenje predmetnog kaznenog postupka. Sud BiH je našao bitnim da su se sve obrane (naveden izuzetak) suglasile s produljenjem ove mjere zabrane, kao i s mjerom zabrane iz članka 126. stavak 1. točka d) ZKP-a koju je prethodno obrazložio.

10. Dalje, na stranici 15. rješenja Sud BiH je naveo da je cijenio da na strani optuženih (među kojima je i apelant) postoje okolnosti koje ukazuju na postojanje ozbiljnog rizika da će pokušati utjecati na svjedoke i suučesnike s ciljem izbjegavanja ili umanjivanja kaznene odgovornosti, ali da se navedena opasnost može otkloniti produljenjem mjera zabrane iz članka 126.a stavak 1. točka c) ZKP-a. Navedena mjera zabrane se odnosi na svjedoke Tužiteljstva označene u optužnici, te na međusobno kontaktiranje optuženih, te komuniciranje s njima poznatim suizvršiteljima i drugim suučesnicima u izvršenju kaznenog djela, kao i bilo kakvi razgovori o ovom predmetu s bilo kim osim s braniteljem.

11. Sud je prilikom donošenja odluke cijenio činjenicu da se optuženim na teret stavlja izvršenje teškog kaznenog djela, kao i visinu zapriječene kazne za predmetno djelo, te da su optuženim nakon potvrđivanja i dostave optužnice sada poznata imena svih svjedoka optužbe, kao i sadržaj njihovog svjedočenja. Također, Sud BiH je cijenio i činjenicu da se predmetni postupak nalazi u fazi kada je potvrđena optužnica, te predstoji zakazivanje glavnog pretresa, na kojem će svjedoci biti ponovno saslušani, od kojih svjedoka optuženi mnoge poznaju jer su živjeli i radili na istom području, pri čemu je Sud BiH posebno istaknuo činjenicu da se u većem broju radi o suborcima optuženih, da se oni međusobno poznaju još iz ratnog razdoblja, te da su bivši pripadnici policijskih struktura.

12. Sud BiH je ukazao da je potrebno svim svjedocima omogućiti da svoje iskaze daju na glavnom pretresu, slobodno, neometano, bez bilo kakvih pritisaka, kao i da je obveza suda da osigura uvjete za nesmetano vođenje i okončanje kaznenog postupka. U tom pravcu, Sud BiH je ukazao na stavove Suda BiH, kao i Europskog suda za ljudska prava.

13. Imajući u vidu sve navedeno, Sud BiH je našao da je u ovoj fazi opravdano optuženim zabraniti međusobni kontakt i komunikaciju (kako je prethodno navedeno), kao i da se blažim mjerama ne bi mogli postići procesni ciljevi zbog koji su mjere određene.

14. Sud BiH je donio Rješenje broj S1 1 k 041920 22 Kv od 2. veljače 2022. godine kojim je žalbe optuženih, među kojima je i apelant, odbio kako neutemeljene.

15. U obrazloženju rješenja Sud BiH (izvanraspravno vijeće) ukazao je na historijat postupka, žalbene navode, te je na stranici 3. rješenja ("odluka suda") ukazao na podignutu optužnicu, kao i na ranije donijeto rješenje kojim su apelantu i ostalima određene mjere zabrane sastajanja s određenim osobama (iz članka 126.a stavak 1. točka c) ZKP-a). Dalje je navedeno da je Tužiteljstvo predložilo da se optuženim produlje mjere zabrane koje su na snazi, između ostalog, "zabrana sastajanja sa svjedocima Tužiteljstva pobrojanim u optužnici, uključujući i približavanje svjedocima na udaljenosti od 100 metara, zabrana međusobnog komuniciranja suosumnjčenih, te komuniciranje s njima poznatim drugim suizvršiteljima i drugim suučesnicima u izvršenju predmetnog kaznenog djela, kao i bilo kakvi razgovori o ovom predmetu s bilo kim osim s braniteljem, a sve u skladu sa člankom 126.a stavak 1. točka c) ZKPBiH". Dana 17. siječnja 2022. godine održano je ročište povodom navedenog prijedloga Tužiteljstva. Uvidom u zapisnik s ročišta za razmatranje produljenja mjera vijeće je utvrdilo da je tužitelj predložio da se mjere zabrane koje su egzistirale u odnosu na optužene produlje, sa čime se obrana optuženih (i apelanta) suglasila.

16. U konkretnom slučaju, donoseći pobijano rješenje sudac za prethodno saslušanje nije prekoračio prijedlog Tužiteljstva budući da je on bio u pravcu produljivanja i održavanja na snazi već izrečenih mjera, dakle po sadržaju i opsegu kako su i prvobitno određene.

17. Činjenica da je navedeno da je optuženima zabranjen kontakt "posredno ili neposredno" sa svjedocima, kao i povezivanje sa njima ni na koji način ne predstavlja povredu

postupka, kako to obrana pogrešno navodi, jer osim što je u ovom obliku mjera zabrane sastajanja već ranije u odnosu na osumnjičene/optužene egzistirala, takvo određivanje mjere zabrane predstavlja samo dodatno preciziranje i objašnjenje načina na koji će se ona provoditi. U svakom slučaju, intencija zakonodavca i razlog određivanja ove mjere u konkretnom slučaju jeste sprečavanje neželjenog namjernog kontakta optuženih, na bilo koji način, sa svjedocima koji će biti saslušani na glavnom pretresu, te iz tog razloga vijeće ne nalazi da navedena mjera, na način na koji je izrečena/produljena, ostavlja prostora dilemi na koji način se ima provoditi i što ona podrazumijeva.

18. Neutemeljeni su i navodi obrane da je optuženima izrečena mjera zabrane koja nije predviđena procesnim zakonom, a odnosi se na zabranu međusobnog kontaktiranja optuženih i zabranu razgovora o predmetu s bilo kim osim s braniteljem. Vijeće nalazi da je zakonodavac jasno naveo da se prema osumnjičenima/optuženima može odrediti mjera zabrane sastajanja s određenim osobama, ne precizirajući niti određujući pri tome u odnosu na koga se ona može odnositi. Međutim, upravo je na taj način zakonskog određivanja sudu dana mogućnost da u skladu sa okolnostima i dokazima konkretnog slučaja precizira i definiše krug/status osoba na koje se predmetna zabrana odnosi, odnosno s kim to optuženi ne može stupiti u kontakt (bilo da se radi kao u konkretnom slučaju s drugim suosumnjičenim/suoptuženim, svjedocima predloženim u optužnici, sa samo pojedinom kategorijom svjedoka ili poimenično navedenim svjedocima i slično).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

19. U apelaciji apelant ukazuje na povredu prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, kao i prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije. Također, apelacijom (u njezinom sadržaju) ukazuje se na potencijalu mogućnost povrede prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije. Suština apelacije se odnosi na tvrdnju da je Sud BiH prekoračio prijedlog Tužiteljstva i da izrečenu mjeru ne predviđa zakon. Apelant ukazuje da zabrana komunikacije utječe na pripremu obrane, da traže svjedoke u svoju korist, kao i na samo vođenje postupka. Ističe da im je onemogućen razgovor s obitelji. Apelant ukazuje da se suglasio s prijedlogom Tužiteljstva, ali ne s "prekoračenim", jer na ročištu nije bilo govora o zabrani komunikacije o predmetu s bilo kim osim s braniteljem. Dalje, apelant navodi da se radi o mjeri koju ne poznaje ZKP (zabrana razgovora o predmetu s bilo kim osim s braniteljem), te upućuje na zaključke Ustavnog suda u predmetu broj AP 1381/12. Apelant navodi da su svi navedeni članovi primjenjivi, u skladu s praksom Ustavnog suda, te da mjere zabrane moraju biti propisane domaćim pravom, kao i pritvor (pa je stoga i primjenjiv član 5. Europske konvencije). Također, apelant upućuje da mjere koje rezultiraju ograničenjem prava moraju biti u skladu sa zakonom, što nije slučaj u konkretnom predmetu (ni zabrana međusobnog komuniciranja optuženih, niti zabrana razgovora o predmetu). Apelant upućuje na slobodu primanja i prenošenja informacije (članak 10. Europske konvencije), ali navodi da se radi o ograničenju u konkretnom slučaju koje nije predviđeno zakonom. Dalje, apelant navodi da je formulacijom iz rješenja došlo do povrede pretpostavke nevinosti jer mu je određena mjera zabrane "komuniciranje s njima poznatim suizvršiteljima i drugim suučesnicima u izvršenju predmetnog kaznenog djela".

b) Odgovor na apelaciju

20. U odgovoru na apelaciju Sud BiH navodi da je apelacija neutemeljena i da se o apelantovim prigovorima koje sada iznosi u apelaciji već očitovao Sud BiH kada je donio osporeno rješenje, dajući jasne i argumentirane razloge.

21. U odgovoru na apelaciju Tužiteljstvo je navelo da je apelacija neutemeljena i da su činjenice i okolnosti utvrđene u rješenju u potpunosti pravilno utvrđene, zatim činjenice i okolnosti su jasno obrazložene i potkrijepljene dokazima, a apelant ne navodi niti jednu novu činjenicu koja bi ukazivala na kršenje njegovih prava.

V. Relevantni propisi

22. **Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka USBiH, 42/18 – rješenje USBiH, 65/18, 22/21 – odluka USBiH i 8/22 – rješenje USBiH). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Članak 126.a stavak (1), točka c)

Ostale mjere zabrane

(1) Kada okolnosti slučaja na to ukazuju, Sud može izreći jednu ili više sljedećih mjera zabrane:

c) zabranu sastajanja s određenim osobama.

VI. Dopustivost

23. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

24. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

25. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je rješenje Suda BiH protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 4. veljače 2022. godine, a apelacija je podnesena 29. ožujka 2022. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

26. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njegova prava iz članka II/3.(d), (e) i (h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5., 6. i 10. Europske konvencije.

28. Ustavni sud, prije svega, primjećuje da apelant problematizira mjere zabrane iz članka 126.a stavak 1. točka c) ZKP-a, odnosno ono što je apelantu određeno pod točkom IV. dispozitiva osporenog rješenja Suda BiH od 17. siječnja u dijelu koji glasi "zabrana sastajanja s određenim osobama iz članka 126.a stavak 1. točka c) ZKPBH na način da se zabranjuje kontaktiranje ili povezivanje (posredno ili neposredno) na bilo koji način sa svjedocima Tužiteljstva BiH navedenim u Optužnici Tužiteljstva BiH broj T20 OKTRZ 0004608 16 od 24. prosinca

2021. godine, potvrđenoj 5. siječnja 2022. godine, uključujući i približavanje svjedocima na udaljenosti od 100 m, zatim se zabranjuje međusobno komuniciranje optuženih, te komuniciranje s njima poznatim suizvršiteljima i drugim suučesnicima u izvršenju predmetnog kaznenog djela, kao i bilo kakvi razgovori o ovom predmetu s bilo kim osim s braniteljem." Dakle, osnova za navedenu mjeru zabrane je članak 126.a stavak 1. točka c) ZKP-a koji predviđa "zabranu sastajanja s određenim osobama".

29. U skladu s praksom Ustavnog suda, Ustavni sud najprije treba utvrditi u okviru kojeg prava će ispitati navedenu mjeru, odnosno na koje pravo ona utječe. Naime, kao što je Ustavni sud utvrdio u svojoj praksi, a slijedom prakse Europskog suda, "mjera zabrane" izrečena prema domaćem zakonu u konvencijskom smislu, ovisno o svom sadržaju, trajanju, intenzitetu i drugim relevantnim čimbenicima, može utjecati na povredu čl. 5., 8., članka 2. Protokola 4 uz Europsku konvenciju i druga prava (vidi, između ostalog, *AP 2788/20* od 27. studenog 2020. godine, *AP 1840/20* od 14. listopada 2020. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba).

30. U skladu sa svojom relevantnom i novijom praksom, Ustavni sud je stava da mjera zabrane koja je izrečena osporenim rješenjem u dijelu koji je problematiziran, u skladu s novijom i relevantnom praksom Ustavnog suda, treba biti ispitana u skladu sa člankom 2. Protokola 4 uz Europsku konvenciju (vidi *AP 4391/17*, dostupna na www.ustavnisud.ba).

31. Članak II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:
m) Pravo na slobodu kretanja i prebivanja.

32. Članak 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju glasi:
1. Svatko tko se zakonito nalazi na teritoriju jedne države ima na tom teritoriju, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2. Svatko je slobodan napustiti bilo koju zemlju, uključujući i vlastitu.

3. Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na ostvarivanje ovih prava osim onih koja su sukladna zakonu i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu državne ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, radi sprječavanja kriminala, radi zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4. Prava iz stavka 1. mogu se u određenim oblastima, također, podvrgnuti ograničenjima koja su uvedena sukladno zakonu i opravdana javnim interesom u demokratskom društvu.

33. Dakle, u odnosu na pravo na slobodu kretanja i prebivališta, Ustavni sud podsjeća da članak 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju garantira svakom pravo na slobodu kretanja u okviru određenog teritorija i pravo da napusti taj teritorij, što znači pravo da putuje u zemlju po svom izboru u koju može biti primljen (vidi Europski sud za ljudska prava – u daljnjem tekstu: Europski sud; *Khyustov protiv Rusije*, aplikacija broj 28975/05, stavak 64., 11. srpnja 2013. godina, *Baumann protiv Francuske*, aplikacija broj 33592/96, stavak 61., ECHR 2001-V).

34. U konkretnom slučaju apelantu su određene mjere zabrane sastajanja s određenim osobama iz članka 126.a stavak 1. točka c) ZKP-a, međusobno kontaktiranje ili povezivanje (posredno ili neposredno) na bilo koji način sa svjedocima navedenim u optužnici, uključujući i približavanje svjedocima na udaljenosti od 100 metara, međusobno komuniciranje optuženih, te komuniciranje s njima poznatim suizvršiteljima i drugim suučesnicima u izvršenju kaznenog djela, kao i razgovori o ovom predmetu s bilo kim osim s braniteljem. Shodno navedenom, proizlazi da izrečene mjere predstavljaju ograničenje apelantovog prava na slobodu kretanja u smislu navedenog stava. Na drugačiji zaključak ne utječe ni činjenica da je apelantu zabranjeno

komuniciranje (o čemu će kasnije biti riječi), ali mu nije ograničena sloboda da izlazi iz svog doma i da održava kontakte s vanjskim svijetom, ali uz navedena ograničenja (vidi, *mutatis mutandis*, *De Tommaso protiv Italije*, presuda od 27. veljače 2017. godine, stavak 88.).

35. Ustavni sud podsjeća da mjere koje rezultiraju ograničenjem prava na slobodu kretanja moraju biti u skladu sa zakonom, slijediti neki od legitimnih ciljeva određenih u stavku 3. članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju i postići pravičnu ravnotežu između javnog interesa i interesa pojedinca (vidi Europski sud, pored ostalih, *Battista protiv Italije*, aplikacija broj 43978/09, stavak 37., ECHR 2014; naprijed citiranu *Khyustov*, stavak 64.).

36. Ustavni sud podsjeća da izraz "u skladu sa zakonom" zahtijeva ne samo da nametnute mjere imaju osnovu u domaćem pravu već upućuje i na kvalitetu zakona u pitanju, zahtijevajući da bude dostupan zainteresiranim osobama i predvidiv u pogledu njegovih efekata (vidi citiranu *De Tommaso protiv Italije*, stavak 106. s referencama na relevantnu praksu Europskog suda). Pri tome, kada je u pitanju zakonitost, uključujući i pitanje je li poštovan postupak propisan zakonom, Europska konvencija se, u biti, poziva na nacionalno pravo i utvrđuje obvezu da se poštuju materijalna i proceduralna pravila nacionalnog prava.

37. U konkretnom slučaju, iz apelantovih navoda proizlazi da on osporava da su mjere zabrane zakonite jer, kako navodi, nisu utemeljene na relevantnim odredbama ZKP-a u pogledu sadržaja naredbe (zabrana međusobnog komuniciranja optuženih i zabrana razgovora o predmetu s bilo kim) na način kako to propisuje odredba članka 126.a stavak 1. točka c) ZKP-a. Dalje, apelant problematizira i zakonitost s aspekta "prekoračenja" prijedloga Tužiteljstva od Suda BiH, ali će o tome biti riječi u nastavku odluke jer je sasvim jasno da je postupano po prijedlogu, ali se postavlja pitanje "opsega" mjera.

38. Dakle, iz obrazloženja osporenih rješenja proizlazi da je protiv apelanta i ostalih navedenih osoba podignuta optužnica, te da je mjera pritvora zamijenjena mjerama zabrana. Također, Tužiteljstvo je u odnosu na apelanta i ostale navelo zašto smatra da su mjere zabrane i dalje potrebne, a Sud BiH je utvrdio da je izricanje mjera opravdano, dajući veoma konkretna obrazloženja u odnosu na apelanta i ostale, a u svezi s konkretnim kaznenim postupkom.

39. Kako bi ispitao istaknute probleme koji utječu na zakonitost (prema apelantovom mišljenju), Ustavni sud najprije podsjeća da su mjere zabrane predviđene člankom 126. ZKP-a (zabrana napuštanja boravišta i zabrana putovanja), te da članak 126.a ZKP-a predviđa ostale "mjere zabrane" koje su dalje navedene pod točkama a)–e) ZKP-a. Točka c) određuje zabranu sastajanja s određenim osobama, bez daljnje konkretizacije osoba. Imajući u vidu da je iste prigovore koje iznosi pred Ustavni sud apelant iznio i u redovnom postupku, Ustavni sud primjećuje da je Sud BiH naveo (odlučujući o apelantovoj žalbi) da navedena mjera predstavlja preciziranje i objašnjenje načina na koji će se ona provoditi (u odnosu na svjedoke posredno i neposredno). Naime, odredba zakona ne navodi krug osoba na koje će se ona odnositi, te je preciziranje osoba mogućnost koja je dana sudu prema okolnostima svakog konkretnog slučaja. Također, Sud BiH tumači navedenu odredbu kao intenciju zakonodavca da spriječi neželjeni kontakt optuženih.

40. Ustavni sud se slaže s navedenim tumačenjem redovnog suda jer mjera zabrane sastajanja nije sama sebi cilj. Naime, njezina svrha nije da spriječi sastajanje, druženje, ili nešto treće, već upravo da spriječi neželjeni kontakt među optuženim, među optuženim i svjedocima, među optuženim i žrtvama i dalje, i to kako bi se spriječio utjecaj na sam postupak, odnosno razmjena informacija prilikom sastajanja u svezi s kaznenim postupkom. Stoga, nema ništa sporno u činjenici da sud precizira osobe na

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одлучујући о захтјеву седам делегата Вијећа народа Републике Српске за оцјену уставности Закона о непримјењивању Одлуке високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник Републике Српске" број 89/21),

утврђује се да Закон о непримјењивању Одлуке високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник Републике Српске" број 89/21) није у складу са чл. I/2 и III/36) Устава Босне и Херцеговине.

У складу са чланом 61 став (2) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, укида се Закон о непримјењивању Одлуке високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник Републике Српске" број 89/21).

Укинути Закон о непримјењивању Одлуке високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник Републике Српске" број 89/21), у складу са чланом 61 став (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, престаје да важи наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Седам делегата Вијећа народа Републике Српске: Михнет Окић, Алија Табаковић, Џемалудин Шабановић, Фарук Ђозић, Мулис Чиркић, Ахмет Чиркић и Самир Баћевац (у даљњем тексту: подносиоци захтјева) поднијело је 24. новембра 2021. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности Закона о непримјењивању Одлуке високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник Републике Српске" број 89/21, у даљњем тексту: оспорени закон) са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине и чланом III/36) Устава Босне и Херцеговине.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Народне скупштине Републике Српске (у даљњем тексту: Народна скупштина) затражено је да достави одговор за захтјев.

3. Народна скупштина је, након што је у два наврата тражила продужење рока за достављање одговора (на које тражење је Уставни суд удовољио), доставила одговор који је у Уставном суду запримљен 24. фебруара 2022. године.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

4. Подносиоци захтјева указују да, према изричитој одредби члана III/36) Устава БиХ, ентитети у Босни и Херцеговини имају позитивну уставноправну обавезу да усаглашавају ентитетске уставе и законе с Уставом Босне и Херцеговине. Супремација Устава Босне и Херцеговине нема изузетака. Анализирајући праксу ентитетских законодавних тијела у вези с овом обавезом, може се закључити да је они не доживљавају као позитивну обавезу, нити да заузимају проактиван став у погледу заштите уставности поштовања нормативноправне хијерархије. Поред чињенице да је високи

представник (супституишући институције Босне и Херцеговине) донио Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине, који је објављен у "Службеном гласнику БиХ" број 46/21 (у даљњем тексту: Закон о допуни Кривичног закона БиХ), те јасне обавезе ентитета да се придржавају Устава Босне и Херцеговине, Народна скупштина је донијела Закон о непримјењивању Одлуке високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине. Подносиоци захтјева указују да су одредбе оспореног закона неуставне из више разлога, а прије свега због тога што:

- Крше одредбе члана I/2 Устава БиХ. Наведене уставне одредбе садрже принцип владавине права који означава систем политичке власти заснован на поштовању устава, закона и других прописа како од грађана тако и од самих носилаца државне власти. Принцип владавине права захтијева да сви уставни закони и други прописи који се доносе морају бити усклађени с уставним принципима. У складу с Анексом 10 (Споразум о цивилном спровођењу Мирног уговора) Општег оквирног споразума за мир у БиХ (у даљњем тексту: Дејтонски споразум), високи представник је коначни ауторитет у земљи у погледу тумачења Дејтонског споразума и "пружа помоћ, када то оцијени неопходним, у изналажењу рјешења за све проблеме који се појаве у вези с цивилним спровођењем". У складу са својим овлашћењима из ове одредбе, али и Закључком Савјета за имплементацију мира из Бона (9. и 10. децембра 1997. године), високи представник је донио Одлуку којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона БиХ. Поступајући на тај начин, а према ранијим ставовима Уставног суда БиХ, високи представник је супституисао домаће власти, те дјеловао као власт Босне и Херцеговине, а закон који је донио сматра се законом Босне и Херцеговине. Народна скупштина је усвајајући оспорени закон игнорисала уставни принцип владавине права, те одбила да поштује Устав Босне и Херцеговине и законе који су на снази, што овај закон чини неуставним.

- Крше одредбе члана III/36). Ентитети, као и сваки други ниво власти у Босни и Херцеговини, уживају уставну аутономију, али је, према одредби члана III/36), та аутономија подређена обавези ентитета, као и других административних јединица, да се придржавају Устава БиХ и "одлука институција Босне и Херцеговине". Супституишући институције Босне и Херцеговине, дакле поступајући као власт Босне и Херцеговине, високи представник је донио Одлуку којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона БиХ, који има природу домаћег закона те се мора сматрати законом БиХ. Власти ентитета Републике Српске су оспореним законом одлучиле да се Одлука високог представника, а тиме и њоме донесени Закон о допуни Кривичног закона БиХ, неће примјењивати на територији ентитета Републике Српске. Такав став Народне скупштине је супротан обавезама ентитета да поштују "одлуке институција Босне и Херцеговине", што га чини противним одредбама члана III/36) Устава Босне и Херцеговине.

5. Подносиоци захтјева су даље указали на чл. II i V Анекса 10 Дејтонског споразума, на Закључке Савјета за имплементацију мира у вези с високим представником, на мишљење Венецијанске комисије, на одлуке Уставног суда у којима је анализиран положај те одлуке високог представника (У 9/00, У 16/00, У 25/00 и У 26/01). У складу са својим овлашћењима, високи представник је интервенисао и донио Одлуку којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона БиХ. На такво поступање је био принуђен јер су "све законодавне иницијативе покренуте пред Парламентарном скупштином Босне и Херцеговине за рјешавање овог питања блокиране". Надаље, високи представник је у Одлуци

одлучио да је Закон о допуни Кривичног закона БиХ привременог карактера и оставио могућност Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине да га усвоји у истом облику без измјена и допуна и без додатних услова. Подносиоци захтјева наводе (позивањем на Одлуку Уставног суда број У 9/00) да је страна која је незадовољна овим законом имала на располагању више правних средстава која су у складу са Уставом и законима Босне и Херцеговине, којима је могла изразити своје незадовољство и оспорити или мијењати Кривични закон БиХ, а одлучила се да поступа на противустанован начин, доносећи оспорени закон.

6. Подносиоци захтјева су предложили да Уставни суд донесе одлуку којом се усваја захтјев и утврђује да оспорени закон није у складу с одредбама Устава Босне и Херцеговине. Такође, подносиоци захтјева су затражили да Уставни суд донесе привремену мјеру "забрањује се примјена [оспореног закона] до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине по овом захтјеву". Како је наведено, изрицање привремене мјере је неопходно ради спречавања штетних последица које би примјеном побијаних одредби произашле за Босну и Херцеговину, а посебно што би на тај начин била угрожена владавина права и што би примјеном оспореног закона могло доћи до сукобљавања институција надлежних за спровођење закона Босне и Херцеговине и ентитета Република Српска.

б) Одговор на захтјев

7. Народна скупштина је најприје оспорила легитимацију подносиоцима захтјева наводећи да седам делегата у Вијећу народа Републике Српске нема процесну могућност за подношење захтјева из члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине. Наведено је да се ради о погрешном позивању на Устав Босне и Херцеговине јер Вијеће народа није ни законодавни орган ни посебни дом Народне скупштине. Уставни суд би требало овај захтјев да одбаци (супротно досадашњој пракси Уставног суда Босне и Херцеговине у предметима бр. У 7/10, У 8/19, У 9/19, У 4/20 и другим).

8. Оспорени закон је донесен на основу Устава Републике Српске. Уставни основ за доношење предметног закона Народна скупштина има у одредбама садржаним у Амандману XXXII на члан 68 став 1 тачке 1, 4, 5 и 18 Устава Републике Српске. Такође, уставни основ је дефинисан у члану 70 став 1 тачка 2 Устава Републике Српске, према којем Народна скупштина Републике Српске доноси законе, друге прописе и опште акте.

9. То што подносиоци захтјева покушавају дефинисати високог представника, под оправдањем обезбјеђења владавине права, као "поступајућу власт БиХ" и супститут за Парламентарну скупштину је "прворазредни инцидент незабијежен у правној пракси у оквиру правног система прихваћеног од цивилизованих народа, а који баштини посебне вриједности".

10. Из текста поднесеног захтјева стиче се утисак да подносиоци захтјева имају крајњу намјеру подривања законодавних и представничких институција Босне и Херцеговине, на првом мјесту Парламентарне скупштине, а консеквентно и Народне скупштине као законодавног и представничког органа ентитета и узурпације њихових надлежности гарантованих уставима.

11. У члану 1 оспореног закона прописано је да се Одлука високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона БиХ неће примјењивати на територији Републике Српске. Такво рјешење је прописано зато што високи представник нема уставноправни основ за доношење конкретне одлуке, те представља грубо кршење

међународног права, уставног поретка Босне и Херцеговине и Републике Српске. Таквом одлуком, која је донесена ван институција БиХ и супротно процедурама предвиђеним Уставом, директно се подрива владавина права и угрожава правна сигурност. Даље се у одговору наводи да то што је предвиђено да је високи представник коначни ауторитет утврђује његов пуни мандат и надлежност у тумачењу, али не и у доношењу измјене и допуна Дејтонског мировног споразума и његових анекса, као и да се подносиоци захтјева "тенденциозно" позивају на Закључке Савјета за имплементацију мира из Бона.

12. Даље, упућујући на одредбе чл. II i V Анекса 10 Дејтонског мировног споразума, као и тачку XI/2 Закључака Савјета о имплементацији мира, Народна скупштина у одговору закључује да високи представник нема надлежности да доноси законе из надлежности државе или ентитета, те је јасно да је наметнути закон донијет без ваљаног уставноправног основа.

13. Позивајући се на студију Венецијанске комисије, као и на члан 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), Народна скупштина сматра да је Одлука високог представника противна члану 10 Европске конвенције, члану II/3х) Устава Босне и Херцеговине, члану 19 Међународног пакта о грађанским и политичким правима и члану 19 Универзалне декларације о људским правима, односно међународном праву и уставном поретку Босне и Херцеговине, због чега је Народна скупштина донијела оспорени закон.

14. Народна скупштина је навела да сматра да је ово јединствена прилика да Уставни суд коначно заузме исправно становиште у вези с положајем високог представника у БиХ и заштити одредбе садржане у чл. II/1, II/3г), II/3х), III/1, III/2, III/3а), III/5а), IV/3ц) и IV/3д) Устава Босне и Херцеговине. Тако би се заштитио интегритет институција БиХ, али и одредаба Дејтонског мировног споразума у цјелини. У супротном, потврђивањем оваквих надлежности, тј. овлашћења високом представнику на начин како је то наведено у захтјеву, дефинитивно ће бити дерогиран уставноправни поредак Босне и Херцеговине у цјелини, а дјелимично и Дејтонски мировни споразум.

15. Прихватање да било који појединац, укључујући и високог представника, може сам усвајати законске акте у БиХ правно је недопустиво, у колизији је са свим уставним актима у БиХ, као и достигнутим демократским и општим цивилизационим стандардима. Усвајање законских аката од једног човјека, укључујући и високог представника, значило би потпуну правну и политичку делегитимацију било које државе на свијету, потпуну елиминацију њеног суверенитета и довођење земље и свих њених народа и грађана у стање потпуне и ничим условљене политичке зависности од тог појединца, а што је у потпуној колизији с преамбулом, чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине.

16. Народна скупштина наводи да се Европа, колијевка демократије, од 1215. године и доношења документа *Magna carta libertatum* бори за ограничавање власти појединца и заштиту индивидуалних слобода и права, а у БиХ у XXI вијеку "имамо ситуацију да појединац доноси законе" ван највише законодавне власти. Народна скупштина је стога закључила да је неоснован захтјев и предложила да Уставни суд захтјев одбије, те је оспорила приједлог за доношење привремене мјере који није конкретизован.

IV. Релевантни прописи

17. У Уставу Босне и Херцеговине релевантне одредбе гласе:

Члан I

Босна и Херцеговина

2. Демократска начела

Босна и Херцеговина је демократска држава, која функционише на принципу владавине права и на основу слободних и демократских избора.

Члан III/36)

Надлежности и односи између институција Босне и Херцеговине и ентитета

3. Правни поредак и надлежности институција

б) Ентитети и њихове ниже јединице у потпуности ће поштовати овај Устав, којим се стављају ван снаге одредбе закона Босне и Херцеговине и одредбе устава и закона ентитета које су у супротности с њим, као и одлуке институција Босне и Херцеговине. Општи принципи међународног права представљају интегрални дио правног поретка Босне и Херцеговине и ентитета.

18. **Кривични закон Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 3/03, 32/03 – исправка, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18 и 46/21). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који у релевантном дијелу гласи:

III – ГЛАВА ТРЕЋА – ПРИМЈЕНА КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Примјена кривичног законодавства Босне и Херцеговине према сваком ко на територији Босне и Херцеговине почини кривично дјело

Члан 8. став (1)

(1) Кривично законодавство Босне и Херцеговине примјењује се према сваком ко почини кривично дјело на територији Босне и Херцеговине.

19. **Одлука Високог представника број 26/21 од 22. јула 2021. године којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" број 46/21 од 27. јула 2021. године):

[...]

Констатујући да су све законодавне иницијативе покренуте пред Парламентарном скупштином Босне и Херцеговине за рјешавање овог питања блокиране.

Из претходно утврђених разлога Високи представник овим доноси сљедећу

Одлуку

којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15 и 35/18)

1. Закон који слиједи и који чини саставни дио ове Одлуке ступа на снагу како је предвиђено у члану 2. тог Закона, на привременом основу све док га Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не усвоји у истом облику, без измјена и допуна и без додатних услова.

2. Ова Одлука ступа на снагу одмах и одмах се објављује на службеној интернетској страници Уреда високог представника и у "Службеном гласнику БиХ".

ЗАКОН

О ДОПУНИ КРИВИЧНОГ ЗАКОНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан I.

(Допуна члана 145а)

(1) У Кривичном закону Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15 и 35/18), у

члану 145а, иза става (1), додају се нови ставови (2) до (6), који гласе:

"(2) Ко јавно подстрекне на насиље или мржњу усмјерену против групе особа или члана групе одређене с обзиром на расу, боју коже, вјероисповијест, поријекло или националну или етничку припадност, ако такво понашање не представља кривично дјело из става (1) овог члана, казниће се казном затвора од три мјесеца до три године.

(3) Ко јавно одобри, порекне, грубо умањи или покуша оправдати злочин геноцида, злочин против човјечности или ратни злочин утврђен правоснажном пресудом у складу с Повељом Међународног војног суда придруженом уз Лондонски споразум од 8. августа 1945. или Међународног кривичног суда за бившу Југославију или Међународног кривичног суда или суда у Босни и Херцеговини, а усмјерено је против групе лица или члана групе одређене с обзиром на расу, боју коже, вјероисповијест, поријекло или националну или етничку припадност, и то на начин који би могао потакнути на насиље или мржњу усмјерену против такве групе лица или члана такве групе, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(4) Ко кривично дјело из става (1) до (3) овог члана изврши тако да јавности учини доступним или јој дистрибуира летке, слике или друге материјале, казниће се казном затвора од најмање једне године.

(5) Ако је кривично дјело из става (1) до (3) овог члана почињено на начин којим се може пореметити јавни ред и мир или је пријетеће, злостављајуће или увредљиво, починилац ће се казнити казном затвора од најмање три године.

(6) Ко додјели признање, награду, спомену, било какав подсетник или било какву привилегију или слично лицу осуђеном правоснажном пресудом за геноцид, злочин против човјечности или ратни злочин, или именује јавни објекат као што је улица, трг, парк, мост, институција, установа, општина или град, насеље и насељено мјесто, или слично, или региструје назив по или према лицу осуђеном правоснажном пресудом за геноцид, злочин против човјечности или ратни злочин, или на било који начин велича лице осуђено правоснажном пресудом за геноцид, злочин против човјечности или ратни злочин, казниће се казном затвора од најмање три године."

(2) Став (2), који постаје став (7), мијења се и гласи:

"(7) Починилац кривичног дјела из става (1) до (4) овог члана који је дужносник или одговорно лице или запосленик у институцији власти или било којем органу који се финансира путем јавног буџета, казниће се казном затвора од најмање три године."

Члан 2.

(Ступање на снагу)

Овај Закон ступа на снагу осам дана од дана објављивања на службеној интернетској страници Уреда високог представника или један дан од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", који год од тих дана наступи раније.

20. **Закон о непримјењивању Одлуке Високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине** ("Службени гласник РС" број 89/21 од 7. октобра 2021. године):

Члан 1.

Одлука Високог представника којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона Босне и Херцеговине, којом се у Кривичном закону Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15 и 35/18) у члану 145а, иза

става 1. додају нови ст. 2. до 6, а важећи став 2. мијења и нумерише као нови став 7, неће се примјењивати на територији Републике Српске.

Члан 2.

(1) Надлежни органи Републике Српске неће сарађивати са надлежним органима Босне и Херцеговине у погледу примјене Одлуке Високог представника из члана 1. овог закона.

(2) Влада Републике Српске ступањем на снагу овог закона обезбједиће примјену става 1. овог члана с циљем заштите грађана Републике Српске.

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

V. Допустивост

21. При испитивању допустивости захтјева Уставни суд је пошао од одредаба члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

22. Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

23. Захтјев за оцјену уставности поднијело је седам делегата Вијећа народа Републике Српске, које укупно броји 28 делегата, што чини једну четвртину чланова било којег законодавног органа ентитета, што значи (супротно наводима из одговора на захтјев) да је захтјев поднио овлашћени субјекат у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука о допустивости број У 7/10 од 26. новембра 2010. године, тачка 21, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). У односу на питање легитимације подносилаца захтјева, Уставни суд се наведене праксе држао и у свим наредним одлукама у којима је рјешавао о истом приговору, и то Одлука број У 4/21 од 23. септембра 2021. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 63/21, Одлука број У 4/20 од 26. марта 2021. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 22/21, Одлука број У 8/19 од 6. фебруара 2020. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 16/20 итд.

24. Имајући у виду одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да је предметни захтјев допустив зато што га је поднио овлашћени субјекат и да не постоји ниједан формални разлог из члана 19 став (1) Правила Уставног суда због којег захтјев није допустив.

VI. Меритум

25. Подносиоци захтјева наводе да оспорени закон није сагласан чл. I/2 и III/36) Устава Босне и Херцеговине, односно да крши принципе наведене у овим члановима, као и

да је Народна скупштина доносићи оспорени закон прекршила принципе из наведених чланова.

26. Народна скупштина је оспорила наводе из захтјева указујући да високи представник нема овлашћења за доношење/наметање закона, те да је такво поступање супротно уставним одредбама, члановима Европске конвенције и другим међународним документима. Супротно томе, Народна скупштина је дјеловала у складу с уставним одредбама и надлежностима када је донијела оспорени закон.

27. Разматрање овлашћења високог представника да доноси законе, као и правну природу и статус таквих закона Уставни суд је први пут разматрао у Одлуци број У 9/00 од 3. новембра 2000. године када је испитивао уставност Закона о државној граничној служби, а такве се праксе досљедно држао и у свим осталим одлукама које су садржавале исте или сличне приговоре као у конкретном случају (види Уставни суд, Одлука број У 9/00 од 3. новембра 2000. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 1/01, Одлука број У 16/00 од 2. фебруара 2001. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 13/01, Одлука број У 25/00 од 23. марта 2001. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 17/01 и У 26/01 од 28. септембра 2001. године, објављена у "Службеном гласнику" број 4/02). Стога, у односу на приговоре из одговора на захтјев који се односе на овлашћење високог представника да доноси законе, као и остале приговоре у вези с тим питањем, Уставни суд се позива на своју праксу из Одлуке број У 9/00 (тачке 5 и 6) како слиједи:

5. Закон о државној граничној служби је наметнуо високи представник међународне заједнице у Босни и Херцеговини 13. јануара 2000. године, након што Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине није усвојила Нацрт закона који је 24. новембра 1999. године предложило Предсједништво Босне и Херцеговине. Узимајући у обзир свеукупну ситуацију у Босни и Херцеговини, правни статус високог представника као представника међународне заједнице није изузетак, већ су сличне функције познате из других земаља у специјалним политичким околностима. Релевантни примјери су мандати под режимом Друштва народа, и, у неким погледима, Немачка и Аустрија након Другог свјетског рата. Иако признате као суверене, дотичне државе су биле подвргнуте међународном надзору, а стране власти су дјеловале у тим државама у име међународне заједнице, супституишући се за домаће власти. Акти које су доносиле међународне власти су често бивали доношени у име држава под контролом.

Таква ситуација се своди на неку врсту функционалне дуалности: једна власт једног правног система интервенише у другом правном систему, чиме њене функције постају дуалне. Исто вриједи и за високог представника: међународна заједница му је повјерила посебне власти и његов мандат је међународног карактера. У конкретном случају, високи представник – чије овласти које произлазе из Анекса 10 Општег оквирног споразума, релевантних резолуција Савјета безбједности Уједињених нација и Бонске декларације, нису подложне контроли Уставног суда, као ни вршење тих овласти – интервенисао је у правни систем Босне и Херцеговине, супституишући домаће власти. У том погледу, он је, стога, дјеловао као власт Босне и Херцеговине, а закон који је он донио је природе домаћег закона те се мора сматрати законом Босне и Херцеговине.

6. Стога, без обзира на природу овласти додијељених високом представнику Анексом 10 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, чињеница да је Закон о државној граничној служби донио високи представник, а не Парламентарна скупштина, не мијења

његов статус закона, ни у његовој форми, будући да је овај закон објављен као такав у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" 26. јануара 2000. године ("Службени гласник" бр. 2/2000), као ни у његовој суштини, која се, био он или не у сагласности са Уставом, тиче сфере која потпада под законодавну надлежност Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине према члану IV/4а) Устава Босне и Херцеговине. Парламентарна скупштина је слободна да мијења читав текст или дио текста овог закона у будућности, под претпоставком да се испитује одговарајућа процедура.

28. Дакле, неспорно је да је и у конкретном случају, доношењем Закона о допуни Кривичног закона БиХ, високи представник супституисао домаће власти, у конкретном случају Парламентарну скупштину Босне и Херцеговине, а закон који је донио има природу домаћег закона и сматра се законом Босне и Херцеговине. Осим овог, Уставни суд ће се кратко очитовати на приговор из одговора на захтјев, да је оспорени закон донијет на основу овлашћења из Устава Републике Српске. У вези с тим, указује се да није спорно овлашћење Народне скупштине да доноси законе, као и друге правне акте, али такви закони морају бити у складу с Уставом Босне и Херцеговине.

29. С обзиром на то да је у конкретном случају оспореним законом забрањена примјена закона Босне и Херцеговине у Републици Српској, Уставни суд указује на своју релевантну праксу која се тиче уставне обавезе поштовања државних закона од ентитета и других административних јединица Босне и Херцеговине. У Одлуци број У 14/04 (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У 14/04 од 29. октобра 2010. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 23/05) Уставни суд је усвојио став да "доношење ентитетских закона опречно процедури која је прописана државним законима покреће питање уставности таквих закона у смислу одредаба члана III/36) Устава БиХ, те да се обавезе које намећу државни закони морају поштовати". Овај став Уставни суд је реafirмисао и у Одлуци број У 2/11 (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У 2/11 од 27. маја 2011. године, тачка 52, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 99/11) у којој је поновно истакнуо "закони Босне и Херцеговине које је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине сматрају се одлукама институција Босне и Херцеговине" из члана III/36) Устава Босне и Херцеговине, те доношење закона од ентитета или других административних јединица у Босни и Херцеговини супротно процедури коју прописују државни закони може довести у питање поштовање одредаба члана III/36) Устава Босне и Херцеговине, према којима су ентитети и друге административне јединице у Босни и Херцеговини дужни да се придржавају, између осталог, (и) одлука институција Босне и Херцеговине. Када би се сматрало супротно, осим што би се у потпуности довео у питање ауторитет институција Босне и Херцеговине, довело би се у питање и начело из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине према којем ће "Босна и Херцеговина бити демократска држава која ће функционисати према слову закона". У том случају, с правом би се могло поставити питање сврхе државних закона (нпр. закона у области приватизације, затим рада осигуравајућих друштава, индиректног опорезивања и сл.) ако би ентитети или друге административне јединице Босне и Херцеговине могли доносити законе којима се крше или избјегавају обавезе које се ентитетима или другим административним јединицама Босне и Херцеговине налажу одредбама државних закона, тј. закона донесених на нивоу институција Босне и Херцеговине. Дакле, ентитети (или друге

административне јединице Босне и Херцеговине) морају поштовати обавезе које им се налажу путем закона које су донијеле институције Босне и Херцеговине. Чињеница да те обавезе нису испоштоване може довести до кршења одредаба Устава Босне и Херцеговине."

30. Осим наведене праксе, указује се и на скорашњу Одлуку број У 2/22 у којој је Уставни суд нагласио (види Одлуку број У 2/22 од 26. маја 2022. године, тачка 91, доступна на www.ustavnisud.ba) "једини начин престанка дјеловања наведених закона као одлука донесених у институцијама БиХ могу бити нове одлуке институција Босне и Херцеговине, што подразумева да све док су закони као одлуке институција БиХ на правној снази ентитети су их дужни поштовати и не могу имати надлежности за усвајање било каквих законодавних активности у тим областима".

31. Имајући у виду неспоран садржај оспореног закона којим је примјена Закона о допуни Кривичног закона БиХ забрањена у Републици Српској, те је забрањено органима Републике Српске да сарађују у спровођењу овог закона с органима Босне и Херцеговине, као и неспорну праксу Уставног суда на коју је указано у претходном дијелу образложења, јасно је да у Уставу Босне и Херцеговине не постоје одредбе на основу којих би се могла оправдати уставност оспореног закона који је донијела Народна скупштина Републике Српске. Према принципу владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине, ентитети су дужни да поштују законе на нивоу Босне и Херцеговине. Као што је раније речено, Закон о допуни Кривичног закона БиХ има се сматрати законом Босне и Херцеговине. Осим тога, према члану III/36) Устава Босне и Херцеговине, ентитети су дужни да поштују одлуке институција Босне и Херцеговине. Претходно је речено да је високи представник доношењем Закона о допуни Кривичног закона БиХ супституисао домаће институције. У конкретном случају супституисана институција је Парламентарна скупштина БиХ умјесто које је високи представник донио наведени закон. Дакле, наведени закон, осим што се сматра законом Босне и Херцеговине, сматра се и одлуком институција Босне и Херцеговине. Све наведено, у вези са Законом о допуни Кривичног закона БиХ и члановима I/2 и III/36) Устава Босне и Херцеговине, прекршено је доношењем оспореног закона.

32. Уставни суд закључује да је спорни закон супротан члану I/2 и члану III/36) Устава Босне и Херцеговине.

VII. Закључак

33. Уставни суд закључује да спорни закон који је донијела Народна скупштина није у складу са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине и чланом III/36) Устава Босне и Херцеговине.

34. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 61 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

35. С обзиром на одлуку Уставног суда у овом предмету, није неопходно посебно разматрати приједлоге подносилаца захтјева за доношење одлука о привременим мјерама.

36. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мато Тадић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U 15/21, rješavajući zahtjev sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i

Hercegovine, člana 57. stav (2) alineja b), člana 59. st. (1) i (2), člana 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, potpredsjednik
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudija
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija

na sjednici održanoj 14. jula 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske za ocjenu ustavnosti Zakona o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21),

utvrđuje se da Zakon o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21) nije u skladu sa čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U skladu sa članom 61. stav (2) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, ukida se Zakon o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21).

Ukinuti Zakon o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21), u skladu sa članom 61. stav (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, prestaje važiti narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske: Mihnet Okić, Alija Tabaković, Džemaludin Šabanović, Faruk Đozić, Muris Čirkić, Ahmet Čirkić i Samir Bačević (u daljnjem tekstu: podnosioci zahtjeva) podnijelo je 24. novembra 2021. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21, u daljnjem tekstu: osporeni zakon) sa članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i članom III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština) zatraženo je da dostavi odgovor za zahtjev.

3. Narodna skupština je, nakon što je u dva navrata tražila produženje roka za dostavljanje odgovora (na koje traženje je Ustavni sud udovoljio), dostavila odgovor koji je u Ustavnom sudu zaprimljen 24. februara 2022. godine.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnosioci zahtjeva ukazuju da, prema izričitoj odredbi člana III/3.b) Ustava BiH, entiteti u Bosni i Hercegovini imaju pozitivnu ustavnopravnu obavezu da usaglašavaju entitetske ustave i zakone s Ustavom Bosne i Hercegovine. Supremacija Ustava Bosne i Hercegovine nema izuzetaka. Analizirajući praksu entitetskih zakonodavnih tijela u vezi s ovom obavezom, može se zaključiti da je oni ne doživljavaju kao pozitivnu obavezu, niti da zauzimaju proaktivan stav u pogledu zaštite ustavnosti poštovanja normativnopravne hijerarhije. Pored činjenice da je visoki predstavnik (supstituirajući institucije Bosne i Hercegovine) donio Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, koji je objavljen u "Službenom glasniku BiH" broj 46/21 (u daljnjem tekstu: Zakon o dopuni Krivičnog zakona BiH), te jasne obaveze entiteta da se pridržavaju Ustava Bosne i Hercegovine, Narodna skupština je donijela Zakon o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine. Podnosioci zahtjeva ukazuju da su odredbe osporenog zakona neustavne iz više razloga, a prije svega zbog toga što:

- Krše odredbe člana I/2. Ustava BiH. Navedene ustavne odredbe sadrže načelo vladavine prava koje označava sistem političke vlasti zasnovan na poštovanju ustava, zakona i drugih propisa kako od građana tako i od samih nosilaca državne vlasti. Načelo vladavine prava zahtijeva da svi ustavi, zakoni i drugi propisi koji se donose moraju biti usklađeni s ustavnim načelima. U skladu s Aneksom 10 (Sporazum o civilnom provođenju Mirovnog ugovora) Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (u daljnjem tekstu: Dejtonski sporazum), visoki predstavnik je konačni autoritet u zemlji u pogledu tumačenja Dejtonskog sporazuma i "pruža pomoć, kada to ocijeni neophodnim, u iznalaženju rješenja za sve probleme koji se pojave u vezi s civilnim provođenjem". U skladu sa svojim ovlaštenjima iz ove odredbe, ali i Zaključkom Vijeća za implementaciju mira iz Bona (9. i 10. decembra 1997. godine), visoki predstavnik je donio Odluku kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona BiH. Postupajući na taj način, a prema ranijim stavovima Ustavnog suda BiH, visoki predstavnik je supstituirao domaće vlasti, te djelovao kao vlast Bosne i Hercegovine, a zakon koji je donio smatra se zakonom Bosne i Hercegovine. Narodna skupština je usvajajući osporeni zakon ignorirala ustavno načelo vladavine prava, te odbila da poštuje Ustav Bosne i Hercegovine i zakone koji su na snazi, što ovaj zakon čini neustavnim.

- Krše odredbe člana III/3.b). Entiteti, kao i svaki drugi nivo vlasti u Bosni i Hercegovini, uživaju ustavnu autonomiju, ali je, prema odredbi člana III/3.b), ta autonomija podređena obavezama entiteta, kao i drugih administrativnih jedinica, da se pridržavaju Ustava BiH i "odluka institucija Bosne i Hercegovine". Supstituirajući institucije Bosne i Hercegovine, dakle postupajući kao vlast Bosne i Hercegovine, visoki predstavnik je donio Odluku kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona BiH, koji ima prirodu domaćeg zakona te se mora smatrati zakonom BiH. Vlasti entiteta Republike Srpske su osporenim zakonom odlučile da se Odluka visokog predstavnika, a time i njome doneseni Zakon o dopuni Krivičnog zakona BiH, neće primjenjivati na teritoriji entiteta Republike Srpske. Takav stav Narodne skupštine je suprotan obavezama entiteta da poštuju "odluku institucija Bosne i Hercegovine", što ga čini protivnim odredbama člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

5. Podnosioci zahtjeva su dalje ukazali na čl. II i V Aneksa 10. Dejtonskog sporazuma, na Zaključke Vijeća za implementaciju mira u vezi s visokim predstavnikom, na mišljenje Venecijanske komisije, na odluke Ustavnog suda u kojima je analiziran položaj te odluke visokog predstavnika (*U 9/00, U 16/00, U 25/00 i U 26/01*). U skladu sa svojim ovlaštenjima,

visoki predstavnik je intervenirao i donio Odluku kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona BiH. Na takvo postupanje je bio prinuđen jer su "sve zakonodavne inicijative pokrenute pred Parlamentarnom skupštinom Bosne i Hercegovine za rješavanje ovog pitanja blokirane". Nadalje, visoki predstavnik je u Odluci odlučio da je Zakon o dopuni Krivičnog zakona BiH privremenog karaktera i ostavio mogućnost Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine da ga usvoji u istom obliku bez izmjena i dopuna i bez dodatnih uvjeta. Podnosioci zahtjeva navode (pozivanjem na Odluku Ustavnog suda broj *U 9/00*) da je strana koja je nezadovoljna ovim zakonom imala na raspolaganju više pravnih sredstava koja su u skladu sa Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, kojima je mogla izraziti svoje nezadovoljstvo i osporiti ili mijenjati Krivični zakon BiH, a odlučila se da postupa na protivustavan način, donoseći osporeni zakon.

6. Podnosioci zahtjeva su predložili da Ustavni sud donese odluku kojom se usvaja zahtjev i utvrđuje da osporeni zakon nije u skladu s odredbama Ustava Bosne i Hercegovine. Također, podnosioci zahtjeva su zatražili da Ustavni sud donese privremenu mjeru "zabranjuje se primjena [osporenog zakona] do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine po ovom zahtjevu". Kako je navedeno, izricanje privremene mjere je neophodno radi sprečavanja štetnih posljedica koje bi primjenom pobijanih odredbi proizašle za Bosnu i Hercegovinu, a posebno što bi na taj način bila ugrožena vladavina prava i što bi primjenom osporenog zakona moglo doći do sukobljavanja institucija nadležnih za provođenje zakona Bosne i Hercegovine i entiteta Republika Srpska.

b) Odgovor na zahtjev

7. Narodna skupština je najprije osporila legitimaciju podnosiocima zahtjeva navodeći da sedam delegata u Vijeću naroda Republike Srpske nema procesnu mogućnost za podnošenje zahtjeva iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Navedeno je da se radi o pogrešnom pozivanju na Ustav Bosne i Hercegovine jer Vijeće naroda nije ni zakonodavni organ ni posebni dom Narodne skupštine. Ustavni sud bi trebao ovaj zahtjev da odbaci (suprotno dosadašnjoj praksi Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetima br. *U 7/10*, *U 8/19*, *U 9/19*, *U 4/20* i drugim).

8. Osporeni zakon je donesen na osnovu Ustava Republike Srpske. Ustavni osnov za donošenje predmetnog zakona Narodna skupština ima u odredbama sadržanim u Amandmanu XXXII na član 68. stav 1. tačke 1, 4, 5. i 18. Ustava Republike Srpske. Također, ustavni osnov je definiran u članu 70. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srpske, prema kojem Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone, druge propise i opće akte.

9. To što podnosioci zahtjeva pokušavaju definirati visokog predstavnika, pod opravdanjem osiguranja vladavine prava, kao "postupajuću vlast BiH" i supstituit za Parlamentarnu skupštinu je "prvorazredni incident nezabilježen u pravnoj praksi u okviru pravnog sistema prihvaćenog od civiliziranih naroda, a koji baštini posebne vrijednosti".

10. Iz teksta podnesenog zahtjeva stječe se utisak da podnosioci zahtjeva imaju krajnju namjeru podrivanja zakonodavnih i predstavničkih institucija Bosne i Hercegovine, na prvom mjestu Parlamentarne skupštine, a konsekvntno i Narodne skupštine kao zakonodavnog i predstavničkog organa entiteta i uzurpacije njihovih nadležnosti garantiranih ustavima.

11. U članu 1. osporenog zakona propisano je da se Odluka visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona BiH neće primjenjivati na teritoriji Republike Srpske. Takvo rješenje je propisano zato što visoki predstavnik nema ustavnopravni osnov za donošenje konkretne odluke, te predstavlja grubo kršenje međunarodnog prava, ustavnog poretka Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Takvom odlukom, koja

je donesena van institucija BiH i suprotno procedurama predviđenim Ustavom, direktno se podriva vladavina prava i ugrožava pravna sigurnost. Dalje se u odgovoru navodi da to što je predviđeno da je visoki predstavnik konačni autoritet utvrđuje njegov puni mandat i nadležnost u tumačenju, ali ne i u donošenju izmjene i dopuna Dejtonskog mirovnog sporazuma i njegovih aneksa, kao i da se podnosioci zahtjeva "tendenciozno" pozivaju na Zaključke Vijeća za implementaciju mira iz Bona.

12. Dalje, upućujući na odredbe čl. II i V Aneksa 10. Dejtonskog mirovnog sporazuma, kao i tačku XI/2. Zaključaka Vijeća o implementaciji mira, Narodna skupština u odgovoru zaključuje da visoki predstavnik nema nadležnosti da donosi zakone iz nadležnosti države ili entiteta, te je jasno da je nametnuti zakon donijet bez valjanog ustavnopravnog osnova.

13. Pozivajući se na studiju Venecijanske komisije, kao i na član 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), Narodna skupština smatra da je Odluka visokog predstavnika protivna članu 10. Evropske konvencije, članu II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine, članu 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i članu 19. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, odnosno međunarodnom pravu i ustavnom poretku Bosne i Hercegovine, zbog čega je Narodna skupština donijela osporeni zakon.

14. Narodna skupština je navela da smatra da je ovo jedinstvena prilika da Ustavni sud konačno zauzme ispravno stanovište u vezi s položajem visokog predstavnika u BiH i zaštiti odredbe sadržane u čl. II/1, II/3.g), II/3.h), III/1, III/2, III/3.a), III/5.a), IV/3.c) i IV/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine. Tako bi se zaštitio integritet institucija BiH, ali i odredaba Dejtonskog mirovnog sporazuma u cjelini. U suprotnom, potvrđivanjem ovakvih nadležnosti, tj. ovlaštenja visokom predstavniku na način kako je to navedeno u zahtjevu, definitivno će biti derogiran ustavnopravni poredak Bosne i Hercegovine u cjelini, a djelimično i Dejtonski mirovni sporazum.

15. Prihvatanje da bilo koji pojedinac, uključujući i visokog predstavnika, može sam usvajati zakonske akte u BiH pravno je nedopustivo, u koliziji je sa svim ustavnim aktima u BiH, kao i dostignutim demokratskim i općim civilizacijskim standardima. Usvajanje zakonskih akata od jednog čovjeka, uključujući i visokog predstavnika, značilo bi potpunu pravnu i političku delegitamaciju bilo koje države na svijetu, potpunu eliminaciju njenog suvereniteta i dovođenje zemlje i svih njenih naroda i građana u stanje potpune i ničim uvjetovane političke zavisnosti od tog pojedinca, a što je u potpunoj koliziji s preambulom, članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

16. Narodna skupština navodi da se Evropa, kolijevka demokratije, od 1215. godine i donošenja dokumenta *Magna carta libertatum* bori za ograničavanje vlasti pojedinca i zaštitu individualnih sloboda i prava, a u BiH u XXI vijeku "imamo situaciju da pojedinac donosi zakone" van najviše zakonodavne vlasti. Narodna skupština je stoga zaključila da je neosnovan zahtjev i predložila da Ustavni sud zahtjev odbije, te je osporila prijedlog za donošenje privremene mjere koji nije konkretiziran.

IV. Relevantni propisi

17. U Ustavu Bosne i Hercegovine relevantne odredbe glase:

Član I

Bosna i Hercegovina

2. Demokratska načela

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora.

Član III/3.b)

Nadležnosti i odnosi između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta

3. Pravni poredak i nadležnosti institucija

b) Entiteti i sve njihove administrativne jedinice će se u potpunosti pridržavati ovog Ustava, kojim se stavljaju van snage zakonske odredbe Bosne i Hercegovine i ustavne i zakonske odredbe entiteta koje mu nisu saglasne, kao i odluka institucija Bosne i Hercegovine. Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta.

18. **Krivični zakon Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03 – ispravka, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18 i 46/21). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

III – GLAVA TREĆA – PRIMJENA KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Primjena krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine prema svakome ko na teritoriji Bosne i Hercegovine počinji krivično djelo

Član 8. stav 1.

(1) Krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema svakome ko počinji krivično djelo na teritoriji Bosne i Hercegovine.

19. **Odluka Visokog predstavnika broj 26/21 od 22. jula 2021. godine kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" broj 46/21 od 27. jula 2021. godine):

[...]

Konstatirajući da su sve zakonodavne inicijative pokrenute pred Parlamentarnom skupštinom Bosne i Hercegovine za rješavanje ovog pitanja blokirane.

Iz prethodno utvrđenih razloga Visoki predstavnik ovim donosi sljedeću

Odluku

kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15 i 35/18)

1. Zakon koji slijedi i koji čini sastavni dio ove Odluke stupa na snagu kao što je predviđeno u članu 2. tog Zakona, na privremenoj osnovi sve dok ga Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ne usvoji u istom obliku, bez izmjena i dopuna i bez dodatnih uvjeta.

2. Ova Odluka stupa na snagu odmah i odmah se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika i u "Službenom glasniku BiH".

ZAKON

O DOPUNI KRIVIČNOG ZAKONA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

(Dopuna člana 145a)

(1) U Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15 i 35/18), u članu 145a, iza stava (1), dodaju se novi stavovi (2) do (6), koji glase:

"(2) Ko javno podstrekne na nasilje ili mržnju usmjerenu protiv grupe osoba ili člana grupe određene s obzirom na rasu, boju kože, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalnu ili etničku pripadnost, ako takvo ponašanje ne predstavlja krivično djelo iz stava (1) ovog člana, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(3) Ko javno odobri, porekne, grubo umanjiti ili pokuša opravdati zločin genocida, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin utvrđen pravosnažnom presudom u skladu s Poveljom

Međunarodnog vojnog suda pridruženom uz Londonski sporazum od 8. avgusta 1945. ili Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju ili Međunarodnog krivičnog suda ili suda u Bosni i Hercegovini, a usmjereno je protiv grupe osoba ili člana grupe određene s obzirom na rasu, boju kože, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalnu ili etničku pripadnost, i to na način koji bi mogao potaknuti na nasilje ili mržnju usmjerenu protiv takve grupe osoba ili člana takve grupe, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Ko krivično djelo iz stava (1) do (3) ovog člana izvrši tako da javnosti učini dostupnim ili joj distribuira letke, slike ili druge materijale, kaznit će se kaznom zatvora od najmanje jedne godine.

(5) Ako je krivično djelo iz stava (1) do (3) ovog člana počinjeno na način kojim se može poremetiti javni red i mir ili je prijetelo, zlostavljajuće ili uvredljivo, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od najmanje tri godine.

(6) Ko dodijeli priznanje, nagradu, spomenicu, bilo kakav podsjetnik ili bilo kakvu privilegiju ili slično osobi osuđenoj pravosnažnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin, ili imenuje javni objekat kao što je ulica, trg, park, most, institucija, ustanova, općina ili grad, naselje i naseljeno mjesto, ili slično, ili registrira naziv po ili prema osobi osuđenoj pravosnažnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin, ili na bilo koji način veliča osobu osuđenu pravosnažnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin, kaznit će se kaznom zatvora od najmanje tri godine."

(2) Stav (2), koji postaje stav (7), mijenja se i glasi:

"(7) Počinitelj krivičnog djela iz stava (1) do (4) ovog člana koji je dužnosnik ili odgovorna osoba ili zaposlenik u instituciji vlasti ili bilo kojem organu koji se finansira putem javnog budžeta, kaznit će se kaznom zatvora od najmanje tri godine."

Član 2.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika, ili jedan dan od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", koji god od tih dana nastupi ranije.

20. **Zakon o neprimjenjivanju Odluke Visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik RS" broj 89/21 od 7. oktobra 2021. godine):

Član 1.

Odluka Visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, kojom se u Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15 i 35/18) u članu 145a, iza stava 1. dodaju novi st. 2. do 6, a važeći stav 2. mijenja i numeričke kao novi stav 7, neće se primjenjivati na teritoriji Republike Srpske.

Član 2.

(1) Nadležni organi Republike Srpske neće sarađivati sa nadležnim organima Bosne i Hercegovine u pogledu primjene Odluke Visokog predstavnika iz člana 1. ovog zakona.

(2) Vlada Republike Srpske stupanjem na snagu ovog zakona osigurati će primjenu stava 1. ovog člana s ciljem zaštite građana Republike Srpske.

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

V. Dopustivost

21. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

22. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

23. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnijelo je sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske, koje ukupno broji 28 delegata, što čini jednu četvrtinu članova bilo kojeg zakonodavnog organa entiteta, što znači (suprotno navodima iz odgovora na zahtjev) da je zahtjev podnio ovlašteni subjekt u smislu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj U 7/10 od 26. novembra 2010. godine, tačka 21, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). U odnosu na pitanje legitimacije podnosioca zahtjeva, Ustavni sud se navedene prakse držao i u svim narednim odlukama u kojima je rješavao o istom prigovoru, i to Odluka broj U 4/21 od 23. septembra 2021. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 63/21, Odluka broj U 4/20 od 26. marta 2021. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 22/21, Odluka broj U 8/19 od 6. februara 2020. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 16/20 itd.

24. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je predmetni zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni subjekt i da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

25. Podnosioci zahtjeva navode da osporeni zakon nije saglasan čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno da krši načela navedena u ovim članovima, kao i da je Narodna skupština donoseći osporeni zakon prekršila načela iz navedenih članova.

26. Narodna skupština je osporila navode iz zahtjeva ukazujući da visoki predstavnik nema ovlaštenja za donošenje/nametanje zakona, te da je takvo postupanje suprotno ustavnim odredbama, članovima Evropske konvencije i drugim međunarodnim dokumentima. Suprotno tome, Narodna skupština je djelovala u skladu s ustavnim odredbama i nadležnostima kada je donijela osporeni zakon.

27. Razmatranje ovlaštenja visokog predstavnika da donosi zakone, kao i pravnu prirodu i status takvih zakona Ustavni sud je prvi put razmatrao u Odluci broj U 9/00 od 3. novembra 2000. godine kada je ispitivao ustavnost Zakona o državnoj graničnoj službi, a takve se prakse dosljedno držao i u svim ostalim odlukama koje su sadržavale iste ili slične prigovore kao u konkretnom slučaju (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 9/00 od 3. novembra 2000. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 1/01, Odluka broj U 16/00 od 2. februara 2001. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 13/01, Odluka broj U 25/00 od 23. marta 2001. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 17/01 i U 26/01 od 28. septembra 2001. godine, objavljena u "Službenom glasniku" broj 4/02). Stoga, u

odnosu na prigovore iz odgovora na zahtjev koji se odnose na ovlaštenje visokog predstavnika da donosi zakone, kao i ostale prigovore u vezi s tim pitanjem, Ustavni sud se poziva na svoju praksu iz Odluke broj U 9/00 (tačke 5. i 6) kako slijedi:

5. Zakon o državnoj graničnoj službi je nametnuo visoki predstavnik međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini 13. januara 2000. godine, nakon što Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine nije usvojila Nacrt zakona koji je 24. novembra 1999. godine predložilo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. Uzimajući u obzir sveukupnu situaciju u Bosni i Hercegovini, pravni status visokog predstavnika kao predstavnika međunarodne zajednice nije izuzetak, već su slične funkcije poznate iz drugih zemalja u specijalnim političkim okolnostima. Relevantni primjeri su mandati pod režimom Društva naroda, i, u nekim pogledima, Njemačka i Austrija nakon Drugog svjetskog rata. Iako priznate kao suverene, dotične države su bile podvrgnute međunarodnom nadzoru, a strane vlasti su djelovale u tim državama u ime međunarodne zajednice, supstituirajući se za domaće vlasti. Akti koje su donosile međunarodne vlasti su često bivali donošeni u ime država pod kontrolom.

Takva situacija se svodi na neku vrstu funkcionalne dualnosti: jedna vlast jednog pravnog sistema intervenira u drugom pravnom sistemu, čime njene funkcije postaju dualne. Isto vrijedi i za visokog predstavnika: međunarodna zajednica mu je povjerila posebne ovlasti i njegov mandat je međunarodnog karaktera. U konkretnom slučaju, visoki predstavnik – čije ovlasti koje proizlaze iz Aneksa 10. Općeg okvirnog sporazuma, relevantnih rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Bonske deklaracije, nisu podložne kontroli Ustavnog suda, kao ni vršenje tih ovlasti – intervenirao je u pravni sistem Bosne i Hercegovine, supstituirajući domaće vlasti. U tom pogledu, on je, stoga, djelovao kao vlast Bosne i Hercegovine, a zakon koji je on donio je prirode domaćeg zakona te se mora smatrati zakonom Bosne i Hercegovine.

6. Stoga, bez obzira na prirodu ovlasti dodijeljenih visokom predstavniku Aneksom 10. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, činjenica da je Zakon o državnoj graničnoj službi donio visoki predstavnik, a ne Parlamentarna skupština, ne mijenja njegov status zakona, ni u njegovoj formi, budući da je ovaj zakon objavljen kao takav u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" 26. januara 2000. godine ("Službeni glasnik" br. 2/2000), kao ni u njegovoj suštini, koja se, bio on ili ne u saglasnosti sa Ustavom, tiče sfere koja potpada pod zakonodavnu nadležnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine prema članu IV/4.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Parlamentarna skupština je slobodna da mijenja čitav tekst ili dio teksta ovog zakona u budućnosti, pod pretpostavkom da se ispoštuje odgovarajuća procedura.

28. Dakle, nesporno je da je i u konkretnom slučaju, donošenjem Zakona o dopuni Krivičnog zakona BiH, visoki predstavnik supstituirao domaće vlasti, u konkretnom slučaju Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine, a zakon koji je donio ima prirodu domaćeg zakona i smatra se zakonom Bosne i Hercegovine. Osim ovog, Ustavni sud će se kratko očitovati na prigovor iz odgovora na zahtjev, da je osporeni zakon donijet na osnovu ovlaštenja iz Ustava Republike Srpske. U vezi s tim, ukazuje se da nije sporno ovlaštenje Narodne skupštine da donosi zakone, kao i druge pravne akte, ali takvi zakoni moraju biti u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

29. S obzirom na to da je u konkretnom slučaju osporenim zakonom zabranjena primjena zakona Bosne i Hercegovine u Republici Srpskoj, Ustavni sud ukazuje na svoju relevantnu praksu koja se tiče ustavne obaveze poštovanja državnih zakona od entiteta i drugih administrativnih jedinica Bosne i Hercegovine. U Odluci broj U 14/04 (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 14/04 od 29. oktobra 2010. godine, objavljena u

"Službenom glasniku BiH" broj 23/05) Ustavni sud je usvojio stav da "donošenje entitetskih zakona oprečno proceduri koja je propisana državnim zakonima pokreće pitanje ustavnosti takvih zakona u smislu odredaba člana III/3.b) Ustava BiH, te da se obaveze koje nameću državni zakoni moraju poštovati". Ovaj stav Ustavni sud je reafirmirao i u Odluci broj U 2/11 (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 2/11 od 27. maja 2011. godine, tačka 52, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 99/11) u kojoj je ponovno istaknuo "zakoni Bosne i Hercegovine koje je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine smatraju se odlukama institucija Bosne i Hercegovine" iz člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te donošenje zakona od entiteta ili drugih administrativnih jedinica u Bosni i Hercegovini suprotno proceduri koju propisuju državni zakoni može dovesti u pitanje poštovanje odredaba člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojima su entiteti i druge administrativne jedinice u Bosni i Hercegovini dužni da se pridržavaju, između ostalog, (i) odluka institucija Bosne i Hercegovine. Kada bi se smatralo suprotno, osim što bi se u potpunosti doveo u pitanje autoritet institucija Bosne i Hercegovine, dovelo bi se u pitanje i načelo iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine prema kojem će "Bosna i Hercegovina biti demokratska država koja će funkcionirati prema slovu zakona". U tom slučaju, s pravom bi se moglo postaviti pitanje svrhe državnih zakona (npr. zakona u oblasti privatizacije, zatim rada osiguravajućih društava, indirektnog oporezivanja i sl.) ako bi entiteti ili druge administrativne jedinice Bosne i Hercegovine mogli donositi zakone kojima se krše ili izbjegavaju obaveze koje se entitetima ili drugim administrativnim jedinicama Bosne i Hercegovine nalažu odredbama državnih zakona, tj. zakona donesenih na nivou institucija Bosne i Hercegovine. Dakle, entiteti (ili druge administrativne jedinice Bosne i Hercegovine) moraju poštovati obaveze koje im se nalažu putem zakona koje su donijele institucije Bosne i Hercegovine. Činjenica da te obaveze nisu ispoštovane može dovesti do kršenja odredaba Ustava Bosne i Hercegovine."

30. Osim navedene prakse, ukazuje se i na skorašnju Odluku broj U 2/22 u kojoj je Ustavni sud naglasio (vidi Odluka broj U 2/22 od 26. maja 2022. godine, tačka 91, dostupna na www.ustavnisud.ba) "jedini način prestanka djelovanja navedenih zakona kao odluka donesenih u institucijama BiH mogu biti nove odluke institucija Bosne i Hercegovine, što podrazumijeva da sve dok su zakoni kao odluke institucija BiH na pravnoj snazi entiteti su ih dužni poštovati i ne mogu imati nadležnosti za usvajanje bilo kakvih zakonodavnih aktivnosti u tim oblastima".

31. Imajući u vidu nespornu sadržaj osporenog zakona kojim je primjena Zakona o dopuni Krivičnog zakona BiH zabranjena u Republici Srpskoj, te je zabranjeno organima Republike Srpske da sarađuju u provođenju ovog zakona s organima Bosne i Hercegovine, kao i nespornu praksu Ustavnog suda na koju je ukazano u prethodnom dijelu obrazloženja, jasno je da u Ustavu Bosne i Hercegovine ne postoje odredbe na osnovu kojih bi se mogla opravdati ustavnost osporenog zakona koji je donijela Narodna skupština Republike Srpske. Prema načelu vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, entiteti su dužni da poštuju zakone na nivou Bosne i Hercegovine. Kao što je ranije rečeno, Zakon o dopuni Krivičnog zakona BiH ima se smatrati zakonom Bosne i Hercegovine. Osim toga, prema članu III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, entiteti su dužni da poštuju odluke institucija Bosne i Hercegovine. Prethodno je rečeno da je visoki predstavnik donošenjem Zakona o dopuni Krivičnog zakona BiH supstituirao domaće institucije. U konkretnom slučaju supstituirana institucija je Parlamentarna skupština BiH umjesto koje je visoki predstavnik donio navedeni zakon. Dakle, navedeni zakon, osim što se smatra zakonom Bosne i Hercegovine, smatra se i odlukom institucija Bosne i Hercegovine. Sve navedeno, u

vezi sa Zakonom o dopuni Krivičnog zakona BiH i članovima I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, prekršeno je donošenjem osporenog zakona.

32. Ustavni sud zaključuje da je sporni zakon suprotan članu I/2. i članu III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

VII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje da sporni zakon koji je donijela Narodna skupština nije u skladu sa članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i članom III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

34. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

35. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati prijedloge podnosilaca zahtjeva za donošenje odluka o privremenim mjerama.

36. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U 15/21, rješavajući zahtjev sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) alineja b), članka 59. st. (1) i (2), članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudac
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
na sjednici održanoj 14. srpnja 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske za ocjenu ustavnosti Zakona o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21),

utvrđuje se da Zakon o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21) nije u skladu sa čl. I/2. i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U skladu sa člankom 61. stavak (2) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, ukida se Zakon o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21).

Ukinuti Zakon o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21), u skladu sa člankom 61. stavak (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, prestaje važiti narednog dana od dana objave odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i

Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske: Mihnet Okić, Alija Tabaković, Džemaludin Šabanović, Faruk Dozić, Muris Čirkić, Ahmet Čirkić i Samir Bačević (u daljnjem tekstu: podnositelji zahtjeva) podnijelo je 24. studenog 2021. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 89/21, u daljnjem tekstu: osporeni zakon) sa člankom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i člankom III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština) zatraženo je da dostavi odgovor za zahtjev.

3. Narodna skupština je, nakon što je u dva navrata tražila produljenje roka za dostavu odgovora (na koje traženje je Ustavni sud udovoljio), dostavila odgovor koji je u Ustavnom sudu zaprimljen 24. veljače 2022. godine.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnositelji zahtjeva ukazuju da, prema izričitoj odredbi članka III/3.(b) Ustava BiH, entiteti u Bosni i Hercegovini imaju pozitivnu ustavnopravnu obvezu da usuglašavaju entitetske ustave i zakone s Ustavom Bosne i Hercegovine. Supremacija Ustava Bosne i Hercegovine nema iznimki. Analizirajući praksu entitetskih zakonodavnih tijela u svezi s ovom obvezom, može se zaključiti da je oni ne doživljavaju kao pozitivnu obvezu, niti da zauzimaju proaktivan stav u pogledu zaštite ustavnosti poštovanja normativnopravne hijerarhije. Pored činjenice da je visoki predstavnik (supstituirajući institucije Bosne i Hercegovine) donio Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine, koji je objavljen u "Službenom glasniku BiH" broj 46/21 (u daljnjem tekstu: Zakon o dopuni Kaznenog zakona BiH), te jasne obveze entiteta da se pridržavaju Ustava Bosne i Hercegovine, Narodna skupština je donijela Zakon o neprimjenjivanju Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine. Podnositelji zahtjeva ukazuju da su odredbe osporenog zakona neustavne iz više razloga, a prije svega zbog toga što:

- Krše odredbe članka I/2. Ustava BiH. Navedene ustavne odredbe sadrže načelo vladavine prava koje označava sustav političke vlasti utemeljen na poštovanju ustava, zakona i drugih propisa kako od građana tako i od samih nositelja državne vlasti. Načelo vladavine prava zahtijeva da svi ustavi, zakoni i drugi propisi koji se donose moraju biti usklađeni s ustavnim načelima. U skladu s Aneksom 10. (Sporazum o civilnoj provedbi Mirovnog ugovora) Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (u daljnjem tekstu: Dejtonski sporazum), visoki predstavnik je konačni autoritet u zemlji u pogledu tumačenja Dejtonskog sporazuma i "pruža pomoć, kada to ocijeni nužnim, u iznalaženju rješenja za sve probleme koji se pojave u svezi s civilnom provedbom". U skladu sa svojim ovlastima iz ove odredbe, ali i Zaključkom Vijeća za implementaciju mira iz Bona (9. i 10. prosinca 1997. godine), visoki predstavnik je donio Odluku kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona BiH. Postupajući na taj način, a prema ranijim stavovima Ustavnog suda BiH, visoki predstavnik je supstituirao domaće vlasti, te djelovao kao vlast Bosne i Hercegovine, a zakon koji je donio smatra se zakonom Bosne i Hercegovine. Narodna skupština je usvajajući osporeni zakon

ignorirala ustavno načelo vladavine prava, te odbila poštovati Ustav Bosne i Hercegovine i zakone koji su na snazi, što ovaj zakon čini neustavnim.

- Krše odredbe članka III/3.(b). Entiteti, kao i svaka druga razina vlasti u Bosni i Hercegovini, uživaju ustavnu autonomiju, ali je, prema odredbi članka III/3.(b), ta autonomija podređena obvezi entiteta, kao i drugih administrativnih jedinica, da se pridržavaju Ustava BiH i "odluka institucija Bosne i Hercegovine". Supstituirajući institucije Bosne i Hercegovine, dakle postupajući kao vlast Bosne i Hercegovine, visoki predstavnik je donio Odluku kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona BiH, koji ima prirodu domaćeg zakona te se mora smatrati zakonom BiH. Vlasti entiteta Republike Srpske su osporeni zakonom odlučile da se Odluka visokog predstavnika, a time i njome doneseni Zakon o dopuni Kaznenog zakona BiH, neće primjenjivati na teritoriju entiteta Republike Srpske. Takav stav Narodne skupštine je suprotan obvezama entiteta da poštuju "odluku institucija Bosne i Hercegovine", što ga čini protivnim odredbama članka III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

5. Podnositelji zahtjeva su dalje ukazali na čl. II. i V. Aneksa 10. Dejtonskog sporazuma, na Zaključke Vijeća za implementaciju mira u svezi s visokim predstavnikom, na mišljenje Venecijanskog povjerenstva, na odluke Ustavnog suda u kojima je analiziran položaj te odluke visokog predstavnika (*U 9/00, U 16/00, U 25/00 i U 26/01*). U skladu sa svojim ovlastima, visoki predstavnik je intervenirao i donio Odluku kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona BiH. Na takvo postupanje je bio prinuđen jer su "sve zakonodavne inicijative pokrenute pred Parlamentarnom skupštinom Bosne i Hercegovine za rješavanje ovog pitanja blokirane". Nadalje, visoki predstavnik je u Odluci odlučio da je Zakon o dopuni Kaznenog zakona BiH privremeniog karaktera i ostavio mogućnost Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine da ga usvoji u istom obliku bez izmjena i dopuna i bez dodatnih uvjeta. Podnositelji zahtjeva navode (pozivanjem na Odluku Ustavnog suda broj *U 9/00*) da je strana koja je nezadovoljna ovim zakonom imala na raspolaganju više pravnih sredstava koja su u skladu sa Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, kojima je mogla izraziti svoje nezadovoljstvo i osporiti ili mijenjati Kazneni zakon BiH, a odlučila se da postupa na protuustavan način, donoseći osporeni zakon.

6. Podnositelji zahtjeva su predložili da Ustavni sud donese odluku kojom se usvaja zahtjev i utvrđuje da osporeni zakon nije u skladu s odredbama Ustava Bosne i Hercegovine. Također, podnositelji zahtjeva su zatražili da Ustavni sud donese privremenu mjeru "zabranjuje se primjena [osporenog zakona] do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine po ovom zahtjevu". Kako je navedeno, izricanje privremene mjere je nužno radi sprečavanja štetnih posljedica koje bi primjenom pobijanih odredbi proizašle za Bosnu i Hercegovinu, a posebno što bi na taj način bila ugrožena vladavina prava i što bi primjenom osporenog zakona moglo doći do sukobljavanja institucija nadležnih za provedbu zakona Bosne i Hercegovine i entiteta Republika Srpska.

b) Odgovor na zahtjev

7. Narodna skupština je najprije osporila legitimaciju podnositeljima zahtjeva navodeći da sedam delegata u Vijeću naroda Republike Srpske nema procesnu mogućnost za podnošenje zahtjeva iz članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine. Navedeno je da se radi o pogrešnom pozivanju na Ustav Bosne i Hercegovine jer Vijeće naroda nije ni zakonodavni organ ni posebni dom Narodne skupštine. Ustavni sud bi trebao ovaj zahtjev odbaciti (suprotno dosadašnjoj praksi Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetima br. *U 7/10, U 8/19, U 9/19, U 4/20* i drugim).

8. Osporeni zakon je donesen na temelju Ustava Republike Srpske. Ustavna osnova za donošenje predmetnog zakona Narodna skupština ima u odredbama sadržanim u Amandmanu XXXII. na članak 68. stavak 1. točke 1., 4., 5. i 18. Ustava Republike Srpske. Također, ustavna osnova je definirana u članku 70. stavak 1. točka 2. Ustava Republike Srpske, prema kojem Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone, druge propise i opće akte.

9. To što podnositelji zahtjeva pokušavaju definirati visokog predstavnika, pod opravdanjem osiguranja vladavine prava, kao "postupajuću vlast BiH" i supstitut za Parlamentarnu skupštinu je "prvorazredni incident nezabilježen u pravnoj praksi u okviru pravnog sustava prihvaćenog od civiliziranih naroda, a koji baštini posebne vrijednosti".

10. Iz teksta podnesenog zahtjeva stječe se utisak da podnositelji zahtjeva imaju krajnju namjeru podriivanja zakonodavnih i predstavničkih institucija Bosne i Hercegovine, na prvom mjestu Parlamentarne skupštine, a konsekvntno i Narodne skupštine kao zakonodavnog i predstavničkog organa entiteta i uzurpacije njihovih nadležnosti garantiranih ustavima.

11. U članku 1. osporenog zakona propisano je da se Odluka visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona BiH neće primjenjivati na teritoriju Republike Srpske. Takvo rješenje je propisano zato što visoki predstavnik nema ustavnopravnu osnovu za donošenje konkretne odluke, te predstavlja grubo kršenje međunarodnog prava, ustavnog poretka Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Takvom odlukom, koja je donesena izvan institucija BiH i suprotno procedurama predviđenim Ustavom, izravno se podriva vladavina prava i ugrožava pravna sigurnost. Dalje se u odgovoru navodi da to što je predviđeno da je visoki predstavnik konačni autoritet utvrđuje njegov puni mandat i nadležnost u tumačenju, ali ne i u donošenju izmjene i dopuna Dejtonskog mirovnog sporazuma i njegovih aneksa, kao i da se podnositelji zahtjeva "tendenciozno" pozivaju na Zaključke Vijeća za implementaciju mira iz Bona.

12. Dalje, upućujući na odredbe čl. II. i V. Aneksa 10. Dejtonskog mirovnog sporazuma, kao i točku XI/2. Zaključaka Vijeća o implementaciji mira, Narodna skupština u odgovoru zaključuje da visoki predstavnik nema nadležnosti donositi zakone iz nadležnosti države ili entiteta, te je jasno da je nametnuti zakon donijet bez valjane ustavnopravne osnove.

13. Pozivajući se na studiju Venecijanskog povjerenstva, kao i na članak 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), Narodna skupština smatra da je Odluka visokog predstavnika protivna članku 10. Europske konvencije, članku II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine, članku 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i članku 19. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, odnosno međunarodnom pravu i ustavnom poretku Bosne i Hercegovine, zbog čega je Narodna skupština donijela osporeni zakon.

14. Narodna skupština je navela da smatra da je ovo jedinstvena prilika da Ustavni sud konačno zauzme ispravno stanovište u svezi s položajem visokog predstavnika u BiH i zaštiti odredbe sadržane u čl. II/1., II/3.(g), II/3.(h), III/1., III/2., III/3.(a), III/5.(a), IV/3.(c) i IV/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine. Tako bi se zaštitio integritet institucija BiH, ali i odredaba Dejtonskog mirovnog sporazuma u cjelini. U suprotnom, potvrđivanjem ovakvih nadležnosti, tj. ovlasti visokom predstavniku na način kako je to navedeno u zahtjevu, definitivno će biti derogiran ustavnopravni poredak Bosne i Hercegovine u cjelini, a djelomično i Dejtonski mirovni sporazum.

15. Prihvatanje da bilo koji pojedinac, uključujući i visokog predstavnika, može sam usvajati zakonske akte u BiH pravno je nedopustivo, u koliziji je sa svim ustavnim aktima u BiH, kao i dostignutim demokratskim i općim civilizacijskim standardima.

Usvajanje zakonskih akata od jednog čovjeka, uključujući i visokog predstavnika, značilo bi potpunu pravnu i političku delegitamaciju bilo koje države na svijetu, potpunu eliminaciju njezinog suvereniteta i dovođenje zemlje i svih njezinih naroda i građana u stanje potpune i ničim uvjetovane političke ovisnosti o tom pojedincu, a što je u potpunoj koliziji s preambulom, člankom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

16. Narodna skupština navodi da se Europa, kolijevka demokracije, od 1215. godine i donošenja dokumenta *Magna carta libertatum* bori za ograničavanje vlasti pojedinca i zaštitu individualnih sloboda i prava, a u BiH u XXI. stoljeću "imamo situaciju da pojedinac donosi zakone" izvan najviše zakonodavne vlasti. Narodna skupština je stoga zaključila da je neutemeljen zahtjev i predložila da Ustavni sud zahtjev odbije, te je osporila prijedlog za donošenje privremene mjere koji nije konkretiziran.

IV. Relevantni propisi

17. U **Ustavu Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

Članak I

Bosna i Hercegovina

2. Demokratska načela

Bosna i Hercegovina je demokratska država, koja funkcioniše sukladno zakonu i temeljem slobodnih i demokratskih izbora.

Članak III/3.(b)

Nadležnosti i odnosi između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta

3. Pravni sustav i nadležnosti institucija

b) Entiteti i sve njihove niže jedinice u potpunosti će se pokoravati ovome Ustavu, koji dokida one odredbe zakona Bosne i Hercegovine i ustava i zakona entiteta koje su protivne Ustavu, kao i odlukama institucija Bosne i Hercegovine. Opća načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog sustava Bosne i Hercegovine i entiteta.

18. **Kazneni zakon Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03 – ispravak, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18 i 46/21). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

III - GLAVA TREĆA – PRIMJENA KAZNENOG ZAKONODAVSTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Primjena kaznenog zakonodavstva Bosne i Hercegovine prema svakome tko na teritoriju Bosne i Hercegovine počini kazneno djelo

Članak 8. stavak (1)

(1) Kazneno zakonodavstvo Bosne i Hercegovine primjenjuje se prema svakome tko počini kazneno djelo na teritoriju Bosne i Hercegovine.

19. **Odluka Visokog predstavnika broj 26/21 od 22. srpnja 2021. godine kojom se donosi Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" broj 46/21 od 27. srpnja 2021. godine):

[...]

Konstatirajući da su sve zakonodavne inicijative pokrenute pred Parlamentarnom skupštinom Bosne i Hercegovine za rješavanje ovog pitanja blokirane.

Iz prethodno utvrđenih razloga Visoki predstavnik ovim donosi sljedeću

Odluku

kojom se donosi *Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine* ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15 i 35/18)

1. *Zakon koji slijedi i koji čini sastavni dio ove Odluke stupa na snagu kako je predviđeno u članku 2. tog Zakona, na privremenoj osnovi sve dok ga Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ne usvoji u istom obliku, bez izmjena i dopuna i bez dodatnih uvjeta.*

2. *Ova Odluka stupa na snagu odmah i odmah se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika i u "Službenom glasniku BiH".*

ZAKON

O DOPUNI KAZNENOG ZAKONA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

(Dopuna članka 145a)

(1) U Kaznenom zakonu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15 i 35/18), u članku 145a, iza stavka (1), dodaju se novi stavci (2) do (6), koji glase:

"(2) Tko javno podstrekne na nasilje ili mržnju usmjerenu protiv skupine osoba ili člana skupine određene s obzirom na rasu, boju kože, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalnu ili etničku pripadnost, ako takvo ponašanje ne predstavlja kazneno djelo iz stavka (1) ovog člana, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(3) Tko javno odobri, porekne, grubo umanjiti ili pokuša opravdati zločin genocida, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin utvrđen pravomoćnom presudom u skladu s Poveljom Međunarodnog vojnog suda pridruženom uz Londonski sporazum od 8. kolovoza 1945. ili Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju ili Međunarodnog kaznenog suda ili suda u Bosni i Hercegovini, a usmjereno je protiv skupine osoba ili člana skupine određene s obzirom na rasu, boju kože, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalnu ili etničku pripadnost, i to na način koji bi mogao potaknuti na nasilje ili mržnju usmjerenu protiv takve skupine osoba ili člana takve skupine, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Tko kazneno djelo iz stavka (1) do (3) ovog članka izvrši tako da javnosti učini dostupnim ili joj distribuirati letke, slike ili druge materijale, kaznit će se kaznom zatvora od najmanje jedne godine.

(5) Ako je kazneno djelo iz stavka (1) do (3) ovog članka počinjeno na način kojim se može poremetiti javni red i mir ili je prijeteće, zlostavljajuće ili uvredljivo, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od najmanje tri godine.

(6) Tko dodijeli priznanje, nagradu, spomenicu, bilo kakav podsjetnik ili bilo kakvu privilegiju ili slično osobi osuđenoj pravomoćnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin, ili imenuje javni objekt kao što je ulica, trg, park, most, institucija, ustanova, općina ili grad, naselje i naseljeno mjesto, ili slično, ili registrira naziv po ili prema osobi osuđenoj pravomoćnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin, ili bilo na koji način veliča osobu osuđenu pravomoćnom presudom za genocid, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin,

kaznit će se kaznom zatvora od najmanje tri godine."

(2) Stavak (2), koji postaje stavak (7), mijenja se i glasi:

"(7) Počinitelj kaznenog djela iz stavka (1) do (4) ovog članka koji je dužnosnik ili odgovorna osoba ili zaposlenik u instituciji vlasti ili bilo kojem organu koji se financira putem javnog proračuna, kaznit će se kaznom zatvora od najmanje tri godine."

Članak 2.

(Stupanje na snagu)

Ovaj *Zakon stupa na snagu osam dana od dana objave na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika ili jedan dan od dana objave u "Službenom glasniku BiH", koji god od tih dana nastupi ranije.*

20. **Zakon o neprimjenjivanju Odluke Visokog predstavnika kojom se donosi *Zakon o dopuni Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine* ("Službeni glasnik RS" broj 89/21 od 7. listopada 2021. godine):**

Članak 1.

Odluka Visokog predstavnika kojom se donosi *Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, kojom se u Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15 i 35/18) u članku 145a, iza stavka 1. dodaju novi st. 2. do 6, a važeći stavak 2. mijenja i numeričke kao novi stavak 7, neće se primjenjivati na teritoriji Republike Srpske.*

Članak 2.

(1) Nadležni organi Republike Srpske neće sarađivati sa nadležnim organima Bosne i Hercegovine u pogledu primjene Odluke Visokog predstavnika iz članka 1. ovog zakona.

(2) Vlada Republike Srpske stupanjem na snagu ovog zakona osigurati će primjenu stavka 1. ovoga članka s ciljem zaštite građana Republike Srpske.

Članak 3.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

V. Dopustivost

21. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(a) Ustava Bosne Hercegovine.

22. Članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji pro- isteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

- Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

23. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnijelo je sedam delegata Vijeća naroda Republike Srpske, koje ukupno broji 28 delegata, što čini jednu četvrtinu članova bilo kojeg zakonodavnog tijela entiteta, što znači (suprotno navodima iz odgovora na zahtjev) da je zahtjev podnio ovlašteni subjekt u smislu članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj U 7/10 od 26. studenog 2010. godine, točka 21., dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). U odnosu na pitanje legitimacije podnosioca zahtjeva, Ustavni sud se navedene prakse držao i u svim narednim odlukama u kojima je rješavao o istom prigovoru, i to Odluka broj U 4/21 od 23. rujna 2021. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 63/21, Odluka broj U 4/20 od 26. ožujka 2021. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj

22/21, Odluka broj U 8/19 od 6. veljače 2020. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 16/20 itd.

24. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je predmetni zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni subjekt i da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

25. Podnositelji zahtjeva navode da osporeni zakon nije suglasan čl. I/2. i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno da krši načela navedena u ovim člancima, kao i da je Narodna skupština donoseći osporeni zakon prekršila načela iz navedenih članaka.

26. Narodna skupština je osporila navode iz zahtjeva ukazujući da visoki predstavnik nema ovlasti za donošenje/nametanje zakona, te da je takvo postupanje suprotno ustavnim odredbama, člancima Europske konvencije i drugim međunarodnim dokumentima. Suprotno tome, Narodna skupština je djelovala u skladu s ustavnim odredbama i nadležnostima kada je donijela osporeni zakon.

27. Razmatranje ovlasti visokog predstavnika da donosi zakone, kao i pravnu prirodu i status takvih zakona Ustavni sud je prvi put razmatrao u Odluci broj U 9/00 od 3. studenog 2000. godine kada je ispitivao ustavnost Zakona o državnoj graničnoj službi, a takve se prakse dosljedno držao i u svim ostalim odlukama koje su sadržavale iste ili slične prigovore kao u konkretnom slučaju (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 9/00 od 3. studenog 2000. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 1/01, Odluka broj U 16/00 od 2. veljače 2001. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 13/01, Odluka broj U 25/00 od 23. ožujka 2001. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 17/01 i U 26/01 od 28. rujna 2001. godine, objavljena u "Službenom glasniku" broj 4/02). Stoga, u odnosu na prigovore iz odgovora na zahtjev koji se odnose na ovlasti visokog predstavnika da donosi zakone, kao i ostale prigovore u svezi s tim pitanjem, Ustavni sud se poziva na svoju praksu iz Odluke broj U 9/00 (točke 5. i 6) kako slijedi:

5. *Zakon o državnoj graničnoj službi je nametnuo visoki predstavnik međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini 13. siječnja 2000. godine, nakon što Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine nije usvojila Nacrt zakona koji je 24. studenog 1999. godine predložilo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. Uzimajući u obzir sveukupnu situaciju u Bosni i Hercegovini, pravni status visokog predstavnika kao predstavnika međunarodne zajednice nije iznimka, već su slične funkcije poznate iz drugih zemalja u specijalnim političkim okolnostima. Relevantni primjeri su mandati pod režimom Društva naroda, i, u nekim pogledima, Njemačka i Austrija nakon Drugog svjetskog rata. Iako priznate kao suverene, dotične države su bile podvrgnute međunarodnom nadzoru, a strane vlasti su djelovale u tim državama u ime međunarodne zajednice, supstituirajući se za domaće vlasti. Akti koje su donosile međunarodne vlasti su često bivali donošeni u ime država pod kontrolom.*

Takva situacija se svodi na neku vrstu funkcionalne dualnosti: jedna vlast jednog pravnog sustava intervenira u drugom pravnom sustavu, čime njezine funkcije postaju dualne. Isto vrijedi i za visokog predstavnika: međunarodna zajednica mu je povjerila posebne ovlasti i njegov mandat je međunarodnog karaktera. U konkretnom slučaju, visoki predstavnik – čije ovlasti koje proizlaze iz Aneksa 10. Općeg okvirnog sporazuma, relevantnih rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Bonske deklaracije, nisu podložne kontroli Ustavnog suda, kao ni vršenje tih ovlasti – intervenirao je u pravni sustav Bosne i Hercegovine, supstituirajući domaće vlasti. U tom pogledu, on je,

stoga, djelovao kao vlast Bosne i Hercegovine, a zakon koji je on donio je prirode domaćeg zakona te se mora smatrati zakonom Bosne i Hercegovine.

6. *Stoga, bez obzira na prirodu ovlasti dodijeljenih visokom predstavniku Aneksom 10. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, činjenica da je Zakon o državnoj graničnoj službi donio visoki predstavnik, a ne Parlamentarna skupština, ne mijenja njegov status zakona, ni u njegovoj formi, budući da je ovaj zakon objavljen kao takav u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" 26. siječnja 2000. godine ("Službeni glasnik" br. 2/2000), kao ni u njegovoj suštini, koja se, bio on ili ne u suglasnosti sa Ustavom, tiče sfere koja potpada pod zakonodavnu nadležnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine prema članku IV/4.(a) Ustava Bosne i Hercegovine. Parlamentarna skupština je slobodna mijenjati čitav tekst ili dio teksta ovog zakona u budućnosti, pod pretpostavkom da se ispoštuje odgovarajuća procedura.*

28. Dakle, nesporno je da je i u konkretnom slučaju, donošenjem Zakona o dopuni Kaznenog zakona BiH, visoki predstavnik supstituirao domaće vlasti, u konkretnom slučaju Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine, a zakon koji je donio ima prirodu domaćeg zakona i smatra se zakonom Bosne i Hercegovine. Osim ovog, Ustavni sud će se kratko očitovati na prigovor iz odgovora na zahtjev, da je osporeni zakon donijet na temelju ovlasti iz Ustava Republike Srpske. U svezi s tim, ukazuje se da nije sporna ovlast Narodne skupštine da donosi zakone, kao i druge pravne akte, ali takvi zakoni moraju biti u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

29. S obzirom na to da je u konkretnom slučaju osporenim zakonom zabranjena primjena zakona Bosne i Hercegovine u Republici Srpskoj, Ustavni sud ukazuje na svoju relevantnu praksu koja se tiče ustavne obveze poštovanja državnih zakona od entiteta i drugih administrativnih jedinica Bosne i Hercegovine. U Odluci broj U 14/04 (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 14/04 od 29. listopada 2010. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 23/05) Ustavni sud je usvojio stav da "donošenje entitetskih zakona oprečno proceduri koja je propisana državnim zakonima pokreće pitanje ustavnosti takvih zakona u smislu odredaba članka III/3.(b) Ustava BiH, te da se obveze koje nameću državni zakoni moraju poštovati". Ovaj stav Ustavni sud je reafirmirao i u Odluci broj U 2/11 (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 2/11 od 27. svibnja 2011. godine, točka 52., objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 99/11) u kojoj je ponovno istaknuo "zakoni Bosne i Hercegovine koje je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine smatraju se odlukama institucija Bosne i Hercegovine" iz članka III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te donošenje zakona od entiteta ili drugih administrativnih jedinica u Bosni i Hercegovini suprotno proceduri koju propisuju državni zakoni može dovesti u pitanje poštovanje odredaba članka III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojima su entiteti i druge administrativne jedinice u Bosni i Hercegovini dužni da se pridržavaju, između ostalog, (i) odluka institucija Bosne i Hercegovine. Kada bi se smatralo suprotno, osim što bi se u potpunosti doveo u pitanje autoritet institucija Bosne i Hercegovine, dovelo bi se u pitanje i načelo iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine prema kojem će "Bosna i Hercegovina biti demokratska država koja će funkcionirati prema slovu zakona". U tom slučaju, s pravom bi se moglo postaviti pitanje svrhe državnih zakona (npr. zakona u oblasti privatizacije, zatim rada osiguravajućih društava, neizravnog oporezivanja i sl.) ako bi entiteti ili druge administrativne jedinice Bosne i Hercegovine mogli donositi zakone kojima se krše ili izbjegavaju obveze koje se entitetima ili drugim administrativnim jedinicama Bosne i Hercegovine nalažu odredbama državnih zakona, tj. zakona donesenih na razini institucija Bosne i Hercegovine. Dakle, entiteti

(ili druge administrativne jedinice Bosne i Hercegovine) moraju poštovati obveze koje im se nalažu putem zakona koje su donijele institucije Bosne i Hercegovine. Činjenica da te obveze nisu ispoštovane može dovesti do kršenja odredaba Ustava Bosne i Hercegovine."

30. Osim navedene prakse, ukazuje se i na skorašnju Odluku broj U 2/22 u kojoj je Ustavni sud naglasio (vidi Odluka broj U 2/22 od 26. svibnja 2022. godine, točka 91., dostupna na www.ustavnisud.ba) "jedini način prestanka djelovanja navedenih zakona kao odluka donesenih u institucijama BiH mogu biti nove odluke institucija Bosne i Hercegovine, što podrazumijeva da sve dok su zakoni kao odluke institucija BiH na pravnoj snazi entiteti su ih dužni poštovati i ne mogu imati nadležnosti za usvajanje bilo kakvih zakonodavnih aktivnosti u tim oblastima".

31. Imajući u vidu nesporan sadržaj osporenog zakona kojim je primjena Zakona o dopuni Kaznenog zakona BiH zabranjena u Republici Srpskoj, te je zabranjeno organima Republike Srpske da surađuju u provedbi ovog zakona s organima Bosne i Hercegovine, kao i nespornu praksu Ustavnog suda na koju je ukazano u prethodnom dijelu obrazloženja, jasno je da u Ustavu Bosne i Hercegovine ne postoje odredbe na temelju kojih bi se mogla opravdati ustavnost osporenog zakona koji je donijela Narodna skupština Republike Srpske. Prema načelu vladavine prava iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, entiteti su dužni da poštuju zakone na razini Bosne i Hercegovine. Kao što je ranije rečeno, Zakon o dopuni Kaznenog zakona BiH ima se smatrati zakonom Bosne i Hercegovine. Osim toga, prema članku III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, entiteti su dužni da poštuju odluke institucija Bosne i Hercegovine. Prethodno je rečeno da je visoki

predstavnik donošenjem Zakona o dopuni Kaznenog zakona BiH supstituirao domaće institucije. U konkretnom slučaju supstituirana institucija je Parlamentarna skupština BiH umjesto koje je visoki predstavnik donio navedeni zakon. Dakle, navedeni zakon, osim što se smatra zakonom Bosne i Hercegovine, smatra se i odlukom institucija Bosne i Hercegovine. Sve navedeno, u svezi sa Zakonom o dopuni Kaznenog zakona BiH i člancima I/2. i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, prekršeno je donošenjem osporenog zakona.

32. Ustavni sud zaključuje da je sporni zakon suprotan članku I/2. i članku III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

VII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje da sporni zakon koji je donijela Narodna skupština nije u skladu sa člankom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i člankom III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

34. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

35. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije nužno posebno razmatrati prijedloge podnositelja zahtjeva za donošenje odluka o privremenim mjerama.

36. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, v. r.

САДРЖАЈ

ВИСОКИ ПРЕДСТАВНИК ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ

- 506 Одлука којом се доноси Закон о измјенама и допунама Изборног закона Босне и Херцеговине, број 05/22 (српски језик) 1
- Одлука којом се доноси Закон о измјенама и допунама Изборног закона Босне и Херцеговине, број 05/22 (bosanski jezik) 4
- Одлука којом се доноси Закон о измјенама и допунама Изборног закона Босне и Херцеговине, број 05/22 (hrvatski jezik) 8

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 507 Одлука о допунама Одлуке о поступку именовања амбасадора и других међународних представника Босне и Херцеговине (српски језик) 11
- Одлука о допунама Одлуке о поступку именовања амбасадора и других међународних представника Босне и Херцеговине (bosanski jezik) 13
- Одлука о допунама Одлуке о поступку именовања veleposlanika и других међународних представника Босне и Херцеговине (hrvatski jezik) 15

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
УПРАВА ЗА ИНДИРЕКТНО ОПОРЕЗИВАЊЕ**

- 508 Одлука о коришћењу свеобухватне гаранције на нижи износ за осигурање плаћања индиректних пореза у унутрашњој обради (српски језик) 17
- Одлука о коришћењу свеобухватне гаранције на нижи износ за осигурање плаћања индиректних пореза у унутрашњој обради (bosanski jezik) 18
- Одлука о коришћењу свеобухватног jamstva на нижи износ за осигурање плаћања neizravnih пореза у унутрашњој обради (hrvatski jezik) 19

АГЕНЦИЈА ЗА ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 509 Одлука о измјенама и допунама Одлуке о јединственој тарифној политици за резервисане поштанске услуге на подручју Босне и Херцеговине (српски језик) 20

- Одлука о измјенама и допунама Одлуке о јединственој тарифној политици за резервисане поштанске услуге на подручју Босне и Херцеговине (bosanski jezik) 20

- Одлука о измјенама и допунама Одлуке о јединственој тарифној политици за резервисане поштанске услуге на подручју Босне и Херцеговине (hrvatski jezik) 20

ДИРЕКЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВАЗДУХОПЛОВСТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 510 Правилник о одобравању летова (српски језик) 21
- Pravilnik o odobravanju letova (bosanski jezik) 25
- Pravilnik o odobravanju letova (hrvatski jezik) 30

СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 511 Одлука којом се утврђују оријентациони критеријуми за распоред судија на Апелационо одјељење Суда (српски језик) 34
- Одлука којом се утврђују оријентациони критерији за распоред судија на Apelaciono одјелjenje Суда (bosanski jezik) 34
- Одлука којом се утврђују оријентациони критерији за распоред судца на Apelacijsko одјелjenje Суда (hrvatski jezik) 35

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 512 Одлука број АП 4217/20 (српски језик) 35
- Одлука број АП 4217/20 (bosanski jezik) 40
- Одлука број АП 4217/20 (hrvatski jezik) 43
- 513 Одлука број АП 1126/22 (српски језик) 47
- Одлука број АП 1126/22 (bosanski jezik) 52
- Одлука број АП 1126/22 (hrvatski jezik) 56
- 514 Одлука број У 15/21 (српски језик) 60
- Одлука број У 15/21 (bosanski jezik) 65
- Одлука број У 15/21 (hrvatski jezik) 70

Издавач: Овлашћена служба Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Трг БиХ 1, Сарајево - За издавача: секретарка Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Гордана Живковић - Припрема и дистрибуција: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево, Цемала Биједића 39/III - Директор: Драган Прусица - Телефони: Централна: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK ДД 338-320-22000052-11, ASA БАНКА ДД Сарајево 134-470-10067655-09, ADDIKO BANK АД Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK ДД БиХ Сарајево 161-000- 00071700-57 - Штамп: "Унионинвестпластика" д. д. Сарајево - За штампарiju: Јасмин Муминовић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка гласила.

"Службени гласник БиХ" је уписан у евиденцију јавних гласила под редним бројем 731. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ/1 - 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002. Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре. Претплата за II полугодиште 2022. за "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ, "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ.

Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba> - годишња претплата 240,00 КМ